

ΑΝΤΙ

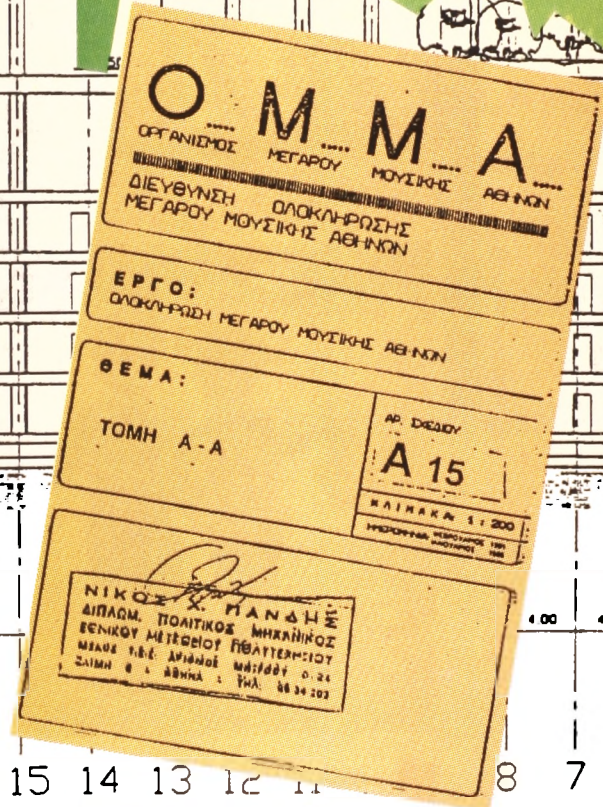

Περίοδος Β'
Τεύχος 610
Παρασκευή
19 Ιουλίου 1996
Δρχ. 500

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ
ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ;
— Όχι, ευχαριστώ!

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ:

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΥΘΑΙΡΕΤΟ:
Και «Όπερα Λαμπράκη»
στο Πάρκο Ελευθερίας!

Γράψτε μου
για το ΠΑΣΟΚ:

Λ. ΒΑΣΣΗΣ
Γ. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ
ΣΤ. ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ
ΣΤ. ΝΕΣΤΩΡ
Μ. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
Ν. ΦΙΛΗΣ

ΨΥΤΤΑΛΕΙΑ

Έργο ζωής για το Σαρωνικό και την Αττική

Ψυτάλεια:

● Ένα από τα μεγαλύτερα έργα Βιολογικού Καθαρισμού Λυμάτων στον κόσμο.

● Οι μηχανολογικές εγκαταστάσεις της Ψυτάλειας είναι από τις πιο σύγχρονες που έχει να επιδείξει η παγκόσμια τεχνολογία.

Στις εγκαταστάσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται και μεγάλες δεξαμενές όπου γίνεται η καθίζηση των λυμάτων, η προπάχυνση-μεταπάχυνση και η χώνευση της οργανικής λάσπης.

● Σήμερα, με τη λειτουργία της Α' φάσης του Βιολογικού Καθαρισμού, τα επεξεργασμένα λύματα διαχέονται στο Σαρωνικό με σημαντικά λιγότερο ρυπαντικό φορτίο.

● Σήμερα ο Σαρωνικός δέχεται

λύματα καθαρότερα κατά 40%.

● Αύριο, με την ολοκλήρωση της Β' φάσης (δεξαμενές αερισμού και δευτεροβάθμιας καθίζησης), το ρυπαντικό φορτίο θα μειωθεί σε ποσοστό 90-95%.

● Το έργο της Ψυτάλειας δεν είναι μόνο ένα έργο επεξεργασίας λυμάτων. Δεν είναι μόνο ένα μεγάλο τεχνικό έργο που θα κοστίσει 70 δις δραχμές.

● Είναι ένα έργο που κάνει ξανά το Σαρωνικό καθαρή θάλασσα και βελτιώνει σημαντικά την ποιότητα ζωής στην Αττική.

● Είναι ένα έργο ζωής για 3,5 εκατομμύρια πολίτες. Είναι ένα έργο πνοής και εγγύησης για μια ΒΙΩΣΙΜΗ και ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ανάπτυξη της Αττικής.

Α' ΦΑΣΗ

- ΕΝΑΡΞΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 1987
- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ: 1993
- ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 35 δις δραχμές
- ΚΟΣΤΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ: 4 δις δραχμές το χρόνο
- ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ: Άνω των 800.000 κ.μ. λυμάτων την ημέρα
- ΑΠΟΔΟΣΗ: 40% μείωση ρυπαντικού φορτίου

Β' ΦΑΣΗ

- ΕΝΑΡΞΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 1996
- ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ: 1999
- ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ: 35 δις δραχμές
- ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ: Άνω των 800.000 κ.μ. λυμάτων την ημέρα
- ΑΠΟΔΟΣΗ: 90%-95% μείωση ρυπαντικού φορτίου

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ

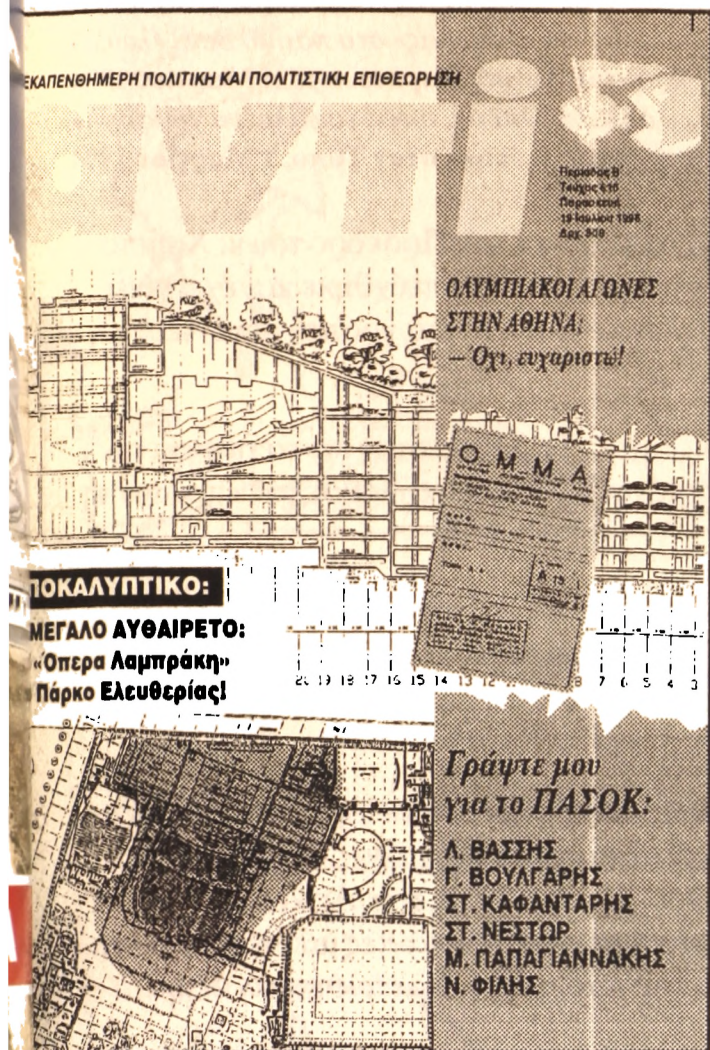
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ Ε. Ε.

ΕΥΔΑΠ

Φροντίδα ζωής για την Αττική

αντι

Περίοδος Β' · Έτος 23ο · Τεύχος 610
Παρασκευή 19 Ιουλίου 1996 · Δρχ. 500
ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
Τηλ. 72.32.713-72.32.819 FAX: 72.26.107
ΑΝΤΙ ON-LINE: <http://www.compulink.gr/anti>
E mail: anti@compulink.gr
ΕΚΔΟΤΗΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ-ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Τασία Ρούμπου
ΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Δημήτρης Γκέκας
ΜΟΝΤΑΖ: Τασία Λεβόν
(ΤΥΠΩΣΗ: ΛΙΘΟΤΥΠ Α.Ε. Ιασίου 5, Περιστερί
Τηλ. 57.22.201
ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:
ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξαμ. 5.000 δρχ., Ετήσια 10.000 δρχ.,
για Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 40.000 δρχ.
Φοιτητική ετήσια: 8.000 δρχ.
ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:
Εξαμ.: 38 δολ., Ετήσια: 75 δολ.,
ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:
Εξαμ. 44 δολ., ετήσια 88 δολ.
ΙΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης
Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα
ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ: ΔΡΧ. 500,
ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΔΡΧ. 1.000
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία
της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,
για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:
έντρο του βιβλίου - Α Πουλουκτσά και Σία Ε.Ε.
Λασάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. (031) 285.857

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ΣΕΛ. 16** ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ Μ. ΕΒΕΡΤ. Αποκαλυπτικό - απολαυστικό Γιατί ο μεγάλος αρχηγός δεν έγινε οικονομολόγος.
- ΣΕΛ. 16** ΓΡΑΨΕ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ Μια επιστολογράφος θέτει το ζήτημα της σχέσης ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ. Της απαντούν οι: Λαοκράτης Βάσσης, Γιάννης Βούλγαρης, Στέλιος Καφαντάρης, Στέλιος Νέστωρ, Μιχάλης Παπαγιαννάκης, Νίκος Φίλης
- ΣΕΛ. 20** ΠΑΣΟΚ+ΣΥΝ=ΠΑΣΥΝ Ή ΠΑΣΟΚ Κεντροαριστερά σενάρια... - του Σακελλάρη Σκουμπουρδή
- ΣΕΛ. 22** ΦΛΕΡΤ... ΓΑΜΟΣ; Στον ΣΥΝ δεν απορρίπτουν το φλερτ, αλλά όχι και γάμος. - του Γιώργου Γερόπουλου
- ΣΕΛ. 23** ΧΤΑΠΟΔΙΑ, ΧΑΝΟΙ, ΔΡΑΚΑΙΝΕΣ Νέες πολιτικές μέθοδοι Έβερετ, απ' τα νησιά - του Δ. Ζώνιου
- ΣΕΛ. 24** ΠΟΜΑΚΙΚΗ ΦΙΕΣΤΑ ΧΩΡΙΣ ΤΟΥΣ ΠΟΜΑΚΟΥΣ Η Μια εκδήλωση με απρόβλεπτες συνέπειες - του Γ. Αποστολίδη
- ΣΕΛ. 34** «ΟΠΕΡΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ» Το ΑΝΤΙ αποκαλύπτει: Όπερα κατασκευάζει ο Χρ. Λαμπράκης στο Πάρκο Ελευθερίας - κι ας το αρνιόταν όταν τον ρωτούσαν!
- ΣΕΛ. 40** ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ Τα προβλήματα των ξένων στην Ελλάδα - του Σωτ. Λέτσιου
- ΣΕΛ. 48** BRUNO SNELL (1896-1986) Κλασική φιλολογία και πολιτική στον αιώνα μας - του Σπύρου Μοσκόβου

ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

editorial, σελ. 4

ΛΟΓΙΚΗ ΚΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

Γιώργος Φιλιδισάκος, σελ. 5

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

Αντήνωρ, σελ. 6

ΑΝΤΙΘΕΣΕΙΣ

Σχόλια, σελ. 8

ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΚΗΝΗ

Κόσμος, σελ. 27

ΕΞΟΦΥΛΛΟ:
ΟΜΜΑ

ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΙΣ

σελ. 42

ΟΝΕΙΡΑ

Παύλος Μεθενίτης, σελ. 46

INTERNET

Δημήτρης Σκούφης, σελ. 47

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Επιστολές, σελ. 48

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

Πολιτισμός, σελ. 62

ΚΑΙ ΤΑ ΛΟΙΠΑ

Παύλος Μεθενίτης, σελ. 66

ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΙ ΜΙΛΗΜΕΝΟΙ;

«Προς τι λοιπόν "να πατήσει πόδι" το Μέγαρο στη Λυρική; Είναι αυτό εξίσου έωλο με τη φήμη περί οικοδόμησης «νέας όπερας» στο πάρκο Βενιζέλου!...»

Δήλωση του κ. Χρήστου Λαμπράκη στο Αντί, 4 Μαρτίου 1994.

«Δεν δημιουργείται δηλαδή Όπερα, όπως εσφαλμένα γράφεται».

Ανακοίνωση του ΟΜΜΑ που δημοσιεύτηκε στον Τύπο, 1 Μαρτίου 1994.

ΤΟ ΜΑΡΤΙΟ του 1994, το *Αντί* σε ένα πολυσέλιδο αφιέρωμα στο Μέγαρο Μουσικής και τον Πρόεδρό του κ. Χρήστο Λαμπράκη, προσπάθησε να διερευνήσει τις διάφορες πτυχές της δραστηριότητας που αναπτύχθηκε και έχει γίνει γνωστή ως «επιχείρηση καταστροφής του Πάρκου Ελευθερίας». Καταχωρίσαμε τότε και μια γραπτή συνέντευξη που μας παρεχώρησε ο Πρόεδρος του ΔΟΛ και του ΟΜΜΑ.

Ο ΦΑΚΕΛΟΣ εκείνος δεν έτυχε -όπως εξάλλου αναμενόταν- καμιάς δημοσιότητας. Τα ΜΜΕ όταν πρόκειται για την καταστροφή του Πάρκου Ελευθερίας σιωπούν, αφού πρόκειται για δημοσιότητα που θα ενοχλούσε τον «πρώτον τη τάξει» εκδότη. Όλοι έχουν ενδιαφέρον για αλληλοεπικάλυψη.

ΟΜΩΣ στο τεύχος εκείνο διασώζονται πολλά από τα στοιχεία που μας ενδιαφέρουν. Κατ' αρχήν πρέπει να θυμίσουμε ότι η ουσία της υπόθεσης «Πάρκο Ελευθερίας» συνοψίζεται στην βουβή συναίνεση των ΜΜΕ και την σθεναρή υποστήριξη, τόσο από την πλευρά της κυβέρνησης όσο και από την πλευρά της αξιωματικής αντιπολίτευσης, των επιθυμιών του Προέδρου του ΔΟΛ.

ΜΕΧΡΙ σήμερα, και ο κ. Λαμπράκης και όλοι οι συναρμόδιοι πολιτικοί παράγοντες ήταν συντονισμένοι γύρω από το «επιχείρημα»: «Το Μέγαρο Μουσικής παίζει ένα σπουδαίο ρόλο στην πολιτιστική ζωή της χώρας. Χρειάζεται να διαθέτει ένα χώρο πάρκινγκ για τους προσερχομένους να παρακολουθήσουν τις συναυλίες του. Ας κοπούν και μερικά δέντρα. Η περιοχή θα αναβαθμισθεί τελικά» Και πρέπει να το τονίσουμε αυτό. Οι πάντες μιλούσαν για ένα χώρο **πάρκινγκ**. Και όσοι πολεμούσαν την ιδέα αυτή έλεγαν: «Δεν χρειάζεται πάρκινγκ». Και ανέφεραν σειρά επιχειρημάτων για την οικολογική καταστροφή ενός πνεύμονα πρασίνου.

ΔΕΝ ΘΑ ΕΠΙΜΕΙΝΟΥΜΕ τώρα σε όλα αυτά. Ούτε στη σειρά των παρανομιών, που όλοι διέπραξαν με πρώτο και καλύτερο τον κ. Λαλιώτη.

ΣΗΜΕΡΑ έχουμε τα τεκμήρια μιας τεράστιας επιχείρησης απάτης και ψευδολογίας, που έστησε ο συγκροτηματάρχης κ. Χρ. Λαμπράκης. Στο τεύχος αυτό δημοσιεύονται τα σχέδια της μελέτης, που μετά από σειρά ανακόλουθων ενεργειών της Διοίκησης, εμφανίζουν την πραγματική αλήθεια για την καταστροφή του Πάρκου Ελευθερίας. Ο κ. Χρ. Λαμπράκης, ασύστολα ψευδόμενος -και με γνώση βεβαίως διαφόρων «αρμοδίων» και αναρμοδίων- έστησε μια βυζαντινή μηχανορραφία, προκειμένου να χτίσει μια Όπερα, που ήταν φαίνεται το... όνειρο της ζωής του.

ΤΙ ΔΗΛΟΥΝ όμως όλα αυτά;

ΟΤΙ ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ της εξουσίας είναι απεχθές. Γιατί αποδεικνύεται περίτρανα, ότι προκειμένου να ικανοποιήσει τα καπρίτσια του ένας σημαίνων παράγων του δημόσιου βίου, όλοι συναινούν και συνηγορούν και συνεργούν στην διάπραξη ατελείωτης σειράς παρανόμων ενεργειών. Θα ήταν αδιανόητο για όποιονδήποτε άλλο πολίτη, να διαπράξει όλη αυτήν την ατελείωτη σειρά παρανομιών και να ψευσθεί ασύστολα και επανειλημμένα.

ΟΜΩΣ, ο ομοτράπεζος της εξουσίας, ο συνεργάτης του Σωκράτη Κόκκαλη, ο παντοδύναμος κ. Χρ. Λαμπράκης όλα τα μπορεί. Τέτοιο είναι και τέτοιο αποκαλύπτεται, το παγερό και απεχθές πρόσωπο της εξουσίας.

Η ΥΠΟΘΕΣΗ είναι άμεσης αρμοδιότητος του εισαγγελέα. Αλλά, αγαπητοί αναγνώστες, ούτε αυτό, όπως πάντα, θα γίνει: Ο κ. Χρήστος Λαμπράκης εξουσιάζει τα πάντα στον τόπον αυτόν. Είμαστε βέβαιοι, πως ούτε η δικαστική τομπίδα θα τολμήσει να τον αγγίξει. Και μην περιμένετε αυτά που καταγγέλλονται σήμερα από το *Αντί*, να τύχουν κάποιας δημοσιότητας:

ΕΙΝΑΙ ΟΛΟΙ ΜΙΛΗΜΕΝΟΙ;

αντί

ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΣΙΑ

ΚΑΝΑΜΕ ΟΤΙ ΑΚΡΙΒΟΣ ΠΕΙ
Η ΣΥΝΤΑΓΗ ΤΟΥ ΠΑΠΠΟΥ!

ΓΙΑ ΔΙΑΒΑΣΕ
ΤΗΝ ΠΑΛΙ!

"Πουδάμε αχριάδα στους Τούρκους
ώστε να τρομάξουν οι Έλληνες και
να δεχθούν πιο εύκολα
έναν συμβιβασμό."

ΑΥΤΟ ΤΟ
ΚΑΝΑΜΕ!

"Υστερα βάζουμε τον Λαλιώτη να κά-
νει πρόταση συνεργασίας στην άρι-
στερά... άφ'ω πρώτα τους ξε-
σπίσουμε όλους μέσα στο κόμμα..."

ΕΜΕΙΣ ΒΑΛΑΜΕ
ΤΗ ΒΑΣΟ... ΔΕ ΝΟ-
ΜΙΖΕ ΜΑ ΠΕΙΡΑΖΕΙ.

"Υποσχόμαστε αύξη-
σεις παρά τις δύσκο-
λιες."

"Κάνουμε ένοχές και στη
συνέχεια εφαρμόζουμε
χοντρή διπλοτυπία."

ΦΤΟΝ!
ΞΕΧΑΣΑΜΕ
ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ!

"Μετά παρατγίται
ο Σημίτης."

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ

πολιτικό

«Γενναίες αποφάσεις» — ποιες;

Η ΠΥΡΚΑΓΙΑ της περασμένης Κυριακής, στη Μάντρα Αττικής, ήταν, ως την ώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές, η μεγαλύτερη του φετινού καλοκαιριού... Αλλά το υπουργείο Γεωργίας πιστεύει ότι ο πύρινος όλεθρος απειλεί όχι μόνο την Αττική, αλλά και τη Βοιωτία, τη Φθιώτιδα, την Εύβοια, τη Μαγνησία, τη Λάρισα, την Κορινθία και, φυσικά, τα νησιά — Κρήτη, Ρόδο, Χίο, Λέσβο, κοντολογίς τη μισή Ελλάδα... Συνεπώς, τονίζει ο Ι. Σμπώκος, γενικός γραμματέας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος, επιβάλλεται η ένταση της προσοχής του κοινού, η ευαισθητοποίηση του κοινού, η συνεισφορά του κοινού, κλπ.

ΚΑΘΕ ΧΡΟΝΟ τα ίδια... Κάθε χρόνο λογής οργανώσεις δασολόγων ή δασοπόνων ή οικολόγων καταθέτουν τις προτάσεις τους (ενιαίο φορέα δασοπροστασίας, αναδιοργάνωση της Δασικής Υπηρεσίας, ανάγκη προετοιμασίας, κ. ά.), αλλά, από πλευράς πρακτικών, προληπτικών μέτρων, τίποτε δεν γίνεται. Και η κυβέρνηση, οι εκάστοτε κυβερνήσεις; Πριν από ένα χρόνο —δήλωσε ο Νίκος Κωνσταντόπουλος— «συνεστήθη ειδική Γραμματεία Εκτάκτων Αναγκών», με στόχο την πρόληψη και το συντονισμό... Αλλά η «ειδική Γραμματεία» έμεινε στα χαρτιά. Καμιά υποδομή, κανένας σχεδιασμός. Και η φωτιά απλώς αφανίζεται...

ΚΑΤΑ ΤΑ άλλα, τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Δ. Ρέππα απασχολούν τα «κατά Κυριακήν σενάρια» περί πρόωρων εκλογών και ανασχηματισμού... Και ως προς το ενδεχόμενο πρόωγων εκλογών, στενοί συνεργάτες του πρωθυπουργού επιμένουν ότι «τέτοιο θέμα δεν υπάρχει». Και δεν υπάρχει για τους εξής... 99 λόγους! Διότι, πρώτον, ο κ. Σημίτης «έχει υποσχεθεί» (γιατί άλλους «έχει δεσμευθεί») ότι θα εξαντλήσει την τετραετία. Διότι, δεύτερον, έχει ζητήσει από τους υπουργούς να εργασθούν με βάση χρονοδιάγραμμα, που εξιννείται ως τον Οκτώβριο του 1997. Διότι,

τρίτον, ο κομματικός μηχανισμός του ΠΑΣΟΚ είναι, σήμερα, ξεχαρβαλωμένος (του λείπει ο συνεκτικός ιστός) και δεν μπορεί να σηκώσει το βάρος μιας εκλογικής αναμέτρησης. Διότι, τέταρτο, πέμπτο... Όσο για την περίπτωση ανασχηματισμού, το πιθανότερο θα γίνει το φθινόπωρο, αλλά χωρίς «μεγάλους κραδασμούς» —διάβαζε χωρίς «μετακινήσεις μεγάλων ονομάτων».

Και ο προϋπολογισμός;

ΚΑΛΕΣ —και ανέξοδες— οι δηλώσεις των «στενών συνεργατών» του πρωθυπουργού. Με τον προϋπολογισμό, όμως, τι γίνεται; Τα δύο επιτελεία των υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών μιλούν για την ανάγκη «εξευρέσεως νέων πόρων», άνω του ενός τρισ. δραχμών, πράγμα καθόλου εύκολο, βέβαια! Ο υπουργός Οικονομικών Α. Παπαδόπουλος, ειδικότερα, χαρακτηρίζει τον προϋπολογισμό του 1997 ως τον «κρίσιμότερο και απαιτητικότερο της μεταπολεμικής ιστορίας μας», καθώς «το 1997 και το 1998 είναι οι χρονιές, όπου η χώρα μας θα δώσει τις μεγάλες εξετάσεις», αν, δηλαδή, μπορεί —ή δεν μπορεί— να παρακολουθήσει τις ευρωπαϊκές εξελίξεις...

ΕΙΝΑΙ ΕΦΙΚΤΟΣ, όμως, ο στόχος της μείωσης του ελλείμματος της κεντρικής διοίκησης περίπου τέσσερις μονάδες ως προς το ΑΕΠ; Είναι δυνατόν μια χώρα κατάχρη (το 92% του προϋπολογισμού πηγαίνει για πληρωμή τοκοχρεολυσίων...), με χαμηλή παραγωγή και παραγωγικότητα, με υψηλό πληθωρισμό, με ανθούσα φοροδιαφυγή και «καλπάζοντα ωφελμιστικό ατομικισμό», να ξεπεράσει τα προβλήματα αυτά και να «απογειωθεί»; Ο υπουργός Οικονομικών πιστεύει ότι η «απογείωση» είναι δυνατή, εφόσον η κυβέρνηση θα έχει τη δύναμη —εξοβελίζοντας την έννοια του πολιτικού κόστους— να πάρει «γενναίες πολιτικές αποφάσεις». Ο κ. Α. Παπαδόπου-

λος απέφυγε να εξειδικεύσει «γενναίες» αυτές αποφάσεις. Όμως Τομα, επικαλούμενο δικές του πληροφορίες αναφέρει ότι «γενναίες αποφάσεις» μπορούσαν να ήταν το πάγωμα των πωλήσεων στο Δημόσιο (εφέτος και χρόνου), η κατάργηση ή συγχώνευση κάδων οργανισμών και το κλείσιμο διασίων υπηρεσιών που απλώς ροκανίζουν δημόσιο χρήμα, η αναβολή εφαρμογής (από 1.1.97) του ενιαίου μισθολογίου των ειδικών μισθολογίων για αξιωματικούς και δικαστικούς, η επιτάχυνση αποκρατικοποιήσεων, κ. ά.

ΤΟ ΕΡΩΤΗΜΑ, ωστόσο, παραμένει: Μπορεί ή κυβέρνηση Σημίτη να αγνοεί («εξοβελίζει») την έννοια του πολιτικού κόστους, όταν το 1997 είναι έτος εκλογών; Η κυβέρνηση Σημίτη —υποστηρίζει ο κ. Μάνος, πρώην υπουργός Εθνικής Οικονομίας— δεν θα πιάσει τους επιδιωκόμενους στόχους της, δεν μπορεί να μειώσει κρατικές δαπάνες, ούτε να προχωρήσει στις αναγκαίες αποκρατικοποιήσεις... η κατακλείδα: «Ο κ. Σημίτης δεν θα κλαδί πάνω στο οποίο κάθεται», δε λέει, δηλαδή, σε ρήξη με τις δυνάμεις που τον στηρίζουν... Ο δικομματισμός έχει βάλει, τη δική του λογική. Γι' αυτό και είναι εξ ορισμού πειστικός... Πάντως, όλα θα φανούν, για την παραπέρα «πορεία πλεύσεως» της σημερινής κυβέρνησης, όσα θα εξαγγείλει ο πρωθυπουργός κατά εγκαίνια της Διεθνούς Έκθεσης Θεσσαλονίκης. Υπό την αίρεση, φυσικά, ότι αποφάσεις θα πραγματοποιηθούν.

MEDA: Άρση του βέτο

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ γεγονός, στο Δεκαπενθήμερο που επισκοπούμε, αποτέλεσε, αργά ή γρήγορα, η Δήλωση των 15 υπουργών Εξωτερικών της Ε.Ε. για τα Ίμια («η Ευρωπαϊκή Ένωση παρακολουθεί με σοβαρή ανησυχία την κατάσταση που έχει προκύψει, ως συνέπεια του θέματος που εγείρει η Του-

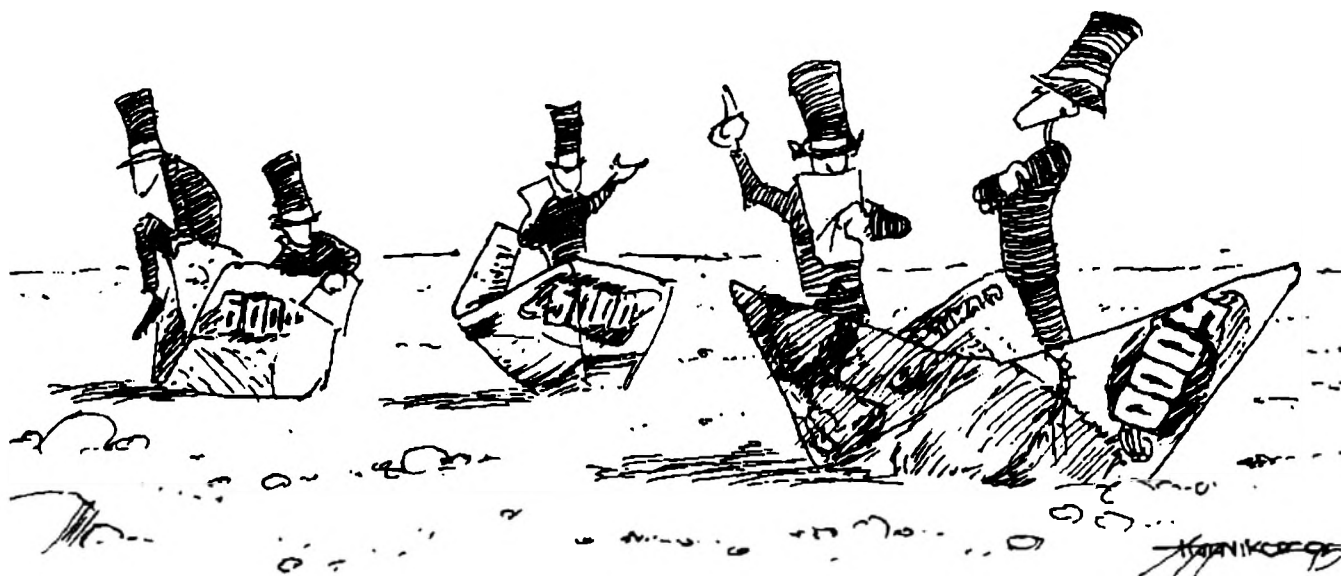
ρορικά με τη νησίδα 'Ιμια» —«οι διενέ-
πρέπει να λύνονται μόνο στη βάση του
ιούς δικαίου»— τυχόν διεκδικήσεις «θα
ει να υποβληθούν στο Διεθνές Δικα-
ιο της Χάγης»...), με την ταυτόχρονη
ραση της ελληνικής πλευράς να άρει
έτο σε ό,τι αφορά τον κανονισμό της
μεσογειακής οικονομικής συνεργα-
MEDA.

ΕΞΑΙΡΕΣΗ το ΚΚΕ και την
ΑΝ του κ. Σαμαρά, η Νέα Δημοκρα-
αντέδρασε, τη φορά αυτή, σε χαμη-
τόνους, αναγνωρίζοντας, ίσως, έμμε-
τι η εμμονή στο βέτο μας έφερε αντι-
πους όχι μόνο με τους Ευρωπαίους
ους μας, αλλά και με πολλές χώρες
μεσογείου, που επωφελούνται από το
ραμμα MEDA. Από την πλευρά του,
νασπισμός (Ν. Μπίστης) χαρακτηρί-
η συμφωνία σαν «μια συμβιβαστική
», που, μεταξύ άλλων, απαγκιστρώνει
ρα από πολιτικές στεριρότητας: «Απο-
ύεται ότι ο δρόμος των συνεχών πολι-
και διπλωματικών πρωτοβουλιών εί-
ποτελεσματικότερος από αυτόν που
ρεύει σε κυρίαρχο δόγμα τη στρατιω-
διπλωματία και τους υπερεξοπλι-
».

Προεδρία Μ. Ολμπράιτ

ΡΣΗ του ελληνικού βέτο συνέπεσε με
σωτερικούς κλυδωνισμούς της κυβέρ-
Ερμπακάν (ο συνασπισμός Ορθού
ου - Κόμματος Ενημερίας έχει τώρα
οινοβούλιο πλειοψηφία μόλις τεσσά-
βουλευτών) και με την περιοδεία της
ειρας των ΗΠΑ Μάντλιν Ολμπράιτ
Αθήνα, Λευκωσία και Άγκυρα. [Την κ.
ράιτ συνοδεύουν ο σύμβουλος του
ρου των ΗΠΑ, Ρίτσαρντ Μπίτι, ο ει-
συντονιστής για το Κυπριακό Τζέιμς
αίμς και ο διευθυντής του γραφείου
ς Ευρώπης Ρόμπερτ Κάβανο].

ΟΤΙΘΕΤΑΙ ότι κύρια αποστολή της
λιν Ολμπράιτ είναι να μεταφέρει

στην Ουάσιγκτον τις θέσεις της Αθήνας,
Λευκωσίας και Άγκυρας πάνω σε θέματα
όπως είναι η αποκλιμάκωση της σημερινής
έντασης στο Αιγαίο και η λύση του Κυ-
πριακού. Ωστόσο, στο πλαίσιο των εδώ
επαφών της, αισθάνθηκε την ανάγκη να δι-
ευκρινίσει ότι «δεν είναι φιλότουρκη» και
ότι, στη διένεξη Αθήνας - Άγκυρας, κρατεί
αυστηρή «ουδετερότητα». [Της ζήτησε κα-
νείς, άραγε, να «μεροληπτήσει»;...]. Ωστό-
σο, στο Κυπριακό, φαίνεται να προωθεί αν
όχι συγκεκριμένο αμερικανικό σχέδιο, πά-
ντως «συγκεκριμένες ιδέες», εμπνευσμένες
από τη «λύση» του «βοσνιακού», με άξονα
την παρουσία πολυεθνικών νατοϊκών δυ-
νάμεων στο νησί — αμερικανικών, βρετα-
νικών, ελληνικών, τουρκικών και άλλων...
Γίνεται λόγος και για «αποστρατικοποίη-
ση» του νησιού, αλλά κανείς δεν ξέρει πώς,
επακριβώς, εννοούν οι Αμερικανοί την «α-
ποστρατικοποίηση» αυτή. Βέβαιο είναι ότι
ζητούν από την κυπριακή κυβέρνηση να
αναστείλει, από τώρα, την αμυντική της
θωράκιση (να παγώσει το εξοπλιστικό
πρόγραμμα της Εθνικής Φρουράς), με
αντάλλαγμα τη «μερική μείωση» των τουρ-
κικών δυνάμεων κατοχής.

[Προκαλεί κατάπληξη ότι, μια ζωή, οι

Αμερικανοί αξιωματούχοι βλέπουν τη λύ-
ση του Κυπριακού όχι με την αποχώρηση
των τουρκικών στρατευμάτων κατοχής, αλ-
λά με τη «μερική αποχώρησή τους»! Ορι-
σμένοι (παλαιοί) πολιτικοί συντάκτες θυ-
μούνται την παρουσία του Μ. Άρμακοστ,
τότε υφυπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ
στην Αθήνα (Οκτώβριος 1985) και κάποια
ιδιαίτερη συνομιλία που είχαν με τους συ-
νοδεύοντες συμβούλους του: «Είναι τρελό
αυτό που ζητάτε» — δήλωναν στους Έλλη-
νες πολιτικούς συντάκτες οι σύμβουλοι του
Αμερικανού υφυπουργού. «Όταν μιλάμε
για λύση του Κυπριακού, εννοούμε μερική
αποχώρηση των τουρκικών στρατιωτικών
δυνάμεων»].

ΠΑΝΤΩΣ, είναι προτιμότερο να αναμέ-
νει κανείς την ολοκλήρωση της περιοδείας
Ολμπράιτ —και τη διάθεση έγκυρων πλη-
ροφοριών— προτού διατυπωθούν γενικότε-
ρες εκτιμήσεις, ως προς το περιεχόμενο
της αποστολής της. Η Κύπρος πλήρωσε
ήδη πολύ ακριβά τις επί 22 χρόνια απορρί-
ψεις κάθε σχεδίου, στο όνομα του δικαίου
και των ηθικών αξιών που προασπίζεται,
περιμένοντας, πάντοτε, κάποια «καλύτερη
συγκυρία»...

ANTHΝΩΡ

ΝΕΟΙ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Μόλις κυκλοφόρησαν δυο νέοι τόμοι του Αντί.

- Ο ΛΗ' (Α' εξάμηνο του 1993), που περιλαμβάνει τα τεύχη 512 έως 524
- Ο ΛΘ' (Β' εξάμηνο του 1993), που περιλαμβάνει τα τεύχη 525 έως 541.

Ζητήστε τους από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, τηλ. 7232713 - 7232819)

ΤΗΛΕΜΠΑΤΣΟΙ Κ.ΛΠ.

ΑΘΛΙΟ (για όσους το είδαν) το θέαμα της σύλληψης του κακόμοιρου 69χρονου, από τους αποκληθέντες **τηλεμπάτσους**. Αλλά πριν σκεφτείς ότι υπήρξε θύμα της ξεκατινιασμένης δημοσιογραφίας, που ο ίδιος κάλεσε για να βρει να πει τα βάσανά του κι όλα τα παράπονά του, μπορεί κι άλλα να περάσουν από το μυαλό σου:

α. Παρά το γεγονός ότι το περιστατικό το ξέσκισαν με δεκάδες επαναλήψεις όλα τα “8.30”, εν τούτοις οι περισσότεροι Έλληνες δεν το είδαν. Διότι οι περισσότεροι Έλληνες την έχουνε πάρει χαμπάρι τη δουλειά και έχουνε πάψει να ενημερώνονται από τα “8.30”. Όπως επίσης, αλλάζουν κανάλι, ή και κλείνουν την TV, όταν το πρόγραμμα που επιλέγουν να παρακολουθήσουν διακόπτεται, για “να δούμε τώρα σε έκτακτη απ’ ευθείας σύνδεση, πώς εκτυλίσσονται τα συγκλονιστικά γεγονότα” (που συνήθως αποτελούν ένα “θεαματικό” τίποτα από το αστυνομικό δελτίο).

β. Η αύξουσα αποχή των Ελλήνων από το τηλεοπτικό γίνεσθαι, που ακόμα δεν την έχουν αντιληφθεί οι μεγαλόπνοοι σχεδιαστές του, δεν είναι και πολύ μεγάλη έκπληξη. Πάντα “το θύμα, όταν ξυπνήσει, θα σου ζητήσει λογαριασμό”, ενώ εσύ ο σχεδιαστής βλέπεις τις θεαματικότητες να κατρακυλάνε και διερωτάσαι τι έχουν τα έρμα και ψοφάνε και γιατί δεν σου αγοράζουνε αυτό που τους πουλάς...

γ. Το πρόβλημα δεν είναι φυσικά ελληνικό, εμφανίζεται απλώς με τη φυσιολογική υστέρηση σε σχέση με την “ανεπτυγμένη Δύση”. Το πρόβλημα είναι οικουμενικό και στηρίζεται στη λογική ότι το πολύ το κύριε ελέησον το βαριέται και ο παπάς. Η σκουπιδοτηλέοραση (trash TV) άνθησε πρόσφατα στις ΗΠΑ και πριν ταχέως επεκταθεί στην Ευρώπη άρχισε να κουράζει. Και αφότου βγήκε εκτός μόδας, πουλάει πλέον μόνο σε εξαθλιωμένους θεατές, που δεν ερεθίζουν τους διαφημιστές, οπότε συρρικνώνεται.

δ. Κριτική κατά των αθλίων υπερβολών του νεοπλουτισμού της ιδιωτικής τηλεόρασης, ασκήθηκε έντονα από κάποιους περίεργους προ πενταετίας, αλλά τότε ομοθυμαδόν η δημοσιογραφική συντεχνία την απέρριψε και την απομόνωσε. Σήμερα η ίδια συντεχνία ωρύεται κατά των τηλεμπάτσων και απεκδύεται των ευθυνών της. Δεν συλλογάζεται, όμως, ότι το πρόβλημα δεν είναι μόνο τηλεοπτικό. Δεν πέφτουν μόνο οι τηλεθεάσεις, άλλωστε. Πέφτουν και οι ραδιοακροάσεις, πέφτουν και οι πωλήσεις των ημερησίων φύλλων... Έχει μακρύ ακόμα δρόμο να διανύσει η αυτοκριτική της δημοσιογραφίας περί τις ευθύνες της, τόσο για το έλλειμμα κοινωνίας πολιτών, όσο για την άνθηση της νεόπλουτης τηλεδημοσκοποκρατίας και για το λίπασμα που έριξε και ρίχνει προς την άνθηση της κυριαρχίας των διαπλεκομένων συμφερόντων...

Σ.Σ.

ΜΕΓΑΡΟ ΚΑΙ ΔΩΔΩΝΗ

Του αρέσουνε, φαίνεται, τα όμορφα του κ. Λαλιώτη. Γι’ αυτό, προφανώς βρίσκεται στο πλάι της δημιουργικής ολοκλήρωσης των Μεγάρων, στο πάρκο Ελευθερίας, που αποκαλύπτει το **ANTI**. Φαίνεται περίεργο όμως, ότι δεν είναι τόσο ζωηρό το ενδιαφέρον του υπουργού **ΠΕΧΩΔΕ** για τη βλακώδη υπόθεση του περάσματος της Εγνατίας μέσα από το ευρύτερο πολιτιστικό μνημείο, την κοιλάδα της Δωδώνης. Το **ANTI** οσονούπω θα την σκαλίζει αυτή την υπόθεση, γιατί όζει. Στην ανάγκη θα προσπαθήσει να βάλει και τον **Λαμπράκη** στο λόμπυ όσων προσπαθούν να διασώσουν το Δωδωναίο περιβάλλον. Ίσως αυτή να είναι η μόνη λύση, σε τελική ανάλυση...

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ TV

Φαγώθηκαν από το Πάσχα όλοι οι κοφτεροί παρουσιαστές των τοκ-σόου, να λένε ότι επειδή ξέρουν (από τις μετρήσεις γούστα μας, που κουραστήκαμε από πολλή πολιτική, γιαυτό ώσπου να χαλαρώσει, θα μας παρουσιάζουν όχι πολιτικούς, αλλά καλλιτέχνες, έτσι για να φασκάρουμε λιγάκι “και να γίνουμε και ερωτικοί(!)”. Ήρθε όμως το συνέδριο **ΠΑΣΟΚ**, όπου έλαβε χώραν ανοιχτός, σκληρός πολιτικός διάλογος με φωνές από τα δόντια και σάρωσε τις τηλεθέσεις. Ίσως αυτό πρέπει πάλι να προβληματίσει τους σχεδιαστές των μετρήσεων και των τηλεοπτικών ενημερωτικών προγραμμάτων. Γιατί μπορεί και να σημαίνει ότι ο σμός έχει βαρεθεί το πολύ το μακρόν ουσίας πολιτικό πύρι-πίρι και τους σκούρους παρατρεχάμενους μαϊντανούς (όσο και αν βρίζουν και προκαλούν εξάγματος), ενώ αντιθέτως διψάει για πολιτική, γιατί ξέρει πως κατά βάθος τον ενδιαφέρει και τον αφορά. Και όποιος μάγκας προσφέρει ουσιαστική πολιτική συζήτηση κερδίζει και την τηλεθέαση του...

ΖΗΤΟΥΝΤΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ ΜΕ ΠΡΟΣΩΝΤΑ

Ελλάδα οφείλει να δείξει περισσότερη ανθρωπιά για τα φαινόμενα υφέροντος οικονομικού. Και δεν το οφείλει σ' εμένα ή στους Αλβανούς ή στις εκατοντάδες χιλιάδες πρόσφυγες στην Ελλάδα - το οφείλει πρωτίστως στον εαυτό της και στον απόδημο ελληνισμό των 7 εκατομμυρίων μεταναστών τριών ημερών τώρα. Οφείλει, επίσης, τούτη η χώρα να αναγνωρίσει ότι οι ξένοι εργαζόμενοι, νόμιμοι και μη, συνεισφέρουν τα μάλα στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας, όπως ακριβώς οι Gastarbeiter (μεταξύ των οποίων και πολλοί Έλληνες) ανοικοδόμησαν την κατεστραμμένη από τον πόλεμο Γερμανία.

Η στάση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στους ξένους εργαζόμενους έχει άμεση σχέση με τα εθνικά θέματα. Διότι δεν μπορείς να μιλάς για τα εθνικά θέματα - να απαιτείς σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε γειτονικές χώρες, όταν ο ίδιος δεν είσαι εντάξει με το έθνος αυτό. Ο λαός που ανησυχεί για την εθνότητα του στην Αλβανία δικαιολογείται να αγανακτεί για τον αφελληνισμό της Ελλάδας, της Ήβρου και της Τενέδου, και δεν μπορεί να ξεχάσει τους αγνοούμενους της Κρήτης, που θα μπορούσε να δείξει περισσότερη ανθρωπιά για το δρόμο των ανθρώπων που βρίσκονται μακριά από τις πατρίδες και συχνά ζουν σε άθλιες συνθήκες.

Χωρώντας για τους Ολυμπιακούς της Αθήνας, Έλληνες αθλητές κατήγγειλαν ακόμα και στις κάμερες τη σωρεία ελληνογενών ξένων παικτών και έθιξαν άλλο ένα κοινωνικό θέμα. Και το ξέρουμε όλοι καλά, πράγματι συμβαίνουν. Έλα όμως που δεν είναι εύκολο πράγμα όλοι οι μεταναστεύοντες να είναι δύο και δέκα, για να πολιτιστοποιηθούν στο άψευδο ως Έλληνες και ελληνογενείς. Και πες ότι αυτό ρυθμίζουμε τους νόμιμους μετανάστες, τους ελέγχουμε τα απαιτούμενα προσόντα - βάρος, χρώμα ματιών, μέχρι και το πόσο τους μπορείς να καρατσεκάρεις. Με τους λαθραίους τι γίνεται;

Πλάμεν Τόντσεφ

ΤΟ ΝΕΟ ΠΑΣΟΚ

Ξένους πράκτορες «βλέπουν», λέει, τα υπουργεία δημόσιας τάξης και γεωργίας, πίσω από τις τελευταίες πυρκαγιές που κατακαίουν τα δάση μας. Όπως αναμένετο, δεν λένε τίποτα βεβαίως για τα μέτρα που δεν πήραν, ώστε να προστατευθούν οι πνεύμονες πρασί-νου. Το ότι όμως οι δύο υπουργοί **Κ. Γείτονας** και **Στ. Τζουμάκας** του «νέου ΠΑΣΟΚ» δεν κατάφεραν, να «εκσυγχρονίσουν» τις δικαιολογίες τους για την απραξία που επιδεικνύουν, αυτό δεν το περιμέναμε.

Ξένους δάκτυλους «έβλεπε» παντού προ 15ετίας και ο **Α. Παπανδρέου** του «παλαιού ΠΑΣΟΚ», αλλά αυτός, τουλάχιστον **τότε**, έπειθε.

Δ.Ζ

ΩΡΙΩΝ

Έφυγε ο καπετάν Ωρίωνας, καπετάνιος του ΕΛΑΣ, κορυφαία και σεμνή μορφή του αντιστασιακού αγώνα. Ο Γιάννης Μιχαλόπουλος, δάσκαλος, πέρασε στο κομμουνιστικό κίνημα από τα χρόνια του Μεσοπολέμου. Από τους πρώτους, ξεκίνησε τους αντάρτικους πυρήνες στην Πελοπόννησο, ηχογραφήθηκε και πρωτοκαπετάνιος όταν έφτασε εκεί και ο Άρης. Διακρίθηκε στη μάχη της Γουρζούμιτζας, όπου κατατροπώθηκε μια επίλεκτη κυβερνητική μονάδα. Μετά τη Βάρκιζα ακολούθησε τη μοίρα του ΕΑΜικού κινήματος: Φυλακές και εξορίες. Και στα χρόνια της απριλιανής δικτατορίας πρωτοστάτησε στον αντιχουντικό αγώνα. Εντάχθηκε και πάλεψε για την ανανεωτική αριστερά, μέσα από τις γραμμές του ΚΚΕ ε.σ. Ο Ωρίωνας είχε αναδειχθεί από τους συναγωνιστές του στην Αντίσταση, σε Πρόεδρο του Συνδέσμου Αγωνιστών Εαμικής Εθνικής Αντίστασης. Αλλά ο Γιάννης Μιχαλόπουλος ξεχώριζε για το ήθος του, τις αδιαπραγμάτευτες αρχές του. Και ήταν ο πιο πράος, γαλήνιος και πειστικός αντιστασιακός που είχαμε γνωρίσει...

ΕΜΕΣΑ ΣΤΗΝ Ενημέρωση

• Πληροφορούμαστε ότι το Πρωτοβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της ΕΣΗΕΑ αποφάσισε να επανεξετάσει την υπόθεση **Γιώργου Κύρτσου**. Όπως είναι γνωστό, ο βουλευτής της Ν.Δ. **Π. Καμμένος** είχε επανειλημμένα καταγγείλει δημόσια το δημοσιογράφο και διευθυντή του *Τύπου της Κυριακής* πως προσπάθησε να τον εκβιάσει, ζητώντας του 30 εκατομμύρια δρχ. για να τον προβάλει προεκλογικά, αλλά η τακτική δικαιωσύνη έβγαλε απαλλοτριωτική απόφαση, όσον αφορά το ποινικό μέρος της καταγγελίας. Έκανε, όμως, σαφείς υπαινιγμούς ότι έμενε ανοικτό το θέμα, αν είχαν ή όχι παραβιαστεί οι κανόνες της ηθικής και της δημοσιογραφικής δεοντολογίας κατά την όλη διαπραγμάτευση των δύο ανδρών.

Ενώ προηγουμένως ο βουλευτής **Καμμένος** είχε αρνηθεί να βοηθήσει το Πειθαρχικό στην έρευνά του, πριν από λίγες μέρες ήρθε σε επαφή με το όργανο αυτό, κάνοντας τη σχετική κατ'άθεση, κατά την οποία επιμένει σταθερά στις καταγγελίες του. Ήδη έχουν κληθεί κι άλλοι μάρτυρες και έχουν καταθέσει.

Το δίλημμα για το Πειθαρχικό Συμβούλιο είναι πολύ σοβαρό, γιατί μία καταδίκη θα μπορούσε να έχει αρνητικές επιπτώσεις σε μία εφημερίδα, αλλά αναγνωρίζεται πως αν δε δικαιολογήσει τυχόν απραξία του:

α. Θα υπονόμει ανεπανόρθωτα το κύρος του Πειθαρχικού.

β. Θα άφηνε στη θέση του διευθυντή μιας εφημερίδας ένα άτομο, το οποίο ο καθένας θα

μπορούσε να εκβιάσει και να το εξαναγκάσει να κάνει πράγματα απαράδεκτα

• Πριν από δύο τεύχη γράψαμε τα σχετικά με τις απολύσεις στην *Καθημερινή* και τις απεργιακές κινητοποιήσεις που

προκάλεσαν. Φαίνεται ότι τα πράγματα είναι λίγο πιο περίπλοκα στο εσωτερικό της Σωκράτους, αφού όλα αυτά συνδέονται, όπως λέγεται, με τις επερχόμενες αλλαγές στο ιδιοκτησιακό καθεστώς: Ο **Βαρι-**

νογιάννης φέρεται ως το νέο αφεντικό. Άλλοι πάλι υπενθυμίζουν το πρόσφατο δείπνο του κ. **Αλαφούζου** με τον **Κόκκαλη**. Καλά, έφαγαν απλώς, οι άνθρωποι! Δεν χάλασε δα, κι ο κόσμος!

• Στο μεταξύ, αποχώρησε από την *Καθημερινή* ο δημοσιογράφος **Άγγελος Στάγκος**. Είχε μεσολαβήσει ένα δεκαπενθήμερο χωρίς πολλούς κλυδωνισμούς στην οδό Σωκράτους.

• Ο **Φώτης Γεωργελάς**, νέος διευθυντής του *ΚΑΙ*. Το *Χαί* που ετοίμαζε με τις εκδόσεις **Λιβάνη**, είχε ναυαγήσει λίγες μέρες νωρίτερα.

• Αλληλογραφία σε έντονο τόνο και ανοικτές διαμάχες μεταξύ Ένωσης Εφημερίδων Πωλών και Πρακτορείου Εφημερίδων Αθηναϊκού Τύπου. Λόγος; Οι ασφαλιστικές εισφορές πάνω στην αξία των βιντοκασετών που οι εφημερίδες πώλες μοίραζαν μαζί με τα *Νέα*. Ο θόρυβος κόπασε προσηγορικά, αλλά το θέμα του προσηγορίου που κινείται με την πώληση και διανομή του Τύπου, άνοιξε...

• Τρέμε, **Τεντ Τέρνερ**! Η Microsoft και το NBC συνέπληξε τις δυνάμεις τους και έστησε το νέο ενημερωτικό τηλεοπτικό δίκτυο MSNBC, που φιλοδοξεί να σπάσει το μονοπώλιο του CNN! Ο πρόεδρος της πρώτης, **Μπίλ Γκέιτς**, πλουσιότερος φέτος επιχειρηματίας στον κόσμο, βάζει λεφτά και την γνώση της χρήσης του Internet, ενώ το NBC βάζει την έγκυρη τηλεοπτική τεχνογνωσία. Έτσι το *Γλόδοξο* γέννημά τους, ξεκινάει από σήμερα, με αφορμή τους Ολυμπιακούς αγώνες για να σαρώσει την τηλεοπτική αγορά των ΗΠΑ, λίγο μόλις καιρό πριν κάνει κάτι παρόμοιο και ο **Ρούπερτ Μέρντοκ**. Δηλωμένος και κοντινός σπέρμας του MSNBC, είναι να μετατραπεί σε διεθνές δίκτυο για να χτυπήσει την αγορά όλου του πλανητικού χωρίς *Ε*, δεν είναι για να ανησυχούμε. **Τέρνερ**;

ΕΛΛΑΔΑ σου, της ψυχής μου ΜΕΡΑΚΙ

Όταν θαυμάζεις ένα όμορφο άγαλμα...
Έχεις μεράκι Ελληνικό!
Όταν η καρδιά σου χτυπά στο άκουσμα μιας αλήθειας...
Έχεις πνεύμα Ελληνικό!
Όταν μαθαίνεις να μιλάς...
Έχεις παιδεία Ελληνική!
Όταν νιώθεις τη ζωή...
Έχεις μεγαλείο Ελληνικό!
Όταν δε δέχεται την αδικία...
Έχεις υπερηφάνεια Ελληνική!
Όταν θέλεις να βοηθήσεις τους άλλους...
Έχεις φιλότιμο Ελληνικό!
Όταν πετυχαίνεις το ακατόρθωτο...
Έχεις λεβεντιά Ελληνική!
Όταν ηρωτεύεσαι...
Έχεις πίστη Ελληνική!
Όταν υπερκαλύπτεις την πατρίδα σου...
Έχεις ρίζες Ελληνικές!
Όταν νικάς μάτια...
Έχεις ανδρεία Ελληνική!
Όταν όλα αυτά κολών στις φλέβες σου...
Έχεις όψη Ελληνική!

Είμαστε Έλληνες και...
Γι' αυτό ομιλούμε **ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ**

ΣΚΑΪ

Ο δρ. Άμβρος του διαφημιστικού μάρκετινγκ. Η νέα απειρόκαλλος διαφημιστική καμπάνια του σταθμού του κ. **Αλαφούζου**, σε νέα, εθνικά (και εθνικόφρονα) χρώματα – με περιεχόμενο, τις πλέον ασύλληπτες αρλούμπες που μπορεί να βάλει ανθρώπου νους. Μήπως τα διαφημιστικά του *ΣΚΑΪ* τα γράφει ο **Μιλτιάδης Έβερετ**;

ΠΟΛΙΣ ❖ Εκδόσεις του Μεσονυκτίου

αστυνομικά ❖ επιστημονική φαντασία

Φίλιππος Φιλίππου

Το μαύρο γεράκι

αστυνομικό μυθιστόρημα

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

Το μαύρο γεράκι

αστυνομικό μυθιστόρημα

Εκδόσεις του Μεσονυκτίου

ΠΟΛΙΣ

Και στο Μαύρο Γεράκι, τρίτο αστυνομικό βιβλίο του συγγραφέα μετά το Κύκλος Θανάτου και το Χαμόγελο της Τζοκόντας, οι φίλοι των αστυνομικών ιστοριών θα βρουν αναφορές στα βιβλία του Γιάννη Μαρή. Ο Φίλιππος Φιλίππου, φανατικός θαυμαστής του κλασικού πια Έλληνα μυθιστοριογράφου και επίσης των Ντάσιελ Χάμετ και Ρέημοντ Τσάντλερ –της σχολής εκείνης του αστυνομικού μυθιστορήματος που παρέδωσε το έγκλημα στους ανθρώπους που είχαν λόγους να το διαπράξουν και δεν το έκαναν μόνο και μόνο «για να μας φορτώσουν μ' ένα πτώμα»– τοποθετεί την ιστορία του στη σύγχρονη Αθήνα, συνδυάζοντας, όπως και στα άλλα βιβλία του, το μυστήριο, την αγωνία και τη δράση, με πολιτικές και κοινωνικές επισημάνσεις.

20 χρόνια Πολίτης

«Εκατόν είκοσι οκτώ τεύχη του μηνιαίου *Πολίτη*, εβδομήντα πέντε τεύχη του *Δεκαπενθήμερου Πολίτη* της περιόδου Νοέμβριος 1983-Οκτώβριος 1986, είκοσι τέσσερα τεύχη του *Λογοτεχνικού Πολίτη*, άλλα είκοσι δύο τεύχη του σημερινού *Πολίτη Δεκαπενθήμερου*, δεκάδες χιλιάδες σελίδες, χιλιάδες κείμενα, σχόλια, μεταφράσεις για την πολιτική, τον σοσιαλισμό, τα κόμματα της Αριστεράς, την οικονομία, τη λογοτεχνία, την τέχνη, τη φιλοσοφία, την ιστορία, τα κοινωνικά ζητήματα, τον μαρξισμό, τα διεθνή θέματα. Για τη ζωή δηλαδή. Πάνω από δύο χιλιάδες οι συνεργάτες, ορισμένοι μόνιμοι από την αρχή μέχρι σήμερα, άλλοι άπαξ, άλλοι για ένα μικρό ή μεγαλύτερο διάστημα, άλλοι ευκαιριακά, άφησαν το λόγο τους πάνω στις σελίδες του περιοδικού, **μόνο και μόνο γιατί ήθελαν κάτι να πουν στους συμπολίτες τους.**»

Σημειώνουμε με έμφαση αυτή τη μικρή φράση, από το μικρό απολογιστικό απόσπασμα του επετειακού εκδοτικού σημειώματος του περιοδικού που παραθέτουμε. Είναι τελείως ξένο στις συνήθειες πρακτικές του Τύπου αυτό το «ήθελαν κάτι να πουν στους συμπολίτες τους». Τα κείμενα αυτού του περιοδικού γράφονταν (στο μεγαλύτερο μέρος τους, τουλάχιστον) επειδή οι συγγραφείς τους ένιωθαν την ανάγκη να τα γράψουν. Επειδή «όλοι είχαμε την αίσθηση, τη σιγουριά ότι συμβαδίζαμε μέσα σε μια τεράστια συλλογικότητα, θες να την πεις Αριστερά, θες να την πεις κίνημα ή σοσιαλισμό, όπως και να την πεις, πάντως ο καθένας ένιωθε κοντά κοντά με άλλους πολλούς και κοντά τους πάλευε το ζήτημα. (...) Ολοι ξέραμε ότι λειτουργούσαμε μαζί, σ' ένα κάποιο "μαζί", που μικρό του στοιχείο ήταν και τούτο το περιοδικό, με το προκλητικό για τα πολιτικά ήθη της εποχής μας όνομα».

Το πρώτο τεύχος του *Πολίτη* κυκλοφόρησε στα μέσα Μαΐου 1976. Την εκδοτική ευθύνη είχαν αναλάβει οι υπεύθυνοι του εκδοτικού οίκου Ολκός (Αντώνης Καρκαγιάννης, Δήμος Μαυρομάτης, Γιάννης Κουτσιμανής). Περιοδικό πολιτικής θεωρίας και παρέμβασης, λειτουργούσε με συντακτική επιτροπή που την αποτελούσαν οι καθηγητές Δημήτρης Μαρωνίτης, Γρηγόρης Σηφάκης, Αριστόβουλος Μάνεσης και Δημήτρης Φατούρος, οι δικηγόροι Νίκος Κωνσταντόπουλος, Χριστόφορος Αργυρόπουλος και στη γραμματεία σύνταξης εργάζονταν ο Άγγελος Ελεφάντης, ο Δήμος Μαυρομάτης και ο Γιώργος Σεφερτζής. Ένα χρόνο μετά, ο Άγγελος Ελεφάντης ανέλαβε εξ ολοκλήρου την ευθύνη της έκδοσης.

Γρήγορα το περιοδικό καθιερώθηκε για την εγκυρότητα των θεμάτων του και για τη μαχητική υποστήριξη των απόψεών του, πολλές από τις οποίες αντιστρατεύθηκαν ενεργά (και μοναχικά) ορισμένους από τους κοινούς τόπους που είχε υιοθετήσει η Αριστερά της εποχής (και η ανανεωτική πλευρά της). Πολύ έγκαιρα αντιστρατεύθηκε το λαϊκισμό του ΠΑΣΟΚ, σε πάρα

πολλές κεντρικές επιλογές διαφώνησε ανοιχτά με τον κομματικό λόγο του ΚΚΕ εσωτ., συνέπλευσε με την Αλληλεγγύη στα γεγονότα της πολωνικής εξέγερσης που οδήγησαν στη δικτατορία του Γιαρουζέλσκι... Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ο τρόπος με τον οποίο το περιοδικό τοποθετήθηκε στο γλωσσικό ζήτημα, το διάστημα που κυοφορούνταν το πέρασμα στο μονοτονικό και μετά την καθιέρωσή του.

Το Μάρτιο του 1979, οι κλαδικές οργανώσεις των εκπαιδευτικών (ΔΟΕ, ΟΛΜΕ, ΟΙΕΛΕ), σε συγκέντρωση που είχαν συνδιοργανώσει στο Πολυτεχνείο, τάχθηκαν με ομοφωνία υπέρ του μονοτονικού. Τον ίδιο μήνα, το περιοδικό άνοιξε τη συζήτηση, τασσόμενο με τους αρθρογράφους του υπέρ της διατήρησης των τόνων. Τους επόμενους μήνες, οι απόψεις διασταυρώθηκαν και άνοιξε ο διάλογος, που κράτησε ως το 1982, οπότε και με νόμο (υπουργός Παιδείας, **Λευτέρης Βερυβάκης**) καθιερώθηκε το μονοτονικό ως επίσημη γλώσσα του κράτους και, βέβαια, της εκπαίδευσης. Κατόπιν τούτου, το περιοδικό έκλεισε τη συ-

ζήτηση (τχ. 47), συνέχισε ωστόσο να εκδίδεται σε πολυτονικό, πρακτική που συνεχίζει ακόμη και σήμερα.

Η σημαντικότερη, ίσως, καμπή στην πορεία του *Πολίτη* ήρθε το 1987, με τη διάσπαση του ΚΚΕ εσωτερικού. Το περιοδικό επέλεξε να μην ακολουθήσει την ΕΑΡ και προτίμησε, κριτικά, να υποστηρίξει τη διατήρηση του κομμουνιστικού χαρακτήρα του κόμματος της ανανεωτικής αριστεράς. Απόφαση που δεν πέρασε χωρίς κλυδωνισμούς, αφού οδήγησε τον **Μιχάλη Παπαγιαννάκη** και τον **Λεωνίδα Λουλούδη** να αποχωρήσουν από τη συντακτική επιτροπή και αποδυνάμωσε το ολιγάριθμο δυναμικό του περιοδικού. Από τη συντακτική επιτροπή που επί χρόνια λειτουργούσε το περιοδικό, τα χρόνια της μεγαλύτερης

απήχησης του περιοδικού, απέμειναν οι **Γιώργος Καρράς**, **Αριστείδης Μπαλτάς**, **Δαμιανός Παπαδημητρόπουλος**, **Μαριάννα Δήτσα**, **Μάκης Καβουριάρης** και **Άννα Φραγκουδάκη**. Ο **Κώστας Ζουράρις** είχε αποχωρήσει νωρίτερα, αφού είχε στο μεταξύ προσχωρήσει στην νεορθοδοξία.

Ιδιαίτερα γόνιμη για το περιοδικό υπήρξε και η δεκαπενθήμερη έκδοσή του. Ο *Δεκαπενθήμερος Πολίτης* πρωτοκυκλοφόρησε στις 5 Νοεμβρίου 1983 και διέκοψε την έκδοσή του στις 17 Νοεμβρίου 1986, στο τεύχος 75. Έκτοτε, το περιοδικό συνέχισε να λειτουργεί σε μη τακτά διαστήματα, ώσπου, περίπου ένα χρόνο πριν, επανήλθε στον δεκαπενθήμερο ρυθμό κυκλοφορίας του, τώρα όμως με πλήθος δυσκολίες ανάμεσα στις οποίες κυρίαρχες είναι οι οικονομικές. Παρά την έλλειψη μέσων όμως, συνεχίζει να δίνει το μοναδικό για τα χρονικά του ελληνικού Τύπου στίγμα του.

Γι' αυτό το στίγμα, που τόσο το έχει ανάγκη ο σημερινός πολιτισμός της πολιτικής, ο *Πολίτης* αξίζει την πιο θερμή μας συμπαράσταση.

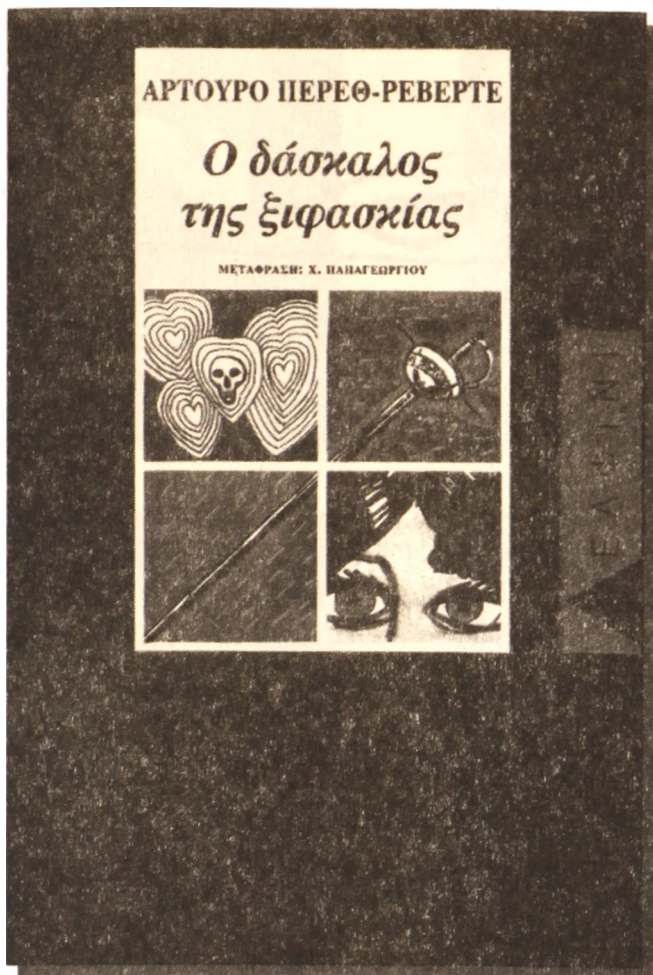

ΔΕΛΦΙΝΙ

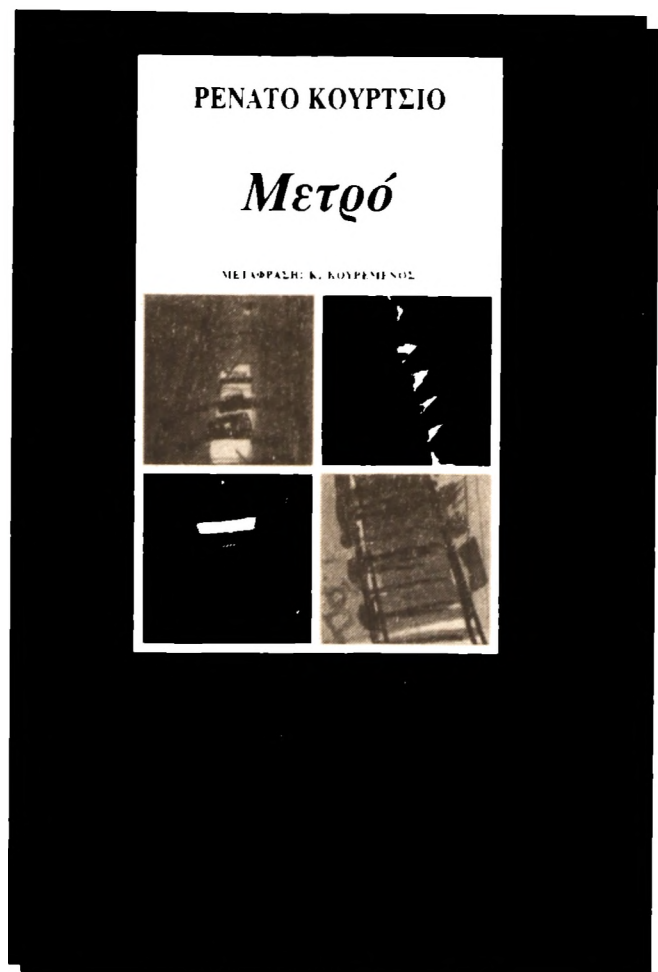
ΤΕΣΣΕΡΑ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ ΒΙΒΛΙΑ ΓΙΑ...

καλό καλοκαίρι

Ένα απολαυστικό μυθιστόρημα όπου οι ήρωες και η πλοκή κινούνται με τους αδυσώπητους όρους μιας αυστηρής αλλά και πάντα επικίνδυνης αναμέτρησης ξιφασκίας στα σημεία αιχμής των ανθρώπινων σχέσεων...

Διελεύσεις στο Μετρό:
Μια συγκλονιστική περιπλάνηση στα δαιδαλώδη υπόγεια των μεγαλουπόλεων, όπως την αφηγείται ένας γνήσιος "υπόγειος": ο ιστορικός ηγέτης των Ερυθρών Ταξιαρχιών...

Ένα ποιητικό έπος που εξυμνεί και αναδεικνύει τις ανατρεπτικές ιδέες και τις επαναστατικές διαθέσεις που καλλιεργήθηκαν κατά τη διάρκεια της πιο αισιόδοξης δεκαετίας της μεταπολεμικής περιόδου: της δεκαετίας του '60...

Στο τέλος του αιώνα και στην εποχή της πτώσης των αξιών, ένας ήρωας και ένα περιπετειώδες μυθιστόρημα που πασχίζουν να πείσουν τον κόσμο για το γεγονός ότι η Ελπίδα, η τελευταία Θεά επιμένει να ζει...

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 58, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 38 30 955, FAX: 33 03 175

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 50-52, 106 81 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 33 03 380

ΤΟ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΟΥ Μ. ΕΒΕΡΤ

Όταν μεγαλώσω θα γίνω αρχηγός αξιωματικής αντιπολίτευσης

Ένα έτος συμπληρώνεται από την έκδοση του τεύχους 584 του Αντί με το αφιέρωμα στον πνευματικό κόσμο του Μ. Έβερετ («Κατά Βαρβαρού: Ανατομία της Απαιδευτής Ηγεσίας»). Κατά το διάστημα αυτό ο «παρ' ολίγον πρωθυπουργός» εμεγαλούργησε πλουτίζοντας τις συλλογές μαργαριταριών με προϊόντα της πολιτικής του σκέψης (.)

Για να γιορτάσουμε λοιπόν την επέτειο δημοσιεύουμε την βαθμολογία του από την ΑΣΟΕΕ:

- Βαθμός πτυχίου: 5 και κάτι.
- Φυτούσε επί οκτώ (8) έτη, δηλ. το διπλάσιο του κανονικού.

Προφανώς για να τα εμπεδώσει καλύτερα.

- Την ιδίαν περίοδο εσπούδαζε εις την ΕΚΟΦ. απ' όπου απεφοίτησε με άριστα.
- Ας σημειωθεί ότι το ενημερωτικό αυτό σημείωμα εζήτησε ο Στρατής Ανδρεάδης το 1970, ο οποίος τον προσέλαβε στα Ναυπηγεία, γνωρίζοντας τι προσλαμβάνει.
- Όμως ο Αρχηγός έχει κατακτήσει με την αξία του δύο Πτηχεία, με Άριστα, από τον Μποστ.
- Αυτή την εποχή ο Αρχηγός της «κυβερνήσης ελικοπτέρων» ψυχαγωγεί το κοινό με το θερινό «προεκλογικό» σώου: «Ο Καθηγητής Σημίτης και ο Αγράμματος».
- Τα «Απαντα Έβερετ, τομος Α'» βρίσκονται καθ' οδόν προς το τυπογραφείο. Διόλου Απροβλεπτο...

M.B.

Από το ντοκουμέντο αυτό συμπεραίνεται ότι ο κ. Έβερετ είναι ίσως ο πλέον ανελλήνιστος Έλληνας.

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΑΝΣΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΜΠΙΣΤΕΥΤΙΚΟΝ - ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ

Καθηγητήν Στρ. Γ. Ανδρεάδην

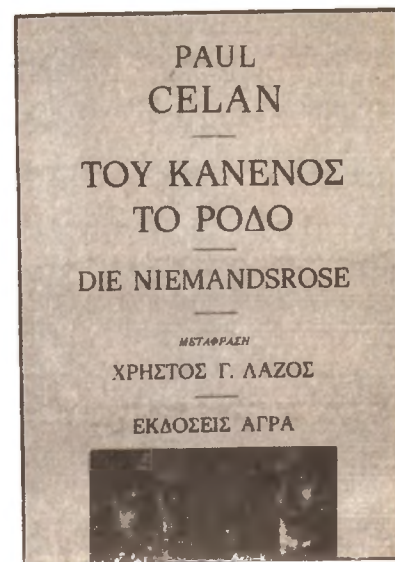
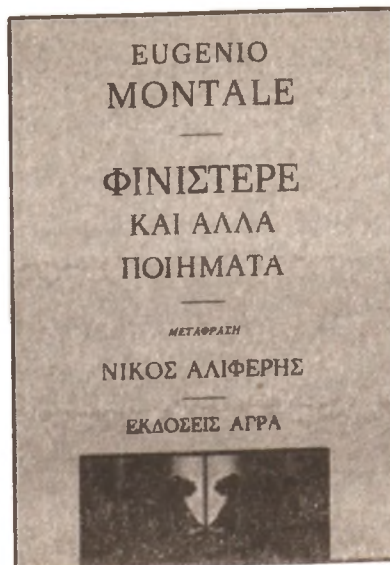
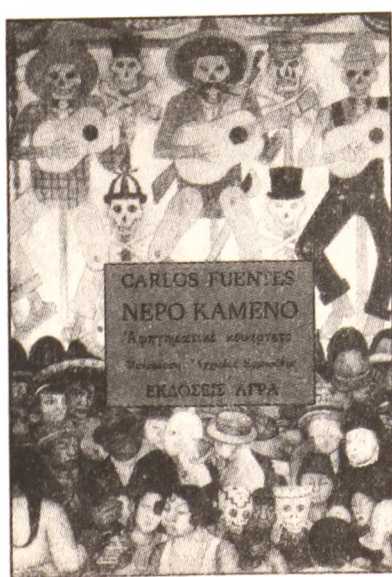
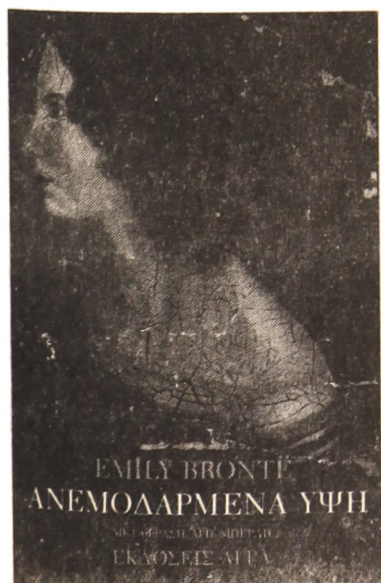
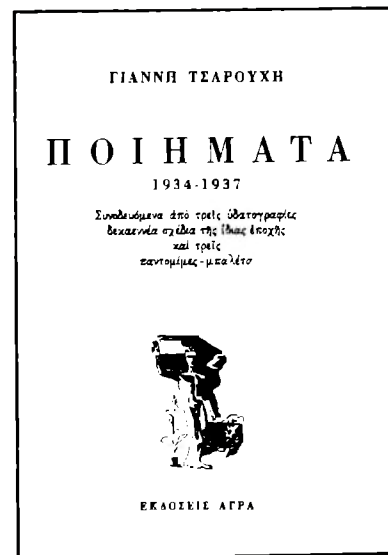
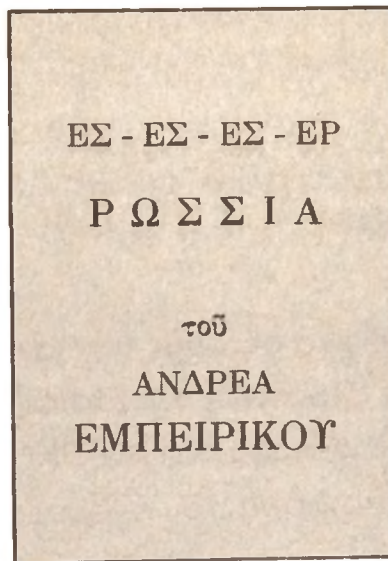
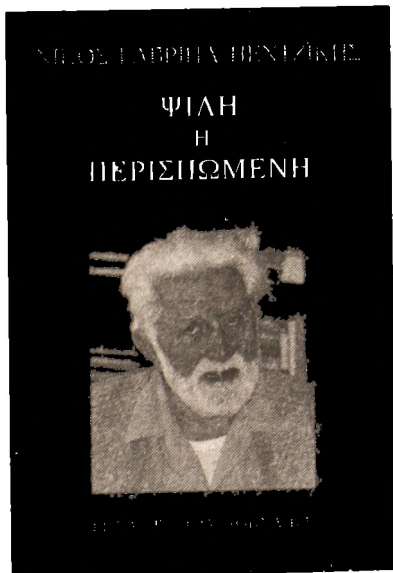
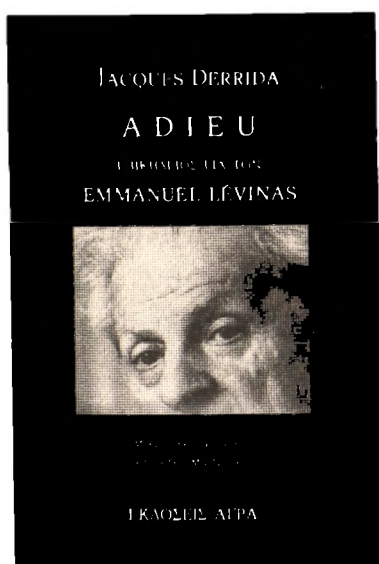
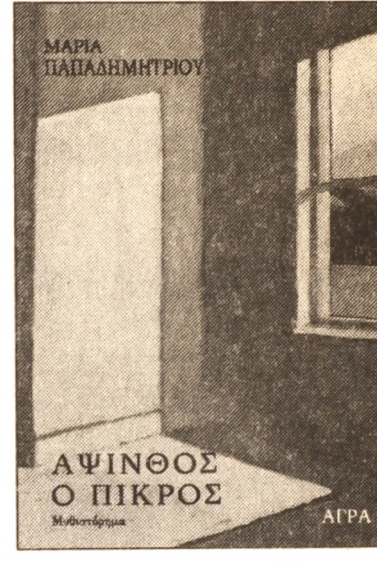
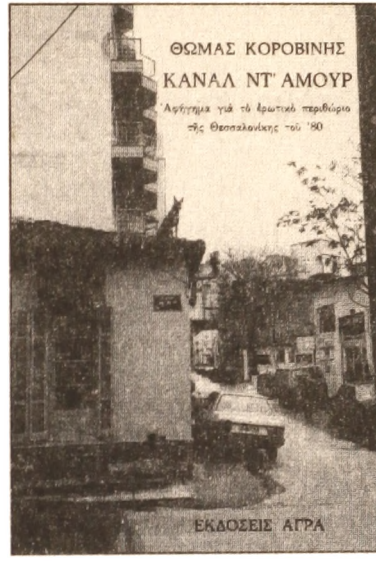
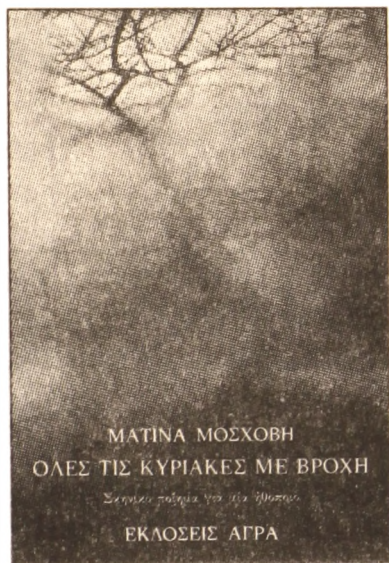
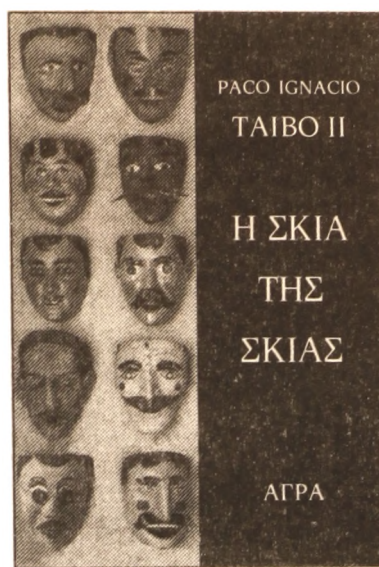
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΔΙΑ ΤΟΝ Μιλιτιάδην Άγγ Έβερετ

Ένεγράφη εις τό Α' Έτος σπουδών τό άναδ Έτος 1959-60

Α' ΕΤΟΣ	1959-60	1960-61
1959-60	1960-61	1961-62
1960-61	1961-62	1962-63
1961-62	1962-63	1963-64
1962-63	1963-64	1964-65
1963-64	1964-65	1965-66
1964-65	1965-66	1966-67
1965-66	1966-67	1967-68
1966-67	1967-68	1968-69
1967-68	1968-69	1969-70
1968-69	1969-70	1970-71
1969-70	1970-71	1971-72
1970-71	1971-72	1972-73
1971-72	1972-73	1973-74
1972-73	1973-74	1974-75
1973-74	1974-75	1975-76
1974-75	1975-76	1976-77
1975-76	1976-77	1977-78
1976-77	1977-78	1978-79
1977-78	1978-79	1979-80
1978-79	1979-80	1980-81
1979-80	1980-81	1981-82
1980-81	1981-82	1982-83
1981-82	1982-83	1983-84
1982-83	1983-84	1984-85
1983-84	1984-85	1985-86
1984-85	1985-86	1986-87
1985-86	1986-87	1987-88
1986-87	1987-88	1988-89
1987-88	1988-89	1989-90
1988-89	1989-90	1990-91
1989-90	1990-91	1991-92
1990-91	1991-92	1992-93
1991-92	1992-93	1993-94
1992-93	1993-94	1994-95
1993-94	1994-95	1995-96
1994-95	1995-96	1996-97
1995-96	1996-97	1997-98
1996-97	1997-98	1998-99
1997-98	1998-99	1999-00
1998-99	1999-00	2000-01
1999-00	2000-01	2001-02
2000-01	2001-02	2002-03
2001-02	2002-03	2003-04
2002-03	2003-04	2004-05
2003-04	2004-05	2005-06
2004-05	2005-06	2006-07
2005-06	2006-07	2007-08
2006-07	2007-08	2008-09
2007-08	2008-09	2009-10
2008-09	2009-10	2010-11
2009-10	2010-11	2011-12
2010-11	2011-12	2012-13
2011-12	2012-13	2013-14
2012-13	2013-14	2014-15
2013-14	2014-15	2015-16
2014-15	2015-16	2016-17
2015-16	2016-17	2017-18
2016-17	2017-18	2018-19
2017-18	2018-19	2019-20
2018-19	2019-20	2020-21
2019-20	2020-21	2021-22
2020-21	2021-22	2022-23
2021-22	2022-23	2023-24
2022-23	2023-24	2024-25
2023-24	2024-25	2025-26
2024-25	2025-26	2026-27
2025-26	2026-27	2027-28
2026-27	2027-28	2028-29
2027-28	2028-29	2029-30
2028-29	2029-30	2030-31
2029-30	2030-31	2031-32
2030-31	2031-32	2032-33
2031-32	2032-33	2033-34
2032-33	2033-34	2034-35
2033-34	2034-35	2035-36
2034-35	2035-36	2036-37
2035-36	2036-37	2037-38
2036-37	2037-38	2038-39
2037-38	2038-39	2039-40
2038-39	2039-40	2040-41
2039-40	2040-41	2041-42
2040-41	2041-42	2042-43
2041-42	2042-43	2043-44
2042-43	2043-44	2044-45
2043-44	2044-45	2045-46
2044-45	2045-46	2046-47
2045-46	2046-47	2047-48
2046-47	2047-48	2048-49
2047-48	2048-49	2049-50
2048-49	2049-50	2050-51
2049-50	2050-51	2051-52
2050-51	2051-52	2052-53
2051-52	2052-53	2053-54
2052-53	2053-54	2054-55
2053-54	2054-55	2055-56
2054-55	2055-56	2056-57
2055-56	2056-57	2057-58
2056-57	2057-58	2058-59
2057-58	2058-59	2059-60
2058-59	2059-60	2060-61
2059-60	2060-61	2061-62
2060-61	2061-62	2062-63
2061-62	2062-63	2063-64
2062-63	2063-64	2064-65
2063-64	2064-65	2065-66
2064-65	2065-66	2066-67
2065-66	2066-67	2067-68
2066-67	2067-68	2068-69
2067-68	2068-69	2069-70
2068-69	2069-70	2070-71
2069-70	2070-71	2071-72
2070-71	2071-72	2072-73
2071-72	2072-73	2073-74
2072-73	2073-74	2074-75
2073-74	2074-75	2075-76
2074-75	2075-76	2076-77
2075-76	2076-77	2077-78
2076-77	2077-78	2078-79
2077-78	2078-79	2079-80
2078-79	2079-80	2080-81
2079-80	2080-81	2081-82
2080-81	2081-82	2082-83
2081-82	2082-83	2083-84
2082-83	2083-84	2084-85
2083-84	2084-85	2085-86
2084-85	2085-86	2086-87
2085-86	2086-87	2087-88
2086-87	2087-88	2088-89
2087-88	2088-89	2089-90
2088-89	2089-90	2090-91
2089-90	2090-91	2091-92
2090-91	2091-92	2092-93
2091-92	2092-93	2093-94
2092-93	2093-94	2094-95
2093-94	2094-95	2095-96
2094-95	2095-96	2096-97
2095-96	2096-97	2097-98
2096-97	2097-98	2098-99
2097-98	2098-99	2099-00
2098-99	2099-00	2100-01
2099-00	2100-01	2101-02
2100-01	2101-02	2102-03
2101-02	2102-03	2103-04
2102-03	2103-04	2104-05
2103-04	2104-05	2105-06
2104-05	2105-06	2106-07
2105-06	2106-07	2107-08
2106-07	2107-08	2108-09
2107-08	2108-09	2109-10
2108-09	2109-10	2110-11
2109-10	2110-11	2111-12
2110-11	2111-12	2112-13
2111-12	2112-13	2113-14
2112-13	2113-14	2114-15
2113-14	2114-15	2115-16
2114-15	2115-16	2116-17
2115-16	2116-17	2117-18
2116-17	2117-18	2118-19
2117-18	2118-19	2119-20
2118-19	2119-20	2120-21
2119-20	2120-21	2121-22
2120-21	2121-22	2122-23
2121-22	2122-23	2123-24
2122-23	2123-24	2124-25
2123-24	2124-25	2125-26
2124-25	2125-26	2126-27
2125-26	2126-27	2127-28
2126-27	2127-28	2128-29
2127-28	2128-29	2129-30
2128-29	2129-30	2130-31
2129-30	2130-31	2131-32
2130-31	2131-32	2132-33
2131-32	2132-33	2133-34
2132-33	2133-34	2134-35
2133-34	2134-35	2135-36
2134-35	2135-36	2136-37
2135-36	2136-37	2137-38
2136-37	2137-38	2138-39
2137-38	2138-39	2139-40
2138-39	2139-40	2140-41
2139-40	2140-41	2141-42
2140-41	2141-42	2142-43
2141-42	2142-43	2143-44
2142-43	2143-44	2144-45
2143-44	2144-45	2145-46
2144-45	2145-46	2146-47
2145-46	2146-47	2147-48
2146-47	2147-48	2148-49
2147-48	2148-49	2149-50
2148-49	2149-50	2150-51
2149-50	2150-51	2151-52
2150-51	2151-52	2152-53
2151-52	2152-53	2153-54
2152-53	2153-54	2154-55
2153-54	2154-55	2155-56
2154-55	2155-56	2156-57
2155-56	2156-57	2157-58
2156-57	2157-58	2158-59
2157-58	2158-59	2159-60
2158-59	2159-60	2160-61
2159-60	2160-61	2161-62
2160-61	2161-62	2162-63
2161-62	2162-63	2163-64
2162-63	2163-64	2164-65
2163-64	2164-65	2165-66
2164-65	2165-66	2166-67
2165-66	2166-67	2167-68
2166-67	2167-68	2168-69
2167-68	2168-69	2169-70
2168-69	2169-70	2170-71
2169-70	2170-71	2171-72
2170-71	2171-72	2172-73
2171-72	2172-73	2173-74
2172-73	2173-74	2174-75
2173-74	2174-75	2175-76
2174-75	2175-76	2176-77
2175-76	2176-77	2177-78
2176-77	2177-78	2178-79
2177-78	2178-79	2179-80
2178-79	2179-80	2180-81
2179-80	2180-81	2181-82
2180-81	2181-82	2182-83
2181-82	2182-83	2183-84
2182-83	2183-84	2184-85
2183-84	2184-85	2185-86
2184-85	2185-86	2186-87
2185-86	2186-87	2187-88
2186-87	2187-88	2188-89
2187-88	2188-89	2189-90
2188-89	2189-90	2190-91
2189-90	2190-91	2191-92
2190-91	2191-92	2192-93
2191-92	2192-93	2193-94
2192-93	2193-94	2194-95
2193-94	2194-95	2195-96
2194-95	2195-96	2196-97
2195-96	2196-97	2197-98
2196-97	2197-98	2198-99
2197-98	2198-99	2199-00
2198-99	2199-00	2200-01
2199-00	2200-01	2201-02
2200-01	2201-02	2202-03
2201-02	2202-03	2203-04
2202-03	2203-04	2204-05
2203-04	2204-05	2205-06

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΑΓΡΑ

ΑΠΟ ΤΟ 1979

ΓΡΑΨΤΕ ΜΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΠΑΣΟΚ...

Στο ΑΝΤΙ έφτασε προ ημερών η επιστολή μιας παλιάς αναγνώστριάς του περιοδικού, που έθετε με τον τρόπο της μερικά απλά ερωτηματικά, φυσικός αποδέκτης των οποίων φαινόταν ο Συνασπισμός. Αναρωτηθήκαμε τι να κάνουμε. Σκεφθήκαμε και αποφασίσαμε να την θέσουμε υπόψη μερικών φίλων, οι οποίοι συχνά-πυκνά γράφουν και επικοινωνούν με το ΑΝΤΙ. Στις γραμμές που ακολουθούν δημοσιεύουμε την επιστολή της αναγνώστριάς -τα στοιχεία της είναι στη διάθεση του περιοδικού- και στη συνέχεια τα σχόλια που προκάλεσε. Απαντούν οι:

Λαοκράτης Βάσσης, Γιάννης Βούλγαρης, Στέλιος Καφαντάρης, Στέλιος Νέστωρ, Μιχάλης Παπαγιαννάκης και Νίκος Φίλης.

ΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ:

Αθήνα, 8.7.1996

Φίλε κ. Διευθυντά,

Επικοινωνώ πολύ αραιά με το περιοδικό, το οποίο πάντοτε παρακολουδώ. Λόγος γι αυτή την επιστολή είναι μια σειρά από απορίες, που έχουν «ξεσηκώσει», ας πούμε, τις φίλες μου. Η παρέα είναι γενικώς του «χώρου», δηλ. Ανανεωτική Αριστερά, λευκό, άκυρο κ.λπ. Μας έχουν λοιπόν τελευταία ζαλίσει μερικά ερωτήματα, σχετικά με τη σχέση με το ΠΑΣΟΚ.

Μα δεν καταλαβαίνω:

Γιατί κάθε φορά εμείς θα πρέπει να δέτουμε τέτοια ερωτήματα;

Μήπως το ΠΑΣΟΚ έδωσε ποτέ δέματα συνεργασίας; Και ποιο

ΠΑΣΟΚ; Γιατί υπάρχουν βεβαίως διάφορα ΠΑΣΟΚ, όπως λχ εκείνο του κ. Γιαννόπουλου, του κ. Κατσιφάρα, του κ. Αρσένη, του κ.

Τσοχατζόπουλου κ.λπ.

Και κάτι άλλο: Κάποτε, επί λαοπλάνου Παπανδρέου, είχαν ενσωματωθεί οι Γλέζος, Μπριλλάκης, Μάρκος κ. ά. Σε τι βοηθήθηκε η Ελλάδα απ' αυτό; Μήπως έγινε πιο προοδευτικό το ΠΑΣΟΚ;

Θα ήθελα και άλλα να ρωτήσω, αλλά ίσως σας κρατώ το χρόνο σας.

Πάντως, οι απαντήσεις σε τέτοια ερωτήματα θα βοηθούσαν εμένα, ίσως και άλλους.

Ευχαριστώ
Μ. Δ.

ΚΑΙ ΤΑ ΣΧΟΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ:

ΛΑΟΚΡΑΤΗΣ ΒΑΣΣΗΣ:

«Μυρίζουν παλιό ΠΑΣΟΚ...»

α. Με δεδομένο το δι-
λκό σύστημα και τη σ-
νακόλουθη δικομια-
στρατηγική διαχείριση
της κρίσης της ελληνικ-
κοινωνίας, η «συνεργ-
σία» ΠΑΣΟΚ-Α-
ριστεράς δεν ήταν δυνα-

τό να γίνει... σε αριστερή και προοδευτική
κατεύθυνση.

1. Η λογική αυτού του συστήματος εμπέ-
είχε, ως όρο και στόχο λειτουργίας του, π-
περιοριοποίηση (παγίδευση και αχρ-
στευση) της Αριστεράς, έργο που έπρε-
να φέρει εις πέρας ο «προοδευτικοφανή-
πόλος του (ΠΑΣΟΚ).

2. Και τον έφερε αποτελεσματικά εις π-
ρας, όχι μόνο γιατί ο Ανδρέας Παπανδρ-
ου ήταν μεγάλος μάστορας σε θέματα τε-
κτικής και παραπλάνησης του κόσμου, α-
λά και γιατί η Αριστερά είχε φοβερά εί-
λείμματα σε θέματα στρατηγικής. Όταν
για παράδειγμα, αγωνίζεσαι «να βαθύνει
και να πλατύνει η αλλαγή», έχεις βάλει
ίδιος τη θηλειά στο λαιμό και αφήνεις το
Παπανδρέου να σε σέρνει. Ποια «αλλαγή»
να βαθύνει;

3. Ο Ανδρέας Παπανδρέου «ξεγέλασε
όσους ήθελαν να ξεγελαστούν. «λειψά-
σε» όσους ήθελαν να λειψατηθούν, «παρ-
μύθιασε» όσους ήθελαν να παραμυθια-
στούν. Κι η «συνεργασία», συνεργούν-
και πολλών απ' το χώρο της Αριστεράς
(κάποιοι το «εξαργύρωσαν» κιόλας), χρη-
σιμοποιήθηκε απ' τον Ανδρέα, όταν π

αζόταν, ως «δόλωμα. στο πεδίο της πο-
λής τακτικής, για το παραμύθιασμα του
περνού κόσμου.

ε κάθε περίπτωση, όμως, η κακοποίη-
της «συνεργασίας» δεν οφείλεται...
κακό Παπανδρέου, αλλά στη λογική
τις αντικειμενικές δεσμεύσεις του δι-
κού συστήματος και της δικομματικής
στηγικής (που την υπηρέτησαν και όλα
ημερινά στελέχη του ΠΑ.ΣΟ.Κ., μηδέ
ρουμένου του Σημίτη, οι οριακές δια-
ποιήσεις του οποίου ποτέ δε συνι-
σαν και συγκρουσιακή αναίρεσή

τά όμως αφορούσαν το χτες. Σήμερα,
ν Σημίτη πρωθυπουργό και πρόεδρο
ΙΑ.ΣΟ.Κ., τι γίνεται; Τα ερωτήματα εί-
μεστικά κι οι αντιδράσεις των αριστε-
και προοδευτικών πολιτών ποικίλες.

ριν μπω στην ουσία, θα ήθελα να πω
ς παλιούς φίλους της νέας ηγεσίας του
ΟΚ. πως τα όσα έγιναν τελευταία γύ-
π τη «συνεργασία», παραμυρίζουν...
ό ΠΑΣΟΚ. Κι αναφέρομαι στην ενορ-
ρωμένη παραπληροφόρηση αφενός
την συνεργασιολογική «ρουκέτα» της
της τη τάξει υπουργού Βάσως Παπαν-
υ αφετέρου. Κι αν για την παραπλη-
όρηση (με πολλές δόσεις... «νεοαυρια-
ού») ισχυριστούν πως δεν ευθύνονται,
μπορούν να ισχυριστούν πως ευτύχη-
με τον τρόπο, το «πώς» και το «πότε»
αν την πρότασή τους για διάλογο με
Αριστερά. Γιατί, ως εκσυγχρονιστές,
ευαγγελίζονται νέο ύφος και νέο ήθος,
ει να ξέρουν τι σημαίνει θεσμική τάξη
χειρισμό σοβαρών θεμάτων, όπως η
«εργασία», αν όντως δεν την αντιμετω-
υν όπως παλιά. Πολύ απλά, οι σοβα-
προτάσεις έχουν συγκεκριμένο περιε-
νο και συγκεκριμένους αποδέκτες.
ώς υπηρετούν... τους συνήθεις σκο-

ι έρχομαι στην ουσία. Η «συνεργα-
... όπως και χτες, δεν είναι θέμα προσώ-
... αλλά στρατηγικών επιλογών. Η αναμ-
ήτητη σοβαρότητα του Σημίτη συνιστά
... όχι όμως και άλλη στρατηγική του
ΟΚ. Το ίδιο ισχύει και για τα συνθή-
του «εκσυγχρονισμού» και της «κε-
... αριστεράς». Ούτε αυτά συνιστούν
... τηγική, καθώς μάλιστα και οι σηματο-
... τους είναι εντόνως αμφιλεγόμε-
... Θα προχωρήσω ακόμα περισσότερο
... θα πω πως ούτε και οι σοβαρές προ-
... τίσεις, που υπάρχουν στα βιβλία του,
... στούν άλλη στρατηγική. Αυτό σημαί-
... πως το «νέο ΠΑΣΟΚ.» σέρνεται ακόμα
... παλιές ράγες της δικομματικής στρα-

τηγικής, στη λογική, στις προδιαγραφές
και στα όριά της. Θα αλλάξει αυτή η στρα-
τηγική, ή θα επιδιωχθεί η «αναπαλαίωσή»
της; Αν πάρουμε στα σοβαρά απόψεις,
όπως αυτές του Λαλιώτη (άρθρο στην
Ελευθεροτυπία), αλλά και εξωκομματικών
μεγαλοπαραγόντων του δημόσιου βίου, θα
πρέπει να μην αντιμετωπίζουμε ανυποψία-
στοι αυτή την εκδοχή. Δεν είναι δηλαδή
απίθανο, να βρεθούμε μπροστά στην περι-
τεχνη μετεξέλιξη (αληθοφανής εξέλιξη)
του μεταπολιτευτικού δίπολου «Ν.Δ. -
ΠΑΣΟΚ», σε δίπολο «κεντροδεξιάς-κε-
ντροαριστεράς», με την Αριστερά και πάλι
στη γωνία.

3. Υπάρχει όμως και η δυνατότητα αλλα-
γής στρατηγικής, όπως αυτή προσδιορίζε-
ται απ' τον ΣΥΝ της Αριστεράς και της
Προόδου. Αναφέρομαι στη στρατηγική
του προοδευτικού εκσυγχρονισμού της ελ-
ληνικής κοινωνίας, μέσα από βαθιές με-
ταρρυθμιστικές τομές, κόντρα σε όλες τις
εκδοχές του «νεοφιλελευθερισμού» και
του τεχνοκρατικού εκσυγχρονισμού, κό-
ντρα στις λογικές του αναχρονισμού και
της καθυστέρησης, κόντρα στις συντεχνίες
και στις πελατειακές σχέσεις, κόντρα στον
παρασιτισμό και την παραοικονομία, κό-
ντρα στον πολύποδα των μεγαλοσυμφερό-
ντων και των μικροσυμφερόντων, που λυ-
μαίνονται το κοινοτικό και δημόσιο χρή-
μα... Κι αυτή είναι η μόνη διέξοδος για τη
χώρα μας, απ' τη χρόνια κρίση που τη μα-
στιάζει, η μόνη δυνατότητα για να αντιμετω-
πίσουμε τον όγκο των ετεροχρονισμένων
προβλημάτων της χαμένης μεταπολιτευτι-
κής εικοσαετίας και να κερδίσουμε τη μά-
χη στην αναμέτρηση με τις μεγάλες προ-
κλήσεις των καιρών (Ευρώπη - νέες τεχνο-
λογίες).

4. Ο Σημίτης έχει να διαλέξει: αναπαλαίω-
ση ή διέξοδος, νέο δίπολο εξουσίας (κε-
ντροδεξιά - κεντροαριστερά) πάνω στις
παλιές μεταπολιτευτικές ράγες ή επιλογή
της τροχιάς του προοδευτικού εκσυγχρο-
νισμού της ελληνικής κοινωνίας, που σημαί-
νει: ρήξη στα ουσιαστικά με το παρελθόν,
ξήλωμα του δικομματικού σκηνικού, σύ-
γκρουση με τον παρασιτισμό, την παραοι-
κονομία, τον πολύποδα των κρατικοδίαι-
των μεγαλοπαραγόντων..., που σημαίνει:
αγωνιστική συμπίεση όλων των δυνάμε-
ων του προοδευτικού εκσυγχρονισμού της
ελληνικής κοινωνίας, κόντρα στο νεοφιλε-
λευθερισμό και τις δυνάμεις του συντηρη-
τισμού και του νεοσυντηρητισμού, του
αναχρονισμού και της καθυστέρησης.

— Κι επειδή είναι πρωθυπουργός, ως αρ-
χίζει το «διάλογο» στο πεδίο των προβλη-

μάτων και της ζωής, με συγκεκριμένα μέ-
τρα που προΐδεάζουν, προδιαγράφουν και
προετοιμάζουν τη μετάθεση της χώρας σε
άλλες στρατηγικές ράγες, που εξασφαλί-
ζουν ταχύτητες των καιρών μας και στη
σωστή κατεύθυνση. Ο ΣΥΝ έχει κάνει συ-
γκεκριμένες προτάσεις και περιμένει απα-
ντήσεις. Θυμίζουμε ενδεικτικά μερικές και
ρωτάμε:

Θα υπάρξει θεσμική εξασφάλιση διαφα-
νούς διαχείρισης του «πακέτου Ντελόρ»;
Θα μπει φραγμός στα «διαπλεκόμενα συμ-
φέροντα»; Θα γίνει εθνικό συμβούλιο
εξωτερικής πολιτικής;

Θα αλλάξει, τέλος, ο εκλογικός νόμος
(απλή αναλογική);

5. Ο ΣΥΝ δεν ανήκει στη μίζερη Αριστερά.
Δεν φιλοδοξεί να πάει μπροστά, ευχόμε-
νος και εκμεταλλευόμενος τις αποτυχίες
των άλλων. Θέλουμε να πάει καλά ο Σημί-
της. Κι αν πάει καλά, εμείς θα παλεύουμε
για να πάει ο τόπος μας ακόμα καλύτερα.
Για να πάει όμως καλά πρέπει να διαλέξει:
«αναπαλαίωση» του δικομματικού σκη-
νικού ή «ρήξη»; Εμάς, πάντως, ξέρει πού θα
μας βρει και στη μια και στην άλλη περι-
πτωση. Κι αν είναι αποφασισμένος για
«ρήξη», δεν χρειάζονται... «ρουκέτες»,
όπως η προχτεσινή. Πράξεις χρειάζονται,
στο πεδίο των προβλημάτων και της ζωής.
Εκεί που αρχίζουν και κρίνονται οι τίμιοι
πολιτικοί διάλογοι. Κι ο ΣΥΝ θα επιμένει
να διαλέγεται τίμια, πάντοτε διαμέσου των
προβλημάτων και των πολιτικών αντιμετώ-
πισής τους, για να... είμαστε όλοι σοβαροί.

Λαοκράτης Βάσσης

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ:

«Μιλάμε για νέα εποχή»

Αγαπητή φίλη,

Αν παρακολουθήσατε
τις πολύωρες εκπομπές,
που αφιέρωσε η Τηλεό-
ραση στον Ανδρέα Πα-
πανδρέου μετά το θά-
νατο του, θα νιώσατε
ίσως το ίδιο συναίσθη-

μα που νιώσαμε πολλοί/ές. Μιλούσαν για
μια Ελλάδα που μοιάζει όλο και πιο μακρι-
νή. Δε λέω απωθητική ή κακή - σε πολλά
μάλιστα μπορεί να συμβαίνει το αντίθετο.
Λέω πάντως μακρινή. Υπάρχουν στιγμές
στην πολιτική ζωή, όπου τα πράγματα αλ-
λάζουν πολύ γρήγορα. Τέτοια είναι η ση-
μερινή. Το ΠΑΣΟΚ θα υποχρεωθεί να γί-

νει «νέο».

Ο ΣΥΝ θα υποχρεωθεί να γίνει «νέος». Ο «χώρος» θα βρει νέες ιδέες και ασφαλώς νέα προβλήματα για να γκρινιάξει. Ας περιοριστούμε εδώ στις γενικότητες. Νέο μπορεί να σημαίνει χειρότερο, ελπίζουμε όμως στο καλύτερο και υπάρχουν οι προϋποθέσεις. Ειδικά στο πρόβλημα που «ξεσήκωσε» τις φίλες σας, θα προσέξατε ίσως κάποιες αλλαγές. Το ζήτημα της σχέσης με την Ανανεωτική Αριστερά το έθεσε ο ίδιος ο νέος πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, σε ανύποπτο χρόνο, όχι προεκλογικό, το συνέδεσε με μια ολόκληρη πολιτική επιχειρηματολογία και προοπτική, την οποία μάλιστα χρησιμοποίησε για να ασκήσει κριτική στο παρελθόν του κόμματός του.

Ας αφήσουμε λοιπόν τον Μάρκο στην Ιστορία. Ας κρατήσουμε από τον Αντώνη τις άλλες αναμνήσεις, γιατί ήταν οι περισσότερες και οι πιο αυθεντικές του. Τώρα τα πράγματα άλλαξαν. Δε μιλάμε για προσωπικά διαβήματα, ούτε για προεκλογικά «αγαπητέ Γιώργο». «αγαπητέ Μανώλη». Μιλάμε για νέα εποχή, στην οποία ήδη περπατάμε.

Γιάννης Βούλγαρης

Επίσης του «χώρου» από παλιά

ΣΤΕΛΙΟΣ ΚΑΦΑΝΤΑΡΗΣ:

Το σημιτικό ΠΑΣΟΚ προαγωγός της Αριστεράς;

Τα ερωτήματα της Μ.Δ. είναι διαρκώς καιρία όσο και αν είναι αρχέγονα. Είχαν προαναγγελθεί στην πύρινη, ως συνήθως, προεκλογική ομιλία του Λεωνίδα Κύρκου, του 1981, και αντιμετωπίζονται επί χρόνια στο ΑΝΤΙ. Ασφαλώς αγαπητή Μ.Δ., οι Γλέζος, Μπουλλάκης, Μάρκος κ.ά. δεν βοήθησαν την Ελλάδα ως βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, ούτε βεβαίως το έκαναν προοδευτικότερο. Τουλάχιστον οι σταυροί προτίμησης στον Γλέζο έδειξαν τη δυναμική του χώρου, που μπορεί τώρα να εκφράζεται με το λευκό, άσπρο κ.λπ.

Αλλά, με την πάροδο του χρόνου επιβεβαιώθηκε ότι ο Μέγας Χαρισματικός μπορούσε πράγματι να αλωνίζει στον χώρο της κεντροαριστεράς γκρεμοτσακίζοντας ορά-

ματα και παράγοντας κίβδηλα σχέδια ανάπτυξης, χωρίς καταστροφικές πολιτικές συνέπειες για τον ίδιο και το κόμμα του. Μικρό κέρδος η εκ των υστέρων γνώση, αλλά πώς θα μπορούσε να γίνει αλλιώς;

Με την ανάδειξη Σημίτη στην εξουσία, δημιουργείται νέα προοπτική για αυτό το κόμμα. Δυστυχώς, εγκαταλείπεται πλέον η προσδοκία διάλυσής του. Μία τέτοια εξέλιξη, όλοι έλεγαν ότι είναι ανεπιθύμητη, αλλά πιστεύω θα έδινε την ευκαιρία άλλων προοδευτικών συσπειρώσεων, που θα οδηγούσαν σαφώς τον τόπο να αναζητήσει πολιτικές λύσεις έξω από το ΠΑΣΟΚ του Γιαννόπουλου, Κατσιφάρα, Αρσένη και Τσοχατζόπουλου, όπως προσφυώς σημειώνει η Μ.Δ. Ωστόσο, έχουμε πετύχει τη δεύτερη καλύτερη επιλογή, γιατί ο Σημίτης εξ ιδιοσυγκρασίας και πολιτικής ανατροφής δεν μπορεί να παραπλανήσει τον λαό, όπως ο Μέγας χαρισματικός, ούτε φαίνεται διατεθειμένος να παίξει τον ρόλο του προαγωγού της Αριστεράς.

Προκαλώ τη Μ.Δ. και τις φίλες της, να αναζητήσουν επιχειρήματα που θα αντικρούουν την εξής υπόθεση: «Ήταν εξίσου πιθανό, στη θέση Σημίτη να βρισκόταν ο Κωσταντόπουλος και στη θέση Κωσταντόπουλου ο Σημίτης».

Στέλιος Π. Καφαντάρης

ΣΤΕΛΙΟΣ ΝΕΣΤΩΡ:

Δεν δίνουμε πιστοποιητικά αριστερής συναίνεσης

Αγαπητοί φίλοι,
Συμφωνώ με την επιστολογράφο σας. Γιατί να τίθενται τέτοια ερωτήματα; Ποιος τα θέτει όμως; α) Μερικοί που πραγματικά πιστεύουν ότι στα χρόνια μας ο ρόλος της Αριστεράς είναι η σύμπραξη με (ορθότερα: απορρόφηση από) την σοσιαλδημοκρατία. β) μερικοί που ιδεολογικοποιούν τα προσωπικά τους συμφεροντάκια και γ) ο ίδιος ο μηχανισμός του ΠΑΣΟΚ όταν έχει ανάγκη ενός άλλοθι.

Αυτά όλα όμως δεν αφορούν τον ΣΥΝ ως κόμμα. Η απόφαση που πήραμε, χωρίς καμιά αντίθετη ψήφο, στην τελευταία σύνοδο της Κεντρικής Πολιτικής μας Επιτροπής, είναι σαφής και δεν επιδέχεται παρερμηνείες. α) δεν τίθεται θέμα προεκλογικής συνεργασίας. β) Ο ΣΥΝ απορρίπτει το δι-

πολο «Κεντροαριστερά-Κεντροδεξιά» που αποτελεί εκσυγχρονισμένη εκδοχή του δικομματισμού.

Συμπέρασμα: Ο ΣΥΝ θα ζητήσει την εμπιστοσύνη του ελληνικού Λαού με βάση τη δική του φυσιογνωμία, που διαμορφώνεται με ριζοσπαστικές πρωτοβουλίες που έρχονται σε πλήρη αντίθεση με τις νεοφιλελεύθερες επιλογές. Όταν το ΠΑΣΟΚ αποφασίσει τις μεγάλες αλλαγές, που για τη ώρα δεν προκύπτουν στον ορίζοντα, είμαστε ανοιχτοί για διάλογο, πάνω σε συγκεκριμένες όμως πολιτικές. Αλλιώς θα ήταν εγκληματικό να σπεύσουμε σήμερα, με βάση φραστικές και αόριστες διακηρύξεις, τις νέες ηγεσίες του ΠΑΣΟΚ, να παράσχουμε πιστοποιητικό αριστερής συναίνεσης στη σημερινή πολιτική της Κυβέρνησης.

Κατά τα λοιπά, θα ήθελα και εγώ με τη σειρά μου να θέσω μερικά ερωτήματα στους φίλους τους «χώρου». Δεν νομίζω ότι είναι πια καιρός να αφήσουν τη λογική της αποστασιοποίησης και να ενισχύσουν με την παρουσία και τη ψήφο τους, την ατόνομη παρουσία του ΣΥΝ στον νέο πολιτικό χάρτη που διαμορφώνεται αυτή τη στιγμή; Δεν νομίζουν ότι τα λευκά και τα άσπρα, αν κάποτε, σε καιρούς αποτελματώσεων αποτελούσαν ένα είδος πολιτικής επιλογής, σήμερα, που είναι ανάγκη να διαμορφωθούν συνθήκες για ένα καινούργιο πολιτικό σκηνικό, είναι απλώς μια πράξη φηγής που συμβάλλει στη διαιώνιση του αδιέξοδου;

Στέλιος Νέστωρ

ΜΙΧΑΗΛΣ ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΑΚΗΣ:

«Είναι σημαντική η αλλαγή της ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ»

Αγαπητή φίλη,
Ο εκδότης του ΑΝ και καλός μου φίλος Χ. Παπουτσάκης μου ζήτησε σύντομες απαντήσεις στις συνοπτικά διατυπωμένες και, εύλογα νομίζω, απορίες σας. Τον υποψιάζομαι, ότι μου ζήτησε να απαντήσω για να... με εκθέσει εμμέσως, μια και υποθέτω ότι διαφωνεί με όσα ακολουθούν αλλά δεν θέλει ακόμη να μου πει το γιατί. Ίσως γιατί θυμάται τις ατέλειωτες συζητήσεις μας το 1985, όταν υποστήριζε τις φοβερές επαναστατικές «τομές» του Α. Παπα-

έου, με την αιφνιδιαστική πρόταση και
ωγή (με ιδιαίτερα συζητήσιμες διαδικα-
ς, διαφορετικού χρώματος ψηφοδέλτια
του κ. Χρ. Σαρτζετάκη στην Προεδρία
Δημοκρατίας και την αναθεώρηση του
πάγματος, που ενίσχυε ακόμη παραπά-
τις εξουσίες του Πρωθυπουργού και τις
ίλλασσε και από κάθε δυνατότητα θε-
κού αντισταθμίσιματος. Αυτά πέρασαν
δοκιμάστηκαν, η δε εκτίμησή μου και η
ία μου για τον Χ.Π. παραμένει έτσι κι
ώς. Γι' αυτό και δέχομαι την πρόκλησή
και ιδού τι έχω να σας... εκθέσω.

υδέποτε στο παρελθόν δέχθηκα να συ-
ήσω οποιαδήποτε, και πάντως κατά
τίμηση και καθ' ἑξιν προεκλογική,
όταση» προερχόμενη από το ΠΑΣΟΚ
τον Α. Παπανδρέου για «διάλογο», ή
σέγγιση της αριστεράς (αυτής που εγώ
γνωρίζω, εννοώ την ΕΑΡ και τον
Ν), ακριβώς γιατί ο προεκλογικός και
ροητικός της χαρακτήρας έβγαζε μά-
Αυτό αναγνωρίζεται σήμερα και από
ζοντα στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ενίοτε δε
διεκτραγωδεύεται. Και μόνον αυτό το
υταίο, στοιχειοθετεί μια σημαντική
αγή, που δεν είναι όμως η σημαντικό-
η. Η σημαντικότερη είναι η αλλαγή
σίας του ΠΑΣΟΚ μέσα από μια διαδι-
αία αντιπαράθεσης και σύγκρουσης,
αμέσως ή εμμέσως συνδεόταν και
όρεται, μεταξύ πολλών άλλων, και με
αξιοπιστία των πολιτικών του προτά-
ν. Στοιχειώδης σοβαρότητα, επιβάλλει
ώσουμε στη νέα ηγεσία του ΠΑΣΟΚ
ευκαιρία, να αποδείξει τα όσα υπαι-
εται, ή ευθέως υποστηρίζει, ως προς
χέσεις του με την αριστερά. Αρκετοί
εκείνοι που και αυτό το αρνούνται,
ιεύσά τους και πολλοί που πείθονταν
πιο εύκολα και επανειλημμένα, να το
ουν τον καιρό της παντοδυναμίας του
ανδρείσμου, σε όλα δε τα επίπεδα (θυ-
ε κάτι «μορατόρια» και κάτι από κοι-
ψηφοφορίες στη Βουλή και κάτι ανά-
;). Γι' αυτό και μίλησα για σοβαρότη-
γο πιο πάνω...

α περισσότερα, για το τι ακριβώς
αίνει. Εμείς ανέκαθεν είχαμε στα
νά μας και στις διακηρύξεις μας την
ια του διαλόγου και των προγραμμα-
ν συγκλίσεων, καθώς και τον στόχο
δημοουργίας προϋποθέσεων, για να
ξουν οι ευρύτερες δυνατές συμπρά-
στη διακυβέρνηση της χώρας, στην
ύθυνση αυτού που πάντα αποκαλού-
«προοδευτικό εκσυγχρονισμό». Και
μαι εκ των προτέρων την κριτική σας,
ρος την επιφυλακτικότητα ή την σχε-
μοριστία των όρων, που χρησιμοποι-

ούμε στην κομματική «αργκό». Κατά και-
ρους διαπιστώνουμε, μετά από έντονες συ-
ζητήσεις, ότι οι προϋποθέσεις δεν υπήρ-
χαν, ούτε επί της διαδικασίας, ούτε επί της
ουσίας, για μια τέτοια πολιτική και στέλ-
ναμε το ζήτημα στο απώτερο μέλλον, ανα-
μένοντας ανακατάξεις, αλλαγές αντιλή-
ψεων και πολιτικών, ενδεχομένως και
κρίσεων. Σήμερα φαίνεται ότι τέτοιες
προϋποθέσεις μπορούν να δημιουργη-
θούν, προφανώς όχι από μόνες τους, αλλά
και με πρωτοβουλίες μας. Και όχι βέβαια
για να προσχωρήσει ή υποταγεί η αριστε-
ρά, ή για να αποφευχθεί η αυτόνομη πα-
ρουσία της στις εκλογές, όπου θα διεκδι-
κήσει την ενίσχυση των πολιτών στο πρό-
γραμμά της και τις πολιτικές προτάσεις
της. Αλλά γιατί, σύμφωνα με τις δικές της
αναλύσεις που επαληθεύονται καθημερι-
νά, τα προβλήματα και τα αδιέξοδα της
χώρας μας δεν μπορούν να λυθούν χωρίς
ευρύτερες συναινέσεις, συμπράξεις, συ-
νεργασίες, που όμως για να είναι σταθε-
ρές, αξιόπιστες και αποτελεσματικές πρέ-
πει να οικοδομούνται πάνω σε συγκεκρι-
μένες προγραμματικές κατευθύνσεις, με
ισοτιμία και διάλογο και να είναι ανοι-
χτές σε όλη την κοινωνία, τα κινήματα και
τους πολίτες.

Και αν όλα αυτά δεν οδηγήσουν πουθε-
νά; Έτσι κι αλλιώς η αριστερά θα έχει κά-
νει το καθήκον της απέναντι στην κοινω-
νία και τους πολίτες και θα συνεχίσει να το
κάνει ασκώντας, όπως και πριν, υπεύθυνη
και προγραμματική αντιπολίτευση.

Μιχάλης Παπαγιαννάκης

ΝΙΚΟΣ ΦΙΛΗΣ:

«Ξεχάσατε τον Γαλανό,
ξεχάσατε τον Μίμη...»

Κύριε Διευθυντά,
Είναι προφανές ότι η
επιστολογράφος κάνει
κακές παρέες, ενώ η
ίδια δεν διαθέτει την
απαιτούμενη εκσυγχρο-
νιστική υποδομή, για να
αντιμετωπίσει τα ανι-
στόρητα ερωτήματα των, καθ' ομολογίαν
της, περιθωριακών φίλων. Διότι, διαφορε-
τικά, θα ενεθυμείτο ότι η προσχώρηση του
«αγαπητού Μανώλη» βοήθησε στο να φύ-
γουν οι βάσεις από την Ελλάδα, η μετακί-
νηση του μακαρίτη Μπριλλάκη συνετέλεσε
στο να απωθηθεί επί τετράμηνον η επέλαση

της δεξιάς, ενώ ο καπετάνιος βοήθησε κι
αυτός... Βέβαια οι χωρικές φέτες, καθ' ὃ
ανιστόρητες, ξέχασαν τον Γαλανό, ο οποί-
ος εξελέγη και παραμένει βουλευτής δια-
δραματίζων κρίσιμο ρόλο στην ψηφοφορία
της Κοινοβουλευτικής Ομάδας υπέρ του κ.
Αρσένη, ο οποίος και εκ τούτου τεκμαίρε-
ται ότι εκπροσωπεί το «αριστερό
ΠΑΣΟΚ». Ξέχασαν επίσης, ίσως λόγω
εμπάθειας, και τον Μίμη, ο οποίος βέβαια,
προς το παρόν, ούτε την Ελλάδα έσωσε, ού-
τε την αριστερά, ούτε τον εαυτό του! Μα-
κραίνει όμως ο κατάλογος της απωλείας...
Σήμερα το ΠΑΣΟΚ εκπολιτίζεται και έχει
την ειλικρινή ανάγκη των αριστερών (όχι
βέβαια της Αριστεράς), οι οποίοι ερώμενοι
υπεράνω μικρούψυχων αντιδράσεων, με αλ-
τρουισμό, οφείλουν να δοθούν στην επιχεί-
ρηση «διεμβολισμού» της Αριστεράς που
εξήγγειλε ο κ. Σημίτης. Εάν και τούτο, το
τόσον απλό κι εθνωφελές, δεν γίνεται κα-
τανητό από τις «λευκές περισσότερες» των
διαφόρων παρεών, τότε ας διαβάσουν κα-
θημερινώς την *Αυριανή*, μήπως και ξεστρα-
βωθούν.

Με εκτίμηση
Ένας καλός πατριώτης
Και για την αντιγραφή:
Νίκος Φίλης

ΜΟΛΙΣ
ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ
ΣΑΚΕΛΛΑΡΗ
ΣΚΟΥΜΠΟΥΡΛΗ

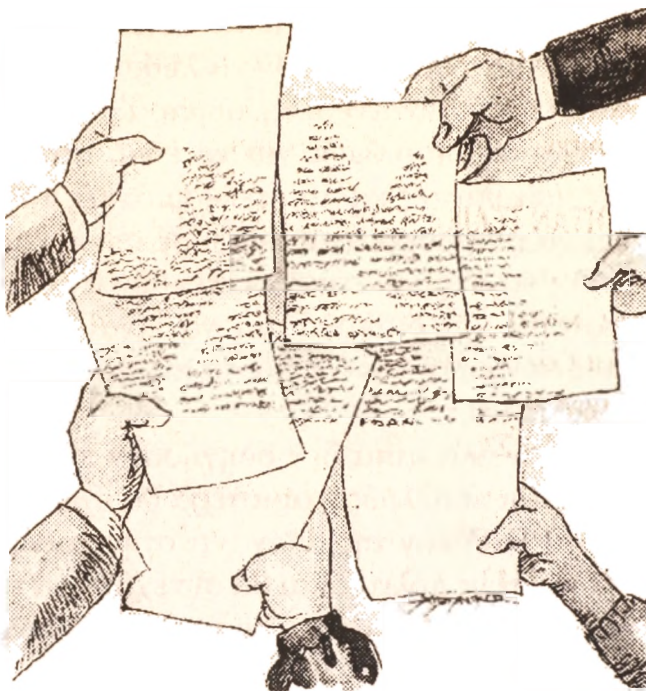
«Makedonissimo
η στρατηγική
της πλάκας»

ΑΠΟ ΤΙΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΔΕΛΦΙΝΙ

Διάλογος για ποια Αριστερά;

του Σακελλάρη Σκουμπουρδή

Πολύς ντόρος έγινε πρόσφατα σχετικά με τον συγκλιτικό διάλογο μεταξύ ΠΑΣΟΚ και ΣΥΝ, για το μέλλον της Αριστεράς. Ένα διάλογο που πρέπει να θεωρηθεί λογικός εκ του αυτομάτου, όχι τόσο εξαιτίας της περιώνυμης πρότασης της κ. Βάσως Παπανδρέου και της σχετικής προϋστορίας, αλλά εκ του ποιοτικού άλματος του Συνεδρίου του ΠΑΣΟΚ, το οποίο έδωσε την υποψία της αποπαπανδρεοποίησης της πολιτικής μας ζωής. Όμως τι μπορεί να σημαίνει σήμερα Αριστερά; Αν δεν απαντηθεί στοιχειωδώς και ευκρινώς αυτό το ερώτημα, από τους υποψήφιους «φορείς» του διαλόγου, τι νόημα έχει αυτός ο διάλογος;

ΔΙΑΧΩΡΙΣΤΙΚΗ ΓΡΑΜΜΗ: Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Η διάταξη των ανωτέρω θεωρητικών ερωτημάτων καθίσταται αναγκαία, από τη στιγμή που συζήτηση περί της δομικής σχέσης Δημοκρατίας-Αριστεράς περιέργως δεν γίνεται, παρά την διεθνή ιστορική εμπειρία τόσο πρό, όσο και μετά το 1989.

Πρόσφατα μάλιστα ο **Κ. Τσουκαλάς** (σε συνέντευξή του στην *Ελευθεροτυπία*, 4.6.96), τονίζει: «(μετά την ανυποληψία των όρων κομμουνισμός, σοσιαλισμός, κατανομή, (...) για την Αριστερά) απομένει η λεγόμενη κοινωνική ευαισθησία. Αυτή πράγματι, είναι ακόμη βασικό συστατικό ιδεολογικό στοιχείο των ονομαστικά κεντροαριστερών δυνάμεων». Και ο **Π. Τσίμας** («Προς μια ελληνική Ελιά», *Τα Νέα*, 15.6.96) σε μια πολύ ενδιαφέρουσα ανάλυση του διεθνούς και ελληνικού προβληματισμού περί την διέξοδο της Αριστεράς, δεν αναφέρει ούτε μια φορά τον όρο «δημοκρατία», ενώ αντιθέτως χρησιμοποιεί συνεχώς τον άκρως διαδεδομένο ασαφή όρο «εκσυγχρονισμός». Επ' ουδενί ση-

μαίνει βέβαια αυτή η παρατήρηση, ότι οι λόγοι έγκυροι, διανοούμενος και αναλυτικός αγνοούν ή υποβαθμίζουν την έννοια της δημοκρατίας έναντι του εκσυγχρονισμού.

Πιστεύουμε όμως, και επιμένουμε, ότι αριστερά οφείλει, εκτός από την αμυντική διαφύλαξη της έννοιας της κοινωνικής ευαισθησίας, να θεωρήσει επιθετικά τη δημοκρατία ως προνομιακό ζωτικό χώρο ανάπτυξής της (όσο ακόμα και να εξειδικεύσει επιθετικά εντός της, τους όρους ακλήρωσης της έννοιας της ιδιωτικής πρωτοβουλίας). Να μη μένει χώρος για μια ασαφή αναφορά στον «εκσυγχρονισμό», που δυνάμει αποτελεί το άλλοθι μιας «πρωτοδου» χωρίς δημοκρατία.

Όταν σήμερα, εκτός ακραίων εξαιρέσεων, ένας κάποιος σοσιαλφιλελευθεριστής είναι εκ των πραγμάτων το κυρίαρχο καθεκτικιστικό και της «δεξιάς» και της «αριστεράς», τότε δεν μένει παρά ο δείκτης δημοκρατικότητας, για να ορίζει τη διαχωριστική γραμμή μεταξύ δεξιάς και αριστεράς. Δεν είναι δηλαδή αριστερότερο έγκλημα που θέλει πιο «ίσους» οικονομικούς πολίτες, που θέλει «όλα να τα μοιράζουμε». Ούτε είναι δεξιότερο εκείνο που θέλει «άνισους» πολίτες, που θέλει δηλαδή «όλα να τα χωρίζουμε».

Απλώς, με οριστικά αυτονόητη, δεδομένη και κεκτημένη, τη σύγχρονη αντίληψη κοινωνίας ότι δεν πάει πουθενά χωρίς ελεύθερη αγορά, αλλά ταυτόχρονα και χωρίς κοινωνική ευαισθησία, να τι προκύπτει ως αριστερό έγκλημα: εκείνο που επιδιώκει ενεργά το συνεχές βάθεμα της δημοκρατίας, μέσω διαρκών ρήξεων με όσους και στημένους μηχανισμούς ποικιλοτρόπων συμφερόντων, «διαπλεκόμενων» και μη.

Ας θεωρήσουμε δεδομένο ότι πάγιο αίτημα (και όχι το μοναδικό) της αριστεράς είναι η άρση των κοινωνικών ανισοτήτων (ή, για να είμαστε σοβαρότεροι, η αέννη ουτοπική προσπάθεια για άρση τους). Τότε, επιτέλους θα πρέπει να ομολογήσουμε την αφέλεια ή και υποκρισία εκείνων των τμημάτων της αριστεράς, που αποκρύπτουν την ελευθερία (δημοκρατία), ως κορυφαία προϋπόθεση αυτής της προσπάθειας για άρση των ανισοτήτων. Μια που η ζωή είχε καταδείξει, πολύ πριν την κατάρρευση του «υπαρκτού», ότι δεν αρκεί και η συναίνεση των ενδιαφερομένων για την όποια κοινωνική αλλαγή, αλλά επί πλέον επιβάλλεται, αυτοί οι ενδιαφερόμενοι να αποτελούν και το απόλυτο υποκείμενο μιας τέτοιας αλλαγής.

Ας θεωρήσουμε επίσης δεδομένο και ότι εφόσον προχωρεί η διαρκής διεύρυνση της Δημοκρατίας (ως πάγιο κεντρικό και δομικό αίτημα της αριστεράς), τότε απλουστεύεται η συζήτηση περί του τρόπου αλλαγής του κοινωνικοπολιτικού συστήματος. Για το δίλημμα: «Ενσωμάτωση ή ρήξη;», την απάντηση την έχει δώσει η ζωή, που κατηγορηματικά έχει αποφανθεί ότι λύσεις σταθερές και βιομηχανικά κεκτημένες δεν μπορεί να δώσει μια κεντρική ρήξη μεταξύ του «παλιού» και του «καινούριου». Ποιος άλλωστε θα είχε την αυθεντία να ορίσει τι είναι παλιό και τι καινούριο, εκτός από την εμπειρία της εκ των υστέρων πλειοψηφικής αποτίμησης των κοινωνικών εξελίξεων; Πολλές και διαρκείς μικρορήξεις ανασχεδιάζουν αενάως την κοινωνία, που τις κατακτά με την συνεχή διαδικασία της ενσωμάτωσης εντός της. Αυτό το θέμα πρέπει να θεωρείται ότι το έχει ξεκαθαρίσει αμετάκλητα η Αριστερά.

α αντιδρούν σε αυτό το βάθεμα. Αυτό τίποτε άλλο, είναι η αριστερά του πα-
τος και του μέλλοντος. όποια μορφή και
αίρουν οι όποιοι αντιδραστικοί μηχαν-
οί; η Δημοκρατία σε όλο και περισσό-
ταμπλώ. ΟΙ ΡΗΞΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΤΕΡΑ ΜΕΤΑΦΕΡΟΝΤΑΙ ΠΛΕΟΝ ΣΤΟ
ΙΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΟΠΟΥ
ΤΙΘΕΝΤΑΙ ΟΛΕΣ ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΙΦΑΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΟΥΣ.

ΙΚ + ΣΥΝ = ΠΑΣΥΝ;

ε δεδομένα όλα τα ανωτέρω, ας περά-
ε στα πρακτικά ζητήματα που ανα-
ται από την πρόσφατη φιλολογία περί
όγου, για την σύγκλιση ΠΑΣΟΚ-ΣΥΝ.
ότα απ' όλα χρήσιμο θα ήταν για τον
να κατανοήσει εις βάθος αυτό που
ίνει η ηγεσία του επέδειξε αυτές τις
ς: ότι είναι εκ του περισσού ο πολύς
κός, όσο και αν το ιστορικό παρελθόν
δεικνύει πως κάθε κλήση σε "διάλο-
πό πλευράς ΠΑΣΟΚ, σήμαινε επικεί-
εκλογική καθίζηση της αριστεράς.
ώρα, αν πάλι δεν επιδείξει ψυχραι-
α ζημιωθεί ο ΣΥΝ, πρώτα σε επίπεδο
ώσεων και στη συνέχεια σε επίπεδο
ητικής απόδοσης.

πλέον, θα ήταν ευτύχημα για τον ΣΥΝ,
αυτή την αφορμή καθόταν στις αίθου-
ης Κουμουνδούρου και συσκεπτόταν
του ποια είναι επιτέλους η θέση του
ην ελεύθερη αγορά. Γιατί πέραν των
ολογιών, η κοινωνία απαιτεί από τον
να μάθει κάποια βασικά πρακτικά
ματα, προκειμένου να τον ψηφίσει
όμενες εκλογές, αν τελικά π.χ. είναι
της ιδιωτικοποίησης των ΔΕΚΟ και
ι, υπό ποίους όρους κ.λπ.

συνέχεια πρέπει να αναλυθεί ενδελε-
ποιο ήταν το εμπόδιο για μια τέτοια
ιση και αν τώρα πια αυτό έχει εκλεί-
ιατί πράγματι, τόσα χρόνια το ουσιώ-
πόδιο σύγκλισης μεταξύ ΠΑΣΟΚ και
ήταν όχι τόσο οι προεκλογικές πονη-
ου Α. Παπανδρέου, αλλά βασικά το
δεξιό Παπανδρεϊκό φαινόμενο (και
έτοιο δυστυχώς εξακολουθεί να περ-
παράτηρητο). Δηλαδή ήταν λογικά
με όητο για την αριστερά να συνάψει
ή γάμο με το ΠΑΣΟΚ, πρώτον διότι η
αφή του ηγέτη του είχε κατά συρ-
α αποδειχθεί αφερέγγυα και δεύτερον
μίσθιον διότι αυτό το κόμμα είχε τέτοια
αθηριστικά, που καθιστούσαν αστείο
δεχόμενο της κολληγιάς του με την
αριστερά. Τώρα, γιατί και πώς τα κατάφερ-
ειμήνηστος και ξεγελούσε, όχι μόνο
σηφοφόρους, αλλά και τις ηγεσίες της

αριστεράς, βάζοντας τις δύο πλευρές σε
ανύπαρκτη πλην φαινομενική δυναμική
διαλόγου, από την οποία καρπωνόταν μά-
ζες ψηφοφόρων, αυτό είναι ένα ακόμα θέ-
μα για τους ψυχαναλυτές...

Τώρα λοιπόν, που αυτό το ακροδεξιό φαι-
νόμενο άρχισε να υπαναχωρεί αισθητά, με
την έκλειψη του εμπνευστή του, λογικό
ακούγεται αρχικά ότι εκδημοκρατικοποιεί-
ται και γίνεται προοδευτικότερο και αριστε-
ρότερο το ΠΑΣΟΚ, όσο λογικό συνεπώς
ακούγεται και να μπει μπροστά πλέον αυτός
ο διάλογος, που ως τώρα ήταν αδιανόητος.
Και φαίνεται πραγματικά πολύ περίεργο,
κάποιοι "αριστεροί" του ΣΥΝ, που ήθελαν
νταραβέρια με το παπανδρεϊκό ΠΑΣΟΚ, να
μη θέλουν τώρα διάλογο με το σημερινό
ΠΑΣΟΚ! Μήπως πιστεύουν και αυτοί ότι ο
κ. Αρσένης είναι η αριστερή τάση του κυ-
βερνώντος κόμματος; Μήπως πίστευαν έκ-
παλαι και αυτοί στον "πατριωτικό και κοι-
νωνικό" χαρακτήρα του κινήματος;

ΤΙ ΗΤΑΝ ΤΕΛΙΚΑ ΤΟ «ΒΡΩΜΙΚΟ 89»;

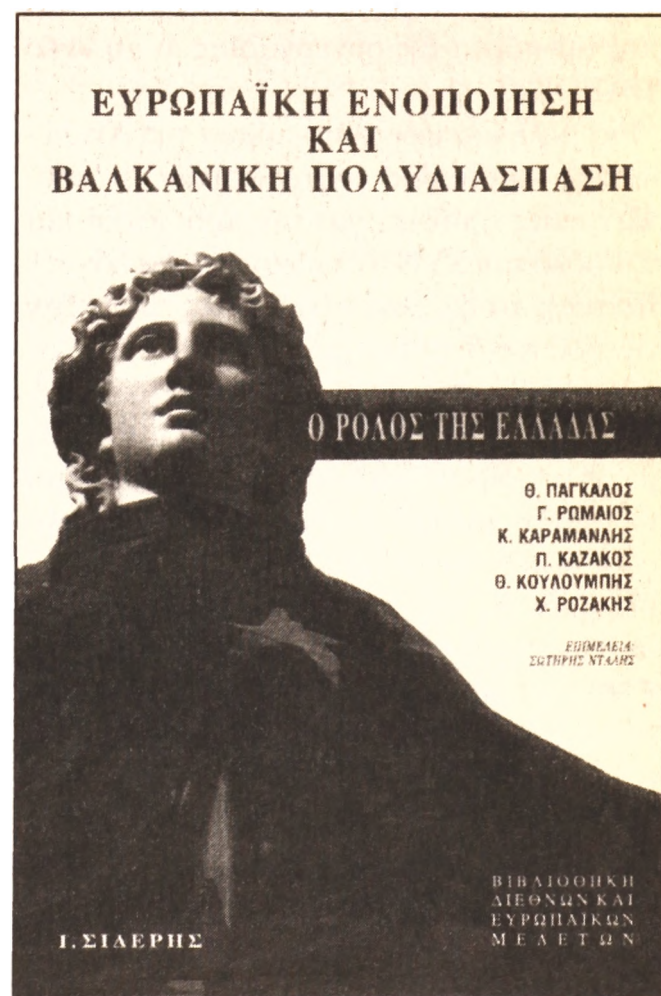
Οπότε αριστερά στην σημερινή Ελλάδα
θα είναι ξεκάθαρα: οι "Ακημάκηδες", ο
Τσοβόλας, ο Σαμαράς και το ΚΚΕ... Ενώ
λογικά τότε κεντροδεξιά θα είναι το Σημι-
τικό ΠΑΣΟΚ, ο ΣΥΝ και κάτι φευγάτοι της
Ν.Δ... Ε, δεν έχει περάσει και πολύς καιρός
από τότε που ο ιδρυτής του ΠΑΣΟΚ, σε
ανύποπτες στιγμές, όταν αισθανόταν πως
πρέπει να χτυπήσει την αύξουσα εσωκομ-
ματική δημοκρατική αντιπολίτευση, πέταγε
στον αέρα κάτι υπαινιγμούς για «κεντροδε-
ξιά σενάρια, μεθοδευόμενα από σκοτεινά
κέντρα». Και κατάφερνε να εξαίρει τότε τα
αντιδεξιά ανακλαστικά, όλων εκείνων που
τσιμπάγανε το δόλωμα και τον μασούσανε
τον ταραμά, εντός και εκτός ΠΑΣΟΚ...

Συνεπώς σήμερα ο ΣΥΝ δεν πρέπει να
εντοπίσει ως πρόβλημα για το διάλογο με
το ΠΑΣΟΚ, μόνο τον εκλογικό νόμο και
κάποιες ακαθόριστες "κυβερνητικές πρα-
κτικές". Όταν υπάρχουν ακόμα πολλοί
επώνυμοι Πασοκτζήδες (π.χ. ο κ. Ντεντιά-
κης), που λένε «τι δουλειά έχουμε για διά-
λογο, με αυτούς που έστησαν το βρώμικο
89;», αλλά και ανεξάρτητοι αναλυτές (π.χ.
**Τριάντης: «ήδη συμπλέουν με το ΠΑΣΟΚ
του κ. Σημίτη οι υβριστές του Α. Παπανδρέ-
ου και υμνωδοί του κ. Μητσοτάκη»**) και
λοιποί αριστεροί, π.χ. Λαζόπουλος που λέ-
ει: «Όλοι οι αριστεροί που έχουν δεξιές τά-
σεις και ντρέπονται να το πουν, βρίσκουν
στο Σημίτη ένα καινούργιο άλλοθι της δήθεν
νέας αριστεράς», τότε ο ΣΥΝ πρέπει να
απαιτήσει επί της ουσίας διάλογο με το
ΠΑΣΟΚ συνολικά: και το Σημίτη, αλλά και

τους "πατριώτες και κοινωνικά ευαίσθη-
τους".

Ας αφήσει στην άκρη την πρόσφατη πλεγ-
ματική του συμπεριφορά, που τον έκανε να
το βουλώνει, όταν κατηγορείτο για το
"βρώμικο 89" και έκτοτε μασάει τα λόγια
του. Ιδού λοιπόν, πεδίο δόξης λαμπρόν!
Διάλογος τώρα, επί της μοναδικής ουσίας,
με το ΠΑΣΟΚ: Τι θα γίνει με τον παπαν-
δρεϊσμό; Και περί τίνος ακριβώς επρόκειτο
το "βρώμικο 89"; Το οποίο κατά τη γνώμη
του ΣΥΝ ήταν μια σύγκλιση μεταξύ δεξιάς
και αριστεράς, για να απομονωθεί -πολιτι-
κά και ηθικά- ένα επικίνδυνο ακροδεξιό
φαινόμενο και η σήψη που αυτό επέφερε.
Ασχέτως βέβαια του ότι αντί να εστιασθεί
στις αποδεδειγμένες θηριώδεις πολιτικές
ευθύνες του Α. Παπανδρέου για την πα-
ρακμή και τη διαφθορά, εστιάσθηκε μονό-
πλευρα σε κάποιες δυσκόλως αποδείξιμες
και ευκόλως συγκαλύψιμες ποινικές ευθύ-
νες, με τα γνωστά αποτελέσματα...

Και αν ο ΣΥΝ αισθάνεται επείγον να γίνει
άμεσα αυτή η σύγκλιση, πράγμα όχι ολοφά-
νερο, τότε ας απαιτήσει εδώ και τώρα διά-
λογο! Αν όχι, ας περιμένει την φυσιολογική
σταδιακή εξέλιξη της υπαναχώρησης του
Παπανδρεϊσμού μέσα στο ΠΑΣΟΚ, που θα
φέρει πιο κοντά στο διάλογο τα δύο κόμμα-
τα, όταν η ζωή το απαιτήσει... Και ως τότε
μπορεί να ασκεί δημιουργική αντιπολίτευ-
ση στην κυβέρνηση, επί τη βάσει των θέσε-
ών του, που οφείλουν επί τέλους να γίνουν
σαφείς, βεβαίως, βεβαίως

Φλερτ... Γάμος;

του Γιώργου Γερόπουλου

Σε «φλερτ διαρκείας»... με άδηλο μέλλον εξελίσσονται οι σχέσεις ΠΑΣΟΚ-Συνασπισμού, καθώς η πρόσκληση διαλόγου που απηύθυνε στην Κουμουνδούρου η Βάσω Παπανδρέου αναμένεται να έχει συνέχεια, παρότι η ηγεσία του ΣΥΝ απέφυγε προς το παρόν να ανοίξει τα χαρτιά της και να ενδώσει στα «κελεύσματα» της Χαριλάου Τρικούπη.

Το περασμένο Σάββατο συνεδρίασε η Κεντρική Πολιτική Επιτροπή του Συνασπισμού, που φρόντισε να αφήσει ανοικτές τις θύρες του διαλόγου στο κυβερνών κόμμα, προσδιορίζοντας εμμέσως πλην σαφώς αφενός μεν την αιτζέντα του διαλόγου (οικονομία, εξωτερική πολιτική, κοινωνική πολιτική), και αφετέρου δε ως λυδία λίθο για οποιοδήποτε «άνοιγμα» προς το ΠΑΣΟΚ την καθιέρωση της απλής αναλογικής.

Ο πρόεδρος του ΣΥΝ Ν. Κωνσταντόπουλος μετά από μια δύσκολη εβδομάδα, καθώς στο εσωτερικό του κόμματος εξελίχθηκε ένα «Ορίλερ» πιέσεων ένθεν κακείθεν από τις δύο μεγάλες τάσεις του κόμματος, κατάρρε να ισορροπήσει σε ένα τεντωμένο σχοινί, να αφομοιώσει τους πρώτους κραδασμούς από την ισχυροποίηση του Κ. Σημίτη και, ταυτοχρόνως, να αφήσει ανοικτή την πόρτα της συνεργασίας με το «νέο ΠΑΣΟΚ».

Για άλλη μια φορά στο κόμμα της Ανανεωτικής Αριστεράς εμφανίστηκαν οι αποκλίνουσες απόψεις για την προοπτική και τον ρόλο του ΣΥΝ, έστω και εάν για λόγους τακτικής τα ηγετικά στελέχη του επέλεξαν την οδό του συμβιβασμού.

Οι του Αριστερού Ρεύματος κατέστησαν σαφές ότι η επιλογή του κ. Σημίτη αποτελεί μια συντηρητική επιλογή «κλείνοντας» έτσι σε αυτή τη φάση την προοπτική της συνεργασίας με το κυβερνών κόμμα, παρ' ότι δεν θέλησαν για λόγους τακτικής να εμφανιστούν ως αρνητές της πολιτικής συμμαχιών. Εξάλλου, στο εσωτερικό του Αριστερού Ρεύματος σημειώνονται διαφορετικές προσεγγίσεις καθώς ο Π. Λαφαζάνης είναι «γαθέτως» αντίθετος με την προοπτική του διαλόγου με το ΠΑΣΟΚ, ενώ ο Γ. Δραγασιάκης, ο οποίος έχει διατελέσει κυβερνητικό στέλεχος, δεν τον αρνείται υπό όρους. Πλήρως αντίθετος παρουσιάστηκε ο Α.

Αλαβάνος, ο οποίος ζήτησε ριζική διαφοροποίηση από την πολιτική του Κ. Σημίτη.

Από την άλλη πλευρά, η ηγετική ομάδα παρουσιάστηκε χωρίς σχέδιο για την πολιτική τακτική του ΣΥΝ και μάλλον προς στιγμήν κατελήφθη εξ απίνης από τις κινήσεις εκ μέρους στελεχών του ΠΑΣΟΚ για διάλογο μεταξύ των δύο χώρων. Στο εσωτερικό της ηγετικής ομάδας στη Κουμουνδούρου ενυπάρχουν διαφορετικές απόψεις και για το ενδεχόμενο μετεκλογικών συνεργασιών. Πιο σαφείς στην τακτική τους εμφανίζονται οι Γ. Γιάνναρος, η ομάδα του Μ. Παπαγιαννάκη και η Μεταρρυθμιστική Προοπτική, οι οποίοι προσβλέπουν στη συγκρότηση του κεντροαριστερού πόλου.

Αυτήν ακριβώς την άποψη κατέγραψαν τα εν λόγω στελέχη καταθέτοντας στην συνεδρίαση του ανώτατου καθοδηγητικού οργάνου του ΣΥΝ τροπολογία με την οποία χαρακτήρισαν θετική την εκλογή Σημίτη στην προεδρία του ΠΑΣΟΚ, καταφέροντας έτσι να προσεγγίσουν και στελέχη της Ανανεωτικής Πρωτοβουλίας.

Στην αντίπερα όχθη, στη Χαριλάου Τρικούπη, το επιτελείο του Πρωθυπουργού επεξεργάζεται τα επόμενα βήματα για την ανασύνθεση της «κεντροαριστεράς» αν και έως τώρα ο ίδιος ο Σημίτης δεν έχει εκφραστεί δημοσίως για το πως «μεταφράζεται» σε πολιτικό επίπεδο η συγκρότηση του «κεντροαριστερού πόλου». Εξάλλου η υπόθεση της ελληνικής «Ελιάς» δεν μπορεί να εξαντληθεί στην προοπτική δημιουργίας ομίλων και μόνον για την Κεντροαριστερά. Πάντως και στη νέα ηγετική ομάδα του ΠΑΣΟΚ φαίνεται ότι η πρόταση του κεντροαριστερού πόλου δεν έχει επεξεργασθεί καταλλήλως ενώ ερωτηματικό παραμένει, εάν ο Κ. Σημίτης θα επιλέξει την πεπατημένη της αυτοδυναμίας ή θα τολμήσει να προχωρήσει στην προοπτική των σχημάτων ευρύτερης συνεργασίας. Ενδεικτική

των προθέσεων του αναμένεται να είναι ομιλία του στην επόμενη συνεδρίαση της Κεντρικής Επιτροπής του κυβερνών κόμματος, όπου σύμφωνα με πληροφορίες θα αδράξει την ευκαιρία να αναφερθεί στον διάλογο μεταξύ των δυνάμεων της Κεντροαριστεράς και της Αριστεράς, ενώ αργότερα μετά το καλοκαίρι θα υπάρξουν συγκεκριμένα βήματα προς αυτή την κατεύθυνση.

Η προοπτική των ευρύτερων ανασυνθέσεων στην Αριστερά θέτει τον ΣΥΝ και πολιτικών ερωτημάτων, των οποίων η απάντηση προϋποθέτει «ρήξεις» και «καθαρές λύσεις» μόνο που ελλοχεύουν δύο κίνδυνοι ετεροπροσδιορισμός της Ανανεωτικής Αριστεράς από το «νέο ΠΑΣΟΚ» και η «κυβερνητισμός».

Αυτό που απαιτείται είναι συγκεκριμένο πολιτικό σχέδιο από τον ΣΥΝ καθώς και «καθαρές λύσεις» και προτάσεις που δεν επηρεάζονται από τον βραχύ ορίζοντα των εσωκομματικών ισορροπιών....

Η ΓΑΝΟΔΙΟΝ
ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

Η ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΗΣ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ
ΔΕ ΔΙΑΜΕΝΟ ΚΑΙ ΔΙΑΜΕΝΟ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΓΙΩΡΓΟΣ ΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΘΩΜΑΣ ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

Τ. W. ADORNO Αισθητικές θεωρήσεις - Η προέλευση και ο ρόλος της αισθητικής * Προς την αισθητική και τον πολιτισμό * Μουσική και γλώσσα * Διαφορές ανάμεσα στην αισθητική και στην τέχνη * W. BENJAMIN Ο ρόλος του μεταφραστή * L. LOWENTHAL Σχέσεις ανάμεσα στην αισθητική και στην ιστορία * Η αισθητική στην Ελλάδα * Σχολή της Φρανκφούρτης: Ιστορία και πρόγραμμα * Γ. ΣΑΓΚΡΗΤΗΣ: Τα όρια της αισθητικής στην αισθητική της Σχολής της Φρανκφούρτης * BUCK-MORSS Αισθητική - Ανασύνθεση και αναγέννηση του δοκιμίου του Walter Benjamin για το έργο της ΣΥΝΤΡΟΦΗΣ: Σχολασμικά για ένα τετραπύλο φιλόσοφο * ΣΤ. ΡΟΖΑΝΗΣ: Γραφή και σωτήρ στα σημερινά σημερινά * Σχολασμικά με τον γερμανό ερμηνευτή του Walter Benjamin: Hermann Schlegel * ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ ΔΕ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΑ ΠΡΟΣ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ

23

Χταπόδια, χάνοι, δράκαινες

του Δημήτρη Ζώνιου

Ο πρόεδρος της μελλοντικής «κυβέρνησης των ελικοπτέρων» (!), κατακαλόκαιρο, σχεδιάζει την εκλογική του στρατηγική. Ο δρόμος του, ωστόσο, караδοκούν πολλοί «χάνοι», πολλά «χταπόδια» και πολλές «δράκαινες» – που μάλιστα έχουν το ίδιο γαλάζιο χρώμα με τον μεγάλο αρχηγό...

Μετά την εκλογή νέας ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ όλες πλέον οι πολιτικές εξελίξεις έχουν σημείο αναφοράς το φθινόπωρο. Ο μόνο που τολμά να ταράξει «πάνια του λαού», είναι ο πρόεδρος της **Μ. Έβερετ**. Οι περιοδείες «προεκλογικά» χαρακτήρα που πραγματοποιεί ανά τη χώρα, καταδεικνύουν ότι «τα νεύρα του είπτο ψυγείο» (σ.σ. αραβική έκφραση δείχνει μια αναμονή γεμάτη ανησυχία). Η ανάδειξη του **Κ. Σημίτη** στην αρχηγία κυβερνώντος κόμματος προβληματίζει τους τον αρχηγό της αξιωματικής αντιπολίτευσης, λόγω της διεισδυτικότητας που έχει ο υπουργός στον πολιτικό κορμό των ελεύθερων-συντηρητικών αστικών στρωμάτων. Εδώ και πολύ καιρό άλλωστε αρκετά στελέχη της Ν.Δ., με προεξάρχοντα τον **Γ. Κούβελα**, προειδοποιούν, ότι εάν το ΠΑΣΟΚ συνεχίσει, να «ληλατεί» τα συνθήματα και την πολιτική της παράταξης, θ' αλώσει τον κεντροδεξιό χώρο.

Ο **Γ. Σουφλιάς** επισήμανε μάλιστα την κακότητα «πολιτικής οροθέτησης» με των δύο μεγάλων κομμάτων και κάλεσε δημοσίως την ηγεσία της Ν.Δ., να προχωρήσει πολιτικά τον ιδεολογικό χώρο του κόμματος «έχει χρέος ν' αναδείξει, σε τι μπορεί από το ΠΑΣΟΚ» ανέφερε χαρακτηριστικά σε συνέντευξή του στην *Ελευθερία* (8-7-1996). Στη διαπίστωση ότι το ΠΑΣΟΚ της αξιωματικής αντιπολίτευσης κινείται ως προς τη διατύπωση ξεκάθαρων πολιτικών θέσεων, συμφωνούν και ειδικοί εμπειρογόμενοι εταιρείας δημοσκοπήσεων οι οποίοι εκλήθησαν από την ηγεσία της παράταξης να εκφέρουν τις απόψεις τους.

Πλέον ο **Μ. Έβερετ** αντιμετωπίζει το πρόβλημα της χαμηλής δημοτικότητάς του. Σκοπώντας τα νέα πολιτικά δεδομένα και βουλευτές που πρόσκεινται στον χώρο της Ν.Δ., εκφράζουν πλέον –στις διάφορες συζητήσεις τους– ανησυχίες για το εκλογικό μέλλον τους.

Οι κινδύνους που διατρέχουν οι βου-

λευτές αλλά και η ίδια η συντηρητική παράταξη σε περίπτωση εκλογικής ήττας, περιέγραψε ο «ουδέτερος» και «αποστασιοποιημένος» **Μ. Λιάπης**. Σε συνέντευξή του στον *Τύπο της Κυριακής* (7-7-1996) απέφυγε να προβλέψει νίκη της Ν.Δ. και έσπευσε να προειδοποιήσει, ότι σε περίπτωση «ολέθρου», «το τι θα γίνει με αυτό το κόμμα κανείς δεν μπορεί να το προβλέψει.» Στο στρατόπεδο της εσωκομματικής αντιπολίτευσης στελέχη της διαρρέουν προκαταβολικά, πως «ο **Μ. Έβερετ** δεν έχει το πολιτικό ανάστημα, για ν' αναμετρηθεί με τον **Κ. Σημίτη**».

Η **Ντόρα Μπακογιάννη** επιμένει, πως θα ήταν λάθος να τεθεί στο λαό το δίλημμα Έβερετ ή Σημίτης και τονίζει ότι «η αντιπαράθεση με το ΠΑΣΟΚ δεν πρέπει να γίνει σε επίπεδο προσώπων αλλά σε επίπεδο ιδεών, προγραμματικών θέσεων και οράματος.»

Σε μια ακόμη προσπάθεια να εξασφαλίσει τη συσπείρωση των στελεχών και ν' αμβλύνει τις εσωκομματικές τριβές, ο **Μ. Έβερετ** έθεσε το κόμμα σε κατάσταση διαρκούς εκλογικής ετοιμότητας. Ενώ αρχικώς, υποστήριζε ότι οι εκλογές θα διεξαχθούν κατά πάσα πιθανότητα τον προσεχή Οκτώβριο, την περασμένη εβδομάδα δεν απέκλεισε το ενδεχόμενο, η κυβέρνηση να εξαντλήσει την τετραετία.

«Ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζει τις πρόωρες εκλογές η Ν.Δ., είναι διαχρονικός» σημείωσε ο εκπρόσωπος Τύπου του κόμματος **Προκόπης Παυλόπουλος**. Είναι προφανές ότι ο αρχηγός της «γαλάζιας» παρά-

ταξης επιδιώκει να επιβάλει στους εσωκομματικούς αντιπάλους του ένα είδος αναγκαστικής ανακωχής έως την ημέρα των εκλογών, όποτε και αν αυτές διεξαχθούν. Ταυτοχρόνως, επιχειρεί, να τους καταστήσει, ως ένα βαθμό, συνυπεύθυνους για το εκλογικό αποτέλεσμα, τοποθετώντας τους σε εκλογικές επιτροπές και υποεπιτροπές. Παρά τα όσα λέει δημοσίως αυτός και οι συνεργάτες του, ο **Μ. Έβερετ** εσώψυχα δεν επιθυμεί τη διενέργεια πρόωγων εκλογών. Τέτοιες εξελίξεις ευνοούν μάλλον τους «αντιπροσυνήκοντες», οι οποίοι έχουν ήδη γνωστοποιήσει, πως σε περίπτωση εκλογικής αποτυχίας θα θέσουν θέμα αλλαγής της ηγεσίας στο κόμμα.

Η «πτέρυγα **Μητσοτάκης**» προβλέπει ότι οι εκλογές θα γίνουν κανονικά τον Οκτώβριο του 1997. Για την ώρα, έχει αναστείλει την εσωκομματική δράση της και εμφανίζεται αποφασισμένη, να μην προβεί σε κάποια θεαματική κίνηση – τουλάχιστον έως τα μέσα του Αυγούστου. Στελέχη προσκείμενα στον επίτιμο πρόεδρο της Ν.Δ. διαβεβαιώνουν, πως δεν υπάρχει σχέδιο «ανατρέψατε Έβερετ». Δεν αποκλείουν ωστόσο τίποτε, αν δημιουργηθούν εκείνες οι συνθήκες που θα ευνοούν ένα τέτοιο εγχείρημα. Όπως λένε, «όλα θα εξαρτηθούν από την άποψη της κοινής γνώμης», εννοώντας τις δημοσκοπήσεις. Πάντως, αρκετοί παράγοντες της παράταξης χαρακτηρίζουν τα όσα ακούγονται περί ανατροπής της κομματικής ηγεσίας, «αμυντικές κινήσεις» των στελεχών της εσωκομματικής αμφισβήτησης.

Αξιοσημείωτο ενδιαφέρον παρουσιάζει και ο χρόνος που επέλεξε ο **Γ. Σουφλιάς**, για να δηλώσει ευθέως, πως διατηρεί ηγετικές φιλοδοξίες αλλά και να επισημάνει, ότι αν το κόμμα χάσει τις εκλογές, ευθυνη, θα έχουν για αυτό και ο **Μ. Έβερετ** και ο **Κ. Μητσοτάκης**. Παρακολουθώντας τα δρώμενα από μακριά (;) ο πρώην υπουργός **Ανδρ. Ανδριανόπουλος** διέβλεψε ότι η Ν.Δ. «απειλείται με αφανισμό» και άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο να δημιουργήσει νέο κομματικό φορέα.

Πομακική φιέστα χωρίς τους Πομάκους

του Γιώργου Αποστολίδη

Στις 10 Μαΐου 1996, ώρα 12 μ, πραγματοποιήθηκε στη μεγάλη αίθουσα του ξενοδοχείου της Μεγάλης Βρεταννίας η αναγγελθείσα με εντυπωσιακούς τίτλους από τα ΜΜΕ πανηγυρική συγκέντρωση, προκειμένου οι οργανωτές της να παρουσιάσουν ένα «σημαντικό για την ιστορία των Πομάκων συλλογικό έργο», «έργο-ελπίδα», «σταθμός» κ.λπ. Και συγκεκριμένα, ένα Ελληνοπομακικό Λεξικό, ένα Πομακοελληνικό και μια Γραμματική της Πομακικής Γλώσσας. Προσκλήθηκαν και παρέστησαν τέως υπουργοί και υφυπουργοί, βουλευτές, μητροπολίτες, παπάδες, δικαστικοί, ακαδημαϊκοί, καθηγητές και ο πρύτανης του Πανεπιστημίου Θράκης, ο κ. Βουνάτσος και άλλες διασημότητες, ως και γνωστοί Ξανθιώτες που κατοικούν στην Αθήνα, περί τα 200 περίπου άτομα.

Τα παρουσιασθέντα βιβλία αποτελούν, όπως τονίστηκε, «συλλογικό έργο» με την εποπτεία και την ενεργό συμμετοχή ενός απλού δασκάλου (Π. Θεοχαρίδη), που επί χρόνια εργάστηκε στα πομακικά χωριά, με τη βοήθεια δύο νεαρών πομακών δασκάλων, αποφοίτων της Ειδικής Παιδαγωγικής Ακαδημίας Θεσσαλονίκης, στην οποία σπουδάζουν δάσκαλοι, αποκλειστικώς και μόνον για τα μειονοτικά σχολεία της Θράκης – τους οποίους όμως δεν δέχεται ως μέλη της η δασκαλική ομοσπονδία της περιοχής. Η πρωτοβουλία της όλης προσπάθειας οφείλεται, ως ελέγχθη, στο διοικητή του Δ' Σώματος Στρατού της Ξάνθης, και η χρηματοδότησή της στον Πρόεδρο της εταιρείας «ΜΗΧΑΝΙΚΗ Α.Ε» κ. Πρόδρομο Εμφιετζίγλου, γνωστό και για άλλες προσφορές του για εθνικούς σκοπούς.

Στην εκδήλωση γενικά δόθηκε «εθνικός» χαρακτήρας, μια εκδήλωση «εθνικής (ελληνικής) ομοψυχίας», με σαφείς αιχμές κατά του τουρκικού προξενείου και της επιθετικότητας της γείτονος, που, όπως τονίστηκε, με προπαγάνδα και τρομοκρατία επιχειρούν να προσεταιριστούν –και σε ένα βαθ-

μό το επέτυχαν– τους Πομάκους, πιστούς κατά τα άλλα μουσουλμάνους τους οποίους θέλουν να εμφανίσουν ως «Τούρκους».

Ό,τι όμως ιδιαίτερα εντυπωσίασε ήταν η παντελής απουσία από τη συγκέντρωση των αμέσως ενδιαφερομένων, δηλαδή των Πομάκων, με εξαίρεση τους δύο νεαρούς δασκάλους-βοηθούς του κ. Θεοχαρίδη, Αϊντίν Τζεμαλί Μουκίν και Μουζαφέρ Τζεμαλί Καμπζά. Η εθνική δηλαδή ομοψυχία υπήρξε μόνον από ελληνικής πλευράς.

Ομιλητές στη συγκέντρωση, κατά σειρά ήταν ο κ. Π. Σγουρίδης, βουλευτής Ξάνθης του ΠΑΣΟΚ και Γ' αντιπρόεδρος της Βουλής, η κ. Βιργινία Τσουδερού, τ. υφυπουργός των Εξωτερικών επί Ν.Δ. και αρμόδιος –τότε– για τα προβλήματα της Θράκης για τις μειονότητες (γνωστό είναι το άρθρο της στην Καθημερινή της 6-5-1990 «Καταθραύστης του Ισλαμισμού η Ελλάδα») Π. διευθυντής του Οικονομικού Ταχυδρόμου κ. Ιωάννης Μαρίνος και ο υφυπουργός

ισύνης κ. **Ευάγγελος Βενιζέλος**. Μίλη-
 ακόμη ο δάσκαλος κ. **Π. Θεοχαρίδης**,
 παρουσιάστηκαν οι νεαροί πομάκοι
 και οι, ο δεύτερος των οποίων θερμά
 οκροτήθηκε όταν αναφέρθηκε ότι εί-
 και έφεδρος ανθυπολοχαγός – και τε-
 αίος μίλησε και ο χορηγός του έργου κ.
 ιετζόγλου, ο οποίος, τελειώνοντας,
 ύ περιέγραψε τις άθλιες συνθήκες δια-
 ης των Πομάκων στην περιοχή τους
 περιέργως μόλις πρόσφατα διαπίστω-
 τόνισε συγκινημένος ότι δεν θα επιτρέ-
 οι ξανθοί και εργατικοί Πομάκοι να γί-
 Τούρκοι. Ο κ. Εμφιετζόγλου δεν είναι
 ιρηματίας του εξωτερικού, αλλά – αν
 αίνουμε λάθος – μεγαλοεργολάβος δη-
 ων έργων, καταγόμενος εκ Μ. Ασίας.
 ρουσία του στην Ξάνθη και οι πατριω-
 του χειρονομίες συμπίπτουν χρονικά
 ν εξαγγελία μεγάλων κρατικών έργων
 ην ανάπτυξη της Θράκης και είναι από
 άμεσα ενδιαφερόμενους για την κατα-
 ή του Μετρό Θεσσαλονίκης. Δεν γνω-
 με επίσης αν ο επιχειρηματίας αυτός
 έτει και τηλεοπτικό σταθμό ή εφημερί-
 την περιοχή για την εξυπηρέτηση των
 ωτικών του εκδηλώσεων.
 βαια ο κ. Εμφιετζόγλου δεν είναι υπο-
 μένος να γνωρίζει ότι η Οικουμενική
 ήρυξη για τα δικαιώματα του ανθρώ-
 του έγινε αποδεκτή από τη Γ.Σ του
 στις 10.12.1948, στο άρθρο 15 ορίζει:
*«αν άτομον δικαιούται μιας εθνικότη-
 ουδείς δύναται να στερηθεί αυθαίρε-
 ις εθνικότητός του, ούτε του δικαιώμα-
 ις μεταβολής της εθνικότητος».*)
 έγινε γνωστό κατά πόσο στην συγké-
 η προσκλήθηκε και το ίδρυμα Μαρα-
 ύλου, που την ίδια μέρα ξεκίνησε σε-
 ιο για την πρόσφατα ψηφισθείσα
 ιση-πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευ-
 ρ για την προστασία των δικαιωμάτων
 ειονοτήτων.
 ίστηκε, όμως, ότι η πολιτική μας απέ-
 σις μειονότητες είναι πολύ καλύτερη
 ην πολιτική των άλλων βαλκανικών
 ν. Ακόμη δεν διευκρινίστηκε αν το
 ό αφορά μόνον στους Πομάκους της
 ιας που ανέρχονται σε 35.000 περί-
 και στους Πομάκους της Βουλγαρίας,
 ήδη την άλλη πλευρά των συνόρων, που εί-
 ασις υλάχιστον δεκαπλάσιοι τον αριθμό.
 Τούτοι ανεξαιρέτως οι ομιλητές τόνισαν τα
 α. ε. σήμερα από το 1923 εγκληματικά λά-
 ην κυβερνήσεων της Αθήνας απέναντι
 ιονότητα των Πομάκων και την εγκα-
 : η τους, που είχαν αποτέλεσμα να
 τρέψουν προς την Τουρκία, τα οποία
 όμως, από τους ομιλητές, περιορίστη-

καν μόνο στην επιβληθείσα στους Πομά-
 κους υποχρέωση να μαθαίνουν την τουρκι-
 κή, και όχι την πομακική (αν και μέχρι σή-
 μερα η γλώσσα αυτή δεν είχε γραφή, ενώ
 από την άλλη πλευρά το ελληνικό κράτος
 από το 1954 και μέχρι τελευταία θεωρούσε
 τους Πομάκους Τούρκους, και πρόσφατα
 απλώς «μουσουλμάνους»).

Αλλά εγκληματικά λάθη δεν αναφέρθη-
 καν ούτε έγινε λόγος για άλλες μειονότητες
 και κατά πόσον έγιναν λάθη και σε βάρος
 τους. Σοβαρή όμως μομφή και αγανάκτηση
 εκδηλώθηκε από τους ομιλητές σε βάρος
 του υπουργείου Παιδείας, με στόχο προφα-
 νώς και τον νυν υπουργό, ο οποίος θα πρέ-
 πει να πληρώσει τα λάθη των επί 70 έτη
 προκατόχων του, *αν και σε όλους τους ομι-
 λητές, αλλά ιδίως στην κ. Τσουδερού, είναι
 γνωστό ότι την ευθύνη για όλα τα ζητήματα
 της μουσουλμανικής μειονότητας της Θρά-
 κης έχει το υπουργείο των Εξωτερικών και
 τα γνωστά γραφεία πολιτικών ή πολιτιστι-
 κών σχέσεων της Καβάλας-Κομοτηνής και
 Ξάνθης.*

Στη συγκέντρωση δεν έλαμψε βέβαια η
 αλήθεια για τους Πομάκους, παρά μόνον η
 μισή, ενώ η άλλη μισή, κατά τους οργανω-
 τές, δεν ήταν επιτρεπτό να λεχθεί υπό τις
 παρούσες συνθήκες. Έτσι όμως που λέχθη-
 κε η μισή αλήθεια, αποτέλεσε μάλλον πα-
 ραπληροφόρηση.

Ερωτήσεις δεν υποβλήθηκαν αλλά ούτε
 και ζητήθηκαν στο τέλος των ομιλιών, μετά
 δε τις ομιλίες και τα χειροκροτήματα, ως
 συνηθίζεται, προσεφέρθησαν αναψυκτικά,
 δαπάναις προφανώς του κ. Εμφιετζόγλου.

Εκείνο όμως που δεν προέβλεψαν και δεν
 ήταν προφανώς στις προθέσεις των οργα-
 νωτών της εντυπωσιακής αυτής εκδήλωσης,
 την οποία επίσης εντυπωσιακά προέβαλαν
 όλα τα ΜΜΕ, ήταν οι αντιδράσεις που δεν
 άργησαν να εκδηλωθούν, αφού η φρέστα
 δεν έλαβε χώρα στη Ξάνθη ή την Κομοτηνή
 αλλά στην πρωτεύουσα του κράτους. Ήδη,
 εκτός από την πλήρη αδιαφορία του πομα-
 κικού στοιχείου, η εκδήλωση ενέπλεξε και
 το υπουργείο Εξωτερικών, το οποίο όχι μό-
 νο δεν είχε ανάμειξη στην εκδήλωση
 Εμφιετζόγλου, αλλά είχε κάθε λόγο αυτή
 την εποχή να αποφύγει παρεξηγήσεις με τη
 γειτονική Βουλγαρία, της οποίας ο υπουρ-
 γός των Εξωτερικών κάλεσε στη Σόφια τον
 έλληνα πρεσβευτή για διευκρινίσεις. Αν
 όμως σε κάτι ευθύνεται το υπουργείο των
 Εξωτερικών είναι ότι δεν ελέγχει παρόμοι-
 ες δραστηριότητες από αναρμόδια πρόσω-
 πα, με αδιευκρίνιστες προθέσεις, σε άκρως
 ευαίσθητες περιοχές της χώρας.

ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Περιλαμβάνονται κείμενα των:
 Άλκη Βατόπουλου, Γ. Γεννηματά,
 Σπ. Δοξιάδη, Γ. Ευδοκιμίδα,
 Γ. Κριμπά, Στ. Καφαντάρη, Γ.
 Κυριόπουλου, Ηλ. Κούβελα, Ν.
 Μακού, Μ. Μυλωνάκη, Γερ.
 Πεντόγαλου, Φ. Σαλαμίνιου, Κ.
 Στεφανή, Δ. Τριχόπουλου, Γ. Τούντα,
 Αγγ. Χατζάκη, Θ. Χατζόπουλου.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ **ΠΟΛΥΤΥΠΟ**

ΜΗΤΣΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
 ΑΘΗΝΑ 1983

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ
 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
 ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ • ΚΟΙΝΟΠΡΑΞΙΑ
 ΔΙΑΚΙΝΗΣΗΣ ΒΙΒΛΙΩΝ ΕΠΕ
 ΖΑΛΟΓΓΟΥ 6 • 106 78 ΑΘΗΝΑ •
 ΤΗΛ: 3645133 • FAX: 3607878

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

Διαμαντής Αξιώτης
ΞΟΒΕΡΓΑ ΜΕ ΜΕΛΙ
(Διηγήματα)

Νάνος Βαλαωρίτης
ΑΠ' ΤΑ ΚΟΚΚΑΛΑ ΒΓΑΛΜΕΝΗ
(Μυθιστόρημα)

Η ΖΩΗ ΜΟΥ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ
ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ
(Διηγήματα)

ΠΑΡΑΜΥΘΟΛΟΓΙΑ
(Διηγήματα)

Νίκος Βασιλειάδης
ΑΓΑΘΟΣ
(Μυθιστόρημα)

ΑΓΗΜΑ ΤΙΜΩΝ
(Νουβέλα)

Ο ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΣ
(Διήγημα)

Σοφία Γιαννάτου
ΘΕΡΑΠΕΥΟΝΤΑΣ... ΤΗΝ ΑΛΙΣΟΝ
ΓΚΡΕΗ
(Μυθιστόρημα)

Νίκος Δήμου
ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ
ΣΤΗΝ ΣΥΡΟΥ
(Αφήγημα)

ΤΟΛΜΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
(Διηγήματα)

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ
(Πεζά κείμενα)

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΥΣΩΝΑ
(Πεζά κείμενα)

ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ
(Χρονογραφήματα)

Λένα Διβάνη
ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΜΙΛΑΣ ΓΙΑ ΜΕΝΑ;
(Διηγήματα)

Τόλης Καζαντζής
ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ
(Διηγήματα)

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΜΑΤΑΙΟΤΗΤΩΝ
(Διηγήματα)

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΕΣ
(Διηγήματα)

Η ΠΑΡΕΛΑΣΗ - ΕΝΗΛΙΚΙΩΣΗ
(Διηγήματα)

Τάσος Καλούτσας
ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΑΜΑΞΙ
(Διηγήματα)

Νατάσα Κεσμέτη
ΤΟ ΑΙΩΝΙΟ ΡΟΛΟΪ
(Διηγήματα)

Παναγιώτης Κουσαθανάς
Η ΚΟΥΝΙΣΤΗ ΠΟΛΥΘΡΟΝΑ
(Διηγήματα)

Λουκάς Κούσουλας
ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΥΡΑ ΜΑΤΙΑ
(Πεζογραφήματα)

Ηλίας Κουτσούκος
ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΝΑ ΝΙΚΟΥΣΑΝ
ΟΙ ΚΟΚΚΙΝΟΙ
(Διηγήματα)

Έλσα Λιαροπούλου
ΟΙ ΑΛΛΕΣ
(Διηγήματα)

Βασιλική Παπαγιάννη
ΚΥΡΑΝΩ
(Μυθιστόρημα)

Η. Χ. Παπαδημητρακόπουλος
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ ΜΕ
ΧΛΩΡΟΦΥΛΛΗ
(Διηγήματα)

ΘΕΡΜΑ ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΛΟΥΤΡΑ
(Διηγήματα)

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΡΧΕΙΟΘΕΤΗΣ
(Διηγήματα)

ΡΟΖΑΜΟΥΝΔΗ
(Διηγήματα)

Δημήτρης Πετσετίδης
ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
(Διηγήματα)

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ
(Διηγήματα)

Γιάννης Σκαρίμπας
ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΔΥΟ ΓΕΛΟΙΩΝ
(Μυθιστόρημα)

ΚΑ·Υ·ΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ
(Διηγήματα)

Η ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΗ
ΤΩΝ ΤΑΚΟΥΝΙΩΝ
(Μυθιστόρημα)

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΤΖΑΚ-ΠΑΤΣ
ΚΙ ΑΠΑΓΑ·Ι·
(Διηγήματα)

ΤΥΦΛΟΒΔΟΜΑΔΑ ΣΤΗ ΧΑΛΚΙΔΑ
(Διηγήματα)

Βασίλης Τσιαμπούσης
Η ΒΕΣΠΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΠΑΡΧΙΑΚΑ
ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Γιάννης Τσίγκρας
Η ΔΙΨΑ ΤΟΥ ΕΛΠΗΝΟΡΑ
(Διηγήματα)

Κοσμάς Χαρπαντίδης
ΟΙ ΕΞΟΧΕΣ ΤΩΝ ΝΕΚΡΩΝ
(Διηγήματα)

Χρήστος Χαρτοματσίδης
ΤΟ ΠΑΛΙΟ ΚΤΙΡΙΟ
(Διηγήματα)

Νίκος Χουλιαράς
ΖΩΗ, ΤΗΝ ΑΛΛΗ ΦΟΡΑ
(Μυθιστόρημα)

Ο ΛΟΥΣΙΑΣ
(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΑΛΛΟ ΜΙΣΟ
(Διηγήματα)

ΜΠΑΚΑΚΟΚ
(Διηγήματα)

ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΟΥ ΜΑΚΡΥ ΧΕΙΜΩΝΑ
(Διηγήματα)

Η ΜΕΣΑ ΒΡΟΧΗ
(Διηγήματα)

ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ
ΤΟΥ ΕΧΘΡΟΥ ΜΟΥ
(Μυθιστόρημα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

Τουρκία: Αμήχανη η διεθνής κοινότητα

■ νας κινικός τουρκικός γάμος υπό το βλέμμα του στρατού», ήταν ο εύστοχος τίτλος άρθρου του γνωστού αμερικανού αναλυτή Τζιμ Χόουγκλαντ, που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στην *Ουάσιγκτον Ποστ* και αναδημοσίευσσε στις 12 Ιουλίου η *Χέραλντ Τρίμπουν*.

■ Ο αμερικανός δημοσιογράφος επισημαίνει στο άρθρο του ότι οι τούρκοι στρατιωτικοί παραμένουν η κυρίαρχη δύναμη των πολιτικών πραγμάτων της χώρας. «Ο στρατός έχει ρίξει το βάρος του τριγύρω, ανάμεσα στις εθνικιστικές φωτιές, προκαλώντας την αντίθεση με την Ελλάδα και χτυπώντας κούρδους της Τουρκίας και κούρδους αντάρτες στο Ιράν», γράφει ο Χόουγκλαντ και συμπληρώνει ότι με την αδύναμη κυβέρνηση Ερμπακάν οι τούρκοι στρατιωτικοί ίσως επιδιώξουν να αποσταθεροποιήσουν τη νέα ελληνική κυβέρνηση και να αντιπαρατεθούν στην πρωτοβουλία των ΗΠΑ στην Κύπρο αν ο Ερμπακάν δεν αφυπνισθεί από τις επικίνδυνες γεωπολιτικές πιέσεις που δημιουργούνται.

■ Στις τελευταίες εβδομάδες, οι αναλυτές και εμπειρογόμενοι στις πρωτεύουσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και στην Ουάσιγκτον έχουν στραμμένη την προσοχή τους στην Άγκυρα και προσπαθούν να ανακαταλάβουν πίσω από τις λέξεις των προγραμματικών δηλώσεων τους βασικούς προσανατολισμούς του πρώην πρωθυπουργού στην ιστορία της σύγχρονης Τουρκίας. Στους επίσημους κύκλους η Δύση φαίνεται να υποδέχθηκε με ψυχραιμία την ανάδειξη των ισλαμιστών στην εξουσία και, προς το παρόν, τη στάση αναμονής.

■ Οι δημοκρατικοί που λειτούργησαν οι δημοκρατικές διαδικασίες στην Τουρκία και πως απ' αυτές προέκυψε το κυβερνητικό σχήμα», δήλωσαν οι Αμερικανοί αξιωματούχοι και υπεύθυνοι Εξωτερικών και Αμύνης συναντηθούν με τον Ερμπακάν πριν πάρει το ψήφο εμπιστοσύνης. Σύμφωνα, όμως, με αρθρογραφία, το Στάιτ Ντηπάρτμεντ προειδοποιεί τον νέο πρωθυπουργό Νεσμετίν Ερμπακάν να ισοθετήσει πρωτοβουλίες που θα έθεταν σε κίν-

■ δυνονο τα εθνικά συμφέροντα των ΗΠΑ στην περιοχή. Οι περισσότεροι πολιτικοί αναλυτές επισημαίνουν τους κινδύνους που εγκυμονούν για τον δυτικό προσανατολισμό της Τουρκίας οι τελευταίες εξελίξεις. Μάλιστα, η *Ουάσιγκτον Ποστ*, στο κύριο άρθρο της στις 9 Ιουλίου, τόνισε ότι η μετριοπαθής στάση που υιοθέτησε ο Ερμπακάν δεν σημαίνει ότι εγκατέλειψε και τους στόχους του για επαναφορά των ισλαμικών αξιών στο κοσμικό τουρκικό κράτος.

■ Η πλήρης απουσία αντιδράσεων της τουρκικής κοινωνίας, σε μια εξέλιξη που φρενολογικά θα έπρεπε να είχε προκαλέσει θύελλα, είναι σήμερα το μείζον ερώτημα που περιμένει απάντηση από τους ειδικούς και πολύ εύστοχα το υπογράμμισε στις 5 Ιουλίου ο Α. Κούρκουλας στην *Καθημερινή*, συμπληρώνοντας ότι «η εικόνα αυτή της απόρριψης που φαίνεται ανάγλυφη στις δημοσκοπήσεις, δεν αποτυπώνεται σε κοινωνικές αντιδράσεις, ίσως επειδή η τουρκική κοινωνία θεωρεί ότι οι πολιτικοί δεν έχουν τόσο σημαντικό ρόλο και ότι οι "αντιδράσεις" θα προέλθουν την κρίσιμη στιγμή από το αλλού. Η σιωπή δεν αποκλείεται πάντως να προμηνύει καταιγίδα».

■ Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί και το σχόλιο της γαλλικής *Μοντ*, η οποία απορεί για την ανοχή που επιδεικνύουν οι τούρκοι δυτικοστρεφείς διανοούμενοι έναντι των ισλαμιστών. «Εάν τους ξεγελά η συμμετοχή τους στο τυπικό της δημοκρατίας, δεν πρέπει να ξεχνούν ότι η ιστορία είναι πλήρης τεράτων που ξεπήδαν από τις κάλπες», σημειώνει η γαλλική εφημερίδα.

■ Κλείνοντας το σχόλιό μας θα λέγαμε ότι ένα συναίσθημα δυσφορίας ήταν το κοινό χαρακτηριστικό των περισσότερων αναλύσεων σχετικά με την ψήφο εμπιστοσύνης που έλαβε ο Ερμπακάν. Κορυφαίοι πολιτικοί αναλυτές με κείμενά τους στον διεθνή Τύπο χαρακτήρισαν την «Ευημερία» του Ερμπακάν κόμμα αυταρχικό και ελάχιστο δημοκρατικό που καλλιεργεί στους οπαδούς του το συναίσθημα ότι ανήκουν σε μια κοινότητα αδικημένη και μονίμως απειλούμενη, το «ιερό συμφέρον» της οποίας είναι «η υπεράσπιση της αλήθειας, της λογικής και των ατομικών δικαιωμάτων».

Η πλήρης
απουσία
αντιδράσεων
της τουρκικής
κοινωνίας, που
φρενολογικά θα
έπρεπε να είχε
προκαλέσει
θύελλα, είναι
σήμερα το μείζον
ερώτημα που
περιμένει
απάντηση.

Ο αναδυόμενος ηγεμονισμός του ισλαμικού κινήματος

του Άλκη Κούρκουλα

Χωρίς τυμπανοκρουσίες, χωρίς λαϊκές συγκεντρώσεις, η Τουρκική Εθνοσυνέλευση με 278 ψήφους έναντι 264 εγκαινίασε μια νέα περίοδο της πολιτικής ιστορίας της Τουρκίας, την περίοδο των ισλαμικών πολιτικών ρευμάτων που ήταν αποκλεισμένα από την εξουσία, στα εβδομήντα χρόνια ιστορία της Τουρκικής Δημοκρατίας.

Η κυβέρνηση του κ. Μετζμετίν Ερμπακάν –ανεξαρτήτως του πόσο μακράβριος θα αποδειχθεί– αποτελεί χωρίς αμφιβολία το συμβολικό τέλος του αποκλεισμού του Ισλάμ, όταν ο εθνικιστικός λόγος του ιδρυτή της σύγχρονης Τουρκίας εκφερόταν διά του Ισλάμ.

Μερικές εβδομάδες πριν από την κρίσιμη ψηφοφορία, χιλιάδες δυτικοί εμπειρογνώμονες των τουρκοτικών πραγμάτων, διπλωμάτες, δημοσιογράφοι, αναλυτές, και άλλοι τόσοι τουρκοί συναδέλφοί τους πολιτικοί, ακαδημαϊκοί, δημοσιογράφοι, θα μπορούσαν ποσότητα να σας διαβεβαιώσουν ότι «τοπ» στην Τουρκία το ισλαμικό ζήτημα δεν θα μπορούσε να ξεφύγει από ένα ποσοποιημένο πλαίσιο και να ασκήσει εξουσία. Οι διαβεβαιώσεις αυτές που στήριζονταν με ευφροσύνη στην υποτιθέμενη αργή νίκη της κ. Τανσού Τσιλλέρ να συνεργαστεί με τον «χοτζά» κατέληξαν στην επώδυνη αποκάλυψη ότι το ισλαμικό ζήτημα έχει ήδη φθάσει στην οροφή της επιρροής του.

Η ομοιότητα την οποία η τουρκοική κοινωνία δέχθηκε την εξέλιξη είναι, νομίζω, χαρακτηριστική της πολιτικής παιδείας, έντονα σηματοδωμένης από τη συνιτιστική ισλαμική

παράδοση. «Οφείλουμε υπακοή σ' αυτόν που η εξουσία του θα κυριαρχήσει», λέει η συνιτιστική νομική παράδοση, που επιβάλλει στην κοινωνία να δεχθεί τη συναίνεση που θα δημιουργηθεί μεταξύ των ισχυρών.

Μόνο 10 βουλευτές του κόμματος του Ορθού Δρόμου μεταξύ των οποίων ο πρώην υπουργός Εξωτερικών κ. Εμρέ Γκιονενσάι, υπακούοντας στην κοινοβουλευτική συνείδησή τους και όχι στη «συναίνεση των ισχυρών» καταψήφισαν την κυβέρνηση Ερμπακάν.

Τίσσερις ακόμα βουλευτές, μεταξύ των οποίων ο πρώην αρχηγός του επιτελείου στρατηγός Ντογάν Γκιουρές, απείχαν από την ψηφοφορία, υιοθετώντας μια στάση που δεν έθετε σε κίνδυνο την κυβέρνηση του κ. Ερμπακάν.

Η ΤΣΙΛΛΕΡ ΟΜΗΡΟΣ ΤΟΥ ΕΡΜΠΑΚΑΝ

Έτσι, το «Κόμμα της Ευημερίας», το Ρεφά, ήλθε στην εξουσία, έστω και αν ο δυτικός Τύπος αρνείται ακόμα να αποδεχθεί την πραγματικότητα αυτή και αναφέρεται στις εξελίξεις στην Τουρκία ως εάν επρόκειτο για την επάνοδο της κ. Τσιλλέρ!

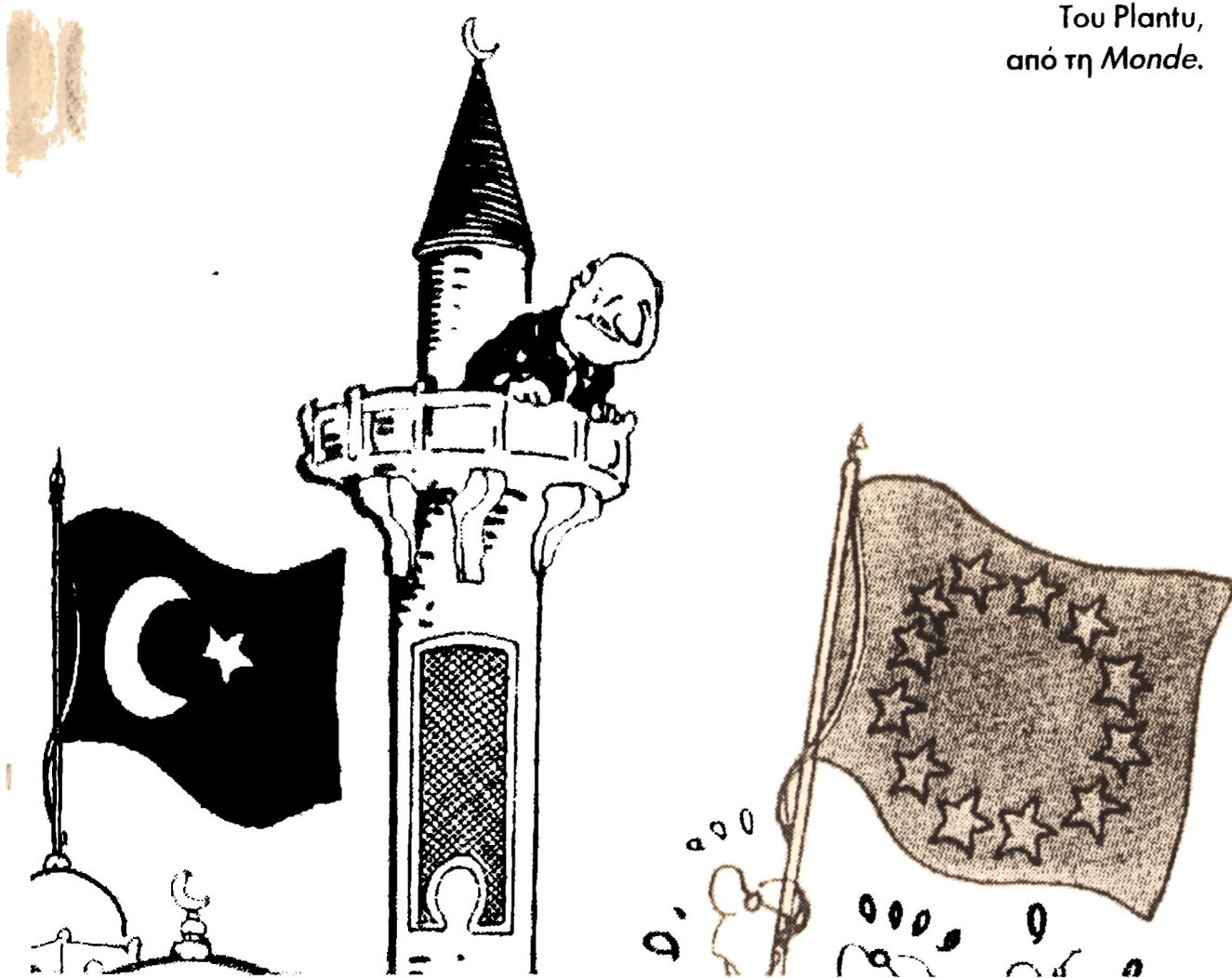
Η κ. Τσιλλέρ είναι αυτή τη στιγμή περισσότερο όμηρος του κ. Ερμπακάν, παρά πα-

ράγων της εξουσίας ικανός να επιβάλει απόψεις στην κυβέρνηση. Η δημοτικότητα της βρίσκεται στο έσχατο δυνατό σημείο, την έχουν αποδοκιμάσει ακόμα και στενοί συνεργάτες και κορυφαία στελέχη του κόμματος του Ορθού Δρόμου, ό,τι έμεινε από το κόμμα της είναι αμφίβολο αν θα επιβίωνε σε εκλογές, ενώ εκκρεμούν σε βάρος της τρεις έρευνες για υποθέσεις οικονομικών σκανδάλων. Η συτηρία της βρίσκεται συνελώς στη μεγαλοθυμία του κόμματος της Ευημερίας, στη μακροβιότητα της κυβέρνησης και στην επιτυχία της.

Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες είναι αμφίβολο αν η κ. Τσιλλέρ θα μπορεί να εμποδίσει την επανασυγκρότηση της λεγόμενης Κεντροδεξιάς, γύρω από το ανταγωνιστικό κόμμα της Μητέρας Πατρίδας. Στην περίπτωση αυτή, το δικό της κόμμα θα περιθωριοποιηθεί και θα μετατραπεί –αν επιβιώσει– σε δορυφόρο κόμμα του κόμματος της Ευημερίας.

Η λεγόμενη «λαϊκή» (laïque) κεντροδεξιά παράταξη δεν έδινε ιδιαίτερα δείγματα δυναμισμού. Αν εξαιρέσει κανείς τον δυναμισμό της πρώτης περιόδου Οζάλ, που και αυτός στηρίχθηκε στην ισλαμική μερίδα του κόμματος της Μητέρας Πατρίδας (π

Του Plantu,
από τη Monde.

ήρησε περίεργη στάση κατά τη διάρκεια της ψήφου εμπιστοσύνης προς τον κ. Ερμπακάν), τα κεντροδεξιά κόμματα έμοιζαν αναιμικά, και ανήμπορα να ανταποκριθούν στις προκλήσεις της τουρκικής κοινωνίας. Η εικόνα που προβάλλουν είναι αλλο και περισσότερο η εικόνα διαφθοράς, αναλλαγής, οπιορτυνισμού και ανικανότητας.

Αντίθετα, το ισλαμικό κίνημα δείχνει να έχει μια τρομερή δυναμική, που άρχισε ήδη στη δεκαετία του '50, όταν καταργήθηκε η δικτατορία του ενός -ατατουρκικού- κόμματος.

Άλλωστε, η «ατατουρκική» ιδεολογία δεν κρίνεται στον αντίποδα του ισλάμ -όπως πλουσιονομικά λέγεται- στηρίζεται σε πειρα στοιχεία που προέρχονται απ' ευθείας από την ισλαμική πολιτική παράδοση και τα «ανακινούν» εμφανίζοντάς τα ε διαφορετικό όνομα.

Το ισλαμικό πολιτικό κίνημα της Τουρκίας, από την άλλη μεριά, δεν συγκροτείται από «ζηλωτές», μαχητές έτοιμους για ερούς πολέμους. Είναι ασφαλώς χαρακτηριστικό ότι η νέα περίοδος της τουρκικής ιστορίας εγκαινιάζεται με μια ψηφοφορία της τουρκικής Εθνοσυνέλευσης.

Το κόμμα της Ευημερίας, εκφράζει τους φούγοντες της επιρροής αλλά και τα νέα

αστικά στρώματα των επαγγελματιών τάξεων που συγκεντρώνονται στις μεγάλες πόλεις. Ο ισλαμίζων λόγος του πιέζει για τη διεύρυνση της βάσης της εξουσίας, θέτει αιτήματα εκδημοκρατισμού και κοινωνικής αλληλεγγύης, που αδυνατούν να θέσουν οι άλλες παρατάξεις.

Θέτει με τον τρόπο του το πρόγραμμα που σε άλλες εποχές (δεκαετία του '70) ή σε άλλους τόπους θα έθετε η Αριστερά (η αναλογία θα μπορούσε ωστόσο να είναι παραπλανητική, γιατί άλλα στοιχεία του λόγου του κόμματος το κατατάσσουν στα φασιστικά κινήματα της Ευρώπης).

Η «ισλαμική» παράταξη δεν διαμορφώνει οριστικά το πρόσωπό της. Το Ισλάμ αποτελεί μια γενική κατεύθυνση, μια πηγή έμπνευσης. Το πολιτικό πρόγραμμα θα διαμορφώνεται καθ' οδόν και επηρεάζεται έντονα από τις εμπειρίες της πορείας. Έτσι είναι καθοριστική η σημασία της επιτυχημένης θητείας του κόμματος στις μεγάλες δημαρχίες της Τουρκίας και κυρίως στην Κωνσταντινούπολη.

Τα καταλυτικά γεγονότα των δυο τελευταίων εβδομάδων δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάδειξη του ισλαμικού κόμματος σε ηγεμονικό στοιχείο της τουρκικής κοινωνίας. Η ιδέα αυτή του ισλαμικού κινήματος ως ηγεμονικού στοιχείου.

ανησιχεί ακόμα και προσβάλλει μια μεγάλη μερίδα της τουρκικής κοινωνίας, μερίδα που μονοπωλούσε μέχρι σήμερα τις σχέσεις με τη Δύση και την εικόνα που διαμόρφωσε η Δύση για την Τουρκία.

Η διαχείριση του «φόβου», αυτού είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα που έχει να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση Ερμπακάν και το θέμα που κρίνει το μέλλον της.

Ο ΠΕΙΡΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Ο κ. Ερμπακάν και το κόμμα της Ευημερίας δεν ευνοούν, βεβαίως, μια πολιτική τομών και συγκρούσεων. Η στρατηγική τους είναι στρατηγική των μικρών βημάτων, της υπομονής και των ώριμων λύσεων. Δεν πρόκειται σινεπώς να ανταγωνισθούν τη Δύση και ιδιαίτερα τις ΗΠΑ, των οποίων αναγνωρίζουν πλήρως τον περιφερειακό ρόλο και τη σημασία. Έτσι δεν φαίνεται να υπάρξουν σοβαρές αλλαγές της τουρκικής πολιτικής.

Ερωτηματικά πλανούνται ωστόσο στην ατμόσφαιρα γύρω από την επιρροή που μπορεί να έχει η κ. Τσιλλέρ στη διαμόρφωση της εξωτερικής πολιτικής, και ιδιαίτερα στην εξέλιξη των ευαίσθητων ελληνοτουρκικών σχέσεων.

Τα ερωτηματικά πολλαπλασιάζει η στενή σχέση της κ. Τσιλλέρ με τον υφυπουργό Εξωτερικών κ. Ονούρ Ουμέν, τον οποίο η προηγούμενη κυβέρνηση ήθελε να απομακρύνει από τη νευραλγική θέση του, αφού τον θεωρούσε υπεύθυνο για τη διάσταση που πήρε η κρίση στην Ίμια και τον κατηγορούσε ότι εκινείτο με γνώμονα το στενά νοούμενο πολιτικό συμφέρον της κ. Τσιλλέρ.

Ο πειρασμός της εκμετάλλευσης της εξωτερικής πολιτικής και -γιατί όχι- των ίδιων θεμάτων που θέλησε να εκμεταλλευθεί η κ. Τσιλλέρ τον περασμένο Ιανουάριο για να τονώσει τη δημοτικότητά της και κυρίως για να ανακτήσει την πολιτική πρωτοβουλία από τον κ. Ερμπακάν, δεν είναι και τόσο μακρινός, λένε όσοι είναι εξοικειωμένοι με τον τρόπο που σκέπτεται η νέα υπουργός Εξωτερικών της Τουρκίας. Ορισμένοι κύκλοι της εξουσίας φαίνεται πως επιδιώκουν κάποια συνδιαλλαγή η οποία θα απήλλαζε τη νέα τουρκική κυβέρνηση από τον διασυρμό που μπορεί να της επιφυλάξει η ελληνική διπλωματία σε Ευρώπη και Αμερική, έναντι κάποιας προόδου ή σταθερότητας των ελληνοτουρκικών σχέσεων ιδίως στο Αιγαίο.

Η Δραστηριότητα του NATO στη Βαλκανική

του Σωτήρη Ντάλη

Με νέο πρόσωπο εμφανίζεται από τις 3 Ιουνίου το NATO, μετά την εαρινή σύνοδο των 16 υπουργών Εξωτερικών της Ατλαντικής Συμμαχίας στο Βερολίνο. Σύμφωνα με την τελική διακήρυξη του Βερολίνου, το NATO θα είναι στο μέλλον πιο ευέλικτο και ο πυρήνας του θα αποτελείται από «μία ευρωπαϊκή οντότητα ασφάλειας και άμυνας», που θα παρέχει τη δυνατότητα στις ευρωπαϊκές χώρες να χρησιμοποιούν τις δομές του για στρατιωτικές επιχειρήσεις χωρίς την αμερικανική συμμετοχή, αλλά με τη συγκατάθεση της Ουάσιγκτον (βλέπε *Agence Europe*, No 1989, 5 Ιουνίου 1996).

Το Συμβούλιο των 16 υπουργών Εξωτερικών με την απόφαση του Βερολίνου έθεσε σε κίνηση μια διαδικασία μεταμόρφωσης του NATO που θα προετοιμάσει την Ατλαντική Συμμαχία για νέα καθήκοντα και αποστολές έξω από τον παραδοσιακό χώρο επιχειρήσεών της.

Προσαρμογή λοιπόν στη νέα πραγματικότητα και για το NATO, που αναζητεί πλέον μια νέα, πιο ευέλικτη μορφή. Στο πλαίσιο αυτής της νέας φιλοσοφίας, το NATO δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο πρόγραμμα «Σύμπραξη για την ειρήνη» το οποίο φαίνεται ν' αρχίζει ν' αποδίδει «καρπούς».

Έτσι από τις 5 έως τις 12 Ιουλίου πραγματοποιήθηκαν στη Βουλγαρία, στην πόλη Μπλένε, χειρσαίες ασκήσεις τριών χωρών που μετέχουν στο πρόγραμμα «Σύμπραξη για την Ειρήνη».

Στις ασκήσεις με την επωνυμία *Cooperative Determination '96* έλαβαν μέρος η Ελλάδα, η Τουρκία και οι ΗΠΑ από πλευράς NATO και η Βουλγαρία, η Μάλτα, η Μολδαβία και η Ρουμανία.

Η πρωτοβουλία αυτή ήταν στο πλαίσιο της έντονης δραστηριότητας που έχει αναπτύξει τους τελευταίους μήνες το NATO

στην περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Ενδεικτική της σημασίας που αποδίδουν στη Βαλκανική, το NATO και οι ΗΠΑ, ήταν η επίσκεψη τόσο του αναπληρωτή διοικητή των δυνάμεων του NATO στην Ευρώπη στρατηγού **Τζέρεμι Μακένζι**, στην ΠΓΔΜ στις 4 Ιουλίου, όσο κι αυτή του αμερικανού υπουργού Άμυνας **Ουίλλιαμ Πέρι** επίσης στην ΠΓΔΜ στις 12 Ιουνίου. Οι διανοητικές επισκέψεις αμερικανών και Νατοϊκών αξιωματούχων κυρίως στην ΠΓΔΜ αλλά και σε άλλες βαλκανικές χώρες είχαν πρώτο θέμα στην αντζέντα των συζητήσεων την παράταση της παραμονής της αμερικανικής στρατιωτικής δύναμης που σταθμεύει στα Σκόπια αλλά και το ζήτημα της μονιμότερης αμερικανικής παρουσίας στα Βαλκάνια.

ΛΥΣΗ-«ΠΑΚΕΤΟ»;

Η έντονη αμερικανική παρουσία στη Ν.Α. Ευρώπη σε συνδυασμό και με τα σενάρια που βλέπουν το φως της δημοσιότητας σε τακτά χρονικά διαστήματα και μιλούν για πιθανή έκρηξη στο Κοσσυφοπέδιο που θα παρασύρει σε γενικότερη σύρραξη τα περισσότερα κράτη της Βαλκανικής (βλέπε ενδεικτικά τους *Νιου Γιόρκ Τάιμς* της 11

Μαρτίου και την *Ιντιπέντεντ* της 8 Ιουνίου), οδηγούν στο συμπέρασμα ότι οι ΗΠΑ προωθούν λύση «πακέτο» για την περιοχή.

Σύμφωνα με τη λύση αυτή, το «κλειδί» για τη σταθερότητα στη νότιο Βαλκανική περνά από μια σταθερή και ανεξάρτητη «Μοκεδονία», όπως επισημαίνεται και σε σχετική έκθεση του Αμερικανικού Κέντρου Προληπτικής Δράσης (CPA) που εδρεύει στη Νέα Υόρκη. Στην ίδια έκθεση (βλέπε εφημ. *Ελευθεροτυπία*, ανταπόκριση 1 Διαμαντή από Σκόπια), διευκρινίζεται ότι η σταθερότητα της ΠΓΔΜ είναι κατά πολύ μεγάλο μέρος συνδεδεμένη με την επίλυση του προβλήματος του γειτονικού της Κοσσυφοπεδίου.

Όσο για το ίδιο το Κοσσυφοπέδιο, η έκθεση του CPA τονίζει ότι μια διευθέτηση του status που θα ισχύσει στην περιοχή αυτή, δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται σύντομα. Προτείνει όμως μια σειρά μέτρων που θα μπορούσαν να οδηγήσουν σ' ένα «ενδιάμεσο διακανονισμό»:

α) την οικοδόμηση μέτρων εμπιστοσύνης που θα χαλαρώσουν τις εντάσεις στην περιοχή· β) διάλογο σε υψηλό επίπεδο εκπροσώπησης· και γ) την εξεύρεση ενός ενδιάμεσου διακανονισμού στη βάση των αρχών του Ελσίνκι.

Ευρωπαϊκή ενοποίηση και Ελλάδα

Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος: *Η Μεσογειακή Πολιτική της Ε.Ε.*

Ελληνικές προτεραιότητες.

Εκδόσεις **Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ**, σελίδες 214.

Η νέα Μεσογειακή Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις ελληνικές προτεραιότητες εξετάζει ο πρόεδρος ε.τ. Κ. Λυμπερόπουλος. Μελετώντας τα προβλήματα του μεσογειακού χώρου, ο συγγραφέας οδηγεί τον γνώστη σ' έναν ευρύτερο προβληματισμό για την ικανότητα της Ε.Ε. να ανταποκριθεί στις προκλήσεις των καιρών. Ο πρόεδρος ε.τ. Κ. Λυμπερόπουλος υπήρξε συντομία για την Ελλάδα της Μεσογειακής Πολιτικής της Ε.Ε. και έχει ασχοληθεί συστηματικά με το θέμα της παρουσίας της Ε.Ε. στη Μεσόγειο. Τόσο η ανάλυσή του, όσο και τα κείμενα που τη συνοδεύουν συμφωνούν τα μέγιστα, ώστε ο αναγνώστης να βρει μια πρώτη εικόνα για τις προσπάθειες που καταβάλλει η Ε.Ε. για τη δημιουργία ενός χώρου συνεργασίας, ειρήνης, σταθερότητας και ευημερίας στην περιοχή της Μεσογείου.

Στην ίδια σειρά «Κείμενα Εργασίας» (με τη συνεργασία του ΕΛΙΑΜΕΠ) κυκλοφόρησε το βιβλίο του πρόεδρου ε.τ. **Β. Θεοδωρόπουλου:** *Ανασκόπηση. Η ελληνική εξωτερική πολιτική της νεότερης Ελλάδας καθώς και μελέτη του αν. καθηγητή Π. Ιωακείμ:* *Η νέα διεύθυνση της Ε.Ε.*

Dusan Sidjanski: *Η ομοσπονδίαση της Ευρώπης τόμος Α'.*

Ομοσπονδίαση ως ιστορικό φαινόμενο.

Εκδόσεις **ΠΑΠΑΖΗΣΗ**, σελίδες 218.

Ο φρεντερισμός θεωρείτο για πολλά χρόνια απειλή της ενότητας του Έθνους. Σήμερα εμφανίζεται ως η μοναδική μορφή κοινωνικής οργάνωσης ικανή να εγγυηθεί τις ανάγκες και περιφερειακές ταυτότητες. Σ' αυτό το συμπέρασμα καταλήγει μετά από έρευνες πολλών ετών, ο καθηγητής των πολιτικών επιστημών στο Πανεπιστήμιο της Γενεύης **Dusan Sidjanski**. Σ' αυτόν τον πρώτο τόμο του έργου του ο D. Sidjanski εξετάζει

την ομοσπονδίαση ως ιστορικό φαινόμενο.

Λουκάς Τσούκαλης: *Ευρωπαϊκά Ανορθόδοξα. Εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗ*, σελ. 176.

Το πρόβλημα της προσαρμογής της Ελλάδας στη σύγχρονη ευρωπαϊκή πραγματικότητα απασχολεί τον καθηγητή Λ. Τσούκαλη στα είκοσι δύο κείμενα αυτού του τόμου. Με εύληπτο λόγο ο συγγραφέας σχολιάζει τις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις με κύρια έμφαση στο θέμα της προσαρμογής, η οποία παραμένει ακόμη και σήμερα ένας στόχος, ο οποίος συνεχώς μετακινείται προς το μέλλον. Αναφέρεται στον πελατειακό χαρακτήρα του πολιτικού μας συστήματος, την αντίσταση που προβάλλουν οργανωμένες ομάδες της ελληνικής κοινωνίας σε οποιαδήποτε προσπάθεια εκσυγχρονιστικής μεταρρύθμισης, καθώς και την παθητική στάση που κράτησε μέχρι σήμερα ένα μεγάλο τμήμα του επιστημονικού μας κόσμου.

Με νηφαλιότητα ο Λ. Τσούκαλης εκτιμά τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα ένταξης της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα και καταθέτει μια συγκροτημένη και τεκμηριωμένη απάντηση στους ανεγκέφαλους αντιευρωπαϊστές ή «ρεαλιστές» όπως αυτοαποκαλούνται.

Ευρωπαϊκή Ασφάλεια: Παρόν και μέλλον (συλλογικό).

Στη σειρά Κείμενα Έρευνας και Τεκμηρίωσης του ΕΚΕΜ, Νο 37.

Ο νέος ρόλος του ΝΑΤΟ –που καλείται να καλύψει πλέον τα θεσμικά κενά της ευρωπαϊκής ασφάλειας σε Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη– η θεσμική μετεξέλιξη της ΔΑΣΕ σε ΟΑΣΕ, η επανεργοποίηση της ΔΕΕ και ο μελλοντικός της ρόλος αποτελούν τους κύριους άξονες ανάλυσης αυτού του συλλογικού έργου, στο οποίο συμμετέχουν με κείμενά τους, ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ **Θ. Στάθης**, ο πρόεδρος ε.τ. **Γ. Σέκερης**, ο καθηγητής **Θ. Κουλουμπής**, ο πρόεδρος ε.τ. **Στ. Σταθάτος**, ο Σέρβος πανεπιστημιακός **L. Acimovic**, ο εκπρόσωπος του ΝΑΤΟ **W.**

Bawens και ο συνεργάτης του **ΕΚΕΜ Π. Γρηγορίου**. Στην ίδια σειρά κυκλοφόρησαν πρόσφατα δύο ακόμη εκδόσεις: *Οι νέες προοπτικές της ευρωμεσογειακής συνεργασίας* (Νο 36) και *Το σύστημα της Ελληνικής Εξωτερικής Πολιτικής: Η θεσμική διάσταση* (Νο 38).

Αγορά χωρίς σύνορα

(τριμηνιαία επιθεώρηση διεθνούς οικονομίας και πολιτικής τεύχος 4)

Με αφιέρωμα σε θέματα ενέργειας και στο ζήτημα των πετρελαίων της Κασπίας κυκλοφόρησε το τέταρτο τεύχος της επιθεώρησης *Αγορά χωρίς σύνορα* που εκδίδει το Ινστιτούτο Διεθνών και Οικονομικών σχέσεων.

Επίσης στο ίδιο τεύχος υπάρχει ένα πολύ ενδιαφέρον κείμενο του **Λόη Λαμπριανίδη** για το ρόλο της Θεσσαλονίκης στις σχέσεις Ελλάδας και βαλκανικών χωρών. Δύο ακόμη ενδιαφέροντα άρθρα παρουσιάζουν τα προγράμματα Phare και Interreg και τη διασυνοριακή συνεργασία Ελλάδας – Βουλγαρίας και Αλβανίας.

Μπορίς Καγκαρλίτσκι:

Παλινόρθωση στη Ρωσία. Γιατί απέτυχε ο καπιταλισμός. Εκδόσεις Στάχυ 1996

Γνωστός κοινωνιολόγος και πολιτικός επιστήμονας με πλούσιο συγγραφικό έργο και ερευνητικό έργο ο Μπορίς Καγκαρλίτσκι στο βιβλίο αυτό που κυκλοφόρησε πρόσφατα στα ελληνικά επιχειρεί μια κριτική ανάλυση της ρωσικής κρίσης. Οι βασικοί υπεύθυνοι για την κρίση προσπαθούν σήμερα να δικαιολογηθούν φορτώνοντας όλα τα κακά στο προηγούμενο σύστημα και κινδυνολογώντας για την επάνοδο των κομμουνιστών στο προσκήνιο της ρωσικής πολιτικής, σημειώνει ο Καγκαρλίτσκι, ο οποίος παρουσιάζει τα πρόσωπα και τις δυνάμεις που αντιπαρατίθενται στο πολιτικό παιχνίδι και αναλύει σε βάθος τις κρίσιμες διεργασίες που συντελούνται και σήμερα στη ρωσική κοινωνία.

ΟΙ ΤΑΦΟΙ

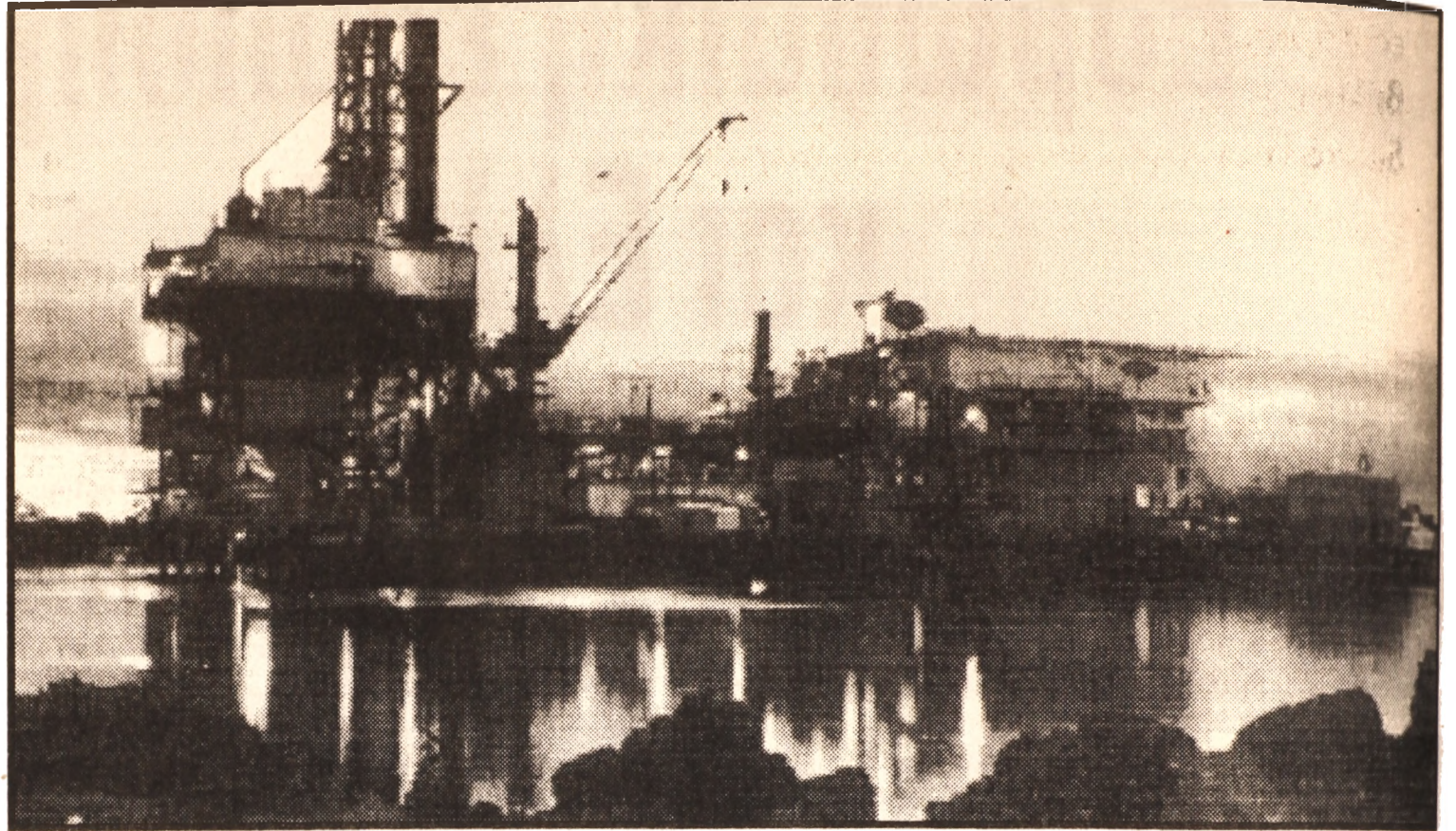
ΤΗΣ ΣΡΕΜΠΡΕΝΙΤΣΑ

Ως τη μεγαλύτερη θηριωδία μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο χαρακτηρίζουν οι εμπειρογνώμονες του ΟΗΕ τη σφαγή των χιλιάδων Μουσουλμάνων της Σρεμπρένιτσα, ένα χρόνο πριν, από τους Σέρβους της Βοσνίας. Το ξέθαμμα των πτωμάτων των σφαγιασθέντων κατοίκων της Σρεμπρένιτσα από τους 12 μαζικούς τάφους, που άρχισε πριν από δέκα μέρες, υπολογίζεται να διαρκέσει τρεις μήνες. Οι κρατούμενοι Μουσουλμάνοι που συνελήφθησαν από τους Σέρβους τον περασμένο Ιούλιο ενώ προσπαθούσαν να εγκαταλείψουν την πόλη τους εκτελέστηκαν μαζικά από τον σερβικό στρατό. 3.000 σκοτώθηκαν, ενώ οι 5.000 εξανισμένοι θεωρείται ότι έχουν και αυτοί πεθάνει.

Στο μεταξύ, η επίσκεψη στην αρχή της εβδομάδας του αρχιτέκτονα της συμφωνίας του Νταϊήτον, Αμερικανού **Ρίτσαρντ Χόλμπρουκ**, στην πρώτη Γιουγκοσλαβία επικεντρώθηκε κυρίως στη συνάντησή του με τον σέρβο ηγέτη **Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς**. Ο τελευταίος θεωρείται ο άνθρωπος κλειδί για τη βοήθεια που μπορεί να προσφέρει ώστε να συληφθούν οι **Ράντοβαν Κάρατζιτς** και **Ράνκο Μλάντιτς**.

Ο ΚΑΣΤΡΟ ΕΚΔΙΚΕΙΤΑΙ;

Οι σχέσεις μεταξύ Ευρώπης και ΗΠΑ περνούν δύσκολες ώρες εξαιτίας ενός αμερικανικού νόμου που θέλει να επιτείνει το εμπόριο της Αμερικής κατά της Κούβας. Ο

νέος νόμος **Χελμς-Μπάτον** επιτρέπει στις αμερικανικές εταιρείες, των οποίων η παρουσία απαλλοτριώθηκε από το καστρικό καθεστώς, να διεκδικήσουν στα δικαστήρια των ΗΠΑ αποζημιώσεις από τις ξένες εταιρείες που επένδυσαν στη Κούβα εκμεταλλευόμενες το ενεργητικό των αμερικανικών εταιρειών. Η εφαρμογή του νόμου θα ζημιώσει κατά εκατοντάδες εκατομμύρια δολάρια τις ξένες εταιρείες που βρίσκονται στην Κούβα, στην πλειοψηφία τους ευρωπαϊκές. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχουν κινητοποιηθεί όλοι οι μηχανισμοί, προκειμένου να εμποδίσουν την εφαρμογή του νόμου, με το επιχείρημα ότι πλήττει τις διεθνείς εμπορικές συμβάσεις.

ΔΙΑΚΟΠΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

Και ενώ εκατομμύρια άνθρωποι στον πλανήτη δεν έχουν καμία δυνατότητα διακοπών ή και στοιχειώδους καλοπέρασης,

η ΝΑΣΑ εξασφαλίζει στις ανεπτυγμένες χώρες διακοπές στο σύμπαν! Ο διαστημικός σταθμός «Άλφα», που θα τεθεί σε τροχιά στα μέσα του 2001, θα δώσει τη δυνατότητα σε ιδιώτες να περνάνε τις διακοπές τους στο διάστημα. Πρόκειται για ένα κοινό πρόγραμμα 13 χωρών που θα ξεκινήσει το 1997. Συνολικά θα χρειαστεί πραγματοποιηθούν 45 διαστημικές πτήσεις για την λειτουργία του σταθμού. Όσο για τη μελλοντική δυνατότητα του ανθρώπου να επισκεφτεί τον Αρη, οι πιο αισιόδοξες προβλέψεις μιλούν για το 2018.

ΠΟΥ ΣΤΑΜΑΤΑ Η ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ;

Την περασμένη εβδομάδα, ο αγγλοσαξωνικός κυρίως Τύπος αλλά και μεγάλο μέρος των παγκόσμιων ειδησεογραφικών μέσων μονοπωλήθηκε από τις λεπτομέρειες της διαδικασίας και των συνεπειών του διαζυγίου της «Αυτού Μεγαλειότη-

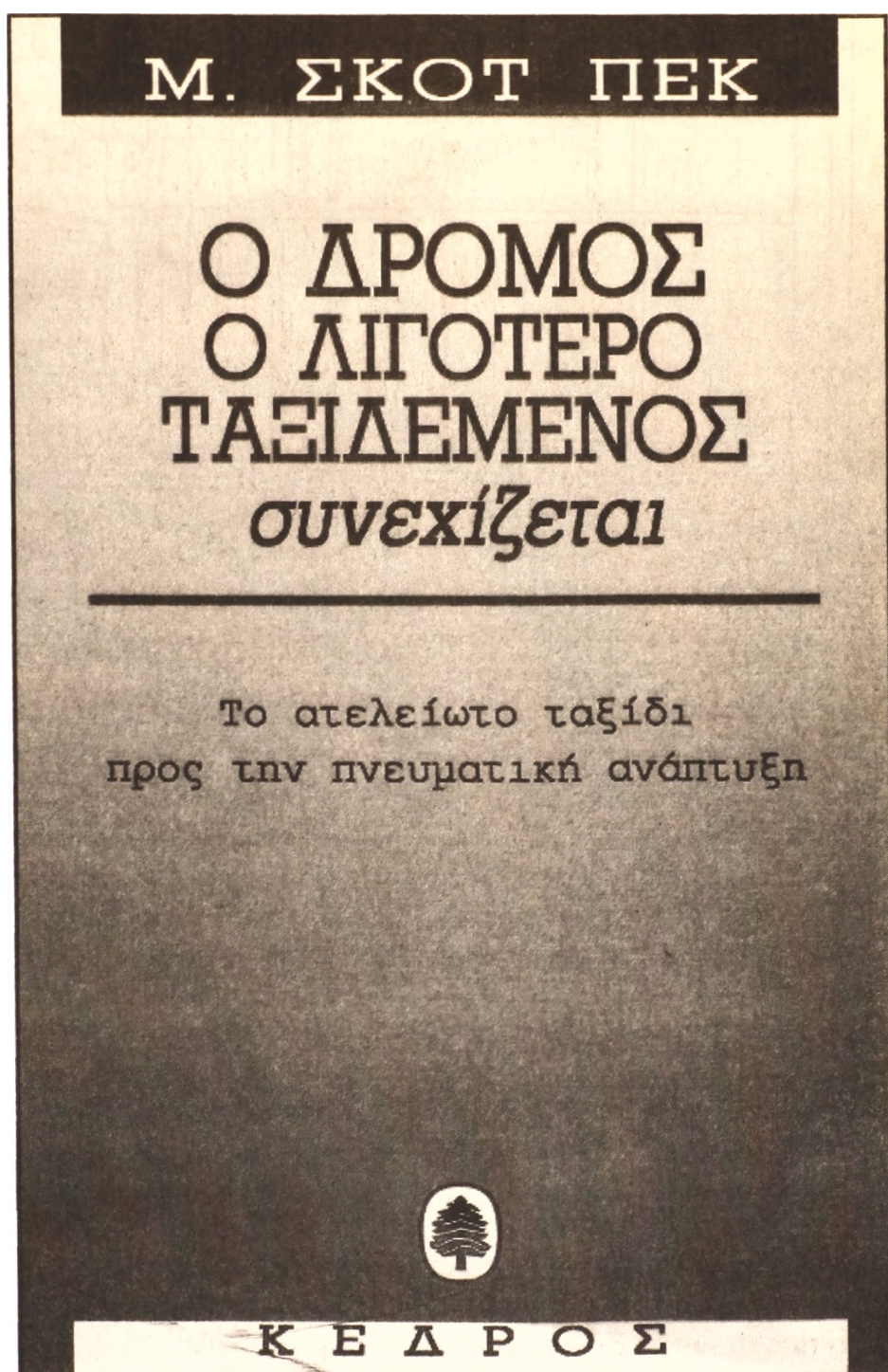
τος του πρίγκηπα Καρόλου» και της «Αυτής Μεγαλειότητος της πριγκίπισσας Νταϊάνας» στη Μ. Βρετανία. Μάθαμε για τα λάθη των δικηγόρων του πρίγκηπα, την παραίτηση της Νταϊάνας από τις εκατοντάδες φιλανθρωπικές εταιρείες όπου προήδρευε, και πολλές άλλες βασιλικές και παραβασιλικές ειδησεις για το άλλοτε ευτυχισμένο ζευγάρι. Αυτή την εβδομάδα, οι Ολυμπιακοί αγώνες στην Ατλάντα παίρνουν τη σκυτάλη της ειδησεογραφικής θεματολογίας τουλάχιστον για ένα εικοσαήμερο. Τίποτα πιο σημαντικό δεν πρόκειται να συμβεί έξω από το ολυμπιακό χωριό όπου 500 συνταγές από όλο τον κόσμο έχουν συγκεντρωθεί για να ταΐσουν τους 15.000 αθλητές και τις συνοδείες τους. 60.000 γεύματα θα ετοιμάζονται καθημερινά ανάλογα με την εθνικότητα, το θρήσκευμα και τα γούστα όσων συμμετέχουν.

Σε δισεκατομμύρια δολάρια ανέρχονται τα κέρδη της Shell που, εδώ και πενήντα χρόνια εκμεταλλεύεται παραπάνω από τριμισές πετρελαϊκές πηγές της Νιγηρίας. Η καταστροφή του περιβάλλοντος και η εξασθένιση της φυλής Ογκόνι που ζει στην περιοχή στα ανατολικά του δέλτα του Νιγηρ όπου βρίσκονται εγκαταστάσεις της πετρελαϊκής εταιρείας, έχουν ξεπεράσει κάθε όριο. Μετά το απαγχονισμό του συγγραφέα Κε Σάρο-Βίβα του περασμένου χρόνου οι Ογκόνι συνεχίζουν τον αγώνα τους κατά της κυβέρνησης που υπερασπίζεται την Shell.

Τώρα στο δεύτερο βιβλίο, Ο ΔΡΟΜΟΣ Ο ΛΙΓΟΤΕΡΟ ΤΑΞΙΔΕΜΕΝΟΣ συνεχίζεται, ο Δρ. Πεκ ασχολείται με τα πιο άμεσα και σημαντικά ερωτήματα που συνδέονται με την προσωπική και πνευματική ανάπτυξη, όπως Κατηγορίες και Συγγνώμη, Θάνατος και Νόημα, Αγάπη για τον εαυτό και αυτοεκτίμηση, Σεξουαλικότητα και Θρησκευτικότητα. Ένα αληθινά σοφό βιβλίο, ένα ταξίδι αυτο-ανακάλυψης καθώς και μια διαφωτιστική ανάλυση των δυσκολιών της ζωής και της παράδοξης φύσης της πίστης.

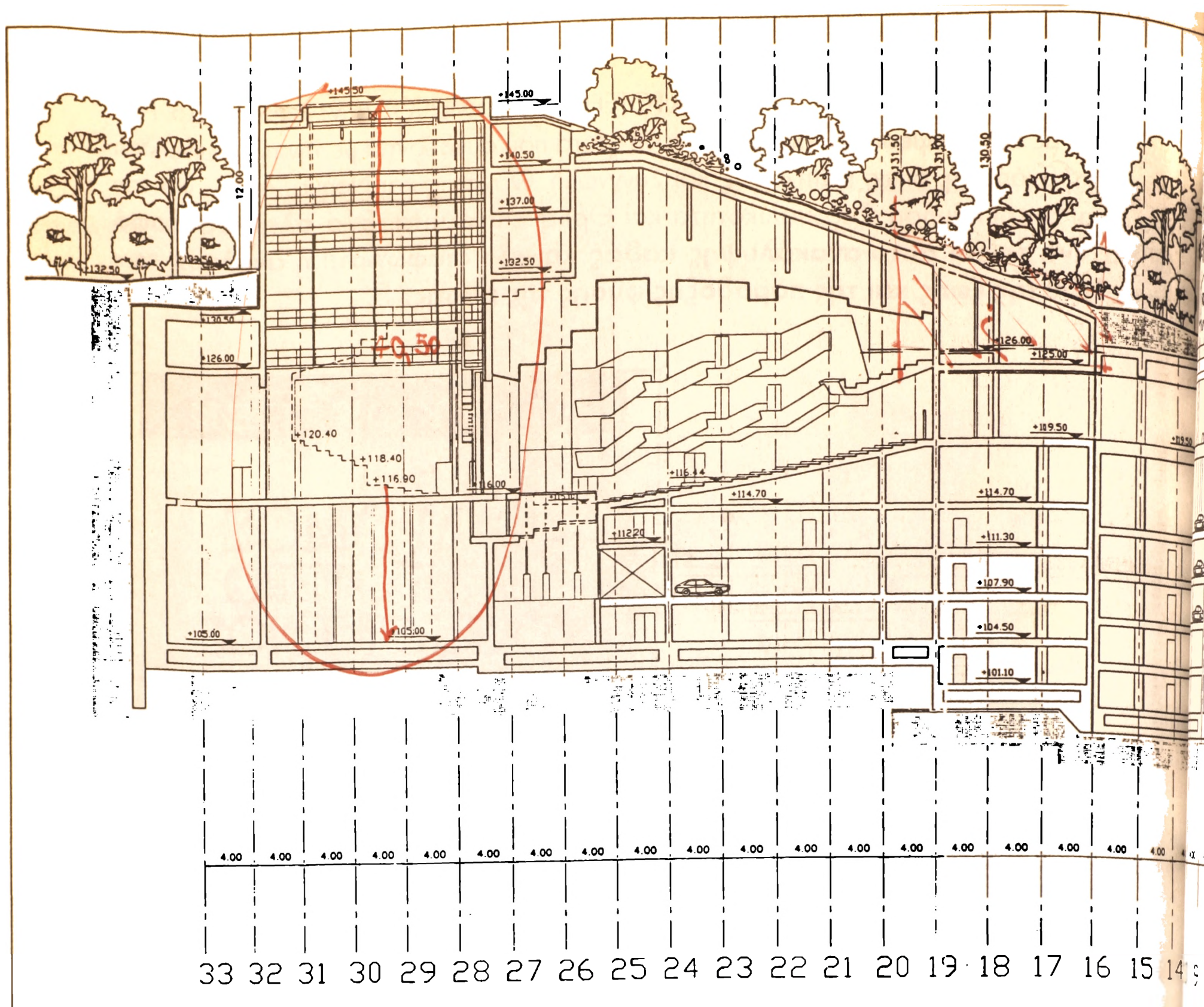
Μ. ΣΚΟΤ ΠΕΚ

Ο ΔΡΟΜΟΣ
Ο ΛΙΓΟΤΕΡΟ
ΤΑΞΙΔΕΜΕΝΟΣ
συνεχίζεται

ΚΕΔΡΟΣ

ΝΕΕΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΕΣ

Το σχέδιο τομής κατά μήκος της Όπερας. Φαίνεται καθαρά ο πύργος της σκηνής (Χώρος Ορχήστρας, Προσκήνιο, Σκηνή, Πίσω Σκηνή, και δύο Παρασκήνια). Έχει ύψος 40,50 μέτρα! Τι χρειάζονται όλα αυτά για έναν, υποτίθεται, χώρο συνεδρίων;

Μήνας Ιούλιος και τα δάση πήραν φωτιά. Κρατική αμέλεια ή οι «ξένοι πράκτορες», κ. **Τζουμάκα**; Ποιος τα μετρά αυτά όταν το πράσινο αποφιλώνεται κάθε χρόνο... Βέβαια, η κύρια αιτία είναι οι πυρκαγιές. Μας ενδιαφέρει, όμως, πραγματικά, κύριοι υπουργοί επί της Γεωργίας και επί του Περιβάλλοντος;

Πριν από λίγες μέρες, στο Συμβούλιο της Επικρατείας απεφάνθησαν:

«Απαξ δάσος, πάντα δάσος»! Τι ωραία ρήση αλήθεια! Όμως υπάρχει και μια άλλη ρήση που εφαρμόζεται εμπράκτως εδώ

στην Αθήνα: «Απαξ πάρκο, ποτέ πάρκο». Η ισχύς της ρήσεως αυτής επεβλήθη από τον συγκροτηματάρχη κ. **Χρήστο Λαμπράκη** στο σύνολο σχεδόν της πολιτικής ηγεσίας: Τα κόμματα, το ΠΑΣΟΚ, η Ν.Δ., η ΠΟΛ.ΑΝ. έχουν συγκατανεύσει ή σιωπούν αιδημόνως μερικά χρόνια τώρα, συνεπικουρούμενα από τα εξίσου σιωπηλά ΜΜΕ. Επέτρεψαν, έτσι, την καταστροφή του πάλαι ποτέ Πάρκου Ελευθερίας «για γίνει ένα υπόγειο πάρκινγκ για το Μέγαρο Μουσικής». Αυτή ήταν η επίσημη εκδοχή.

Δεν θα σταματήσουμε σ' αυτό το (ούτως ή άλλως έωλο) επιχείρημα, ότι δηλαδή έπρε-

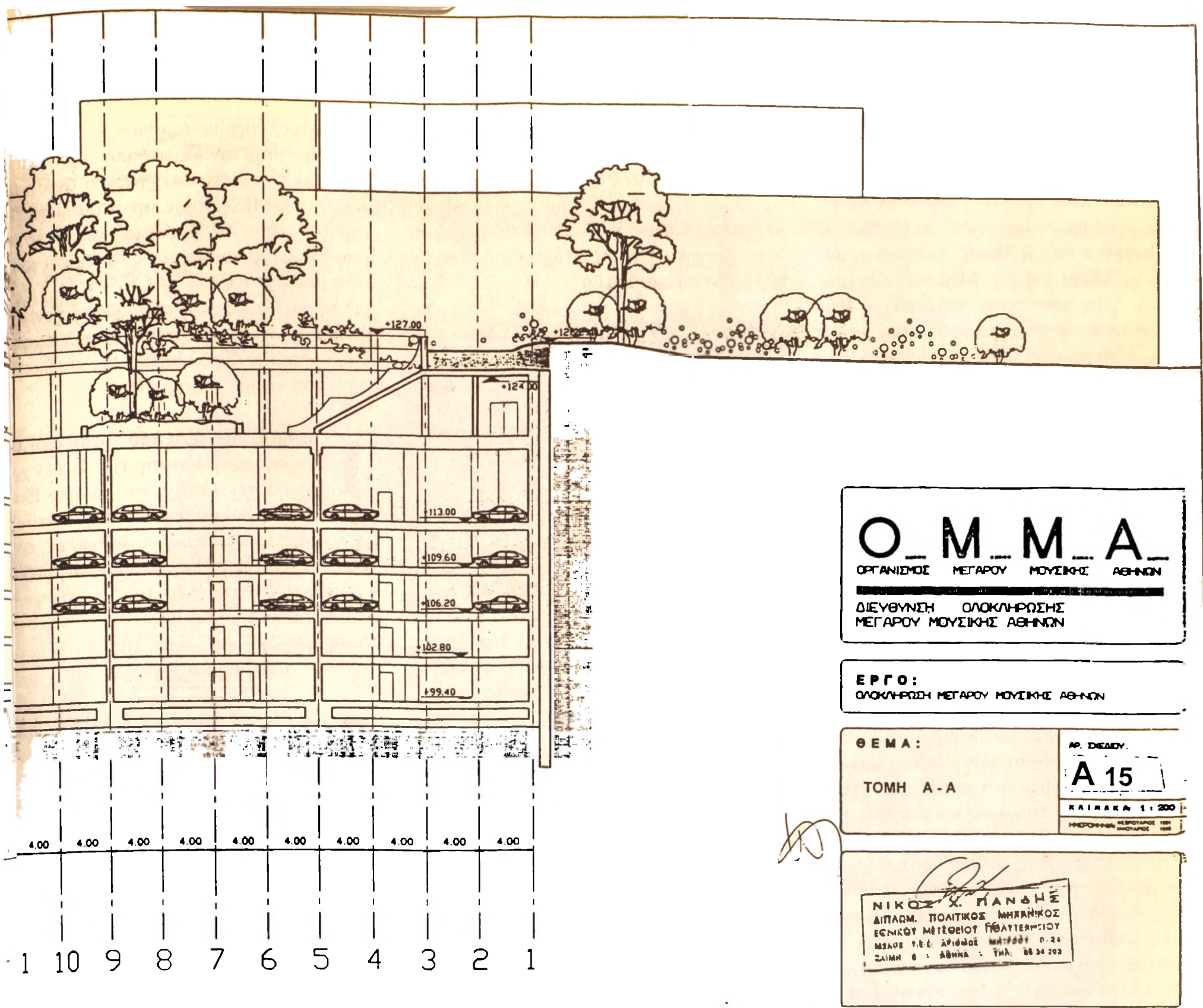
πε να καταστραφεί ένα ήσυχο και ωραίο παρκάκι στη διψασμένη για πράσινο Αθήνα, προκειμένου κάποιοι να βρουν να παρκάρουν τις λιμουζίνες τους όταν θα πηγαίνουν να παρακολουθήσουν μια συναυλία στο Μέγαρο Μουσικής. Πουθενά στον κόσμο, όμως, δεν θα επιτρέπεται να καταστραφεί ένα πάρκο προκειμένου να χτιστεί ένα γκαράζ.

Αλλά τελικά το θέμα δεν είναι ούτε εδώ. Το ζήτημα έχει πολύ μεγαλύτερες, και πολύ σοβαρότερες προεκτάσεις:

• Πρόκειται για την ικανοποίηση του «βίτσιου» του κ. **Χρ. Λαμπράκη** για την

ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΙΚΟ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΑΥΘΑΙΡΕΤΟ

Ο κ. Λαμπράκης ήθελε να χτίσει και να ευθύνει μια Όπερα – νέος σπούδαζε τεχνολογία, αλλά δεν ευδόκησε να πραγματοποιήσει το όνειρό του. Κατάφερε τελικά, σειρά από ατελείωτες παρανομίες και βιασμούς προς τον πολιτικό κόσμο της χώρας, να του χαρίσουν το Πάρκο Ελευθερίας για να χτίσει την προσωπική του Όπερα!

Στις σελίδες αυτές, σήμερα, δημοσιεύουμε δύο μόνον από τα σχέδια που ο ΟΜΜΑ υπέβαλε στο Σχέδιο Πόλεως –και, βεβαίως, πήρε την άδεια. Από τα σχέδια αυτά, αποκαλύπτεται πια φανερά τι ήταν εκείνο

- Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΤΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΕΓΙΝΕ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΟΥ Ο Κ. ΧΡ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΕΙ ΤΗ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΟΠΕΡΑ!
- ΟΛΟΣ Ο ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ ΘΟΡΥΒΟΣ ΠΕΡΙ «ΤΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ ΕΞΕΥΡΕΣΕΩΣ ΜΕΡΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΠΑΡΚΙΝΓΚ ΓΙΑ ΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ» ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΤΑΙ ΤΕΡΑΣΤΙΟ ΨΕΥΔΟΣ.
- ΣΥΝΕΡΓΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΗΝ ΙΚΑΝΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΠΡΙΤΣΙΟΥ ΤΟΥ Κ. ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ Δ.Ο.Λ., Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΚΑΙ ΤΗΣ Ν.Δ.

«ΟΠΕΡΑ ΛΑΜΠΡΑΚΗ»

το περίφημο «γκαραζ» για το οποίο μας έχουν ζαλίσει το κεφάλι τόσα χρόνια.

Τώρα, ανοίγει ένας άλλος φάκελος συνυπευθύνων (γιατί δεν είναι μόνον τα ΜΜΕ που ανευθυνόμαστε σιωπούν). Δεν ήταν ο Α. Παπανδρέου (και η Μιμή) ούτε είναι μόνον ο κ. Έβερτ και ο κ. Μητσοτάκης από τη Ν.Δ., ούτε μόνον ο κ. Λαλιώτης, ο Πάγκαλος (που ως υποψήφιος δήμαρχος είχε καταπιεί τη γλώσσα του), από το ΠΑΣΟΚ... Τώρα είναι πλέον ορατοί και άλλοι, απλοί έλληνες πολίτες που είτε ως δικαστικοί είτε ως υπάλληλοι της Πολεοδομίας συνεργάστηκαν όχι μόνον με τη σιωπή τους αλλά και με την ενεργό συμμετοχή τους, προκειμένου ο κ. Χρήστος Λαμπράκης να γίνει διευθυντής σε μια νέα Λυρική Σκηνή!

Είναι οδυνηρό να διαπιστώνει κανείς ότι στον φαύλο κύκλο των διαπλεκόμενων συμφερόντων έχουν εμπλακεί και πολλοί απλοί πολίτες. Οι αιτίες: Φόβος, επιθυμία συμμετοχής στη μικρονοϊκή κοινωνία του Μεγάρου, ιδιοτέλεια... Έτσι τουλάχιστον ερμήνευσαν οι πολίτες αυτοί την αγνόηση και την παράκαμψη των νόμιμων διαδικασιών από τους «ανωτέρους». «Από πάνω» διέθεταν «κάλυψη», έτσι κι αλλιώς. Ήξεραν ότι σύμπας ο πολιτικός κόσμος που κυβερνά, γνώριζαν ότι όσο και να αλληλοδιαδέχεται ο ένας τον άλλο στις κυβερνήσεις, όλοι μαζί θα τους άφηναν ανενόχλητους, (ίσως μάλιστα να έλπιζαν και σε επαίνους για τις παρανομίες που τους επέτρεψαν να υποβάλουν ή και να διεκπεραιώσουν).

Είναι λίγο ανορθόδοξο να προηγείται ο σχολιασμός της πληροφορίας. Ωστόσο, πριν δώσουμε τις τεχνικές πληροφορίες για τα σχέδια της «Όπερας Λαμπράκη», έχουμε ορισμένα ερωτήματα να απευθύνουμε ευθέως στην κυβέρνηση του «νέου ΠΑΣΟΚ» του κ. Σημίτη. Αραγε θα μας απαντήσουν πειστικά ή με τη σιωπή τους θα φανερώσουν (για άλλη μια φορά) πως και ο κ. Σημίτης και ο κ. Πάγκαλος και η κ. Βάσω Παπανδρέου και φυσικά ο κ. Λαλιώτης είναι υπηρέτες των εντολών του συγκροτηματάρχη Χρήστου Λαμπράκη;

ΑΠΑΛΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ:

- Τι έχετε να σχολιάσετε για όσα σας καταμαρτυρούνται;
- Τι έχετε να αντικρούσετε στην κατηγορία ότι υπηρετήσατε στο παρελθόν και συνεχίζετε να υπηρετείτε δουλικά όσα ένας διευθυντής εφημερίδας απαίτησε από εσάς;
- Γιατί συναινέσατε στην καταστροφή του Πάρκου Ελευθερίας, προκειμένου ο κ. Χρήστος Λαμπράκης να χτίσει την «Όπε-

ρα των ονείρων» του;

• Γιατί δεν διστάσατε να πείτε ψέματα (ή να υιοθετήσετε τα ψέματα) όταν βαφτίζατε (ή αποδεχόσαστε σιωπηρά) «κατασκευή μερικώς θέσεων παρκκαρίσματός» για το Μέγαρο την «Όπερα Λαμπράκη» που μεθοδικά κυοφορούνταν;

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΗΓΕΣΙΑ

Πιστέψατε στις δηλώσεις του κ. Λαμπράκη που δήλωνε ότι δεν πρόκειται να κατασκευασθεί Όπερα στο χώρο του διαρκώς καταστρεφόμενου Πάρκου Ελευθερίας; Ακόμα κι αν «ξεγελαστήκατε», ποτέ δεν είναι αργά! Σταματήστε αμέσως κάθε εργασία στο Πάρκο και υποχρεώστε τον πρόεδρο του ΟΜΜΑ να το αποκαταστήσει στην προτέρα του κατάσταση.

Οτιδήποτε διαφορετικό πράξετε θα είναι κοροϊδία. Και νομιμοποιείτε οποιονδήποτε, στο μέλλον, να σας αποκαλεί «μεγάλους ευεργέτες» στην υπηρεσία των νεανικών απωθημένων του κ. Λαμπράκη. *Forza del destino!*

ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Αλλά ας δούμε αναλυτικά την υπόθεση για την οποία ομιλούμε επικριτικά και για την οποία αναζητούμε απαντήσεις από την αρμόδια να τις δώσει πολιτική ηγεσία:

Στις 31 Μαΐου 1996, ο Οργανισμός Μεγάρου Μουσικής (ΟΜΜΑ) κατέθεσε αίτηση στην Υπηρεσία Πολεοδομίας Αθηνών της Νομαρχίας Αττικής για «αναθεώρηση» της άδειας 3113/76 – η οποία αναθεωρήθηκε με την 2147/88 – «λόγω εσωτερικών τροποποιήσεων και προσθήκης κατ' επέκταση υπόγει-

Ας κάνουμε μια παρένθεση: Λυρική Σκηνή έχει η Αθήνα. Όμως δεν την βοήθησε η πολιτεία. Αντίθετα – δια εμπνεύσεως Λαμπράκη και χειρός Μικρούτσικου – στο παρελθόν το κράτος έχει κάνει τα πάντα για να υποβαθμιστεί η Λυρική και έτσι να αναδειχθεί και πάλι η «σωτήριος παρέμβαση» Λαμπράκη στην υπόθεση «ελληνικό μελόδραμα»! Μήπως, λέμε μήπως, θα ήταν όλα μια χαρά αν ο κ. Λαμπράκης διορίζονταν και Διευθυντής στη Λυρική Σκηνή; Τουλάχιστον θα γλίτωνε ένα πάρκο της έρημης Αθήνας.

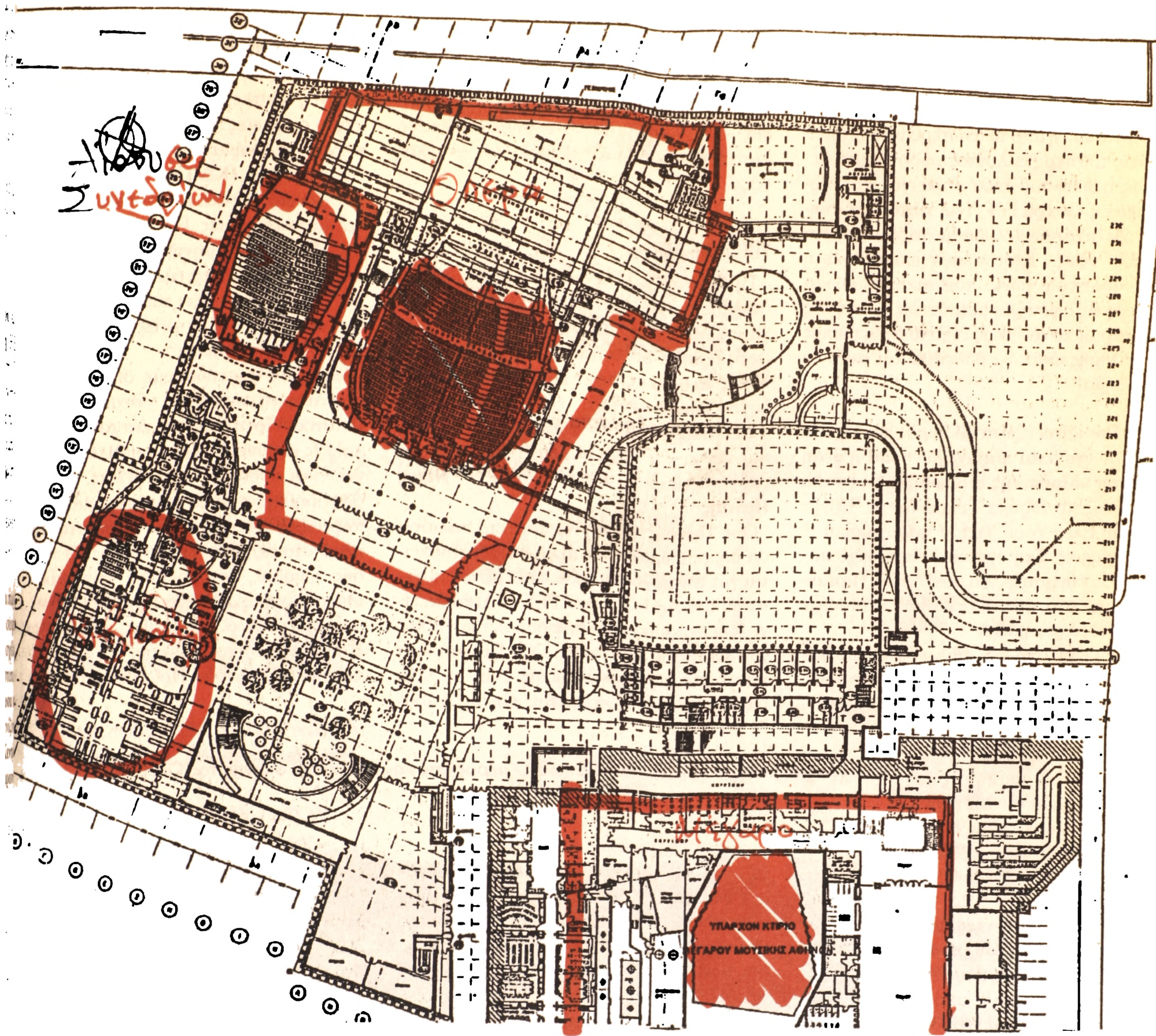
ον». Μετά την υπ' αριθμόν 19/23.5.96 «έγκριση» από την «Επιτροπή Αρχιτεκτονικού Ελέγχου» (τι «έλεγχος» κι αυτός, θεέ μου!), ο ΟΜΜΑ πήρε την περασμένη Παρασκευή την 702/96 άδεια και, τώρα πια, μπορεί και με τον νόμο να συνεχίσει το θεάρεστο έργο του.

Από μια πρόχειρη αναδίφηση των σχεδίων που έχουν κατατεθεί στην Υπηρεσία Πολεοδομίας προκύπτουν οι ακόλουθες παρατυπίες και παρανομίες:

1 Χρηματοδότηση του έργου από την Ευρωπαϊκή Ένωση: Η Ε.Ε. δεν χρηματοδοτεί Όπερα στο Πάρκο Ελευθερίας. Πώς θα χρηματοδοτηθεί λοιπόν το έν λόγω κτίριο που, όπως προέκυψε, είναι μια νέα Όπερα; Ο κ. Λαμπράκης βέβαια έχει κάμει αίτηση για χρηματοδότηση «Αιθούσας Συνεδρίων». Αλλά ακόμα και ο συντροφός του κ. Λαλιώτης είχε πει: «Μα δεν υπάρχει Αίθουσα Συνεδρίων».

2 Το ότι δεν πρόκειται παρά μόνον για Όπερα προκύπτει σαφέστατα από τα δημοσιευόμενα σχέδια (κάτοψη και τομή). Εκεί εμφανέστατα δηλώνεται στον κύριο χώρο «αίθουσα συνεδρίων» αλλά στην συνέχεια εμφανίζονται: Χώρος ορχήστρας, Προσκήνιο, Κεντρική Σκηνή, Πίσω Σκηνή και δύο Παρασκήνια. Στην τομή φαίνεται καθαρά ότι ο χώρος της Σκηνής έχει συνολικό ύψος 40,50 μέτρα. Και τα Παρασκήνια έχουν διαστάσεις το ένα 15,00X18,00 μέτρα και το άλλο 17,00X18,00 μέτρα! Όσο για τη σχέση Αίθουσας Σκηνής αυτή είναι: Μήκος Αίθουσας: 24,00 μέτρα. Βάθος Σκηνής και Ορχήστρας: 35,00 μέτρα! Μα τι χρειάζονται όλοι αυτοί οι σκηνικοί εξοπλισμοί σε μια «Αίθουσα Συνεδρίων», κύριε Λαλιώτη; Φυλλομετρήστε ένα από τα άλμπουμ που συμβουλευόμαστε οι αρχιτέκτονες όταν πρόκειται να σχεδιάσουν μια Αίθουσα Συνεδρίων ή μιαν Όπερα, για να καταλάβετε καλύτερα – αν δεχθούμε ότι δεν καταλαβαίνετε.

3 Αξίζει να παρατηρήσει κανείς τις σχέσεις μεγέθους του Μεγάρου Μουσικής με τη νέα Όπερα. Δεν μένουμε στην επιφάνεια των βοηθητικών χώρων, στα φουαγιέ, τους εκθεσιακούς χώρους ή την βιβλιοθήκη. Αλλά μπορείτε να συγκρίνετε μόνον σας τη σχέση εμβαδού μεταξύ της αίθουσας του Μεγάρου Μουσικής και εκείνου της «Όπερας Λαμπράκη». Η αίθουσα αριστερά στο σχέδιο όπου σημειώνεται «αίθουσα 400 θέσεων» (που προφά-

σχέδιο της κάτοψης της «Όπερας Λαμπράκη». Φαίνεται καθαρά ότι το νέο αυτό κτίριο είναι διπλάσιο από το σημερινό Μέγαρο Μουσικής. Όσο για τη Μουσική Βιβλιοθήκη που χρηματοδότησε ο Όμιλος Λάτση και το Ίδρυμα Τύπου αναζητείται στην κάτω αριστερή γωνία...

...είναι η Αίθουσα Συνεδρίων) έχει εμβαδόν όσο και το Μέγαρο Μουσικής, ενώ η αίθουσα της Όπερας έχει διαστάσεις διπλάσιες τουλάχιστον από εκείνες της αίθουσας του Μεγάρου! Αν αναχθεί κανείς σε υπόμνημα της αδείας, η επιφάνεια αυτή (εκτός των χώρων των θεωρείων) είναι 9.618 τετραγ. μέτρα.

Ας δούμε όμως και το περίφημο Γκαράζ. Εκεί παρατηρούμε ότι τα ύψη (μεικτά) είναι 3,40 μέτρα(!) και σε

μια περίπτωση 6,50 μέτρα! Προφανώς οι νταλίκες που θα μεταφέρουν τα σκηνικά θέλουν ένα κάποιο ύψος. Αλλά και το ύψος 3,40 (μεικτό) για το γκαράζ είναι βέβαια υπερβολικό.

Το ύψος αυτό μπορεί να είναι, σύμφωνα με τους κανονισμούς, 2,20 μέτρα. Γιατί λοιπόν επιλέχθηκε (και έγινε δεκτό από την Επιτροπή Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου) το ύψος 3,40;

Μήπως γιατί θα γίνει διαφορετική -κύρια- χρήση των χώρων αυτών;

5 Τα ύψη του κτιρίου: Εδώ θα πρέπει να κάμει κάποιες διευκρινίσεις η περίφημη Επιτροπή Ενασκήσεως Αρχιτεκτονικού Ελέγχου. Πώς άφησε να περάσει η παραβίαση του όρου που ορίζει την επιφάνεια που δύναται να φτάσει τα 12,00 μέτρα; Γιατί από το σχέδιο τομής φαίνεται ότι μια λωρίδα 12,00 μέτρων υπερβαίνει το ύψος της φυσικής στάθμης. Και γιατί δεν υπάρχει στο φάκελο της μελέτης και το σχέδιο μιας εγκάρσιας τομής; Δεν αποτελεί στοιχείο έλλειψης στη μελέτη ενός τόσο ση-

μαντικού έργου; Και κάτι πιο σημαντικό: Σε ένα κτίριο που αναπτύσσεται στον ελεύθερο χώρο από πού παίρνει ο μελετητής την αφετηρία μετρήσεως των υψών; Από τη μέση στάθμη ή από το ανώτερο υψομετρικό σημείο του περιβάλλοντος χώρου; Γιατί βεβαίως η θέση που επιλέχθηκε για να τοποθετηθεί η Όπερα δεν είναι τυχαία: Η σκηνή ενός θεάτρου μελοδράματος χρειάζεται μεγάλο ύψος. Έτσι λοιπόν επιλέχθηκε η άνω αριστερή γωνία του οικοπέδου και ελήφθη ως αφετηρία μετρήσεως του ύψους του κτιρίου το ανώτερο σημείο της φυσικής (:) στάθμης ώστε να βουλευτεί και αυτό το πρόβλημα!

6 Στο κάτω αριστερό μέρος του σχεδίου φαίνεται παραχωμένη και η θέση της «Μουσικής Βιβλιοθήκης». Γι' αυτήν, όμως, το Ίδρυμα Τύπου του κ. Έβερτ και του *Ελεύθερου Τύπου* παραχώρησε 1 δισ. δραχμές. Στη σχετική τελετή είχε παρευστεί, αν θυμάστε, και ο Ανδρέας Παπανδρέου και τότε ήταν που η Μιμή ξεστόμισε εκείνο το περίφημο:

«Στο μέλλον από την Αθήνα θα μνημονεύουν τον Παρθενώνα (σ.σ. του Περικλή) και το Μέγαρο Μουσικής (σ.σ. του Λαμπράκη)»!

Η κυρία Μιμή είχε βέβαια εμπνευστεί την αμίμητο ρήση της από το σήμα του Μεγάρου, στο οποίο εικονίζονται «αντάμα» Παρθενώνας και Μέγαρο!

7 Ο φίλος του «περιαστικού και λοιπού πρασίνου» κ. Λαμπράκης έχει οργανώσει (όχι μόνο από τα δικά του έντυπα) μια τεράστια φιλολογία ότι, τάχατε, μετά την αποπεράτωση των εργασιών το πράσινο όχι μόνον δεν θα λείπει αλλά θα είναι και περισσότερο! Έχει διατυπώσει διάφορες επιστημονικοφανείς θεωρίες ότι θα υπάρχουν «κατάλληλες συνθήκες» και αρκετό βάθος χώματος ώστε να μπορούν να υψωθούν μεγάλα δέντρα. Έτσι λοιπόν παρατηρούμε στα σχέδια της «μελέτης» ότι σε βάθος 1,20 μέτρου θα υψωθούν δέντρα ύψους 12,00 μέτρων! Θα επιτελεσθεί, όπως κατανοείτε, το όγδοο θαύμα από κάποιον κηποτέχνη-φυτολόγο-σούπερμαν, τον

οποίο αναζητούμε ήδη προκειμένου να δημοσιεύσουμε «κατ' αποκλειστικότητα» την νέα εκπληκτική «ανακάλυψή» του! Θα τη δημοσιεύσουμε όσο σχοινοτενής και αν είναι – φτάνει βέβαια να ανευρεθεί ο νέος καταπληκτικός αυτός «οικολόγος φυτολόγος».

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Τη μελέτη υπέβαλε στην Υπηρεσία Πολεοδομίας η «Διεύθυνση Ολοκλήρωσης Μεγάρου Μουσικής Αθηνών». Στη διεύθυνση αυτή βασικό ρόλο παίζει ο αρχιτέκτων κ. **Νίκος Δεσύλλας**, τέως Πρόεδρος του Συλλόγου Αρχιτεκτόνων, τέως Πρόεδρος του ΤΕΕ, τέως σύμβουλος του Κ. Μητσοτάκη και νυν του κ. Έβερτ. Τα σχέδια πάντως υπογράφει ο πολιτικός μηχανικός κ. **Νίκος Πανδής**.

Ο κ. Πανδής είναι γνωστός από παλιότερα δημοσιεύματα του περιοδικού: Πρόκειται για τον μηχανικό που, μαζί με τον συνεταίρο του Πρόεδρο του ΤΕΕ κ. **Λιάσκα**, είχε διεκπεραιώσει τις οικοδομικές εργασίες του Μεγάρου Μουσικής. Ο κ. Πανδής έχει κάνει πολλές εκδουλεύσεις στον κ. Λαμπράκη: Είναι ο εκτελεστής και της παρά-

νομης κατεδάφισης του υπαίθριου θεάτρου που υπήρχε στο Πάρκο Ελευθερίας. Η κατεδάφιση εκείνη, όπως θα θυμούνται οι αναγνώστες μας, είχε... μυθιστορηματικές περιπέτειες. Είχαν διαπραχθεί τότε αυτόφωρα αδικήματα, το αστυνομικό τμήμα της περιοχής (ΚΔ') είχε παραμελήσει τα καθήκοντά του και είχε καλύψει όλες εκείνες τις παρανομίες. Για την πράξη του αυτή ο κ. Πανδής είχε μηνυθεί μαζί με τον κ. Λαμπράκη προ διετίας, αλλά οι δικαστικές αρχές δεν έχουν πράξει τίποτε μέχρι στιγμής. Συγκαλύπτουν και αυτές, κ. Εισαγγελέυ επί των Πρωτοδικών;

Τέλος ας σημειώσουμε ότι ο κ. Πανδής δρα αυτή τη στιγμή στη «Θεσσαλονίκη-Πολιτιστική Πρωτεύουσα» και του αναλογούν πολλές ευθύνες για μια σειρά από «περίεργες» και αυθαίρετες ενέργειες, όπως πληρορορήθηκαν οι αναγνώστες μας στο ρεπορτάζ του συνεργάτη μας **Απόστολου Λυκεσά** στο προηγούμενο τεύχος. Ο κ. Πανδής, φυσικά, δεν βρέθηκε «τυχαία» στην Θεσσαλονίκη: Πήγε με τη μεσολάβηση Λαμπράκη όταν ο τελευταίος κατά τη φάση **Ξαρχάκου-Μικρούτσικου**, «καπέλωνε» και την Πολιτιστική Πρωτεύουσα.

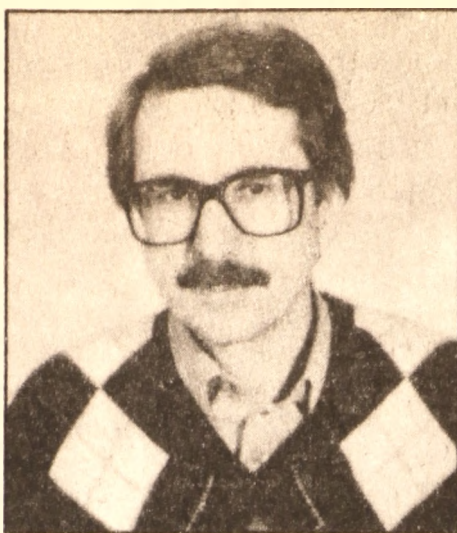
Χ.Γ.Π.

Το χάος της τάφρου στο οποίο «θα χωθεί» μέρος από τον πύργο της σκηνής της Όπερας.

Όλα τα βιβλία του

ΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΥ

Μόλις κυκλοφόρησε
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ
(Χρονογραφήματα)

ΕΠΙΣΗΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΟΥΝ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ
ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ
Φιλοσοφία. Έκτη έκδοση.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
Φιλοσοφία. Πέμπτη έκδοση.

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΓΑΤΩΝ
Ποίηση. Τρίτη έκδοση.

ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ ΑΠΑΝΤΑ
Σάτιρα. Τέταρτη έκδοση.

ΠΑΡ' ΟΛΑ ΑΥΤΑ
Πεζά. Τρίτη έκδοση.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ
Φιλοσοφία. Τέταρτη έκδοση.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ
Δοκίμια. Τρίτη έκδοση.

Η ΔΥΣΤΥΧΙΑ
ΤΟΥ ΝΑ ΕΙΣΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ
Σάτιρα. Δέκατη όγδοη έκδοση.

ΕΡΩΣ ΚΑΛΟΥ
Δοκίμια.

Η ΚΟΥΤΣΟΚΩΣΤΑΙΝΑ
Τρίτη έκδοση.

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΚΑΥΣΩΝΑ
Πεζά. Δεύτερη έκδοση.

ΤΟΛΜΗΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ
Διηγήματα. Δεύτερη έκδοση.

ΛΙΣΤΕΣ
Το παιχνίδι με τους καταλόγους.

Δοκίμια I
ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΕΛΥΤΗΣ

ΣΑΤΙΡΕΣ
1972-1992

Δοκίμια II
ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ
1950 - 1990

ΞΕΝΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ
Μεταφράσεις 1957 - 1982

ΟΙ ΝΕΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ
Έβδομη έκδοση.

ΚΟΙΝΟΤΟΠΙΕΣ
Τρίτη έκδοση.

Ο ΕΛΛΗΝΑΣ ΒΟΥΔΔΑΣ
Ιστορία. Τρίτη έκδοση.

ΤΟ ΑΠΟΛΥΤΟ ΚΑΙ ΤΟ ΤΑΒΛΙ
Φιλοσοφία. Δεύτερη έκδοση.

Η ΧΑΜΕΝΗ ΤΑΞΗ
Πέμπτη έκδοση.

ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ
Χρονογραφήματα. Δεύτερη έκδοση.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΙΧΑΗΛ ΒΟΔΑ ΣΤΗΝ ΣΥΡΟΥ
Αφήγημα. Δεύτερη έκδοση

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...Πρωθούν το ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80 - ΤΗΛ.: 3607744

Θύματα κοινωνικού ρατσισμού;

του Σωτήρη Λέτσιου

Η πολύπλευρη κρίση της ελληνικής κοινωνίας ακολουθεί τη δική της πορεία. Ως άξιο παρατήρησης σύμπτωμα αυτής της κρίσης θα μπορούσε να θεωρηθεί η θεαματική άνοδος και της ξενοφοβίας στην Ελλάδα. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα έρευνας που διεξήγαγε η ΔΗΜΕΛ στους εργαζόμενους, για λογαριασμό της ΓΣΕΕ, και παρουσιάστηκε στις 11.6.96, το 42% των εργαζομένων που ρωτήθηκαν ζητούν «να φύγουν οι ξένοι εργάτες απ' την Ελλάδα» γιατί θεωρούνται «υπεύθυνοι για τη διαρκώς αυξανόμενη ανεργία».

Με βάση ανάλογες δημοσκοπήσεις, το ποσοστό συνολικά των πολιτών που ζητούν να φύγουν οι ξένοι απ' τη χώρα μας εκτινάχθηκε απ' το 29% το 1991 στο 72% το 1995. Ταυτόχρονα, αυξάνονται και τα κρούσματα ρατσιστικών επιθέσεων και δολοφονιών μεταναστών είτε από απλούς πολίτες είτε ακόμη και από αστυνομικούς.

Από το 1991 μέχρι το 1995 καταγράφησαν 10 δολοφονίες μεταναστών (όπου την τιμητική τους είχαν... τα αστυνομικά περίστροφα) και πάνω από 30 υπήρξαν οι περιπτώσεις σοβαρής κακοποίησης, με την συμμετοχή σε πολλές περιπτώσεις και μελών της νεοφασιστικής οργάνωσης «Χρυσής Αυγής».

Όταν, πάλι, οι διωκτικές αρχές αποφεύγουν να μεταχειρίζονται τους μετανάστες βίαια, προτιμούν να τους... ξαλαφρώνουν οικονομικά, με αποκορύφωμα τη ληστεία σε βάρος δύο Αλβανών τον Φεβρουάριο του '96 από αστυνομικούς με λεία 700.000!

Αυτά τα αποτελέσματα θα μπορούσαμε να περιμένουμε όταν απουσιάζουν οι αναλυτικές μελέτες για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και οι συγκεκριμένες προτάσεις για την αναδιάρθρωση του οικονομικού συστήματος.

Τότε οι λαϊκίστικες πολιτικές ερμηνείες με τις οποίες επιχειρείται να δοθούν λύσεις, κερδίζουν περισσότερο έδαφος και γίνονται το πρωτογενές υλικό πάνω στο οποίο χτίζεται η άδικη προκατάληψη της ελληνικής κοινωνίας για τους ξένους μετανάστες.

600.000 ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Η Ελλάδα μεταπολεμικά υπήρξε χώρα εξαγωγής μεταναστών. Για μια χώρα που έχει δώσει από το τέλος του 19ου αιώνα μέχρι σήμερα 6.000.000 μετανάστες, εκ πρώτης όψεως φαίνεται παράλογη η ανάπτυξη της ξενοφοβίας. Σήμερα, στην Ελλάδα, ζουν 600.000 περίπου ξένοι μετανάστες, που αποτελούν το 5-6% του πληθυσμού της χώρας. Ο Μιχάλης Κονιόρδος, επιστήμων στρατηγικού σχεδιασμού του υπ. Εργασίας, αναφέρει: «Στα τέλη της

δεκαετίας του '60 στα πλαίσια μιας οικονομικής ανάπτυξης δημιουργούνται οι όροι για την εισδοχή στην Ελλάδα ξένου εργατικού δυναμικού που εργάζεται νόμιμα. Παράλληλα εμφανίζεται κι ένα άλλο στρώμα εργατικού δυναμικού –το παράνομο– που χρησιμοποιείται σε ανειδίκευτες εργασίες και σε εργασίες που 'χουν απορριφθεί απ' το γηγενές εργατικό δυναμικό. (βιοτεχνίες, πτηνοτροφεία, ορυχεία κ.ά)». Οι πρώτοι ξένοι εργάτες από την Αφρική ήρθαν στην Ελλάδα το 1972, μετά από υπόδειξη του ΣΕΒ προς την κυβέρνηση Παπαδόπουλου, όπου τον Αύγουστο του 1970 ζητούσε την εισαγωγή 10.000 Αφρικανών κι Ασιατών για απασχόληση σε τομείς όπου δεν υπήρχε διαθέσιμη δύναμη. Έλειπαν από τον ΣΕΒ 180.000 αγρεργάτες, αλλά και πολλές χιλιάδες σε βιομηχανίες χημικών, υφασμάτων, μηχανών, μετάλλων (βλ. «Ιός», Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 22.9.1992). Από τα τέλη της δεκαετίας του '70, η ελληνική οικονομία μπήκε σε τροχιά διαρκούς κρίσης. Τα αλλεπάλληλα προγράμματα λιτότητας πιστοποιούσαν τ' αδιέξοδα κι επιδείνωναν το επίπεδο ζωής για μεγάλα κοινωνικά στρώματα. Από τα τέλη της δεκαετίας του '80, μαφορμή την πτώση των καθεστώτων του υπαρκτού σοσιαλισμού και το μεγάλο μεταναστευτικό ρεύμα προς τη Δυτ. Ευρώπη, άρχισε να διογκώνεται ο αριθμός των ξένων μεταναστών, κυρίως Αλβανών (200-300.000), Ποντίων και Ελλήνων από εμπόλεμες περιοχές της πρώην ΕΣΣΔ, καθώς και από την Πολωνία, Βουλγαρία κ.α., αυξάνοντας συγχρόνως τη δυσπιστία και τη δυσφορία από πλευράς ελληνικής κοινωνίας. Και το εξιλαστήριο θύμα βρέθηκε στα πρόσωπα των Αλβανών, όχι μόνο γιατί ήταν οι περισσότεροι αλλά και γιατί χρησίμευαν ως διαπραγματευτικό όπλο στα παζάρια με την επίσημη αλβανική ηγεσία.

Εντύπωση, όμως, προκαλούσαν οι δηλώσεις του τότε υπουργού Εθνικής Οικονομίας Στέφανου Μάνου: «Είμαι ενθουσιασμένος με τους Αλβανούς! Πρόκειται φυσικά για παράνομη εργασία, αλλά αυτό αποτελεί προϋπόθεση για να προσφέρουν την εργασία τους σε χαμηλή τιμή» (αναδημοσίευση στην Ελευθεροτυπία από την Weekendansen της Κοπεγχάγης, 20.8.93).

Οι απόψεις του κ. Μάνου απηχούσαν τις πραγματικές διαθέσεις της πιο «διορατικής» μερίδας του ελληνικού κεφαλαίου, καθώς τη θέση του ελληνικού κράτους (στα τέλη του 1995) σε ό,τι αφορά τη ρύθμιση του ζητήματος των μεταναστών, στο πλαίσιο μιας πολιτικής χαμηλών τόπων και εμφάνισης της Ελλάδας σαν τον «Μεγάλο Αδελφό» των βαλκανικών κρατών, σαν τη μοναδική χώρα μέλος της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ (όπως σημειώνει και ο

Παναγιώτης Γιαννόπουλος στη με-
τη του Νεοφασισμός, ρατσισμός,
θινισμός στην Ελλάδα και στην
Ευρώπη απ' την οποία αντλήσαμε
ημμαντικά στοιχεία)

ΠΟΣΟ ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΞΕΝΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ;

Αν δούμε πού δουλεύουν οι 33.891
όμιμα εργαζόμενοι αλλοδαποί
την Ελλάδα θα διαπιστώσουμε ότι
την πλειοψηφία τους είναι κοινοτι-
οί υπήκοοι κι ότι η συντριπτική
λειοψηφία αυτών των εργαζόμε-
ων απασχολείται σε τομείς που πα-
ουσιάζεται αυξημένη ζήτηση εργα-
ίας από Έλληνες· π.χ. στον τομέα
νομηχανία-Βιοτεχνία οι κοινοτικοί
πλήκοι απ' τις 3.242 θέσεις ξένων
εργατών καταλαμβάνουν τις 2.046,
τους τομείς Μεταφορές-Επικοινωνι-
ές απ' τις 5.329 θέσεις καταλαμβάν-
ουν τις 4.400, ενώ στον τομέα Τρά-
εζες-Ασφάλειες από τις 1398 καταλαμβάνουν τις 857.

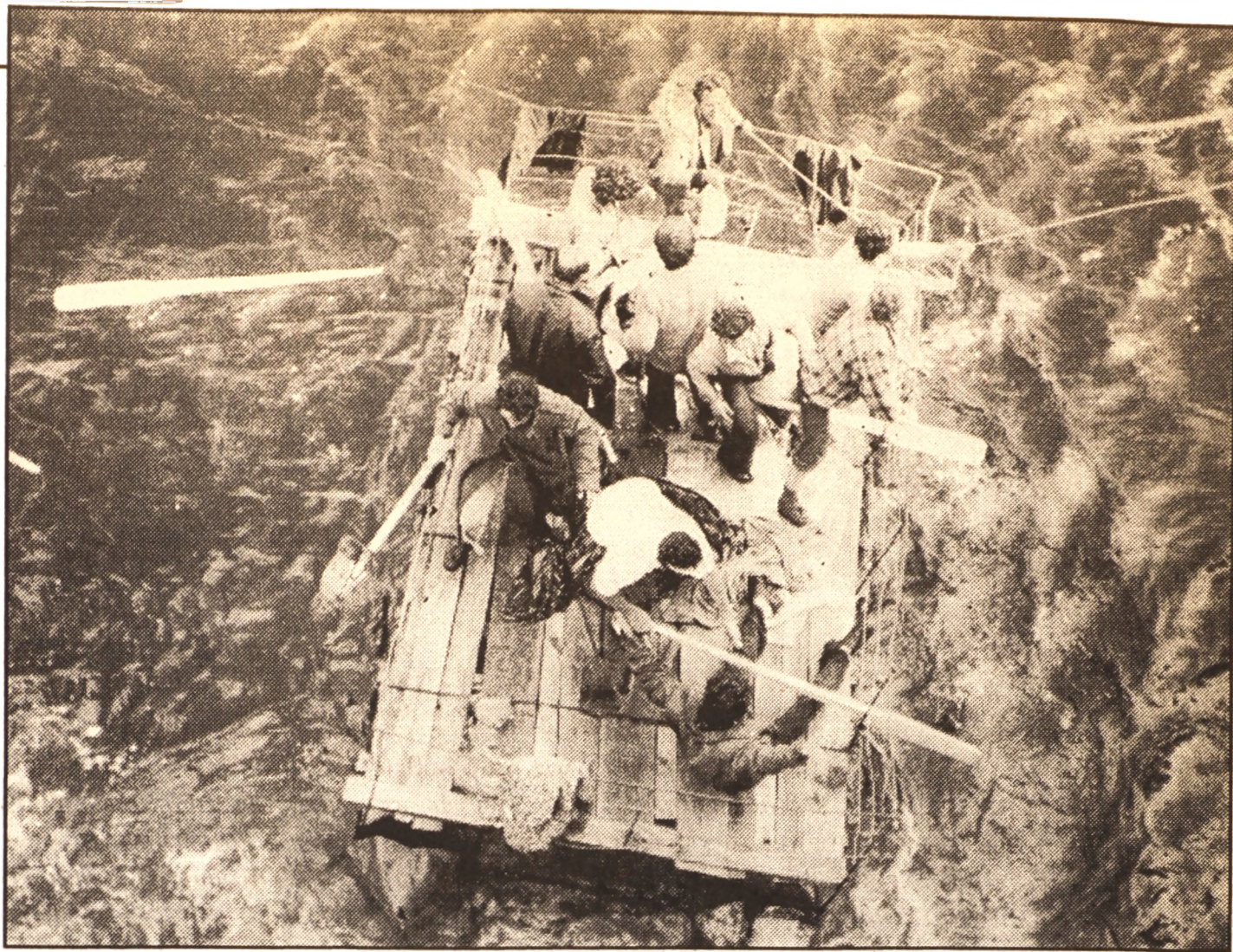
Απ' τους 17.933 ευρωπαίους νόμιμα εργαζόμενους το 25% ερ-
άζεται σε επιστημονικά επαγγέλματα, το 5,3% είναι διευθυντές,
και ανώτερα διοικητικά στελέχη, το 31% είναι υπάλληλοι γρα-
μείου και το 18% απασχολούνται στον τομέα των υπηρεσιών,
ενώ μόνο το 0,7% απασχολείται σε βαριές κι ανθυγιεινές εργα-
σίες. «Γιατί ενώ δεν λέτε κουβέντα για τους Άγγλους και τους Γερ-
μανούς (σημειώνει πάλι ο Παναγιώτης Γιαννόπουλος) που απα-
σχολούνται σε τομείς που υπάρχει ανεργία για το πιο δυναμικό
ομμάτι της ελληνικής νεολαίας (οι άνεργοι πτυχιούχοι της Τριτο-
βάθμιας Εκπαίδευσης προσεγγίζουν το 20% του συνόλου των
νέεργων) φωνάζετε για τους μετανάστες από την Αλβανία και τον
πρώτο Κόσμο που δουλεύουν με μισθούς πείνας σε ανθυγιεινές ερ-
ασίες».

Η ανεργία υπήρχε πριν απ' τους μετανάστες. Για παράδειγμα,
από τις χιλιάδες απελάσεις των Αλβανών του 1993 και του 1994,
η ανεργία συνέχισε ν' αυξάνεται φτάνοντας τις 500.000 περίπου
ήμερα. Και θα συνεχίσει ν' αυξάνεται. Η Ήπειρος και το Β. Αι-
αίο θα συνεχίσουν να είναι οι φτωχότερες περιφέρειες της Ε.
Ενώσης αφού το ΑΕΠ τους βρίσκεται στο 47% και στο 45%
αντίστοιχα του κοινοτικού μέσου όρου.

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙ

Το δεύτερο πιο δημοφιλές επιχείρημα είναι το γνωστό σύνθη-
μα: «για την εγκληματικότητα φταίνε οι ξένοι.» Αλλά η αύξηση της
εγκληματικότητας είναι διεθνές φαινόμενο που έχει κοινωνικές
και όχι βιολογικές ή φυλετικές ρίζες.

Για κάθε 1% αύξηση της ανεργίας έχουμε 3% αύξηση της
εγκληματικότητας, σύμφωνα με τα στοιχεία έρευνας του ΕΚΚΕ
τρίτη μερικά χρόνια. Συντριπτικά είναι και τα στοιχεία απ' την έκ-
θεση του Κέντρου Ευρωπαϊκής Πολιτικής Μελέτης του Πανεπι-
στημίου του Αμβούργου (Ελευθεροτυπία, 2.10.94). «Στις 12 χώ-
ρες της Ε. Ένωσης το 1992 οι 7 στους 10 δράστες κλοπών, διαρρή-
ξεων και σεξουαλικών εγκλημάτων ήταν ηλικίας 17-28 χρόνων
και μόνο ο ένας στους 14 είχε κάποια μόνιμη εργασία στους 6 μή-

νες πριν από τη σύλληψή του», ενώ ο Βίλλυ Κλάες, πρώην υπ. Οι-
κονομικών του Βελγίου και τέως Γ.Γ του ΝΑΤΟ, προειδοποιούσε
ότι «ίσως δεν θα ήταν παράλογο εάν έλεγα ότι 100.000 ληστές και
τρομοκράτες θα κυκλοφορούν στην Ευρώπη του 2000 με τα
25.000.000 ανέργους και τα 50.000.000 άτομα μειωμένης κοινωνι-
κής προστασίας» (Ελευθεροτυπία, 2.10.94). Στην Ελλάδα ακού-
σε η υπερπροβολή της δράσης της αλβανικής Μαφίας και η φήμη
για 6.000 ποινικούς που το έσκασαν απ' τις φυλακές του Αλίου και
ήρθαν στην Ελλάδα, για να κατασκευαστεί το προφίλ του αλβα-
νού εγκληματία. Τα στοιχεία δείχνουν ότι όλοι μαζί οι αλλοδαποί
ευθύνονται για τη διάπραξη μόνο του 1,4% του συνόλου των
πλημμελημάτων και κακουργημάτων, παρ' ότι αποτελούν το 5%
του πληθυσμού. Και παρ' ότι η συντριπτική πλειοψηφία των αλ-
λοδαπών δεν αποτελείται από ηλικιωμένους και παιδιά, ενώ υπό-
κεινται σε μεγαλύτερη αστυνόμευση από άλλες ομάδες του πλη-
θυσμού. Τα στοιχεία επίσης φανερώνουν ότι η έξαρση της εγκλη-
ματικότητας κατά 25% το 1991 σε σύγκριση με το 1990 δεν ακο-
λουθήθηκε από ανάλογους ρυθμούς τα επόμενα χρόνια. Αλλω-
στε και το 1988 υπήρξε παρόμοια έξαρση της εγκληματικότητας
χωρίς να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση. Ενώ οι συλλήψεις των Αλβα-
νών μειώθηκαν από 3.545 το 1993 σε 2.242 το 1994 (στοιχεία υπ.
Δημόσιας Τάξης, Μάρτιος 1995).

ΑΝΟΙΚΤΑ ΣΥΝΟΡΑ;

Πώς πρέπει ν' αντιδράσει η Ελλάδα όταν βρεθεί αντιμέτωπη
μελλοντικά μ' ένα μεγάλο κύμα προσφύγων;

Οι εκπρόσωποι των αντιρατσιστικών οργανώσεων πιστεύουν ότι
η καλύτερη λύση συνίσταται στη λήψη μέτρων που θα βοηθήσει
στην εγκατάστασή τους και τη δημιουργία ανθρώπινων συνθηκών
διαβίωσης. «Ο μόνος δρόμος είναι η πρόνοια για την εγκατάσταση
των προσφύγων. Με απαίτηση για χορήγηση από την Ε. Ένωση κον-
δυλίων για κατασκευή οικιών, με εκπόνηση προγραμμάτων εκπαί-
δευσης, μελέτες για την αξιοποίηση προσφύγων σε τομείς δουλειάς
ανάλογα με τα προσόντα τους. Οι πρόσφυγες κι οι μετανάστες μπο-
ρούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας χώρας».

Επιμέλεια: Ε. Κολλιοπούλου, Δ. Κ. Σωτηρόπουλος

Επίκαιροι θεσμοί

Το διήμερο Αντιρατσιστικό Φεστιβάλ που πραγματοποιήθηκε το πρώτο Σαββατοκύριακο του Ιουλίου στον λόφο του Κολωνού ήταν μια ευκαιρία για να βρεθούμε, να συζητήσουμε και να γλεντήσουμε με μερικούς από τους χιλιάδες μετανάστες που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα. Με το θερμόμετρο να επιμένει στους 40 βαθμούς και ενώ είχαν ήδη προηγηθεί τον προηγούμενο μήνα δύο αντιρατσιστικές εκδηλώσεις, στον Πειραιά και στους Αγίους Αναργύρους αντίστοιχα, η προσέλευση πολιτών ήταν παραπάνω από ικανοποιητική. Εκτός από την ευκαιρία για συζήτηση και αντιπαράθεση απόψεων για το μεταναστευτικό πρόβλημα, η επιτυχία του φεστιβάλ ήταν μια απάντηση για όσους διατυπώνουν επιφυλάξεις για την αποτελεσματικότητα παρόμοιων κοινωνικών κινητοποιήσεων. Ανάλογη εμπειρία είχαμε ζήσει πριν από λίγους μήνες, στη συναυλία που οργανώθηκε στον άθλιο καταυλισμό των τσιγγάνων στα Άνω Λιόσια. Μια συναυλία με παλμό μπροστά σε εκατοντάδες τσιγγάνους από τον ομώνυμο Δήμο, το Ζεφύρι, τον Ασπρόπυργο, το Μενίδι. Μια συναυλία που εξελίχτηκε σε δυναμική πορεία διαμαρτυρίας κάτω από καταρρακτώδη βροχή και σε επίδοση ψηφίσματος στο δήμαρχο. Χωρίς την ανάγκη κάποιας κομματικής ομπρέλας, η άμεση παρέμβαση και αυτοοργάνωση πολιτών και μη κυβερνητικών οργάνωσεων (ΜΚΟ) φαίνεται να αποτελεί πολιτική πράξη και πρόταση κοινωνικής παρέμβασης. Παρ' όλες τις αντιφάσεις και τις δυσκολίες που απασχολούν τις δεκάδες ΜΚΟ, η δραστηριοποίησή τους αντικατοπτρίζει μια πραγματικότητα: την αναξιοπιστία των παραδοσιακών πολιτικών σχημάτων αλλά και την ανάγκη μας για κοινωνικοποίηση και άμεση συμμετοχή στην αντιμετώπιση της καθημερινότητάς μας.

• • • 14 κοινότητες μεταναστών με πρωτοβουλία του «Δικτύου Κινήσεων για τα Πολιτικά και Κοινωνικά Δικαιώματα» και 20 αντιρατσιστικών κινήσεων έστησαν ένα πολύχρωμο πανηγύρι στον Κολωνό με αίτημα «τη νομιμοποίηση όλων των πολιτικών και οικονομικών προσφύγων». Σε αυτή την λαϊκή γειτονιά της Αθήνας στήθηκαν περίπτερα με χάρτες, αφίσες, φωτογραφίες και περιοδικά, έγιναν συζητήσεις για τα προβλήματα των μεταναστών, τις καθημερινές απελάσεις, κριτική στον νέο νόμο για την απασχόληση του υπουργείου Εργασίας. Χοροί και τραγούδια από τον Άγιο Μαυρίκιο, την Αιθιοπία, την Κεντρική Αφρική, τη Σιέρρα Λεόνε, την κεντρική Αφρική, κουρδικοί χοροί, ροκ από την Πολωνία αλλά και ελληνικά συγκροτήματα έκλειναν το πρόγραμμα κάθε βράδυ. Ο γενικός γραμματέας Νέας Γενιάς, εκπρόσωπος του Δήμου Αθηναίων, της ΓΣΕΕ, του ΕΚΑ, του ΕΚΑ Πειραιά και του ΙΝΣΕΕ μίλησαν για τη μέχρι τώρα μάλλον πικρή εμπειρία τους στην αντιμετώπιση των μεταναστών και τις δυνατότητες πιο αποτελεσματικής αντιμετώπισης τους στο μέλλον.

• • • Ο Τάκης Γιαννόπουλος από τη «Νεολαία ενάντια στο ρατσισμό στην Ευρώπη», σε σύντομη παρέμβασή του, διευκρίνισε ότι «οι περισσότερες οργανώσεις που ασχολούνται με τα προβλήματα των μεταναστών δεν είναι φιλανθρωπικές οργανώσεις ούτε δρουν από οίκτο αλλά έχουν συγκεκριμένη πολιτική θέση. Ενδιαφέρονται για τα δικαιώματα των ελλήνων και των ξένων εργαζομένων πιστεύοντας ότι η μοίρα τους κάπου συναντιέται. Διεκδικούμε τη νομιμοποίηση όλων των οικονομικών και πολιτικών προσφύγων χωρίς εξαίρεση, την ασφαλιστική τους κάλυψη, την εκπροσώπησή τους στα ελληνικά συνδικάτα και την κατάργηση του νόμου 1975/1991».

• • • Η Μάρτα Καλουδάκη από την «Αδέσμευτη Κίνηση Γυναικών» περιέγραψε με εξαντλητικά στοιχεία την εξαναγκαστική πορνεία μεταναστριών και προσφύγων γυναικών. «Η εκτίμησή μας ήταν και είναι ότι στην Ελλάδα η έρευνα για την πορνεία σκοντάφτει πάνω στα τεράστια συμφέροντα διαφόρων ατόμων και στα ταμπού και

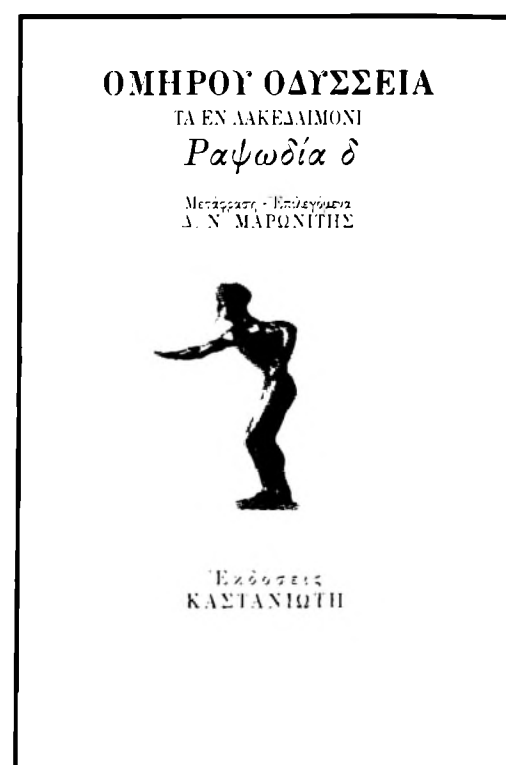
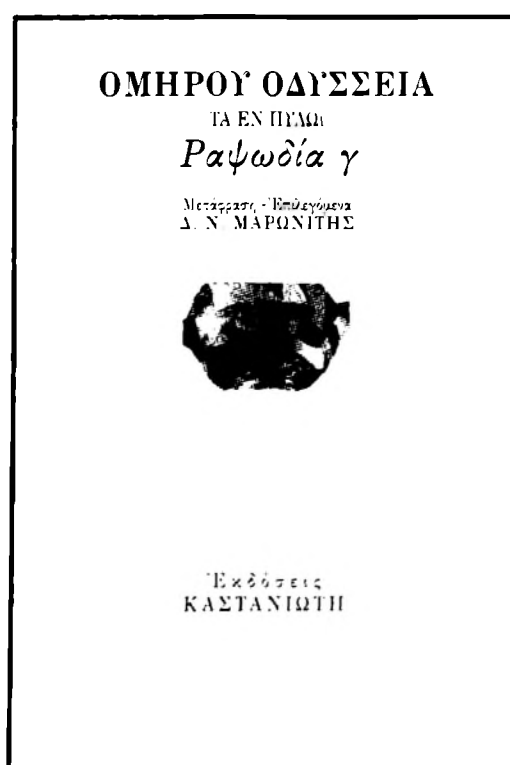
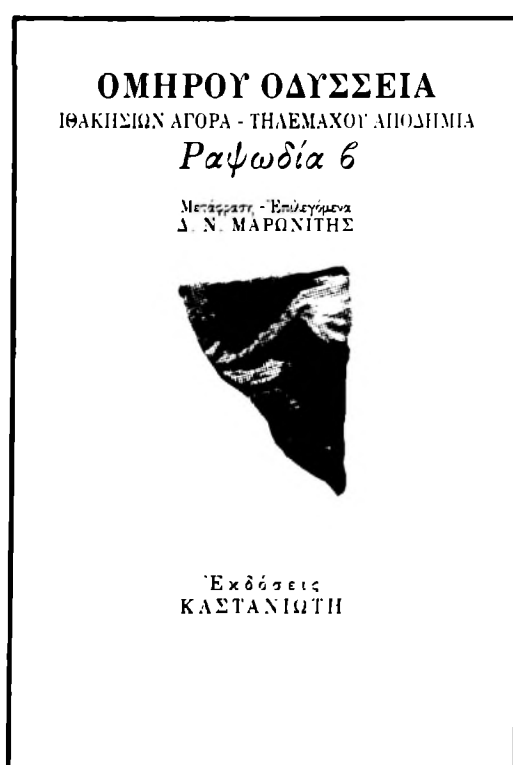
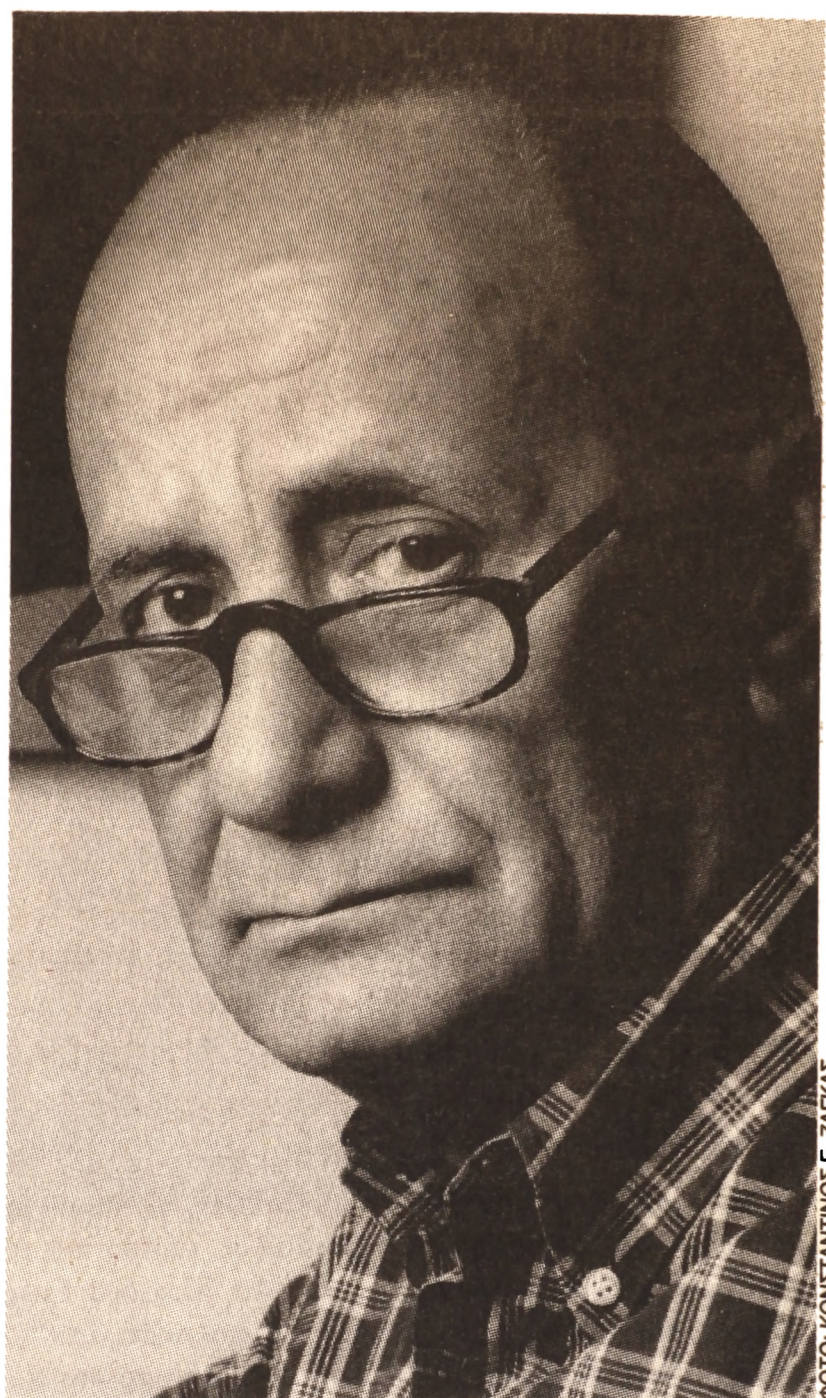
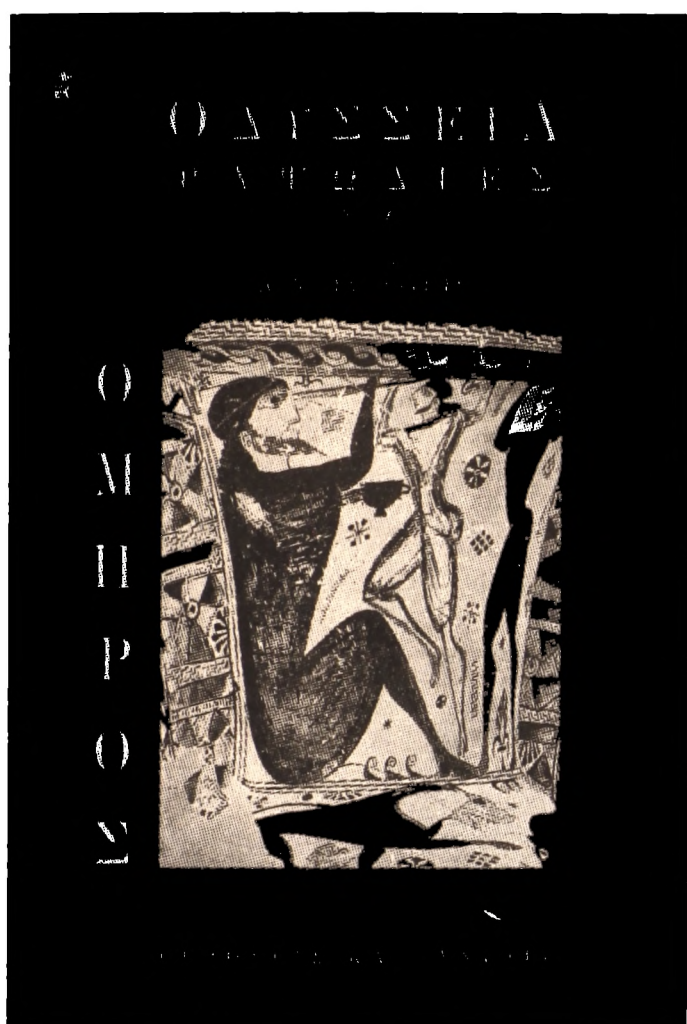
«Νομιμοποίηση όλων των πολιτικών και οικονομικών προσφύγων»: το κεντρικό αίτημα του πολύχρωμου πανηγυριού για τους πρόσφυγες, στον Κολωνό

στην υποκρισία του πληθυσμού. Πολύ δύσκολα παίρνουμε πληροφορίες και ιδιαίτερα από τις επίσημες αρχές. Οι περισσότερες γυναίκες στην Ελλάδα που κάνουν πορνεία προέρχονται από την Αιθιοπία, την Ερυθραία, τη Σρι Λάνκα, την Ταϊλάνδη, τις Φιλιππίνες, τον Άγιο Δομήνικο, ενώ τα τελευταία τρία χρόνια παρατηρείται αύξηση μεταναστριών γυναικών από τις πρώην ανατολικές χώρες. Οι νύφες με ταχυδρομική επιταγή είναι ένα «δώρο» για τους άντρες των πολιτισμένων κοινωνιών. Το πρόβλημα της εμπορίας γυναικών σχετίζεται με την κατάσταση στις χώρες του Τρίτου Κόσμου και τον αυξανόμενο προστατευτισμό των πλούσιων χωρών που οδηγούν στην περιθωριοποίηση ειδικότερα των γυναικών».

• • • Ο Κάστρο, πολιτικός πρόσφυγας από τη Συρία, ζει επτά χρόνια στα Χανιά, στην Κρήτη. Ως μέλος της «Κίνησης Αλληλεγγύης Προσφύγων Χανίων» προσπαθεί να πείσει τους ξένους εργαζόμενους να συμμετάσχουν στα ελληνικά Εργατικά Κέντρα. «Στην αρχή οι Έλληνες δεν ήθελαν να συμμετέχουν οι ξένοι στα συνδικάτα. Τώρα μπορούμε και ψηφίζουμε αλλά δεν μπορούμε να είμαστε υποψήφιοι στο συνδικάτο των οικοδόμων. Οι περισσότεροι εργάτες που δουλεύουν στις οικοδομές στην Κρήτη είναι μετανάστες και δεν έχουν ασφάλιση, ζώντας συνεχώς με τον φόβο της απέλασης. Από τους σαράντα Σύριους που είναι μέλη του σωματίου Οικοδόμων, τρεις βρίσκονται στις φυλακές ενώ ένας έχει απελαθεί».

Δ. Ν. ΜΑΡΩΝΙΤΗΣ

*Ἡ ἀκροαματική
ἀπόλαυση
τῆς Ὀδύσσειας*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ἡ σύγχρονη ἐκδοτική παρουσία στὰ ἑλληνικά γράμματα

Ολυμπιακοί αγώνες στην Αθήνα;

του Ηλία Κανέλλη

Ενώ αρχίζουν οι εκατοστοί Ολυμπιακοί αγώνες στην Ατλάντα των Ηνωμένων Πολιτειών, στους οποίους η ελληνική αντιπροσωπεία αναμένεται να έχει την τιμητική της, τουλάχιστον όσον αφορά την εκφώνηση «πανηγυρικών της ημέρας της έναρξης», στην Ελλάδα η αρχική ευφορία από την απόφαση μιας ευρείας επιτροπής να διεκδικήσει την ανάληψη των Ολυμπιακών του 2004 για λογαριασμό της Αθήνας αρχίζει να σκιάζεται από διαμάχες αλλά και από την επίγνωση ότι ελάχιστες είναι οι πιθανότητες της ελληνικής πρωτεύουσας να ανταγωνιστεί τις αντίπαλές της διεκδικήτριες πόλεις. Ωστόσο, επειδή η πολιτική εκμετάλλευση του θέματος προέχει, οι πρώτες γραφικές κορώνες που προοιωνίζονται μια νέα εθνική υστερία βρίσκεται επί θύραις...

Τον περασμένο Απρίλιο, σε μια πομπώδη συνέντευξη Τύπου, αναγγέλθηκε στους Έλληνες πολίτες ότι συγκροτήθηκε επιτροπή προσωπικότητων με στόχο να διεκδικήσει εκ νέου την ανάληψη των Ολυμπιακών αγώνων του 2004 για λογαριασμό της Αθήνας, στόχος που είχε τεθεί και παλιότερα για να χαθεί πάλι. Επέρ της Ατλάντα των Ηνωμένων Πολιτειών, στην οποία ξεκινά η εκατοστή διοργάνωση του Θεσμού. Ανάμεσα στις προσωπικότητες που δέχτηκαν να συμμετάσχουν στη νέα επιτροπή διεκδίκησης των αγώνων μπορεί κανείς να συναντήσει τη **Μαριάννα Λάτση**, τους εφοπλιστές **Ανδρέα Ποταμιάνο** και **Γιώργο Λιβανό**, τον ελληνοαμερικανό επιχειρηματία **Άγγελο Τσακόπουλο**, τον **Ζυλ Ντασσέν**, τον γενικό διευθυντή της αμερικανικής τράπεζας **Σίτυ Μπανκ** **Ελλάδος Δημήτρη Κροντηρά**, τη βουλευτή της Ν.Δ. **Γιάννα Αγγελοπούλου**,

Δασκαλάκη, το δήμαρχο **Δημήτρη Αβραμόπουλο**, ακόμα και το διευθυντή της **Κόκα Κόλα** Ελλάδος **Γιώργο Δαυίδ!** Η επιτροπή, μολονότι δεν αντιμετωπίστηκε με τον υστερικό τρόπο που είχε αντιμετωπισθεί η προηγούμενη αντίστοιχη ομάδα προσωπικοτήτων όταν διεκδικούσε την 100ή Ολυμπιάδα για τη χώρα μας (γιατί είναι νωρίς ή επειδή όποιος καεί στον χυλό φυσάει και το γιαούρτι;), έγινε αμέσως αποδεκτή από τα συγκροτήματα του Τύπου αλλά και από τα μεγάλα κόμματα – μάλιστα ο υφυπουργός Αθλητισμού **Ανδρέας Φούρας** παρευρέθηκε στην τελευταία δημόσια παρουσία της, σε συνέντευξη Τύπου, υποσχόμενος για λογαριασμό της κυβέρνησης να συμβάλει οικονομικά στο έργο της.

Στην τελευταία αυτή συνέντευξη, εκτός των άλλων, παρουσιάστηκε και η μακέτα που ετοιμάστηκε, με τα σύμβολα της Ολυμπιάδας, αν οπότε γίνει στην Αθήνα –

μια μακέτα που επικρίθηκε από μερίδα του Τύπου, είτε επειδή θύμιζε αυτήν της Ατλάντα είτε για τις συνθήκες ανάθεσης της παραγωγής της σε συγκεκριμένο γραφείο. Εντύπωση έκανε και η απουσία του δημάρχου Αθηναίων, η οποία αποδόθηκε σε διαφωνίες για τον έλεγχο της επιτροπής. Ότι και να έχει συμβεί, ωστόσο, το σίγουρο είναι πως, στην πορεία, με κλυδωνισμούς ή χωρίς, η αρχική ομάδα μαζί με εκπροσώπους διαφόρων εκφάνσεων της εξουσίας είναι μοιραίο να συνεχίσουν να συμβαδίζουν «στην κοινή πορεία» – τα πολιτικά (και όχι μόνον) οφέλη από την καμπάνια διεκδίκησης των αγώνων δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητα, και ουδείς θα εγκαταλείψει το μετερίτσι που θα του εξασφαλίσει το μερίδιο το οποίο κατόρθωσε να του αντιστοιχεί...

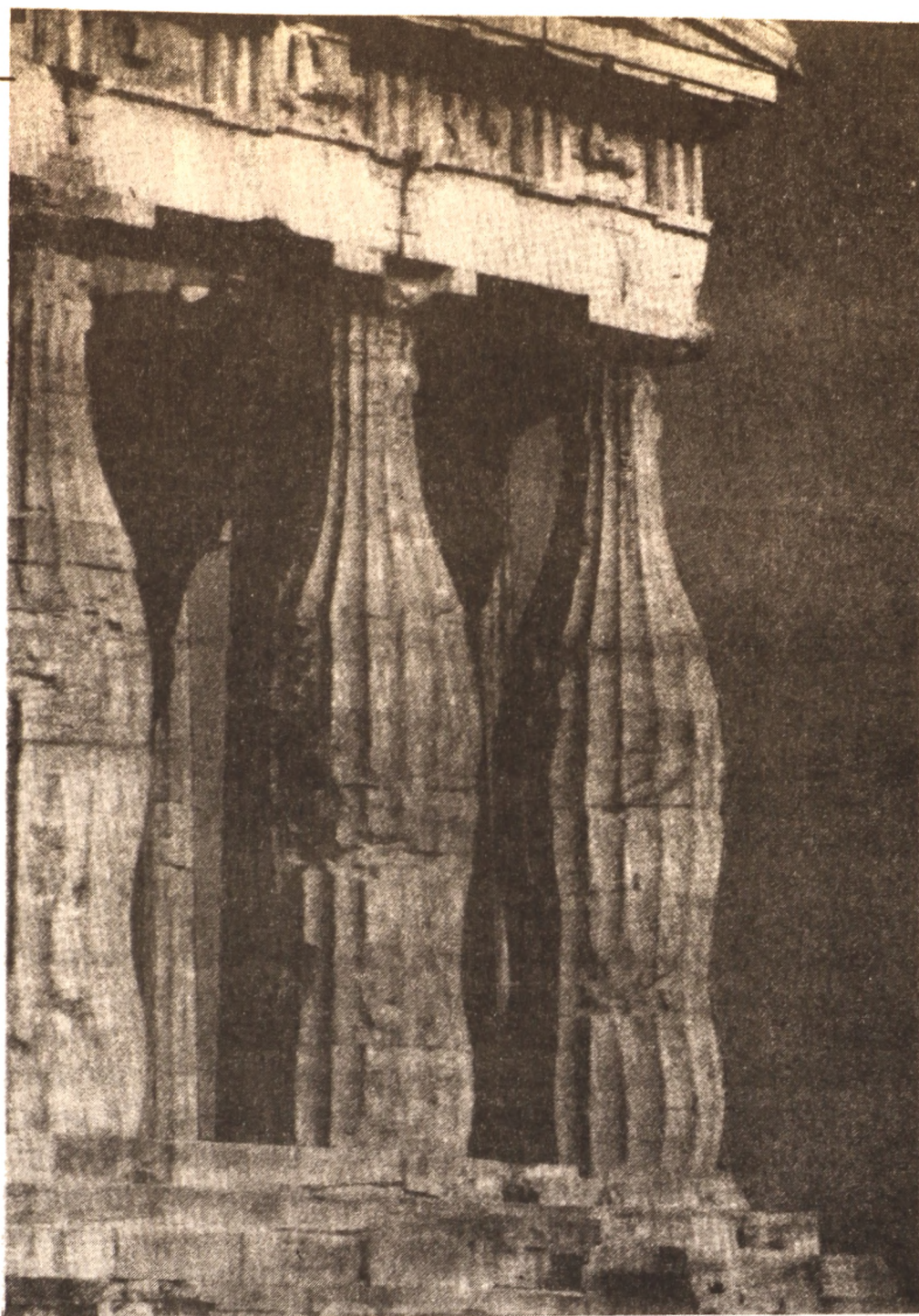
Στο μεταξύ, όλοι σπεύδουν για την πρώτη ευκαιρία. Θα δοθεί στην Ατλάντα, στη διάρκεια των 100ής Ολυμπιάδας. Ήδη,

— Όχι, ευχαριστώ!

λλοί προσεύχονται να έχει ελληνικός αθλητισμός μερι- επιτυχίες – θα είναι η κα- τηρη στήριξη των επιχειρη- των τους, ιδιαίτερα προς ν ελληνική κοινή γνώμη. Για διεθνή κοινή γνώμη και ως «αθανάτους» της Διε- ούς Ολυμπιακής Επιτρο- ς, φυσικά, προέχουν η καλ- ία της ελληνικής ολυ- ιακής μυθολογίας και οι μόσιες σχέσεις...

ΤΙΚΟΚΑΚΟΛΙΣΜΟΣ

ον Αύγουστο του 1992, η λάντα είχε επικρατήσει κα- κράτος έναντι της υποψη- ήτητας της Αθήνας. Οι φιέ- ς που είχαν προγραμματι- εί «αυθορμήτως» στην πλα- α Συντάγματος δεν έγιναν ν τελευταία στιγμή, η νικη- ρα συναυλία του **Σταύρου ιρχάκου** είχε ματαιωθεί κυ- λεκτικά στο παρά πέντε. αντίβαρο, ωστόσο, η ελλη- ή κοινή γνώμη ήδη χαιρό- ν τη στέψη στο ολυμπιακό θρο της **Βούλας Πατουλί- ν** και ανακουφισμένη υιο- τούσε, πανελλήνιο σλό- αν, το πασίγνωστο «Για την λάδα, ρε γαμώτο...» Στη λογική της μονα- ώτητας της φυλής και των επιτευγμάτων ς, καλλιεργήθηκε αυτομάτως η αντίθεση. πι ενοχλούσε τότε το συλλογικό ασυνεί- το των Νεοελλήνων (οι «Σκοπιανοί», οι βανοί, «οι ξένοι που δεν καταλαβαίνουν δικάιά μας»...) είχε συμβολικά ηττηθεί, αιτροπωθεί από το αναπτειρωμένο μας ητρο. Προπάντων, η Ελλάς έπλεε εις τον αιμερικανισμόν. Και επειδή σύμβολο ς Αμερικής (και, κατά σύμπτωσιν, και της λάντα) είναι η Κόκα Κόλα, η Ελλάς λее και εις τον αντικοκακολισμόν. ην εποχή εκείνη, η Κόκα Κόλα προω- έσε σε παγκόσμιο επίπεδο μια πολύ έξυ- η διαφημιστική καμπάνια. Κάποια από μεγάλα μνημεία του ανθρώπινου πολιτι- ού είχαν διασκευασθεί με τα σύμβολα η δημοφιλούς αναψυκτικού. Ανάμεσά ης κι ο Παρθενώνας, οι κολώνες του οίου είχαν μετατραπεί, διαφημιστική ιεία, στα χαρακτηριστικά μπουκάλια του οϊόντος. Απ' αφορμή εκείνη τη βεβήλω- η, σηκώθηκαν στα ουράνια οι φωνές των ληνοπρεπών: *Εκός οι βεβήλοι! Χαμός.* αιπαγράφαμε τότε (Αντί, τχ. 501,

Ο αντικοκακολισμός πέρασε, ζήτω ο ένδοξος φιλοκοκακολισμός...

21.8.92), ως εξής το φαινόμενο:

«Ήταν ένα τρυκ απολύτως εναρμονισμένο προς τη διαφημιστική λογική του αναψυκτι- κού. Και θα περνούσε, όπως έχουν περάσει τόσα άλλα, αν ξαφνικά δεν πυροδοτούνταν τα... εθνικά ανακλαστικά του ελληνικού Τύ- που αλλά και συμπάσης (σχεδόν) της εγχώ- ριας διανόησης. Που ανακάλυψαν βεβήλω- ση των μνημείων και έσπευσαν να... πάρουν το αίμα τους πίσω. Οι διαμαρτυρίες υψώθη- καν ουρανομήκεις, το φάσμα του “προο- δευτικού” Τύπου ανακάλυψε τον “πρόστι- χο καπιταλισμό” που δεν σέβεται καμιά πα- ράδοση και καμιά κληρονομιά μπρος στο κερδοσκοπικό του όργιο (οι υπόλοιπες εφη- μερίδες απλώς εξέφρασαν τον πλήρη απο- τροπιασμό τους) και, εν τέλει, στην “πλανη- τική λογική” των διαφημιστών αντετάχθη ο πιο κλειστοφοβικός εθνικισμός: “ληλατούν την ιστορία μας”, “από πού αντλούν το δι- καίωμα”, “τα ιερά και τα όσια”, “έξεστιν Κλαζομενίοις ασχημονείν”!...»

ΦΙΛΟΚΟΚΑΚΟΛΙΣΜΟΣ

Σήμερα, φυσικά, η εθνική υπερηφάνεια που έθρεψε τα αντικοκακολικά μας αισθή-

ματα έχει υποσταλεί. Η νέα εθνική υπερηφάνεια, χρειά- ζεται παρά το πλευρό της το αναψυκτικό. Εξ ου, άλλωστε, και η παρουσία του κ. Δαυίδ στην Επιτροπή Διεκδίκησης των αγώνων...

Οι ενστάσεις που κυρίως υπαινίσσεται, ή και προβάλ- λει, το παρόν σημείωμα είναι μόνο πολιτιστικού ή ιδεολογι- κού χαρακτήρα – θα μπορούσε να πει κανείς. Λάθος. Είναι και πολιτιστικού και ιδεολο- γικού χαρακτήρα (και αν δε- χθούμε ότι η ιδεολογία και ο πολιτισμός, πολύ περισσότε- ρο η ιδεολογία που χρησιμο- ποιεί ως όχημα εκφάνσεις του πολιτισμού για να κυριαρχή- σει στην κοινή γνώμη είναι σημαντικοί παράγοντες επιρ- ροής και της δημόσιας ζωής, της πολιτικής, δεν είναι αμε- λητέοι παράγοντες). Ωστόσο, οι ενστάσεις απέναντι σε όποια καινούργια ελληνική καμπάνια για τη διεκδίκηση μιας μελλοντικής Ολυμπιά- δας αφορούν και άλλους το- μείς. Επιγραμματικά σημειώ- νουμε τους πιο καίριους:

• Την αβάσταχτη επιβάρυν- ση της οικονομίας, που θα πρέπει να σηκώ- σει το βάρος τρομακτικών επενδύσεων προκειμένου να οργανωθεί στοιχειώδης ολυμπιακή υποδομή.

• Την υπερβολική οικιστική επιβάρυνση μιας πόλης, ήδη κορεσμένης, όπως η Αθή- να. Με μόνιμο πρόβλημα ατμοσφαιρικής ρύπανσης, χωρίς δρόμους, χωρίς ξενοδο- χειακές εγκαταστάσεις που να επαρκούν για το πλήθος αθλητών, παραγόντων και λοιπών επισκεπτών οι οποίοι θα συρρεύ- σουν στην ελληνική πρωτεύουσα.

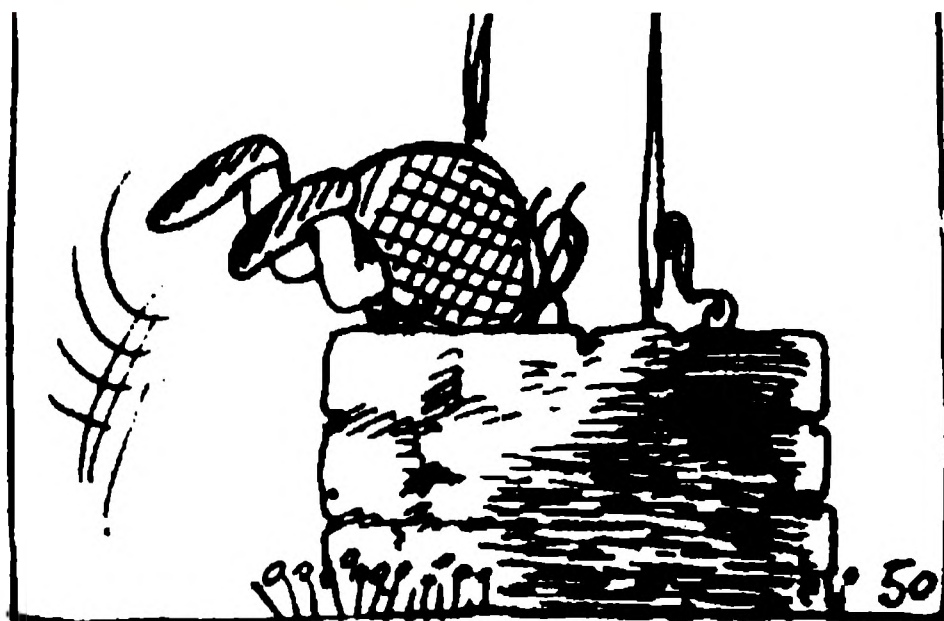
• Τις μόνιμες διαρθρωτικές ελλείψεις, που είναι απαγορευτικές για μια σύγχρονη τέτοιας εμβέλειας διοργάνωση: τεχνολογία επικοινωνιών, συγκοινωνίες κ.λπ. [Οι εν- στάσεις ότι τα μεγάλα έργα προχωρούν κι ότι, ως το 2004, θα ζούμε σε μια νέα Αθήνα φοβούμαι ότι δεν αντέχουν σε κριτική]

Άλλωστε, κυρίως γι' αυτούς τους λόγους, ακόμα και αν το επιθυμούν οι παράγοντες της ΔΟΕ (και ενδεχομένως ο πρόεδρος της, ο κ. **Σάμαρανκ**, αυτό το διάστημα να το επι- θυμεί), δεν μπορούν να μας τους δώσουν τους Ολυμπιακούς αγώνες.

– Ευτυχώς...

ΝΕΕΣ ΟΛΥΜΠΙΑΔΕΣ

Σκίτσο της Claire Bretecher.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ όνειρο αυτό που ζούμε τώρα αγαπητοί τηλεθεατές, κυρίες και κύριοι!

Είναι οι νέες Ολυμπιάδες των Ελλήνων, είναι η απάντηση του ελληνικού λαού στις «ατλαντικές» Ολυμπιάδες με αγωνίσματα από την καθημερινή μας ζωή, είναι η άψογη υλοποίηση ενός νέου θεσμού που στόχο έχει να αναδείξει τις νέες αρετές της σύγχρονης, της εκσυγχρονισμένης θα έλεγα, πατρίδας μας...

Και πάνω απ' όλα, είναι μια λαμπρή λαϊκή γιορτή, ένα φιλαθλο πανηγύρι, βλέπετε και σεις άλλωστε το μέγα πλήθος που έχει κατακλύσει ασφυκτικά τις κερκίδες του Σταδίου να ζητωκραυγάζει και να παρακινεί τους αθλητές, αλλά δεν υπάρχουν λόγια, πιστέψτε με, για να περιγραφεί το μέγα πάθος των θεατών, του κόσμου, που αγκάλιασε από την πρώτη στιγμή αυτές τις νέες Ολυμπιάδες.

Ωστόσο, θα κάνουμε ό,τι μπορούμε για να σας μεταφέρουμε το κλίμα... Και να, τώρα έχουμε εικόνα απ' το αγώνισμα του εμπρησμού δάσους /ανέγερσης αυθαιρέτου/νομιμοποίησής του. Κοιτάξτε τους επιβλητικούς νεόπλουτους με τα πλαστικά μπτιόνια. Και τις μπετονιέρες τους, που πυρπολούν αυτή τη στιγμή το ειδικό δασύλλιο, ενώ οι συναθλητές τους ετοιμάζουν χιόλας το χαρμάνι για να ρίξουν την πλάκα, συντάσσοντας συγχρόνως τα απαραίτητα έγγραφα για το ΠΕΧΩΔΕ...

Ας αφήσουμε όμως τους συμπαθείς οικοπεδοφάγους κι ας πάμε σ' ένα άλλο άθλημα, όχι λιγότερο λαοφιλές από το προηγούμενο. Ναι, είναι η σκοποβολή επί κινουμένων Αλβανών και λοιπών λαθρομεταναστών! Οι αθλητές, επιχειρηματίες ιδιοκτήτες γης, αγροφύλακες, αστυνομικοί, διαγωνίζονται τώρα με καρμπίνα απ' τα 50 μέτρα. Και βλέπετε πώς τρέχουν να ξεφύγουν από τα πυρά οι λαθρομετανάστες δοκιμάζοντας την υπομονή των αθλητών μας, οι οποίοι, στην επόμενη φάση, θα διαγωνιστούν στο περσίτροφο από τα 25 μέτρα, πράγματι θα διακριθούν οι καλύτεροι τότε, αφού οι Αλβανοί θα δικαιούνται να χτυπούν πίσω από μεγάλα καρπούζια...

Όμως, τώρα, το ζοντρούλ μας δίνει εικόνες από ένα άλλο δημοφιλές άθλημα: είναι το κυνηγητό μικρών ζώων με αυτοκίνητα. Ναι, ξεζύνισαν! Οικογενειακά, 4Χ4, ακριβά σπορ, ημιφορτηγά ξεχνούνται ασυγκράτητα, ενώ

μπροστά τους, κυρίες και κύριοι, αγέλες γατιών, σκυλιών, κουναβιών και σκατσοχοίρων τρέχουν να σωθούν απ' τα αυτοκίνητα, αφηνιασμένα βέβαια, αλλά ανίσχυρα μπροστά στις ρόδες που κατευθύνονται απ' το σταθερό χέρι και το κοφτερό μάτι των αθλητών που προέρχονται απ' όλες τις κοινωνικές και οικονομικές τάξεις...

Είναι μεγάλος ο ενθουσιασμός εδώ στο Στάδιο, κυρίες και κύριοι! Ο καιρός είναι θαυμάσιος, το κέφι είναι πηγαίο, ακόμα και εδώ, στην πληρέστατα εξοπλισμένη αίθουσα των δημοσιογράφων, όπου όλοι συμμετέχουμε σ' αυτό το κορυφαίο αθλητικό, δεν θα ήταν υπερβολή να πω εθνικό, γεγονός, και να, τώρα, νέες εικόνες μας έρχονται, από μια άλλη κάμερα... Βεβαίως είναι το άθλημα εκβιασμού των Άλλων, αυτό το ομαδικό, παλλαϊκό θα έλεγα, άθλημα: χωριά ολόκληρα διαγωνίζονται στην προκαταρκτική φάση καταλήψεις οδοστρώματος και σιδηροδρομικής γραμμής, βλέπετε κι εσείς, όλα γίνονται με υποδειγματική τάξη, ενώ συναθλητές τους που ανήκουν σε επαγγελματικές συντεχνίες πραγματοποιούν ευρηματικότητες εικονικές, βεβαίως απεργίες... Βλέπω τραυματιοφορείς που αρχίζουν την περιγία τους καθώς καταφτάνουν σε τόπους οδικών ατυχημάτων με πολλά θύματα, βλέπω δασκάλους να απεργούν την περίοδο εξετάσεων, ιπτάμενους φροντιστές στη μέση της σεζόν, εφοριακούς την τελευταία μέρα υποβολής δηλώσεων, γιατρούς κατά τη διάρκεια επιδημίας, τεχνικούς της ΔΕΗ και του ΟΤΕ να

κόβουν ρεύμα και τηλέφωνο όποτε τους καπνίσει, αληθινά ευφάνταστοι οι τελευταίοι...

Από άλλη κάμερα τώρα, ένα άλλο ομαδικό άθλημα που προβάλλει, βεβαίως, τις δημοκρατικές ευαισθησίες του Έλληνα... Κυρίες και κύριοι, το αγώνισμα της παραγωγής ψηφισμάτων επί παντός του επιστητού, στο οποίο αναμετρώνται δημοτικά συμβούλια, παντοειδείς σύλλογοι, ενώσεις και σωματεία, προσωπικότητες του δημόσιου βίου ανησυχούντες αριστεροί και λοιπές δημοκρατικές δυνάμεις... Δύσκολος, σκληρός συναγωνισμός: ήδη, στη φωτεινή οθόνη βλέπουμε τα πρώτα ψηφίσματα: για την αποπληθνικοποίηση της Φθιώτιδας, για την αναγκαστική αποτέφρωση των φορέων του AIDS με οδοντιατρικά προβλήματα, για την τρύπα του όζοντος ως ανθελληνική ξενοκίνητη συνωμοσία, για την ανάγκη ανασύστασης του κράτους του Μεγάλου Αλεξάνδρου, για την επιβολή ποσόστωσης στη συμμετοχή γυναικών και λοιπών μειονοτήτων στα ακροατήρια τηλεπαιχνιδιών, για τον εξοβελισμό του προέδρου Βασίλη Λεβέντη απ' τα ΜΜΕ, κι άλλα, κι άλλα....

Κυρίες και κύριοι, μείνετε μαζί μας. Σε λίγο εικόνες από ελικόπτερο: θα δούμε από ψηλά θεαματικότητας αθλήματα, όπως το διπλοπαρκάρισμα σε μονόδρομους, την ελεύθερα πάλι πτυχιούχων για μια θέση θυρωρού στο Δημόσιο, την άρση πληθωριστικών βαρών από καρδιοπαθείς συνταξιούχους, την ενόργανη γυμναστική κομματικών στελεχών...

Μείνετε μαζί μας, κυρίες και κύριοι, γιατί δεν είναι όνειρο αυτό που ζούμε τώρα... Είναι οι νέες Ολυμπιάδες των Ελλήνων!

Ψηφίσματα
για την επιβολή
ποσόστωσης συμμετο-
χής γυναικών σε
τηλεπαιχνίδια.

Ένα
άθλημα λαοφιλές:
η σκοποβολή
επί κινουμένων
Αλβανών...

5CYBERCONF: «...ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΑΟΡΑΤΟΝ»

του Δημήτρη Σκούφη
dimanhsk@compulink.gr

ΑΠΟ ΤΙΣ 6 ΩΣ ΤΙΣ 9 ΙΟΥΝΙΟΥ έγινε στη Μαδρίτη η 5η ετήσια Διεθνής Συνάντηση για τον Κυβερνοχώρο, γνωστή ως **5CYBERCONF**. Η συνάντηση αυτή είχε σκοπό να εξετάσει τις κοινωνικές, πολιτικές και πολιτισμικές επιπτώσεις του Κυβερνοχώρου από τη σκοπιά του κριτικού λόγου, φέρνοντας σε επαφή τους θεωρητικούς με αυτούς που ασχολούνται πρακτικά και δημιουργικά στον Κυβερνοχώρο. Ήταν η πρώτη φορά που η συνάντησή αυτή διάβηκε τον Ατλαντικό και φιλοξενήθηκε σε μια χώρα της γηραιάς ηπείρου.

Η θεματολογία που είχε τεθεί από τους οργανωτές της συνάντησης αυτής ήταν ιδιαίτερα ευρεία αλλά και προκλητική. Οι συνέδροι, από ολόκληρο τον κόσμο, καλούνταν να καταθέσουν την άποψη ή και την εμπειρία τους γύρω από έξι βασικούς θεματικούς άξονες:

- **Διεπαφή (interface):** αν και πώς εξαφανίζονται τα όρια διεπαφής ανάμεσα σε άνθρωπο και υπολογιστή;

- **Κυβερνο-κόπωση και Κυβερνο-ναυτία:** Μήπως το ανθρώπινο σώμα απορρίπτει εκείνα τα συστήματα διεπαφής που αγνοούν τους νόμους του; Ποιες είναι οι ψυχολογικές ανωμαλίες που οφείλονται ή εκδηλώνονται στον Κυβερνοχώρο; Ποιοι και γιατί φεύγουν από τον Κυβερνοχώρο; Ποιος πιστεύει την παρουσίαση των άλλων ΜΜΕ πως ο Κυβερνοχώρος είναι «τύπος απωλείας»; Ποιος κερδίζει και ποιος χάνει τις μάχες για τον έλεγχο στην πρόσβαση του Κυβερνοχώρου;

- **Η «καλή» Τεχνολογία και οι «κακοί» άνθρωποι (ψηφιακές διαστροφές):** Πώς μπορούμε να «εξερευνήσουμε» τον μετα-ανθρωπισμό που επιβάλλεται από τις νέες τεχνολογίες; Πώς δημιουργούμε νέα γλωσσικά μορφώματα για να περιγράψουμε εμπειρίες χωρίς προηγούμενο; Πόσο άλλαξε η γλώσσα του Κυβερνοχώρου στα τελευταία πέντε χρόνια;

- **Οι Ψηφιακοί Τρίτοι Κόσμοι:** Υπάρχουν ψηφιακές εθνικές ομάδες; Πώς μπορούν να χρησιμοποιηθούν οι τελετουργίες και η γλώσσα στο νεο-αποικισμό του Κυβερνοχώρου; Ποιες είναι οι εμπειρίες των νέων δικτυακών κοινοτήτων σε χώρες που απέκτησαν πρόσφατα πρόσβαση στο INTERNET και πώς επιδρούν

στο χώρο και στο χρόνο του Κυβερνοχώρου; Ποιοι είναι οι νέοι περιθωριακοί; Το Οικουμενικό Χωριό και άλλοι μύθοι.

- **Τεχνολογία εκτός ελέγχου (crash):** Τι γοητεύει στην εκτός ελέγχου τεχνολογία; Ποια είναι η έννοια του «τεχνολογικός ορθοί»; Πώς θα τροποποιηθεί η ηθική μας από τη δυνατότητα «αναίρεσης» των πράξεών μας στον Κυβερνοχώρο; Τελικά, η τεχνητή νοημοσύνη θα παράγει ένα αυτόματο που δεν θα είναι υπάκουο; Τι είναι Κυβερνο-πόνος και πού μπορούμε να τον βρούμε;

- **Συνθετική συμπεριφορά:** Μπορεί η συμπεριφορά στον Κυβερνοχώρο να «αποδοθεί», δηλ. να σχεδιαστεί; Η συνθετική συμπεριφορά θα επιδράσει σε αυτό που ονομάζουμε κανονική συμπεριφορά; Ποιες προτάσεις αμφισβητούν ουσιαστικά την επικράτηση του ψηφιακού δίπολου ζωή-θάνατος ως κυρίαρχου παραδείγματος εικονικής αλληλεπίδρασης (όπως γίνεται συνήθως στα ψηφιακά παιχνίδια και στους στρατιωτικούς προσομοιωτές);

Οι απαντήσεις και οι εμπειρίες που μετέφεραν οι ομιλητές υπάρχουν αποτυπωμένες στον κόμβο της Συνάντησης¹ (απ' όπου και τα στοιχεία που παρουσιάζουμε), σε περιλήψεις των ομιλιών τους. Η ίδια η θεματική της συνάντησης προδιέθετε στην παρουσίαση ρηξικέλευθων (και ίσως παράδοξων) απόψεων και εμπειριών, και οι συνέδροι βέβαια δεν αρνήθηκαν την πρόκληση αυτή. Η εικόνα που αποκομίζει ο καλοπροαίρετος επισκέπτης αποχωρώντας (μάλлон παραζαλισμένος), είναι αυτή που υπάρχει στον τίτλο μας: δεν μπορεί να πει με σιγουριά αν θα είναι «κοινή η τύχη», αλλά το μέλλον είναι σίγουρα «αόρατον»...

Ο «άλλος» τρίτος κόσμος

Στο σημερινό μας σημείωμα δεν θα σταθούμε σε οράματα, θαύματα και εφιάλτες από το μέλλον που παρουσιάστηκαν από πολλούς συνέδρους. Θα σταθούμε στην ανακοίνωση ενός από τους ελάχιστους εκπροσώπους του τρίτου κόσμου, του γεννημένου στη Νιγηρία ποιητή και ιστορικού της τέχνης **Olu Oguibe**, αναπληρωτή καθηγητή της ιστορίας της τέχνης στο Πανεπιστήμιο του Ιλινόις. Ανάμεσα στα πολλά

και ενδιαφέροντα που αναφέρει υπάρχουν και τα εξής σημαντικά:

«Όλο και πιο πολύ διαπιστώνουμε πως η μεγαλύτερη ατέλεια της κυβερνο-κοινοτομίας δεν είναι η απειλή ενάντια στις, σε πολλές περιπτώσεις αμφίβολης υπόληψης, ελευθερίες αλλά η μη διαθεσιμότητα τέτοιων δυνατοτήτων δημοκρατικής συμμετοχής και ολοκλήρωσης στην πλειοψηφία, στον αποκλεισμό ολόκληρων γεωγραφικών περιοχών και στη γενική έλλειψη βούλησης των προνομιούχων να ασχοληθούν με τους μη προνομιούχους. Ένας δημοκρατικός μηχανισμός στον οποίο δεν έχει πρόσβαση η πλειοψηφία είναι μάλлон πλασματικός και μη-πραγματικός: η δημοκρατία του Κυβερνοχώρου που όλοι αποδεχόμαστε και προστατεύουμε δεν είναι στην πραγματικότητα τίποτε άλλο από μια φύσει και θέσει αριστοκρατία.»

Στην ανάλυσή του, δεν λαμβάνει υπ' όψη του μόνο την Αφρική ή άλλες γεωγραφικές περιοχές, αλλά και τμήματα του κοινωνικού χάρτη της εποχής μας που βρίσκονται, και πιθανότατα θα βρίσκονται και στο μέλλον, αποκλεισμένες από την «αριστοκρατικά δημοκρατική» Κοινωνία των Πληροφοριών. Το αξιοσημείωτο στην ανάλυση αυτή δεν είναι η γνωστή διαπίστωση πως θα προκύψουν, αν δεν έχουν ήδη προκύψει, ανισότητες ανάμεσα σε «πληροφορικά πλούσιους» και «πληροφορικά φτωχούς». Είναι κυρίως η διαπίστωση της αναίρεσης της ίδιας της δημοκρατίας από τη λογική του αποκλεισμού «των άλλων» απ' αυτήν.

Έτσι, ίσως και ν' ακούγονται λίγο εξωτικές κάποιες άλλες εισηγήσεις και πειραματισμοί που μερικές φορές αγγίζουν τα όρια της εκκεντρικότητας, όπως εκείνη που είχε τίτλο: «Μη χωροθετημένα γεγονότα: πώς να ανοίγει κανείς πεδία δράσης μέσα σε γνωστικές κυβερνο-δομές»²... Θα επανέλθουμε στα θέματα αυτά και στο επόμενο σημείωμά μας.

Σημειώσεις

1. Περιλήψεις των εισηγήσεων και άλλα στοιχεία υπάρχουν στη διεύθυνση: <http://www.telefonica.es/fat/efat.html> που ανήκει στον ισπανικό ΟΤΕ.

2. «Nonlocated Events: How to Open Fields of Action Within Cognitive Cyber-Structures»

ΔΙΔΑΛΟΥΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ

• **Επιβεβαιώνει την ουσία των δημοσιευμάτων του Αντίπου** αφορούσαν το βίο και την πολιτεία του κ. Π. Μανάκου στο ερευνητικό κέντρο Δημόκριτος η επιστολή του γενικού γραμματέα Έρευνας και Τεχνολογίας, που ακολουθεί:

Κύριε Διευθυντά,

Με αφορμή τα δημοσιεύματα του περιοδικού σας «Υπό διάλυση ο Δημόκριτος» (τχ. 606/24.5.96, υπογραφή «Ω») και «Η Αναταραχή στο Δημόκριτο» (τχ. 608/21.6.96, υπογραφή «Ρεπόρτερ») και δεδομένου ότι το Εθνικό Κέντρο Έρευνας Φυσικών Επιστημών «Δημόκριτος» εποπτεύεται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας του Υπουργείου Ανάπτυξης, επιθυμώ να σας πληροφορήσω τα εξής:

α. Οι Διευθυντές των Εθνικών Ερευνητικών Κέντρων διορίζονται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, ο οποίος επιλέγει υποχρεωτικά και διορίζει ως Διευθυντή έναν από τους τρεις υποψηφίους που προτείνονται ως επικρατέστεροι μετά από ψηφοφορία από το Εθνικό Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Έρευνας.

Η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε από τον τότε Υπουργό κατά τον διορισμό του καθηγητή Π. Μανάκου ως Διευθυντή του ΕΚΕΦΕ «Δ», το καλοκαίρι του 1993.

β. Επειδή από τα πρακτικά της συνεδρίασης του ΕΓΣΕ κατά την οποία εκφράστηκε η γνώμη του σχετικά με την πλήρωση της θέσεως του Διευθυντή του ΕΚΕΦΕ (Μάιος του 1993) δεν προέκυπτε ότι είχαν νομίμως ζητηθεί τα αναπληρωματικά μέλη του, το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών με την αριθ. 42/96 απόφασή του ακύρωσε το διορισμό του κ. Μανάκου στη θέση του Διευθυντή του ΕΚΕΦΕ «Δ» και υπέδειξε την επανάληψη της διαδικασίας. Αυτό και έγινε κατά την από 15-3-96 συνεδρίαση του ΕΓΣΕ και επακολούθησε ο επαναδιορισμός του καθηγητή Π. Μανάκου στην ίδια θέση, μέχρι

λήξεως της τριετούς θητείας του (19-7-96).

γ. Ως προς την ένταξη του καθηγητή Π. Μανάκου σε θέση ερευνητού Α' βαθμίδος του ΕΚΕΦΕ «Δ» η σχετική διαπιστωτική πράξη εξεδόθη εν αγνοία της ΓΓΕΤ και του Υπουργού Ανάπτυξης (πρώην ΥΒΕΤ) χωρίς να υφίστανται οι εκ του νόμου απαιτούμενες προϋποθέσεις και για τον λόγο αυτό ζητήθηκε ήδη η ανάκλησή της, έστω και εάν δεν ήτο δυνατόν, παράνομη ούσα, να έχει οποιαδήποτε ισχύ και έννομο αποτέλεσμα. Η πράξη με την οποία ανακαλείται η παραπάνω ένταξη έχει εκδοθεί και βρίσκεται προς δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

δ. Σε ό,τι αφορά τη «σύμβαση συνεργασίας» του Π. Μανάκου με το ΕΚΕΦΕ «Δ», αυτή καταρτίστηκε επίσης εν αγνοία της εποπτευούσης αρχής, θα μπορούσε όμως, εάν διασφαλιζόνταν οι κατάλληλες προϋποθέσεις, να βρει νόμιμο έρεισμα στη διάταξη της περιπ/γ του άρθρου 19 του ν. 1514/85.

ε. Ο ορισμός των προϊσταμένων των Γραμματειών Ειδικών Λογαριασμών της ΓΓΕΤ και των εποπτευομένων απ' αυτήν Ερευνητικών Κέντρων αποτελεί, σύμφωνα με την κοινή Υπουργική Απόφαση 14231 (ΦΟΡ) 2738/6-12-94, αρμοδιότητα του Γενικού Γραμματέα και όχι του Διευθυντή των Ερευνητικών Κέντρων ή των Διοικητικών Συμβουλίων.

στ. Η αρμοδιότητα τέλος της υπογραφής των αποφάσεων μετακίνησης στο εξωτερικό υπαλλήλων των Ερευνητικών Κέντρων καθώς επίσης και του Προέδρου αλλά και των μελών του Δ.Σ. με σχετική εξουσιοδότηση σ' αυτούς ευρίσκεται στην αρμοδιότητα, των Διευθυντών και του Προέδρου του Δ.Σ. αντιστοίχως, σύμφωνα με σχετική Υπουργική εξουσιοδότηση, η οποία ισχύει για όλα τα Ερευνητικά Κέντρα.

Η αρμοδιότητα, τέλος, της εγκρίσεως των μετακινήσεων στο εξωτερικό τόσο των υπαλλήλων όσο και του Προέδρου και των μελών του Δ.Σ. των Ερευνητικών Κέντρων

ανήκει κατόπιν σχετικής υπουργικής αποφάσεως, στους Προέδρους των Δ.Σ. των Κέντρων.

Ελπίζουμε ότι η λεπτομερής αυτή απάντηση θα συμβάλει ουσιαστικά στην ακριβή ενημέρωσή σας.

Καθηγ. Εμμ. Γ. Φραγκούλης
Γενικός Γραμματέας
Έρευνας και Τεχνολογίας

ΑΘΗΝΑ, ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΚΑΙ ΑΛΛΑ

Πρωτεύουσας δεινά –και τις προεκτάσεις τους– διεκτραγωδεί ο τακτικός μας αναγνώστης.

Αγαπητό Αντί,

Πρόσφατα, διαβάσαμε στον Τύπο για τα κατεστραμμένα πεζοδρόμια της Αθήνας και ειδικά για τα χάλια όσων βρίσκονται γύρω απ' την Ακρόπολη, διερωτώμαι, γιατί ο αρχιδήμαρχος Αβραμόπουλος δεν κινητοποιεί τα συνεργεία συντήρησης οδών και οδοστρωμάτων του πρώτου Δήμου της χώρας; Είναι επίσης απογοητευτικό, να ενεργοποιεί ο εισαγγελέας την ασυνόμευση κατά των παρκάδρων, όταν τα αυτοκίνητά τους κινούνται για να προκαλέσουν και φθορά.

Ο Περικλής έστησε τον Παρθενώνα εντός δεκαετίας περίπου. Πρέπει ως εκ τούτου τα γειτονικά πεζοδρόμια της Ακρόπολης να αντέχουν και αυτά για αιώνες; Ελπίζω αυτό να το σημειώσει ο αρχιδήμαρχος και να το λάβει σοβαρά υπόψη. Η σπορά του, των αιχηρών κάρφων, για την καταδίωξη των περιστεριών από το μέγαρο του Δημαρχείου, δεν θα με απασχολήσει σήμερα διότι επιφυλάσσομαι. Πρέπει όμως να αναφέρω, ότι η πρωτοβουλία διοργάνωσης των Ολυμπιακών αγώνων στην Αθήνα προσεχώς προϋποθέτει πρωτεύουσα και αρχιδήμαρχο που φροντίζουν και τα πεζοδρόμια. Δεν χρειάζεται μεγάλη σοφία να καταλάβουμε ότι η υποψηφιότητα είναι χωρίς προοπτικές, όχι μόνο λόγω

γορίας. Σίγουρα αποβλέπει στην προ-
μή όχι των ανωνύμων –λέγε τους γνω-
νύς– αλλά των επωνύμων – λέγε μας
οστώτερους. Τα εκατομμύρια δολάρια
ΙΑ που απαιτούνται μόνο για την αίτη-
συμμετοχής είναι καλοδεχούμενα από
Διεθνή Επιτροπή Ολυμπιακών Αγώ-
ν, με τη διαφορά, ότι τα σχετικά κονδυ-
, δεν πρέπει να επιβαρύνουν τον καθη-
ρινήν φορολογούμενο αλλά την ιδιωτι-
πρωτοβουλία που διψά να προβληθεί.
ν ξεχνάς άλλωστε ότι η υπό ίδρυση επι-
ρηση GERASIMOS TOURS ΕΠΕ, ή
οστώτερη σαν ARSENIS-TRAVEL,
αρχεύει σε 3 τρις., για να μας θάψει οικο-
μικά, πριν προκάνουν οι γείτονες. Η μή-
ς οι προσυνεδριάζοντες στην Αθήνα
οσδοκούν την Ανάσταση της ΕΣΣΔ για
τους εκλογικεύσει;

Φιλικότατα
Τάσος Γούλας
Nienburg

ΝΕΚΡΟΙ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΚΥΡΙΟΙ

αναγνώστριά μας Μάγια Βενέτη
ολιάζει μια σοβαρή παραδρομή, στο
ονηγούμενο τεύχος.

Κύριε διευθυντά,
Η επιστολή αναγνώστη σας, που δημο-
εύθηκε στο τελευταίο τεύχος του περιο-
κού σας, με θέμα τον Ανδρέα Παπαν-
έου, υπερθεματίσατε χαρακτηρίζοντας
ν εκλιπόντα κατ' επανάληψιν κύριο.
ειδή υπήρξε κύριος κοντά 8 δεκαετίες,
αυσε όμως να είναι αμέσως μετά την τε-
υταία του πνοή, έλπιζα ότι το Αντί θα
ορούσε να διακρίνει τη διαφορά.
Ιρόκειται για συχνό ολίσθημα ιδιαίτερα
ν μειρακίων του ηλεκτρονικού Τύπου,
οποίο ενδεχομένως, σε άλλες περιπτώ-
ις, να έχετε στηλιτεύσει. Ατυχώς, τούτη
φορά, επιτρέψατε στο λάθος να παρει-
ρήσει.

Μοιρώστε το, παρακαλώ, έστω και εκ
ν υστέρων, χάριν της ακριβείας. Οι νε-
οί δεν μπορούν να είναι κύριοι κανενός...

Φιλικά
Μάγια Βενέτη
Αθήνα

ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΑ

• Την καταγγελία σχολίου του Αντί για οικονομικά και άλλα σκάνδαλα στο Άγιο Όρος επιβεβαιώνει η επιστολή που ακο-
λουθεί:

Κύριε Διευθυντά,

Στο υπ' αριθμόν 606 τεύχος του περιοδικού σας της 24.4.96, σελ. 10, δημοσιεύσατε σχόλια σχετικά με όσα συμβαί-
νουν τους τελευταίους μήνες στην Ι. Μ. Μεγίστης Λαύρας. Επιτρέψτε μου να σας γνωστοποιήσω ενυπόγραφο κείμενό
μου (ΕΝΣΤΑΣΗ-ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ-ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ) που απηύθυνα στην Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας της 31.5.1996, απ' όπου φαίνε-
ται να επαληθεύονται, δυστυχώς, οι πληροφορίες για οικονομικά και άλλα σκάνδαλα που συμβαίνουν στο μεγάλο αυτό
αθωνικό μοναστήρι. Όπως αποδεικνύεται από το έγγραφό μου, οι «νεήλυδες» Μπουραζέρηδες, με προεξάρχοντα κά-
ποιο μοναχό Αρσένιο, έχουν ως κύριο μέλημά τους όχι την άσκηση της ακτημοσύνης, της μέγιστης μοναχικής αρετής,
αλλά την εκτέλεση εργολαβιών και μάλιστα αδιαφανών.

Όπως αντιλαμβάνεστε, κύριε Διευθυντά, η διαμαρτυρία μου αυτή δεν έχει σκοπό να προσβάλει πρόσωπα, και μάλι-
στα πρόσωπα του μοναχισμού. Απλώς, θέλω να καταγγείλω μια κατάσταση, που δεν ταιριάζει στο ήθος του Αγίου
Όρους. Ελπίζω μάλιστα ότι μετά τη δημοσίευση της διαμαρτυρίας μου θα πάρω και εγώ και οι αναγνώστες σας μια
επαρκή απάντηση από τους υπεύθυνους.

Με τιμή
Βύρων Μαλλιόπουλος
Εργολήπτης Δημοσίων Έργων
Θεσσαλονίκη

• Η έγγραφη διαμαρτυρία του κ. Μαλλιόπουλου προς την Ιερά Μονή Μεγίστης Λαύρας, μεγάλο απόσπασμα της οποίας
δημοσιεύουμε, έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον:

Κατά τη διάρκεια από 26.4.96 μέχρι 28.4.96 ημέρες που διαμορφώναμε μελετούσαμε επί τόπου και δώσαμε την προ-
σφορά μας για το έργο ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ-ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΗ ΝΟΤΙΟΔΥΤΙΚΗΣ ΠΤΕΡΥΓΑΣ (ΚΟΡΔΑ ΑΓΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ)
έχουν συμβεί γεγονότα τα οποία ουδόλως ταιριάζουν στο χώρο που βρισκόμασταν (εντός της Ι.Μ. Μεγίστης Λαύρας)
αλλά και που μας προσβάλλουν εμάς προσωπικώς και δείχνουν ακόμη ότι υπήρχε εξ αρχής δόλος η δουλειά να δοθεί
σε συγκεκριμένη εταιρεία με οποιονδήποτε τρόπο, συκοφαντώντας εμάς παντοiotρόπως.

Πιο συγκεκριμένα σας αναφέρουμε τα παρακάτω:

1. [Αναφέρεται στις προσπάθειες του πατέρα Αρσενίου να πείσει τους εκπροσώπους της εταιρείας ότι κακώς θέλουν
να δώσουν προσφορά]

2. Στη συζήτηση επάνω αναφέρθηκε και θέμα εγγυητικής επιστολής για τη συμμετοχή, την οποία είχαμε εκδώσει από
το ΤΣΜΕΔΕ στις 25.4.96 για 15.000.000 δρχ και έχει αριθμό εγγυητικής 261252 την οποία φυσικά έχουμε στα χέρια μας,
με σκοπό να την υποβάλλουμε μαζί με την προσφορά μας, αλλά ο πατέρας Αρσένιος, πολύ κατηγορηματικώς μας είπε
ότι δεν χρειάζεται να υποβληθεί διακήρυξη και να μη φανει ότι εμείς έχουμε εγγυητική και οι άλλες εταιρείες δεν έχουν.
Τελικά συνέβη το αντίθετο. Οι υπόλοιπες εταιρείες είχαν εγγυητικές συμμετοχής κι εμείς δεν είχαμε. Αυτό το γεγονός
δεν δείχνει ότι ο πατέρας Αρσένιος έκανε προσπάθεια να μας παραπλανήσει;

3. Την ημέρα που θα ανοίγονταν οι προσφορές (2.5.96) βρισκόμασταν στην Ι.Μ. επειδή νομίζαμε ότι έπρεπε να είμα-
στε παρόντες στο άνοιγμα των προσφορών, όπως νόμιμα και υποχρεωτικά συμβαίνει σε όλους τους διαγωνισμούς για
τα δημόσια έργα, που πρέπει οι συμμετέχοντες στο διαγωνισμό να είναι παρόντες στο άνοιγμα των προσφορών. Αυτό
δεν άρεσε φαίνεται στον πατέρα Αρσένιο και γι' αυτό εκφράστηκε σ' έναν από τους συνεργάτες μας με την έκφραση
«πολύ τσιμπούρι μ' έγινες». Όταν ο συνεργάτης μας εξέφρασε την αγανάκτησή του, ο πατέρας Αρσένιος ζήτησε βέβαια
συγγνώμη λέγοντάς του ότι αυτό είχε λεχθεί «εν τη ρύμη του λόγου» και δεν πρέπει να αναφερθεί στην Ιερά Σύναξη. (...)

4. Μετά το άνοιγμα των προσφορών πληροφορηθήκαμε ότι είμαστε μεν μειοδότες (έκπτωση 33% και χρόνο περαιώ-
σης 12 μήνες), αλλά το έργο το παίρνει μια αθηναϊκή εταιρεία με έκπτωση 30%, αυτή προς την οποία εστρέφοντο όλα
τα «υπέρ» του πατέρα Αρσενίου από την αρχή και επομένως οι προσπάθειες του ήταν να το έπαιρνε αυτή η εταιρεία, και
μάλιστα ζητήθηκε από αυτήν και έδωσε πρόσθετη έκπτωση διαμορφώνοντας τελικά την προσφορά της στο 35%. Μ' αυ-
τόν τον τρόπο παρακάμψατε τον πραγματικό αρχικό μειοδότη, πράγμα που είναι σαφώς παράνομο, κατάφωρα άδικο
και άνισο (...)

5. Σε αντίθεση με την παραπάνω παράγραφο 4 μαθαίνουμε μετά ότι η άλλη εταιρεία τελικά συμβλήθηκε με έκπτωση
25%, δηλαδή το έργο θα κοστίζει στην Ι.Μ. επί πλέον 40.000.000 δραχμές περίπου, από ό,τι προσφέραμε εμείς, η οποία
διαφορά αυξάνεται ακόμη περισσότερο και πηγαίνει στα 50.000.000 περίπου, αν λάβετε υπόψη και την πρόσθετη προ-
φορική προσφορά μας προς την Ι.Μ. να διαθέσουμε μηχανήματα για τη μόρφωση του δρόμου από το Μοναστήρι στη
Μορφωνού, αποκαθιστώντας τις ζημιές που έπαθε αυτός ο δρόμος από τις βροχές.

6,7 [Αναφέρεται στις ψευδείς πληροφορίες που έδωσε ο πατέρας Αρσένιος στους εκπροσώπους της εταιρείας]

8. Δεν αναφέρεται πουθενά στη συναφθείσα σύμβαση ο χρόνος περαίωσης του έργου, ενώ είναι από τους κυριότε-
ρους όρους της διακήρυξης, πράγμα που δημιουργεί πονηρές σκέψεις. (...)

9. Είναι ηλίου φαεινότερον ότι πληρούμε όλους τους όρους για την ανάληψη του έργου και είμαστε οι μόνοι μειοδό-
τες με μεγάλη διαφορά από τους άλλους. (...)

ΕΠΙσημαίνουμε

ΑΛΟΙ ΟΙ ΝΟΜΟΙ ΤΩΝ ΜΕΤΑΛΛΕΙΩΝ;

α) Εκπληκτικά είναι τα ευρήματα που δίνει η γη της Χαλκιδικής και στις φετινές ανασκαφές. Στο χώρο των Αρχαίων Σταγείρων έχει ήδη αποκαλυφθεί τοίχος μήκους 30 μέτρων, αρχαίου ναού (6ος π.Χ.) και πολλά γλυπτά από τα αετώματά του (θα επανέλθουμε με περισσότερα στοιχεία σε άλλο τεύχος).

β) Στην ίδια περιοχή συμβαίνουν και άλλα καταπληκτικά πράγματα για τα οποία κάποιος πρέπει να πάρουν θέση.

Έμμισθοι εύσωμοι κύριοι απαγόρευσαν δύο φορές στον αρχαιολόγο

κ. Κώστα Σισμανίδη να μπει στην περιοχή των πρώην μεταλλείων Μποδοσάκη,

αγορασμένων τελευταία από την канаδέζικη εταιρεία TVX-GOLD ELLAS.

Η συγκεκριμένη περιοχή είναι κατάσπαρτη από αρχαιότητες και μνημεία (προϊστορικά, κλασικά-ρωμαϊκά), και ο αρχαιολόγος δεν πήγαινε στα μεταλλεία για να... κάνει τα μπάνια του.

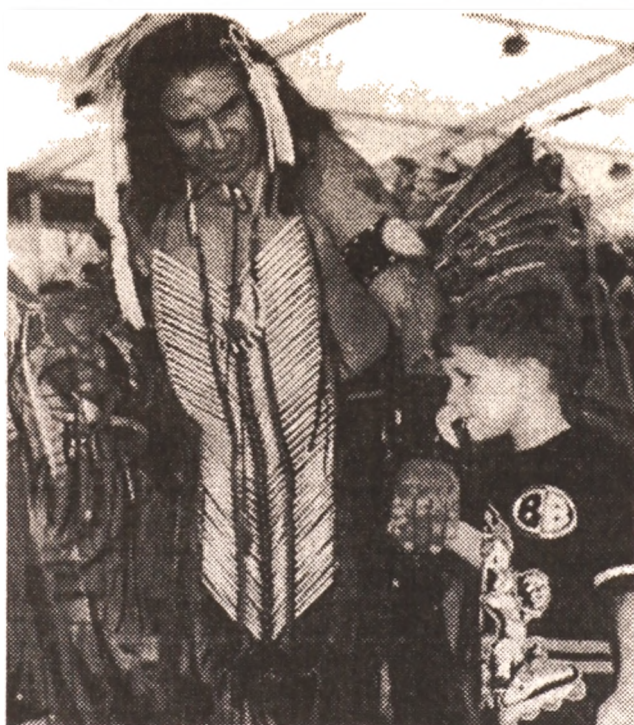
Αλήθεια, τι λέει γι' αυτά το υπουργείο Πολιτισμού; Ή μήπως στα μεταλλεία ισχύουν άλλοι νόμοι από αυτούς που ισχύουν στην υπόλοιπη επικράτεια;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΛΥΚΕΣΑΣ

ΚΑΡΝΑΒΑΛΙ-ΑΡΙΑΧΤΗ

ΤΟ CARNIVAL 2000, ένα δωδεκαήμερο εκδηλώσεων στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας τη διοργάνωση του οποίου είχε αναλάβει η εταιρεία Soul Mates, τελείωσε άδοξα αλλά, συγχρόνως, και με... παταγώδη τρόπο. Οι 50 Ινδιάνοι που ήρθαν από τις ΗΠΑ και έστησαν στο χώρο του Carnival το δικό τους χωριό, οι 70 υπάλληλοι του σταδίου και δεκάδες ακόμα εργαζόμενοι που δούλεψαν στο στήσιμο και τη λειτουργία του «καρναβαλιού» έμειναν... στον άσσο όταν ανακάλυψαν ότι οι επιταγές που είχε μοιράσει αφειδώς ο ελληνοαμερικανός εκπρόσωπος της Soul Mates Βασίλης Καρποδίνης ήταν ακάλυπτες. Εκ των υστέρων, το ιδιωτικό συμφωνητικό που είχε υπογράψει ο Κ. Καρποδίνης με τη διοίκηση του σταδίου αποδείχθηκε ψεύτικο.

Την έκτη ημέρα του φεστιβάλ, στις 4.7, η διοίκηση του σταδίου ανακάλυψε την «κανονιά» του Ελληνοαμερικανού όταν εκπρόσωποι της πήγαν να εισπράξουν την επιταγή που είχε υπογράψει ο Καρποδίνης η οποία ήταν και αυτή ακάλυπτη, και κατεβάζοντας τους διακόπτες του ρεύματος έκλεισε οριστικά το φεστιβάλ. Την ίδια στιγμή, ο Καρποδίνης είχε εξαφανιστεί με τις εισπράξεις των προηγούμενων ημερών

στην τσέπη.

Οι 50 Ινδιάνοι, ύστερα από μεγάλη ταλαιπωρία –αφού δεν είχαν χρήματα να καλύψουν τις βασικές τους, έστω, ανάγκες– επέστρεψαν στην Αμερική απογοητευμένοι από την πατρίδα μας, ενώ η διοίκηση του σταδίου καθώς και πολλοί απ' τους εργαζόμενους έχουν καταθέσει ήδη μήνυση κατά του Ελληνοαμερικανού «μπίζνεσμαν». Οι show business, πάντως, απέδωσαν – για τον εαυτό του αποκλειστικά!

Λεωνίδας Βαλασόπουλος

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• **Διαβάστε:** Το νέο τεύχος του περιοδικού Πλανόδιον (τχ. 23, Ιούνιος 1996), αφιερωμένο εξ ολοκλήρου στην «Αισθητική φιλοσοφία της Σχολής της Φρανκφούρ-

της». Ο Γιώργος Σαγκριώτης και ο Φώτης Τερζάκης επιμελούνται μια ενότητα κειμένων για τη σχολή της σκέψης που «έδωσε στην τέχνη και στην αισθητική τέτοια προεξάρχουσα βερύτητα, τέτοια δραματική σημασία, που δεν είναι υπερβολή να πει κανείς ότι την έκανε θεμέλιο όλης της φιλοσοφίας της». Αντόρνο, Μπένγιαμιν, Χορκχάιμερ, Λέβενταλ – όλοι αυτοί για τους οποίους ο Μισέλ Φουκώ έλεγε: «Ίσως εάν είχα διαβάσει αυτά τα έργα πιο νωρίς να είχα κερδίσει πολύτιμο χρόνο.»

• **Ακούστε:** Τον κιθαρίστα Ottmar Liebert και την μπάντα του Luna Negra, για πρώτη φορά στην Ελλάδα, στο Λυκαβηττό, τη νύχτα της 29 Ιουλίου. Κινεζο-γερμανο-ούγγρος, ξεκίνησε από τη Γερμανία, έζησε στη Βοστώνη αλλά τη δική του μουσική την πρωτόπαιξε στη Σάντα Φε. Ενέργεια και συναίσθημα, στο χώρο του new age, υπόσχονται στους ρέκτες της μουσικής ο κιθαρίστας κι η παρέα του.

• **Ακούστε II:** τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Βουκουρεστίου υπό τη διεύθυνση του Andrian Sunshine και με σολίστ τον Τάσο Πάππας, που θα ανοίξει αύριο το βράδυ, στις 21.30, το Διεθνές Φεστιβάλ της Πάτρας - Διαδρομές τραγουδιού '96. Οι ελληνογερμανικές πολιτιστικές σχέσεις στο απόγειό τους – κι η καλοκαιρινή Πάτρα, στο παρελθόν, έχει επιφυλάξει ιδιαίτερα ευχάριστα καλοκαιρινά βράδια στους επισκέπτες της...

• **Διαβάστε II:** Το καινούργιο βιβλίο του Γιώργου Μπρουνιά, *Απόσπασμα* (εκδ. Το Ροδακίό, Αθήνα 1996), τρία χρόνια μετά τις πολυσυζητημένες *Σημειώσεις για ένα ημερολόγιο*. «Μουσική άγραφη σε πεντάγραμμα – φλάουτα σε μυστήριο και δάκρυα σιγανά»· «μήλο στα δόντια / χρώμα σα πόδια / στάχτη του κόσμου / η νύχτα στο τέλος».

Πλανόδιον
ΑΘΗΝΑ ΙΟΥΝΙΟΣ 1996

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΤΗΣ ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗΣ

23

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΙ...

...α Οζ, του Ερίκ Ροσάν.

Πάολο και Βιττόριο Ταβιάνι: Εκλεκτικές συγγένειες.

...ν ώρα των κυνικών καινμάτων, που οι πε-
...ότερες κινηματογραφικές εταιρείες κα-
...ίζουν τους θερινούς με α' προβολής ται-
...χαμηλής ποιότητας, αδιάφορες ως επί το
...στον, μια μικρή ανεξάρτητη εταιρεία με
...ύθυνση στις ταινίες τέχνης, οι περισσό-
...από τις οποίες είναι ευρωπαϊκής προέ-
...σεως, προγραμματίσει κιόλας τις ταινίες
...εξασφάλισε και θα προβάλλει στους κι-
...τογράφους τη χειμερινή σαιζόν.

...όκειται για τη σχετικά νεοσύστατη
...ρεία AMA films, του κ. Γιώργου Στερ-
...η και των συνεργατών του, που πέτυχε
...με μεγάλη επιτυχία με την προβολή της
...ίας του Ματιέ Κασσοβίτς, *Το μίσος*.
...καθώς φαίνεται, η καινούργια της σο-
...δεν είναι διόλου ευκαταφρόνητη,
...ύ, μεταξύ άλλων, έγινε δυνατόν να εξα-
...λίσει και το πρώτο βραβείο του τελευ-
...υ Φεστιβάλ των Καννών, την ταινία
...τικά και *Ψέματα* του Μάικ Λη.

...άμεσα στις υπόλοιπες ταινίες της εται-
...ς, ξεχωρίζουμε τη νέα ταινία του Νταϊ-
...τ Λυντς, *Χαμένη λεωφόρος*, καθώς και
...αινία Νάντια του σκηνοθέτη Μάικ
...ερέυντα - το δυναμισμό του οποίου
...γράφει χωρίς δισταγμό ο Λυντς. Ο
...ερτράν Ταβερνιέ από τη Γαλλία παρου-
...ει το *Λοχαγό Κονάν* και ο Ερίκ Ροσάν
...ολύ σασπένς μια «χιτσκοκική άσκηση»,
...άνα Οζ. Η *Βάνανση αγάπη* του Ναπο-
...νου Μάριο Μαρτόνε είναι ένα σκοτει-
...ρωτικό θρίλλερ και *Η υπόσχεση* των
...και Ζαν Πιερ Νταρντέν προσφέρει τη
...ρονή όψη του κλασικού *Κλέφτη των*
...ηλάτων...

...ουν ακόμα εξασφαλισθεί οι ταινίες:
.../ Σάββατο πάνω στη Γη της Νταϊάν

Μπερτράν, Λούλου του Σρίνιβας Κρίσνα,
Καλώς ήλθατε στο κουκλόσπιτο, μαύρη κω-
μωδία του Τοντ Σολόνζ, Πόθος και εκδίκη-
ση των Πωλ Κοξ και Τζων Κλαρκ, Ντό-
μπερμαν, κόμικς περιπέτεια του Γιαν Κού-
νεν, Η γλυκιά μετά θάνατον ζωή του Άτομ
Εγκογιάν, Δικό του και δικό της του Χαλ
Σάλγουιν, *Taxandria*, μια πόλη χωρίς μέλ-
λον του Ραούλ Σερβέ. Τέλος, αναγγέλλεται
η επιστροφή του Ματιέ Κασσοβίτς, η νέα
ταινία του οποίου, *Δολοφόνοι*, με θέμα δα-
νεισμένο από την πρώτη του μικρού μή-

κους, έχει πρωταγωνιστή τον παλαίμαχο
Μισέλ Σερρώ.

Η νέα χρονιά για την AMA θα ανοίξει πα-
νηγυρικά με τον ερχομό στην Ελλάδα των
αδελφών Ταβιάνι, που θα παρουσιάσουν τη
νέα ταινία τους *Εκλεκτικές συγγένειες*, που
στηρίζεται στο πασίγνωστο μυθιστόρημα
του Γκαίτε.

Χαιρετίζουμε το δυναμισμό της μικρής αυ-
τής εταιρείας. Αν τον προσθέσουμε στις ήδη
δοκιμασμένες επιλογές των δύο άλλων μι-
κρών γραφείων διανομής, της Rosebud του
Ζήνου Παναγιωτίδη και της Ονο του Βάσου
Γεώργα, βλέπουμε ότι το τοπίο του κινημα-
τογράφου αλλάζει ουσιαστικά και το, από
πολλά χρόνια αναζητούμενο εναλλακτικό
κύκλωμα προβολών, μοιάζει να διεκδικεί
όλο και πιο δυναμικά το πιο σκληροπυρηνι-
κό κινηματογραφόφιλο κοινό. Θα περιμέ-
νουμε και αυτών τις επιλογές.

Η.Κ.

Αριστερά, ο
Μάικ Λη,
σκηνοθέτης
της ταινίας
Μυστικά και
ψέματα.
Πλάι, ο
Ματιέ
Κασσοβίτς,
νέο τρομερό
παιδί του
γαλλικού
κινηματο-
γράφου.

ΜΟΥΣΙΚΗ

του ΑΓΑΜ. ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Σκέψεις με αφορμή τη συναυλία του Ριγιούτσι Σακαμότο, στο Ηρώδειο.

Ο «αρχιτέκτονας» Σακαμότο στο Ηρώδειο

1. Περιμένοντας να ακούσουμε τα λίγο-πολύ κλασικά πια soundtrack του συνθέτη Ριγιούτσι Σακαμότο από τις ταινίες *Τελευταίος Αυτοκράτορας*, *Ψηλά Ταξιδίνα*, *Μικρός Βούδας*, *Τσίσι στη Σαχάρα*.

2. Αιφνιδιαστήκαμε στη συναυλία αυτή όταν ο δεξιότεχνος Σακαμότο έβγαλε –πέρα από άλλα– τρεις άσους από το μανίκι του. Απορροφώντας τους πάνω στο τραπέζι φανέρωσε μια ζηλευτή «αρχιτεκτονική» ικανότητα.

3. Στην «αιζέντα» μιας σύγχρονης αρχιτεκτονικής μπορούμε να επισημάνουμε ορισμένα στοιχεία. Ο «αυτοσχεδιασμός», η «λογοκρισία» και ο «μινιμαλισμός» ενός συνθέτη ερευνούν τα όρια της αρχιτεκτονικής. Ταυτόχρονα, όμως, ένας επιδέξιος χειρισμός τους μοιάζει σχεδόν αδύνατος. Ο Σακαμότο, με κάθε του χειρονομία, με κάθε στροφή της μουσικής του, μας διαψεύδει...

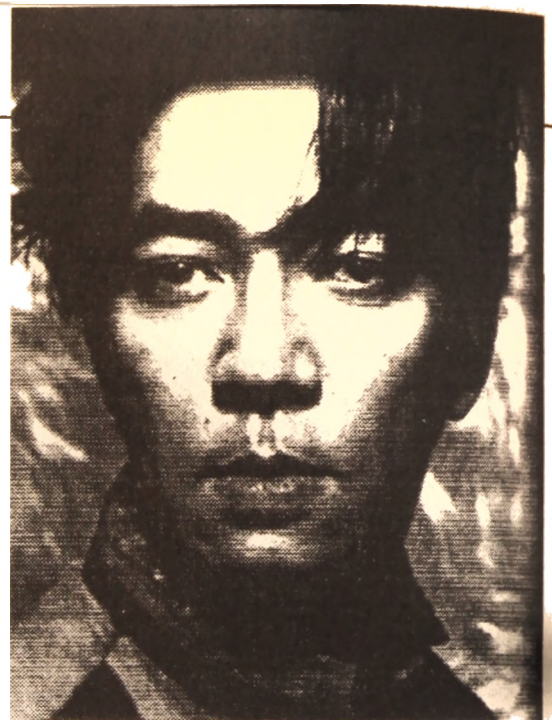
4. Όταν ο Σακαμότο άρχισε να αυτοσχεδιάζει, έμοιασε να αρχίζει μια παραφωνία. Όταν χόθηγε μέσα στο εσωτερικό του πιάνου, σχεδόν καταβροχθισμένος από τη μαύρη οσμή του, χτυπούσε, έγδερνε και τιμπούσε τις χορδές. Και στις δυο περιπτώσεις ήταν εντυπωσιακός ο συντονισμός του με το ρολί και το ταξί. Ένα σκεπτικό σύνθεσης διατηρούσε την πειθαρχία. Η κατάσταση δεν έφτανε εκτός ελέγχου, κάθε άλλο μάλλον. Ο έλεγχος που διατυπώνουν τόσο

«σύγχρονα» κτίρια δεν απουσίαζε. *Πόσους, όμως, πειραματισμούς αυτά επιτρέπουν;* Μπορεί να αυτοσχεδιάσει μια αρχιτεκτονική της οποίας η τελική εικόνα έχει καθοριστεί από την αρχή; Μπορεί κανείς βαδίζοντας την «πεπατημένο οδό» να βρεθεί ξαφνικά εκτός αυτής;

5. Όταν ο Σακαμότο άρχισε να συνοδεύει κατά τη διάρκεια ενός κοιμιατιού του τη φωνή από μια προπαγάνδα, σε ίσους τόνους, πολλοί θα σπεύσανε να υποδείξουν το «ασυμβίβαστο». Ήταν τόσο αθόρυβη η κριτική του στη συγκεκριμένη ομιλία όσο και η λογοκρισία που ο λόγος αυτός επέβαλε. Η ρυθμική

και ισότονη μουσική του «ισοπέδωνε» τον λόγο, ενώ ταυτόχρονα άφηνε την ισοπεδωτική λογοκρισία του ανέπαφη. Η λογοκρισία άλλαξε θέσεις ανάμεσα στον μουσικοσυνθέτη και τον ομιλητή. *Αν ο Σακαμότο κατασκεύαζε μια αρχιτεκτονική της λογοκρισίας –αποδεικνύοντας ότι αυτή δρά απ' έξω αλλά και μέσα μας– ποια είναι η λογοκρισία της αρχιτεκτονικής;* Ποια είναι η λογοκρισία που ασκούν οι αρχιτέκτονες και ποια εκείνη της οποίας γίνονται θύματα;

Γιατί είναι ίσως εκείνα ακριβώς που η λογοκρισία από την αρχιτεκτονική αφήνει «αλώβητα» που μένουν ακόμα περισσότερο «καλυμμένα». Ένα καθημερινό *savoir-vivre* διαιωνίζεται έτσι ατάραστα, χωρίς κρίση. Δεν θα είχε και νόημα να αναιρεθεί από τη στιγμή που απουσιάζει ένα σκεπτικό. Αλλά η αρχιτεκτονική λογοκρισία είναι και η υπογράμμιση συνηθειών, μια χωρική αποτύπωση ήδη taboo από την «ουδέτερη» αρχιτεκτονική. Όταν οι αρχιτέκτονες αποφάσισαν να επιβάλουν τον αυτοπεριορισμό τους, –να αποκοπούν από τις άλλες τέχνες και επιστήμες– τότε εξασφάλισαν και τη «λογοκρισία της επιφάνειας». Η όποια κριτική απ' έξω ήταν λογικό να παραφθαρεί. Η αρχιτεκτονική είχε αποκραδίσει έτσι ότι θα σχολιάζεται όπως ένα κοσμικό γεγονός. Ότι δηλαδή «είδαμε ένα νέο κτίριο, καλό ή κακό»... Για να ακολουθήσει μετά μόνο η αμηχανία εκείνου που κοιτάζει ένα ακατα-

Ο Ριγιούτσι Σακαμότο

νόητο οχυρό πύργο...

6. Ο Σακαμότο πέρα από την κλασική και την εθνική μουσική που χειριζόταν δεξιότεχνικά, παρέμενε ένας μινιμαλιστής. Με ελάχιστα στοιχεία κατάφερε να δώσει ένα συναισθηματικό πλούτο. Η λιτότητά του θύμιζε τη λιτότητα της παραδοσιακής ιαπωνέζικης αρχιτεκτονικής. Δεν είναι τα παραφωτωμένα με διακοσμήσεις εσωτερικά, αλλά εκείνα που ορίζονται από τατάμι πάνω σε ένα ξύλινο δάπεδο και συρόμενα περιμετρικά πανέλα με ριζόχαρτο.

Μια αντίστοιχα μινιμαλιστική, καθ' όλα μοντέρνα όμως, αρχιτεκτονική δείχνει να μεσουραίνει αυτή την εποχή. Οι Herzog & Meuron, Chipperfield και Pawson δίνουν το στίγμα τους. Τα κτίριά τους, καθαρά οποιαδήποτε «παρεμβολή» δείχνουν να απαιτούν έναν ασκητικό τρόπο ζωής. Το καθημερινό ίχνος των κατοίκων εξαφανίζεται σε μια υστερική προσπάθεια μνημειακής κενότητας.

Αρχιτεκτονική ματαιοδοξία; Μάλλον όχι – η εξαφάνιση της ζωής αποτελούσε καθημερινή εξάσκηση και στα παλιότερα «διακοσμητικά» σπίτια. Μόνο που εκεί η εξαφάνιση των ιχνών γινόταν με πολλαπλά καλύμματα πάνω στους καναπέδες, στα ευαίσθητα έπιπλα, στα κειμήλια. Μια νεκρωτική ακινησία διαπερνούσε και εκεί τα εσωτερικά. Είναι πολύ περισσότερο η απώθηση του φθαρμένου και εφήμερου που φαίνεται να καταδυναστεύει τόσο τα μινιμαλιστικά όσο και τα κλασικά κτίρια. Ένα ερώτημα μας αφήνει αναπάντητο η μινιμαλιστική αρχιτεκτονική. *Μέσα στην κεκτημένη ταχύτητα «καθαρισμού», απομακρύνεται και η διαλεκτική σχέση με ένα ζωντανό παρόν που μας βομβαρδίζει. Η άγνοιά του το κάνει ακόμα πιο βάνουσο.* Ο μινιμαλισμός της αρχιτεκτονικής κινδυνεύει να γίνει έτσι μινιμαλισμός των δυνατοτήτων της...

Το ερώτημα το έχει απαντήσει προ πολλού ο Σακαμότο – γι' αυτόν μινιμαλισμός είναι το μέσο...

ΜΟΥΣΙΚΗ

της ΜΑΡΙΑΣ ΤΟΠΑΛΗ

Δuo συναυλίες στην πλούσια, αυτή την περίοδο, από μουσικής απόψεως αθηναϊκή νύχτα αντικρουόμενα συναισθήματα...

Η Loreena McKennit γοήτευσε όσους συγκεντρώθηκαν στο Λυκαβηττό. Ο Jan Garbarek, στο Ηρώδειο, δεν κέρδισε παρά μόνον αυτούς που ήταν διατεθειμένοι να κερδηθούν...

ρούμενοι και δοσμένοι στο κοινό: τότε χαίρεται κανείς που δεν έχουν ξεπουληθεί όλα τα εισιτήρια και μπορείς ν' ακουμπάς τον αγκώνα σου στη σκηνή χωρίς να σε σπρώχνουν. Αλλά του χρόνου μάλλον θα 'ναι «χειρότερα», γιατί όλοι θα έχουν πει στους φίλους τους πόσο καλά ήταν φέτος με την Loreena McKennit και τους δικούς της φίλους στον Λυκαβηττό. Τρομερές φάτσες που παίζουν τρομερή μουσική. Βιολί με τάμπλας. Αρπα και τουμπερλέκι. Σαίξπηρ και Σούφι. Δεμένα -και όχι συγκολλημένα- με ευαισθησία. «As much is concealed as is revealed», λέει η ίδια στο συνοδευτικό κείμενο του *Mask and Mirror*.

Η Loreena McKennit (πάνω) και ο Jan Garbarek (δεξιά).

Ξωτικά τον Λυκαβηττό

ταν κάποιος βάζει την ιρλανδέζικη γκάιντα να παίζει πάνω σ' ένα ρυθμό αργού τσιφτετελίου ή να παίζει τρελά ταυτόχρονα μ' ένα πιάνο με ουρά, τότε το πράγμα έχει ενδιαφέρον. Όταν αυτός ο κάποιος μιλά για τον ις κάτω από τον έναστρο ουρανό του αβηττού, χαϊδεύει μια μεγάλη άρπα, πουδία σαν κελτικό ξωτικό ένα τραγούδι που λέγεται «Marrakesh Night ket»... Όταν όλα ξαφνικά έχουν γίνει ηλότονα κι επικοινωνιακά, όπως άσσε αυτήκοος γνωστός έλληνας «έ-» συνθέτης. Όταν τα μαλλιά αυτού του μιον ανεμίζουν σαν πυρκαγιά. Όταν μέλος της ορχήστρας είναι, εκτός από ές μουσικός, και μια τρομερή «φάτσα», να δημιουργείται αίσθηση έντονης ρικότητας. Όταν είναι όλοι τους χα-

Ξανασκευτείτε το...

Δυστυχώς δεν μπορούμε να πούμε τα ίδια και για τη συναυλία του **J. Garbarek** στο Ηρώδειο. Ωραία η μουσική, δεν λέω, καλό το γκρουπ εν συνόλω και ως μονάδες, αλλά δεν είμαστε τόσο... ιθαγενείς ώστε να μας σεργιούν ένα δεύτερο μέρος αποτελούμενο σχεδόν μόνον από σόλο των τεσσάρων κατά σειράν. Στις ευρωπαϊκές πρωτεύουσες, βέβαια, ο Νορβηγός δεν παίζει στις μεγάλες σκηνές και, στις μικρότερες που τον φιλοξενούν, κουράζεται κάπως

περισσότερο για να προσφέρει ένα «γεμάτο» πρόγραμμα. Μήπως πρέπει κι εμείς να γίνουμε απαιτητικότεροι; Και το ρεύμα της «παράξενης», της «έθνικ» ή όπως αλλιώς μπορεί να ονομαστεί, μουσικής στον τόπο μας αρχίζει σιγά σιγά να παλιώνει, με την φανταστική του όρου έννοια. Οπότε ας μην θεωρούν οι διαχειριζόμενοι το προϊόν ότι αρκεί να είναι ευχαριστημένες οι κοσμικές κυρίες που έχουν χόμπυ τον εσωτερισμό και οι εθνο-γιάπες που χρειάζονται ιδιαίτερη υπόδειξη για να κλείσουν τα κινητά τους κατά τη διάρκεια της συναυλίας, γιατί υπάρχει και κόσμος που εννοεί και κατανοεί και θα το σκεφθεί πολύ να ξαναπάει ν' ακούσει τον Garbarek.

Ωραιότερο στιγμιότυπο, μια παρέα από μπατσούληδες «στα ψηλά» του Ηρώδειου, που, έχοντας βγάλει τα καπέλα λόγω της ζέστης, έπαιζαν στο σκοτάδι σαν παιδιά κουνώντας τα καπέλα αυτά σε αχνές φωτεινές λωρίδες, υπό τον ήχο του σαξοφώνου...

Μικρά γλυκόπικρα

του Απόστολου Λυκεσά

Η «αυξήτηση» για το πρώην Βασιλικό Θέατρο συνεχίζεται στη Θεσσαλονίκη. Μετά το σταμάτημα των εργασιών από την πολεοδομία, οι άνθρωποι της εταιρείας έχουν αποδυθεί σε αγώνα για την έκδοση των απαιτούμενων αδειών, ο διευθύνων σύμβουλος της Πολιτιστικής κ. **Κώστας Λοΐζος** δηλώνει και πάλι ότι «έγιναν κάποιες παρατυπίες», αλλά «όλα θα ρυθμιστούν με την έκδοση Προεδρικού Διατάγματος» και ο νομάρχης κ. **Κώστας Παπαδόπουλος** διευκρίνιζε ότι αισθάνεται ευτυχής (:), διότι δεν θα χρειαστεί να υπογράψει ο ίδιος αλλά ο υπουργός ΠΕΧΩΔΕ Κ. Λαλιώτης.

Το καταληκτικότερο όλων είναι ότι κύκλοι της Πολιτιστικής επέρριπταν ευθύνες στην Ένωση Πολιτών, επειδή κατήγγειλε τις παρατυπίες! Ούτε λίγο-ούτε πολύ, δηλαδή, προσπαθούν να αποδείξουν ότι οι καταγγέλλοντες τις παρατυπίες είναι το ίδιο ακριβώς μ' αυτούς που τις διαπράττουν. Διαλαλούσαν μάλιστα ότι «σε όποια οικοδομή της πόλης και να πάμε θα βρούμε παρατυπίες»... Αν παρεξηγηθούν οι εργολάβοι, να δούμε τι θα κάνουν.

• **Και πρωτεύουσα... αϋπνίας:** Στο μεταξύ, δεν έβγαιναν τα προβλήματα με το πρώην Βασιλικό, προέκυψαν και άλλα με έτερο μεγάλο έργο. Αυτό που γίνεται για την αναμόρφωση των αιθουσών στο κινηματοθέατρο Ολύμπιον, το οποίο έχει ήδη αγορασθεί από τον ΟΠΠΘ. Γείτονες έστειλαν την αστυνομία, γιατί... δεν μπορούσαν να κοιμηθούν εξαιτίας των εργασιών που συνεχίζονταν και σε ώρες κοινής ησυχίας. Με δεδομένο ότι από την Πολιτιστική έχει αναγγελθεί ότι σε πόλη έργα της τα συνεργεία θα πρέπει να δουλεύουν συνεχώς 24 ώρες (σε τρεις βάρδιες) για να προλάβουν τους χρόνους παράδοσης, αντιλαμβάνεστε τι μέλλει γενέσθαι στη Θεσσαλονίκη. Μια πόλη θα πρέπει να συνηθίσει στην... αϋπνία.

• **Αιχμάλωμα για... διαφημίσεις:** Αλλά φαίνεται πως, όταν «στραβώνει το γλίστριο», όλα ακολου-

θούν την ίδια πορεία, και τίποτα δεν λέει να χωρήσει ίσια.

Έτσι λοιπόν, έχουν περάσει -αισιώς- δύο χρόνια τώρα, που η Πολιτιστική προσπαθεί (!) να δαπανήσει περίπου 2,5 δισ. δρχ. για τη διαφημιστική της καμπάνια και δεν τα καταφέρνει.

Εν ολίγοις. Το διαφημιστικό μέρος είχε ανατεθεί αρχικά στην εταιρεία **Zero Point**, οι προτάσεις της οποίας δεν έγιναν αρεστές στο Διοικητικό Συμβούλιο του ΟΠΠΕ. Έπειτα από «εξαντλητική» έρευνα βρέθηκε αθηναϊκή εταιρεία που θα έβγαζε τα κάστανα από τη φωτιά. Το όνομα αυτής: **BBDO**. Συμπτωματικώς, η τελευταία είναι μητρική της Zero Point. Το πρόβλημα εντοπίζεται στο γεγονός της ανάθεσης από την BBDO στην εταιρεία STEFI της δημιουργίας 4 διαφημιστικών σποτ (των 30/40 δευτερολέπτων έκαστον) έναντι 300 εκατ. δρχ. Η BBDO θα έπαιρνε 10 εκατ. εργολαβικό κέρδος για την ανάθεση ενός εκάστου σποτ. (Γιατί η Πολιτιστική δεν μπορούσε να αναθέσει απευθείας στη STEFI τη δουλειά, είναι ένα ερώτημα στο οποίο δεν θέλουμε σώνει και καλά απάντηση). Η STEFI, πάντως, ανέθεσε τη δημιουργία του πρώτου μηνύματος στον πολύ καλό σκηνοθέτη κ. Ν. **Περάκη**. Ο οποίος έκανε μεν το σποτ, δεν ικανοποίησε όμως το Διοικητικό Συμβούλιο της Πολιτιστικής, που έδωσε εντολή στο μέλος του κ. **Χρ. Χριστοδούλου** να «αξιοποιήσει το υλικό που συγκεντρώθηκε για τη δημιουργία σποτ από την εταιρεία STEFI»... Η συνέχεια επί της οθόνης μας αργότερα.

• **Το Λούβρο λέει όχι:** Τα «στραβά» δεν έχουν τέλος για την Πολιτιστική. Ήρθε επιτέλους και η πολυπόθητη απάντηση από το Μουσείο του Λούβρου για τη μεταφορά στη Θεσσαλονίκη για το 1997 των περίφημων Incautada και είναι αρνητική. Σε επιστολή του γενικού συντηρητή του Τμήματος Ελληνικών-Ετρουσκικών-Ρωμαϊκών Αρχαιοτήτων κ. **Αλέν Πασκιέ** διατυπώνεται η άρνηση του υπουργού Πολιτισμού της Γαλλίας στην έξοδο των μαρμάρων ακόμη και από το Λούβρο.

Ιδού και το περιοδικό της Πολιτιστικής. Ένα ποτ πουρί από θέματα Θεσσαλονίκης με ερασιτεχνικό στήσιμο, που προσπαθεί να κρυφτεί πίσω από χρώματα και παράξενες γραμματοσειρές.

Επιπλέον, τονίζεται ότι λόγω ανακαίνισης κ του φόρτου εργασίας, μάλλον (:) θα καθυστερσει και η πιθανότητα κατασκευής εκμαγεία αφού θα χρειαστεί ειδική μέθοδος για να γίνουν αυτά και φυσικά τεράστια έξοδα.

Εν ολίγοις, ξεχάστε και την πιθανότητα να στείλουμε αντίγραφο. Έτσι, μάλλον θα μείνουμε τα ημερολόγια που κατασκευάστηκαν πριν χρόνια και είχαν ως μοναδικό τους θέμα τις συγκεκριμένες στήλες...

• **Τα ψιλά:** Μέσα στο χορό των εκατομμυρίων και δισεκατομμυρίων της Πολιτιστικής τώ προέκυψε κι ένα μικρό πρόβλημα μερικών χιλιάδων δραχμών.

Πριν από 3 μήνες, η Πολιτιστική υπέγραψε 1 μηνια σύμβαση εργασίας με γραφείο Δημοσίων Σχέσεων με αμοιβή 6 εκατομμυρίων δρχ. ακριβώς έκανε το γραφείο για να αμειφθεί με 6 εκατ. τον μήνα δεν το ξέρουμε. Αυτό που ξέρουμε είναι ότι τώρα ζητεί και το ΦΠΑ...

• **Ανακάλυψη-πονοκέφαλος:** Στο κέντρο της Θεσσαλονίκης, στην πλατεία Αριστοτέλους αποκαλύφθηκε την προηγούμενη εβδομάδα αρχαιολογικό εύρημα υψίστης σημασίας για την ιστορία της πόλης. Σε εργασίες που εκτελούνται για το φυσικό αέριο, αποκαλύφθηκε -κατά φαινόμενα- μία από τις προβλήτες του Αρχαίου Λιμανιού της πόλης. Γεγονός που σημαίνει νέες φασαρίες (:) για τον Δήμο, ίσως και την Πολιτιστική, αφού θα πρέπει να συγκατατεθούν και ενισχύσουν οικονομικά τις ανασκαφές που πρέπει άμεσα να αρχίσουν.

Αξίζει να σημειωθεί ότι από την πλατεία Αριστοτέλους ξεκινά ένας από τους αρχαιολογικούς περιπάτους που εντάχθηκαν στα έργα της Πολιτιστικής. Ελπίζουμε ότι δεν θα προκύψει διαμάχη με τους αρχαιολόγους, όπως συνέβη στην πλατεία Διοικητηρίου...

ΥΓ. Συντάκτης είναι ο ίδιος με τον... Παναγιώτη το προηγούμενου τεύχους... Αιχώς ο δαίμονας του τεύχους, ούτε και έναν από τους δώδεκα Αποστόλους δεν κατάφερε να πετύχει...!

ΘΕΑΤΡΟ

Από την παράσταση του *Οιδίποδα* του Ενέσκου.

Την περασμένη Παρασκευή, όποιος βρέθηκε στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου είχε μια οδυνηρή εμπειρία από την ερμηνεία του Γιώργου Κιμούλη στον *Οιδίποδα Τύραννο*. Μάλλον για τον πρίγκιπα

«σκάλωσε» η παράσταση ήταν ακριβώς στη σκηνοθεσία του Σερμπάν.

Την αναμονή και την απορία ήρθε και διαδέχθηκε η δυσθυμία. Ίσως επειδή περιμέναμε ένα διαφορετικό ανέβασμα του *Οιδίποδα*. Περισσότερο συντονισμένο, λιγότερο φορτωμένο, λιγότερο «ευρηματικό».

Στο πρόγραμμα αλλά και από όσα μας είπε ο ίδιος ο Σερμπάν στη σύντομη συνάντηση που είχαμε μαζί του, ήταν σαφώς κατατεθειμένες οι προθέσεις του σκηνοθέτη: «*Θέλησα να αναπαραστήσω όλη την ιστορία της Ρουμανίας στον εικοστό αιώνα*».

Ο Ενέσκου έγραφε την όπερά του σχεδόν επί μία εικοσαετία αποτυπώνοντας σ' αυτήν και το δικό του δράμα της προσφυγιάς. Ο Σερμπάν ξεκίνησε από το σημείο αυτό - και παντρεύοντας τη μοίρα του Ενέσκου με τη δική του και με εκείνην του άλλου αυτοεξόριστου καλλιτέχνη, του Μπραγκούζι-έστησε δίπλα στον αρχαιοελληνικό μύθο το δικό του μύθο, το μύθο της πατρίδας του, και οδηγήθηκε στην «κάθαρση» με τον τρόπο που αυτός πίστευε.

Μια ατέλειωτη σειρά από σύμβολα κινήθηκαν παράλληλα και βουβά κατά τη διάρκεια της παράστασης. Η μοναρχία και η περίοδος της βασίλισσας Μαίρης, η σταλινική περίοδος, η σημερινή περίοδος. Και μαζί, στο δεύτερο μέρος -ο *Οιδίπους στον Κολωνό*- αναπαραστάθηκε η καταφυγή των Ρουμάνων προς τις ΗΠΑ.

Σε όλα αυτά τα καθεστώτα υπάρχει η βία και ο φόβος· ο προπηλακισμός, οι διώξεις, η στέρση και ο λιμός· η υπακοή του πλήθους-χορού αλλά και η προσμονή κατά την στιγμή της ανατροπής των στρατοκρατών. Μια σειρά από «ταμπλώ-βιβάν» παρελαύνουν στην διάρκεια όλης της παράστασης, παρακολουθώντας τη μοίρα του *Οιδίποδα*: Ο κλήρος, η αστυνομία, οι στρατοκράτες, ο Στάλιν, η αποκαθήλωση του ήρωα «*Οιδίποδα-Μάρξ-Ένγκελς*», βοσκοί, ο δήμαρχος(-)εξουσία της Νέας Υόρκης, οι πυραυλικοί εξο-

πλισμοί. Όλα έρχονται, προσπερνούν, αποχωρούν, επανέρχονται με άλλη μορφή και νέα ενδυματολογική σήμανση. Τεράστια πανώ με αγιογραφίες, το πορτραίτο του Στάλιν ή του «*Οιδίποδα-Μάρξ-Ένγκελς*», τα νεοφασιστικά σύμβολα και ακόμη κάποιες μικρές «νύξεις»: ανθρακωρύχοι -που στήριξαν τον Ιλιέσκου-, η φτώχεια του Σιμπιού. Σύμβολα, σύμβολα, σύμβολα...

Οπωσδήποτε η ευρηματικότητα και η φαντασία του Σερμπάν, προκειμένου να «στήσει» αυτόν τον κόσμο, είναι χωρίς όρια. Αλλά τα σύμβολα είναι κάποτε παγίδες, και η συσσώρευση όλης αυτής της πληθώρας των συμβόλων στο τέλος αναιρεί την ίδια την παρουσία τους.

Κι η κάθαρση; Στο τέλος, ο σκηνοθέτης συγκεντρώνει γύρω από το «τραπέζι της σιωπής» -αναπαράσταση του αριστουργηματικού έργου του Μπραγκούζι στο Τίγκου-Ζίου- όλα τα πρόσωπα της τραγωδίας που βρίσκουν την λύτρωση από τις δυνάμεις της εξουσίας «στη δημιουργική αναζήτηση μέσα από την τέχνη». Ο Αντρέι Σερμπάν πιστεύει πως η λύση των πολιτικών προβλημάτων -η συνέχιση της ζωής μέσα στα καταπιεστικά ή τα υποκριτικά καθεστώτα- είναι η καλλιτεχνική δημιουργία.

Η παράσταση ίσως αδικήθηκε γιατί ο χρόνος της εγκατάστασής της στο Ηρώδειο ήταν ανύπαρκτος. Η «μεταφορά» από το κλειστό θέατρο του Βουκουρεστίου στους ανοιχτούς χώρους του Ηρωδείου, η ρύθμιση των φωτισμών κ.λπ. δεν ήταν εύκολη υπόθεση.

Η παράσταση πάντως, αν και υπολείφθηκε της προσμονής μας, ήταν μια χρήσιμη εμπειρία. Και ήταν χρήσιμη για τους έλληνες σκηνοθέτες που παραμένουν σχολαστικά σε μονότροπες ερμηνείες. Όμως ο Στάλιν, ο Πουρκαρέτε, ο Στάουρα έδωσαν ή υποδειγματικές ή άκρως ενδιαφέρουσες παραστάσεις είτε -όπως ο Σερμπάν- κάποιες «νύξεις» για μια διαφορετική αντίληψη στο ανέβασμα της τραγωδίας. Ας μείνει αυτό.

Χ.Γ.Π.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΡΙΤΟΥ

Η φετινή εικαστική περίοδος, που δεν λείπει να τελειώσει, μας πηγαίνει από έκπληξη σε έκπληξη γεμάτες η καθεμιά τους ουσία, πέρα από τον

Η εμπειρία των γεγονότων

εύλογο εντυπωσιασμό που προκαλούν, αφού λίγο-πολύ η Αθήνα εξακολουθεί να προσμετράται στην καλλιτεχνική περιφέρεια. Στην Εθνική Πινακοθήκη, πάντως, φιλοξενείται έκθεση με τίτλο «Η τέχνη στο τέλος του 20ού αιώνα», με επιλογές από το Μουσείο Αμερικανικής Τέχνης Whitney.

των δύο προηγούμενων εκδηλώσεων. Αλλωστε εξίσου υποδειγματική είναι και τούτη η παρουσίαση με την εξαίρεση του υπερβολικά λιτού – και δυσανάγνωστου – καταλόγου. Τέλος πάντων...

Χάρες, λοιπόν, οφείλονται σε όσους (εξ αγαθής ή όχι προαιρέσεως) και για το όσο μόχθησαν ή και για τον τρόπο με τον οποίο συντελέσανε να πραγματοποιηθεί και αυτή η έκθεση μέσα στις καλά κλιματισμένες αίθουσες της Εθνικής Πινακοθήκης. Γι' αυτό και προσυπογράφουμε τις επώνυμες ευχαριστίες που έκανε η διευθύντρια της Πινακοθήκης στον έντυπο πρόλόγό της.

Μέσα στις ίδιες αίθουσες στις οποίες μόλις πριν λίγους μήνες εκστατικοί ανακαλύπταμε τη μεγαλειώδη άνθηση της ρωσικής avantgarde η οποία κάλυπτε ουσιαστικά το πρώτο τέταρτο του αιώνα μας, σήμερα, στο δείγμα που μας έστειλε το Μουσείο Αμερικανικής Τέχνης Whitney, παρακολουθούμε την εικαστική «έκρηξη» στις ΗΠΑ στο τελευταίο τέταρτο του ίδιου αιώνα.

Εξήντα τρεις δημιουργοί με εβδομήντα τέσσερα έργα, τα πιο πολλά μεγάλων διαστάσεων, καλύπτουν το χρονικό διάστημα από το 1972 μέχρι το 1995. Τα περισσότερα απ' αυτά ανήκουν στον τρόπο και τη λογική του αναρτημένου πίνακα, ενώ τα υπόλοιπα είναι κατασκευές. Αξιοσημείωτο είναι ακόμα το γεγονός της συμμετοχής σημαντικού αριθμού γυναικών δημιουργών,

Nancy Graves: «Cantilever» (1981)
Μηρούντζος με πολύχρωμη πατίνα
2,49x1,73x1,3

με έργα ρωμαλέα και μαχητικά.

Είναι ακριβώς η πρόσφατη ακόμη ανμνηση από την έκθεση της ρωσικής πρωτοπορίας και το μελάνι που χύθηκε για τις τιμές του βραχέος βίου της που φωτίζουν τώρα το πεδίο δράσης τούτων των αμερικανών καλλιτεχνών. Ο πόλεμος, ο ολοκληρωτικός, που κήρυξαν οι ρώσοι πρωτοποριοί εναντίον της παραστατικής ζωγραφικής, οι αφαιρετικές και οι γεωμετρικές σχηματοποιήσεις με κατάληξη τις καθαυμένες φόρμες του σουπρεματισμού που με ορθόδοξη απολυτότητα εφάρμοσαν, δεν μπόρεσε να αναδείξει (και να στηρίξει) την πολεμική επανάσταση, αφού δεν συσχετίστηκε με την κοινωνική πραγματικότητα. Την αγνόησε, θα μπορούσε να πει κανείς, αφού οι εκφραστές του κινήματος κλεισμένοι μέσα στη ρομαντική τους ουτοπία σύμφωνα τουλάχιστον με τα manifestes, το πλήθος τις μπροσούρες τους.

Όπως γράφει η Johanna Drucker, σ' ένα

Μετά τις υποβλητικές παρουσιάσεις της Ρωσικής Πρωτοπορίας και της συλλογής του Δάκη Ιωάννου, θα μπορούν για ένα ολόκληρο καλοκαίρι, όσοι το αντιληφθούν, να εντρυφήσουν και σε μια τρίτη έκδοση της σύγχρονης τέχνης, ίσως μάλιστα λιγότερο ενάλωτης σε αδυναμίες θνητογενών επιλογών απ' ότι η συλλογή του Ιωάννου, για τούτο σημαντική και ισάξια

το ενδιαφέρον κείμενο, στον κατάλογο της της έκθεσης: «*Η ανεπάρκεια της φύσης να αντιμετωπίσει αληθινές κρίσεις καταρρίπτει το μοντερνιστικό σύστημα όν. Είναι αδύνατον τώρα να φαντασθούμε ότι μια πλαστική μορφή που αποτελεί το μια απλή επίθεση στους καθιερωμένους κώδικες του εικαστικού νοήματος ή μια μεταμόρφωσή τους θα μπορούσε να βρέξει οποιαδήποτε κοινωνική αλλαγή – ακόμα λιγότερο να πραγματώσει το μακρινό όραμα της μοντέρνας ουτοπίας.*» Τα έργα της έκθεσης, κάθε άλλο παρά μάτων καθιερωμένων του αμερικανικού εικαστικού ιερατείου, γίνεται αμέσως ερή η εντυπωσιακή πολυμορφία των των υλικών, των ιδεολογικών περσμένων. Όλα όμως οδηγούν στην κάλυψη, στην κριτική, στην αποσαφήνιση (ή και στην ηθελημένη σύγχυση) των του μεγάλου αμερικανικού κοινωνιορίζοντα, όπως θα τον σκιαζουν μακρονα η μετα-βιετναμική εποχή, η βία, πολιτικές ανεπάρκειες, το AIDS, το γυνείο κίνημα, οι ρατσιστικές γκετοποιήσεις, η ανεργία, οι οικολογικές νευρώσεις, καταναλωτισμός κ.ά. Μιλάμε με άλλα για το φαινόμενο του επαναπροσαλισμού του νοήματος της τέχνης που πραγματοποιούν οι νέοι αμερικανοί καλλιχνες προς έναν ριζοσπαστικό ακτιβισμού του μεταμοντέρνου, όπου όλοι οι τρόοια τα υλικά χρησιμοποιούνται σ' ανό επικίνδυνο «παιχνίδι» με τα ίδια τα του «εχθρού», τα Μαζικά δηλαδή και Επικοινωνίας ως αποκλειστικού αγωγού (και προαγωγού) λαϊκής πούρας και καταναλωτικών προτύων. Μια τέχνη σαρκασμού, πρόκλησης ή απόγνωσης. Κοντά τους βρίσκεται ο ος του Τσόμσκι, του Γκυ Ντεμπόρ, του

Λυοτάρ...

Είναι φανερό, πως η ιδέα ότι κάθε έργο τέχνης «αποκαλύπτεται» εξ ολοκλήρου με τα εικαστικά του μέσα, έχει τελειώσει. Είναι τα γεγονότα και η βιωματική εμπειρία που θα πρέπει να κατευθύνουν το βλέμμα ως τις πρωταρχικές όψεις της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Η μοναξιά, η ανθρωποφοβία, η σώρευση ενοχών, η αφυδάτωση της καθημερινότητας, η παντοδυναμία ενός έγχρωμου και παντοδύναμου ντιζάιν τροφοδοτεί με εκρηκτικό συναισθηματισμό το έργο αυτών των δημιουργών που δεν ξεκίνησαν να γίνουν οι ζάπλουτοι κυρίαρχοι των Μπιενάλε και των κοσμικών αιθουσών. Η περίοδος της Pop art είναι ήδη πολύ μακριά. Η αυταρέσκεια είναι παρελθόν. Το ίδιο και η βιρτουοζιτέ.

Όπως παρατηρεί κανείς αυτά τα έργα, διαπιστώνει ότι δεν ενώνει τίποτα τους δημιουργούς τους. Η πολυμορφία και η πολυτροπία εδώ είναι απόλυτη. Αλλά οι απορίες και οι δισταγμοί να επιχειρήσει κανείς όποιου είδους σχηματικές τακτοποιήσεις είναι επίσης ισχυροί. Με δέος αντικρίζεις αυτό το αναπεπταμένο πεδίο όπου φωνές, χειρονομίες και αντιστάσεις απεικονίζουν συχνά με καταθλιπτική ακρίβεια την αδιέξοδη πορεία προς το τέλος τίνος αιώνα; Συχνά αποκαλύπτονται ή υποδηλώνονται καταστάσεις (έστω και χαμηλόφωνες) αγάπης ή νοσταλγίας για τη χαμένη Γη της Επαγγελίας που παραμένει η παιδική ηλικία. Η ιδιαιτερότητα του καθενός από τους 63 καλλιτέχνες (βιογραφικές βασικά διαφοροποιήσεις) εμφανίζονται ισόποσες και στα έργα τους.

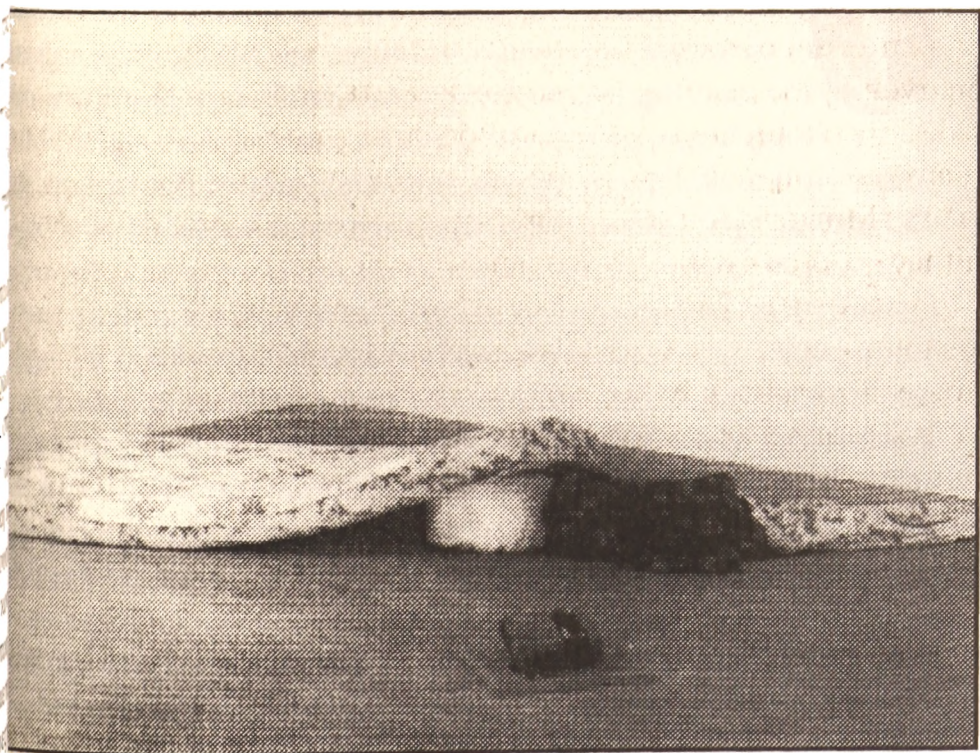
Από την απόλυτη ανθρωποφοβική μοναξιά του «Getaway No 2» του **Tony Oursler** (1994), τη λεκτική αφασία του «Lecture No 1» του **Dennis Oppenheim** (1976-83) ή το

δέος μπρος στην αισθηματική αμφιβολία του «Θα μ' αγαπάς ακόμα αύριο» του **Jack Pierson** (1994), ή, ακόμα, τις στήλες από γύψο και λαδοπαστέλ του **Glen Ligon** με τους δύο χαρακτηριστικούς τίτλους: «Δεν είμαι τραγικά έγχρωμος» (1990) και «Δεν νιώθω πάντα έγχρωμος» (1990), να περάσουμε στον σαρκαστικό «εικοστό ένατο καρδινάλιο» του **Carol André** (1975), το θαυμάσιο εντοίχισμα από ψημένο σμάλτο, σμάλτο σε ατσάλι και μεταξοτυπία της **Jennifer Bartlett** με τον υπαινικτικό τίτλο: «Λεωφόρος Falcon, παραθαλάσσιος περίπατος, Οδός Dwight, οδός Jarvis, οδός Greene» (1976) ή την τολμηρή χειρονομία της ενθρόνισης στο δυσπρόστατο βασίλειο χρηστικό αντικείμενο-έργο τέχνης με τις τέσσερις ηλεκτρικές σκούπες Χούβερ (1981-87) και ξανά στη μεγάλοπρεπη κατάσκηνη ενός ρινγκ όπου τα κρεμασμένα παπούτσια δεν είναι αυτά της πυγμαχίας αλλά εκείνων που χορεύουν κλακέτες: **Gary Simmons**: «Είσοδος στο ρινγκ» (1994).

Επεκτείνοντας τη ζωγραφική τους παρουσία και έξω από το πλαίσιο του πίνακα, οι «Άνθρωποι που τρέχουν» του **Jonathan Borofsky** (1979) διεκδικούν τη χρησιμότητα των εξπρεσιονιστικών δυνατοτήτων σε διαχρονικά μηνύματα, όπως και η συχνή και με δυναμικούς τρόπους παραστατική ζωγραφική, π.χ. στον πίνακα του **Robert Colescott**: «Οι τρεις χάριτες: Τέχνη, Σεξ και Θάνατος» (1981) κι ακόμα περισσότερο στο «Λευκό απόσπασμα» του **Leon Golub** (1982).

Όμως, μια έστω και απλή αναφορά σε ονόματα και τίτλους θα είχε αποτέλεσμα την παράθεση σχεδόν του συνόλου των καλλιτεχνών που έχουν επιλεγεί σ' αυτή την έκθεση της Εθνικής Πινακοθήκης. Εχοντας ακόμη νωπή την εικόνα της έτσι κι αλλιώς σημαντικής συλλογής Δάκη Ιωάννου, μας κυριαρχεί η εντύπωση πως αν το μέρος είναι πιστό κομμάτι του συνόλου, τούτο το δείγμα που μας παρουσιάζει το Μουσείο Whitney κατά μέσον όρο παρουσιάζει πιο αξιόπιστα (να το πούμε, έγκυρα;) με περισσότερη ενσωματωμένη ιστορική και εικαστική προοπτική.

Θα μπορούσε κανείς να πει ότι ίσως αυτό να είναι αποτέλεσμα μιας πλέον, συγκριτικά, ψύχραμης στάσης στη διαδικασία των επιλογών. Τίποτα περισσότερο. Άλλωστε, έτσι όπως εξελίσσεται το εικαστικό φαινόμενο σήμερα, το ρίσκο και η προσωπική συμπεριφορά είναι μέρος του «παιχνιδιού». Όταν ο ίδιος ο δημιουργός γυρίζει την πλάτη του στην αιωνιότητα, λίγο πολύ την ίδια συμπεριφορά δεν είναι αναγκασμένος να έχει και ο συλλέκτης;

Tony Oursler:
«Getaway No 2».
Στρώμα, ύφασμα,
συσκευές βίντεο
και λείζερ.
41x298x218

Κλασική φιλολογία και πολιτική

Μακριά από την «ηρωική» ελληνολατρεία των ναζιστικών τελετών και την πολιτική της εκμετάλλευση από το χιτλερικό καθεστώς στάθηκε με τη σκέψη του και το έργο του ο Bruno Snell.

Το 1935 είχε ολοκληρωθεί στη Γερμανία η νομότυπη κατάληψη της εξουσίας από το Εθνικοσοσιαλιστικό Κόμμα. Ο Χίτλερ είχε συγκεντρώσει στα χέρια του τα αξιώματα του προέδρου, του καγκελαρίου και του ανώτατου διοικητή των ενόπλων δυνάμεων, τα παλιά κόμματα είχαν διαλυθεί, τα συνδικάτα είχαν εξουδετερωθεί, ο Τύπος είχε εναρμονισθεί με τις προδιαγραφές του υπουργείου Προπαγάνδας. Εκείνη ακριβώς τη χρονιά, στο επιστημονικό περιοδικό *Hermes*, δημοσιευόταν ένα φαινομενικά ανώδυνο μελέτημα για μια παρωνυχίδα της κλασικής φιλολογίας: το γκάρισμα του γαϊδάρου στα αρχαία ελληνικά. Ο συντάκτης μετά τη διαπραγμάτευση των σχετικών χωρίων κατέληγε στο συμπέρασμα ότι η ευγλωττία των αρχαίων όντων περιοριζόταν σε ένα λακωνικό «ου». Η κατακλείδα του: «*Η μόνη πραγματική λέξη που μπορούσε να προσφέρει ένας έλληνας όντος ήταν το ου που ισοδυναμούσε στη γλώσσα των ανθρώπων με το όχι, ενώ κατά παράδοξο τρόπο οι γερμανοί γαϊδάρηδες λένε πάντα το ακριβώς αντίθετο, λένε πάντα ναι*». Ο δηκτικός υπαινιγμός ήταν κάτι παραπάνω από σαφής και όχι ακίνδυνος για τον συγγραφέα. Τον Αύγουστο του 1934, οι δρόμοι είχαν γεμίσει με εθνικοσοσιαλιστικές αφίσες που καλούσαν τους Γερμανούς να πάρουν μέρος στο επικείμενο δημοψήφισμα με το σύνθημα: «*Ένας ολόκληρος λαός λέει στις 19 Αυγούστου: Ναι!*». Συντάκτης του άρθρου ήταν ο καθηγητής της κλασικής φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου Bruno Snell (1896-1986), ένας από τους κορυφαίους του κλάδου του στα μέσα του 20ού αιώνα μας. Με σειρά ομιλιών και εκδηλώσεων, το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου τιμά αυτόν τον καιρό τη μνήμη του με αφορμή τα εκατό χρόνια από τη γέννησή του.

στον αιώνα μας

του Σπύρου Μοσκόβου

Ο Bruno Snell έζησε και έδρασε σε μια εποχή κατά την οποία η κλασική φιλολογία και η μελέτη του ελληνικού πνεύματος αφορούσαν άμεσα τον ιδεολογικό προσανατολισμό της γερμανικής κοινωνίας και δεν ήταν απλά ενασχόληση με σκοτεινά χωρία και σπάνια λεξίδια. Η απήλψη για την ελληνική αρχαιότητα είχε ειδικό βάρος, μια και οι Γερμανοί είχαν ανακηρύξει άμεσους πνευματικούς τους προγόνους αυτούς που εμείς διεκδικούμε ως άμεσους φυσικούς μας προγόνους. Και οι δύο αυτές επιλογές λειτουργούν ακόμα υπόγειοι και με τον ένα ή τον άλλο ερεθισμό προβάλλουν πάλι αξιώματα στο προσκήνιο. Όπως κάποιοι Έλληνες νιώθουν ακόμα τον Αλέξανδρο της Μακεδονίας περίπου ως προπάππο τους, έτσι και κάποιοι Γερμανοί νιώθουν ακόμα ότι φέρουν στο στέρνο τους λογαριασμό της παιδείας την αριστοτελική λογική ως κάτι το αυτονόητο, όπως και ο μάρωνε πρόσφατα ένας αρθρογράφος της έγκυρης *Frankfurter Allgemeine Zeitung*. Και οι δύο επιλογές είναι ευεπίφορες στην υπερβολή, την εξιδανίκευση και την πολιτική εκμετάλλευση. Οι επιλογές του Bruno Snell ήταν η εκλογικευμένη και όχι επιφανειακή μελέτη της αρχαίας γλώσσας και σκέψης και η πολιτική

ήγορη στο παρόν με συμπαράστατες τις πιο γόνιμες πνευματικές παραδόσεις του ελληνισμού.

Οι προπάπποι του Snell δεν ήταν χίμαιρες, ήταν ενεργά μέλη των ελεύθερων αστικών κύκλων που είχαν προετοιμάσει στα γερμανικά κρατίδια την επανάσταση του Μαρτίου του 1848 και είχαν χρεωθεί λόγω της πολιτικής τους δράσης να καταφύγουν στην Ιαπωνία. Η πρώτη δική του μικρή επανάσταση ήταν να εγκαταλείψει το στενό περιβάλλον της πολίχνης Lüneburg και να περιηγηθεί Μεγάλη Βρετανία με σκοπό να σπουδάσει νομικές και πολιτικές πτυχές. Τον πρόλαβε όμως ο Α' παγκόσμιος πόλεμος και αναγκάστηκε να τον περάσει υπό κράτηση στο νησί Μαν. Στη βιβλιοθήκη του στρατοπέδου έκανε την πρώτη του πνευματική ανακάλυψη: οι άνθρωποι στον Όμηρο έμοιαζαν με άβουλα αθύρματα στα χέρια των θεών, οι ήρωες του Αισχύλου όμως είχαν τη δυνατότητα συνειδητών αποφάσεων. Η μαγεία εκείνου του ευρήματος τον ώθησε στην απόφαση να σπουδάσει κλασική φιλολογία, στη νήπιον κρατουμένων άρχισε να ξετυλίγεται ο μίτος που οδήγησε το 1923 στο κορυφαίο έργο του *Η Ανακάλυψη του Πνεύματος* (ελλ. MIET, Αθήνα 1981).

Η εξελικτική πορεία της ανθρώπινης συνείδησης και σκέψης στην αρχαιότητα υπήρξε το κεντρικό θέμα της επιστημονικής αναζήτησης του Snell, μιας αναζήτησης που ξεκίνησε ήδη με τη διδακτορική του διατριβή για την «ορολογία της γνώσης στην προπλατωνική σοφία». Την υπέβαλε στον καθηγητή του της κλασικής φιλολογίας, αλλά αυτός την απέρριψε ως φιλοσοφική. Στη συνέχεια την έβαλε στον καθηγητή του της φιλοσοφίας που την ενέκρινε, παρόλο που του φαινόταν έντονα φιλολογική. Τελικά τυπώθηκε στη 11η σειρά φιλολογικών διατριβών του επιφανούς ελληνιστή εποχής Ulrich von Wilamowitz-Mollendorf και έτσι ο Snell παύει στην ατραπό της φιλολογίας. Η φιλοσοφική του προπαίτιος όμως εμπλούτισε τη φιλολογική του δεινότητα και δεν περιορίστηκε στις κριτικές εκδόσεις του Βακχυλίδη, του Πινδάρου και αποσπασμάτων των αρχαίων τραγικών. Στην *Ανακάλυψη του Πνεύματος* παρακολουθούμε τη συναρπαστική πορεία από τη θεϊκή ξάρτηση του ανθρώπου στο έπος και την αφύπνιση της προσωπικότητάς του στη λυρική ποίηση μέχρι την πνευματική του αυτονομία στην τραγωδία. Το ελληνικό πνεύμα δεν παρουσιάζεται σαν πατατικό κεκτημένο αλλά περιγράφεται στη βαθμιαία του εξέλιξη: οι αρχαίοι Έλληνες μας φαίνονται έτσι εξαιρετικά οικείοι, και συνειδητοποιούμε ότι η δική μας προσωπικότητα και έλλογη ιδιότητα κατακτήθηκε πρώτα βαθμιαία από κείνους. Πάντως, η κατάκτηση δεν είναι για τον Snell απόλυτη: «Το απόλυτο που κείται πάνω από μας έχει τη μοιραία ιδιότητα να μας κάνει να σκύβουμε και κάποιες φορές ότι το απόλυτο που συλλαμβάνουμε εμείς δεν είναι το τελευταίο ανάλυση το απόλυτο στο σύνολό του. Έτσι κάποιες φορές πιστεύουμε ότι είμαστε η προσωποποίηση του απόλυτου, και τότε κινούμαστε στους φτωχούς συνανθρώπους μας. Η ηθική μετατρέπεται σε δυναμική και τα αποτελέσματα της ανατίναξης είναι καταπληκτικά.»

Η οικονομική και κοινωνική κρίση της Δημοκρατίας της Βαϊμάρ έχει κλονίσει την αυτοπεποίθηση της γερμανικής αστικής τάξης μετά από μιαν ολόκληρη εκατονταετία που είχε διανύσει ξεκινώντας από έναν εθνικό φιλελευθερισμό για να αποστεωθεί σ' έναν εθνικιστικό συντηρητισμό. Μέσα στον κλονισμό της, αναζητούσε πάλι οικεία ερείσματα. Οι ταγοί της κλασικής αρχαιολογίας της δεκαετίας του '30 έσπευσαν να ανταποκριθούν στα αιτήματα των καιρών προσφέροντας μια νέα εκδοχή του ουμανισμού. Όταν ο Τρίτος Ανθρωπισμός του Werner Jäger, καθηγητή της Κλασικής Φιλολογίας στο Πανεπιστήμιο του Βερολίνου, η τελευταία υπόσχεση που δόθηκε για την αναγέννηση του γερμανικού

κλασικισμού και την πνευματική πρωτοκαθεδρία στην Ευρώπη μέσα από την υιοθέτηση των ελληνικών προτύπων. Ήδη το 1933 ο Jäger με άρθρο του σε εθνικοσοσιαλιστικό περιοδικό βολιδοσκοπούσε τις δυνατότητες συνεργασίας με τους επιβήτορες της εξουσίας στον τομέα της «διαπαιδαγώγησης του πολιτικού ανθρώπου».

Στο τέλος της χρονιάς εκδόθηκε το έργο του *Παιδεία* (ελλ. μετ. Παιδεία, Αθήνα 1968-1974), το κύκνειο άσμα του γερμανικού ουμανισμού. Από τον Όμηρο μέχρι την τραγωδία ανίχνευε μια σειρά ελληνικών προτύπων, η υποτιθέμενη υπερχρονική υπεροχή των οποίων επέβαλλε τη μίμησή τους. Σύμφωνα με τον Jäger, μάλιστα, το ανώτατο πρότυπο ολόκληρης της ελληνικής αρχαιότητας ήταν το ηρωικό ιδανικό, αναμφίβολα ένα θελκτικότατο δόλωμα για τον ναζισμό που ετοιμαζόταν να διαπαιδαγωγήσει τον νέο άνθρωπο με μιαν άτεγκτη στρατιωτική ηθική. Αν λάβει κανείς υπόψη την εντελώς διαφορετική, ιστορική και εξελικτική προσέγγιση των ιδεών από τον Snell, αντιλαμβάνεται ότι η αντίδρασή τους ήταν προδιαγεγραμμένη. Σε μια πολυσέλιδη βιβλιοκρισία κατέδειξε την ανιστορική υφή των προτύπων του Jäger, υπενθύμισε ότι το ηρωικό ιδεώδες ήταν ασυνεχές στην αρχαιότητα με εξαίρεση την πνευματικά μωρή Σπάρτη, τόνισε ότι τα όποια πολιτικά πρότυπα ερμηνεύονται μόνο μέσα στις συγκεκριμένες ιστορικές τους συγκυρίες που ενέχουν και την ημερομηνία λήξης τους. Ο ανθρωπισμός του Jäger ήταν για τον Snell στην ουσία απολιτικός και γι' αυτό ακριβώς χειραγωγήσιμος από κάθε πολιτική.

Η ναζιστική πολιτική όμως είχε πάρει πια τον δρόμο της και καμιά βιβλιοκρισία, καμιά πνευματική ένσταση γενικότερα δεν μπορούσε να την ανατρέψει και να την αποκόψει από τα ισχυρά λαϊκά της ερείσματα. Από το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου εκδιώχθηκαν οι εβραίοι καθηγητές, οι φίλοι του Snell περιορίστηκαν, ο ίδιος δεν προχώρησε σε μια απροκάλυπτη αντιπολίτευση, αλλά έστρεψε την προσοχή του στην καλλιέργεια των εσωτερικών αντισωμάτων και την προετοιμασία της μεταπολεμικής εποχής. Ως πρόεδρος της μετέτρεψε την Ελληνογερμανική Εταιρεία του Αμβούργου από σύλλογο συνεύρεσης φιλομοναρχικών στοιχείων σε κύκλο αντιφρονούντων με ανθρωπιστικό προσανατολισμό. Στην κατάπτωση του πνεύματος στη Γερμανία του καιρού του αντέτασσε για παράδειγμα βραδιές με απαγγελίες σαπφικών ποιημάτων. Αυτές οι τόσο ανεπίκαιρες ενασχολήσεις, οι τόσο παράταιρες στο πνευματικό κλίμα της εποχής συνιστούσαν καθαυτές μια σιωπηλή αντίδραση και σίγουρα βρισκόταν στον αντίποδα της ηρωικής εκδοχής του ελληνισμού που προπαγάνδιζε ο Jäger, μια αντιπρόταση στην κυρίαρχη τότε αντίληψη για την Ευρώπη και την προϊστορία του πνεύματός της. Δεν κατάφερε να ανεβάσει επί σκηνής την *Αντιγόνη* του Σοφοκλή, μια και τα γερμανικά θέατρα έκλεισαν επίσημα τον Αύγουστο του 1944. Το έργο παίχθηκε τελικά μετά τη συνθηκολόγηση της Γερμανίας.

Και μετά τον πόλεμο, ο Snell ανέπτυξε πλούσια επιστημονική, πανεπιστημιακή και κοινωνική δράση. Υπήρξε ένας από τους συντάκτες της Γνωμοδότησης για τη Μεταρρύθμιση των Γερμανικών Πανεπιστημίων, σ' ένα σημείο της οποίας διαβάζουμε: «Αποκηρύσσουμε τις αντιλήψεις, σύμφωνα με τις οποίες το πρωτεύον δεν είναι ο άνθρωπος, αλλά η έρευνα. Πιστεύουμε ότι η πανεπιστημιακή λειτουργία νομιμοποιείται μόνο εφόσον εξυπηρετεί τον άνθρωπο. Αυτές οι υπηρεσίες δεν εξαντλούνται στη διδασκαλία των φοιτητών, αλλά επεκτείνονται άμεσα ή έμμεσα σε ολόκληρο τον λαό. Η ανθρώπινη ζωή είναι συλλογική ζωή υπεύθυνων προσώπων. Το πανεπιστήμιο δικαιολογεί την ύπαρξή του μόνο ως συστατικό στοιχείο αυτής της ζωής.» Πιστός στις αρχές του, ο γηραιός πια Bruno Snell δεν δίστασε στις 28 Απριλίου 1968 να διαμαρτυρηθεί για τις διώξεις πανεπιστημιακών και καλλιτεχνών από την ελληνική χούντα σε συνέδριο που είχε οργανώσει στο Αμβούργο η Διεθνής Αμνηστία.

«Μιλώ σημαίνει μάχομαι με την έννοια του παίζω...»*

της Μαρίας Τοπάλη

Ο α σχολιάσω, εν συντομία, σημεία μόνον του εκτενούς κειμένου με το οποίο ο Χρήστος Λάζος απαντά από τις σελίδες του προηγούμενου τεύχους του Αντί στα όσα εγώ γραπτώς κατέθεσα στο τελευταίο τεύχος του περιοδικού *Ποίηση* σχετικά με τη μετάφρασή του, του *Niemand'srose* του Paul Celan.

1. Το πρώτο που θα περίμενε κανείς θα ήταν να γνωστοποιήσει ο μεταφραστής τη θέση του ως προς το εγχείρημα της συγκεκριμένης μετάφρασης. Με βάση δηλαδή ποια γραμμή, ποια μέθοδο, ποια αρχή χειρίστηκε το ζήτημα. Γιατί η μετάφραση αυτή, όπως προσπάθησα να υπαινιχθώ, αφήνει το ζήτημα ανοιχτό: αλλού σκληρή κατά λέξιν, αλλού εγκαταλείποντας τελείως το πρωτότυπο για να στιχουργήσει στη δική μας γλώσσα κατά την έμπνευσή του, ανεπιτυχώς και στις δύο περιπτώσεις, κατά την ταπεινή μου γνώμη και, πάντως, αντιφατικά. Δίνω ένα παράδειγμα: Σε ποια αρχή υπακούει η μεταφραστική επιλογή του Χ.Λ. «οι όλη τη ζωή ξένοι» (στο πρωτότυπο: «die lebenslang Fremden», σελ. 231, σε απλά ελληνικά: οι ισοβίως ξένοι), πλάι-πλάι με το «της αυλής μας ένοικε χλωρέ» (ελεύθερη μετάφραση από τον Χ.Λ. του στίχου «vor dem Haus hier, vor dem Hause», βλ. το σχόλιό μου στο τεύχος της *Ποίησης*).

2. Δηλώνω ότι τάσσομαι σαφώς με τις αρχές της κατά γράμμα μετάφρασης (Β. Μπισώρης, «Μετάφραση και εμπειρία της γλώσσας», Περιοδικό *Ποίηση*, τ. 6, σελ. 54), θεωρώντας ωστόσο ότι, κατά τη μετάφραση ποιητικών κειμένων, απαιτείται μία στοιχειώδης λείανση που προϋποθέτει κάποια ευαισθησία, κάποιο αισθητήριο, ώστε το μεταφρασμένο κείμενο να είναι επίσης ποιητικό. Πρόκειται για εργασία δύσκολη, σχολινοβατική.

3. Πράγματι θεωρώ το ποιητικό σώμα ιερό και δεν κατανοώ γιατί πρέπει να ειρωνεύεται κανείς αυτή την θεώρηση. Θυμίζω μόνον την

κατακλείδα του Walter Benjamin στο *Die Aufgabe des Uebersetzers*: «Η διάστιχος ερμηνεία του ιερού κειμένου είναι το αρχέτυπο ή το ιδεώδες κάθε μετάφρασης» (μετάφρ. Φ. Τερζάκη, Γ. Σαγκριώτη, *Πλανόδιον* τ. Ε', 23, σ. 279).

4. Και υπερθεματίζω ως προς τον Celan. Μπορεί ο Χ.Λ. να κάνει ό,τι δεν καταλαβαίνει το ανώριμο πάθος μου για τις γλωσσικές και ποιητικές ιδιαιτερότητες του φαινομένου Celan, φοβάμαι όμως ότι ούτε τον εαυτό του πείθει, δεδομένων των γνώσεων που κατά τεκμήριον διαθέτει. Ας μη συζητήσουμε εδώ για το ειδικό βάρος μιας ποίησης που χρησιμοποιεί την ίδια τη γλώσσα ως οικοδομικό υλικό, που χτίζει τοπία λέξεων, συλλαβών, φθόγγων (βλ. και εκδοτικό σημείωμα του Fadensonnen στο εσώφυλλο, κυρίως την εκεί αναφορά σε B. Alleman, καθώς και το σημείωμα του ίδιου εκδότη στη συλλογή *Lichtzwang*, 1970, Suhrkamp 1968). Όλα αυτά στη γλώσσα των δημίων, για την οποία ειπώθηκε ότι μετά το Αουσβιτς απώλεσε το δικαίωμα στην ποιητικότητα, που είναι όμως και γλώσσα του ποιητή-θύματος. Αυτά για τον Celan είναι κοινός τόπος. Ας μας εξηγήσει ο Χ.Λ. εάν και πώς τα έλαβε υπ' όψιν του κατά τη μετάφραση.

5. Αντί να χρησιμοποιεί αυθαίρετα παραδείγματα, όπως το πώς ο Celan μετέφρασε τον... Σαίξπηρ! Ανεπίτρεπτη η υποβαλλόμενη σύγκριση των μεταφραστικών υποκειμένων, στυχής φιλολογικά η σύγκριση των όρων μετάφρασης δύο τόσο διαφορετικών ποιητών.

6. Στην ηθική της σύγκρουσης θυσιάζονται πολλά. Αντί για μεταφραστικά επιχειρήματα ο Χ.Λ. πλέκει την απάντησή του γύρω από το γνωστό και μη εξαιρετέο «δεν δικαιούσθε διά να ομιλείτε». Το κείμενό μου, επιμελημένα κομμένο σε κορδέλες και λογοκριμένο, σχολιάζεται άλλοτε στο κυρίως σώμα της απάντησής του κι άλλοτε στις υποσημειώσεις! Ενίοτε δε παραχαράσσεται αδίστακτα. Εκεί που εγώ γράφω: «Η κυρία Τζένη Μαστοράκη λέει πως η μετάφραση είναι παραχάραξη» (μνημονεύοντας από μνήμης τη φράση: «Ο μεταφραστής είναι παραχάρακτης», Τζ. Μαστοράκη, «Η Κωμωδία του Heinrich von Kleist "Η σπασμένη στάμνα"», στο *Τα Κείμενα από Γλώσσα σε Γλώσσα*, Βιβλιο-

*J.-F. Lyotard, *Η Μεταμοντέρνα Κατάσταση*, μετάφρ. Κ. Παπαγιώργης, εκδ. Γνώση, Αθήνα 1988, σ. 45.

κη Γενικής Παιδείας, 17, σ. 91, εκδ. σχολής Μωραΐτη, Αθήνα 1984)
X.Λ. αναφέρει: «Η κυρία Τοπάλη θεωρεί τις μεταφράσεις παραχάρα-
». Όταν εγώ καλόπιστα τονίζω την εκ μέρους της Άγρας σωστή δια-
ίριση μιας τέτοιας έκδοσης, ο X.Λ. το παρεξηγεί (στ' αλήθεια;),
ως και τόσα άλλα, και απαντά επιθετικά άνευ αντικειμένου: εκεί δη-
ιδή όπου εγώ επαινώ, αυτός κατασκευάζει μέτωπα και επιτίθεται.

7. Πρόκειται για αντιδεοντολογική πρακτική: επιρρίπτουμε προθέ-
ς στον αντίπαλο (γιατί άραγε να θέλω εγώ να επιτεθώ προσωπικά
έναν άνθρωπο που γνωρίζω μόνον από το βιογραφικό του στο εσω-
λλο της έκδοσης;), φορτίζουμε συναισθηματικά την ατμόσφαιρα,
να παρουσιάζουμε παραμορφωμένα τα επιχειρήματά του και τον...
ιώνουμε με τη βοήθεια του Kant! Τέτοιου επιπέδου κόντρα ελάχι-
α αρμόζει σε διάλογο περί την ποίηση και την μετάφραση! Καταθέ-
με απλώς τη γνώμη μας. Τι διακυβεύεται;

8. Ζητώ συγγνώμη για την απροσεξία μου, πράγματι το ποίημα
ELBDRIIT, SELBVIERT» δεν έχει δεύτερο μέρος. Αυτό δεν αλλάζει
ο ελάχιστο την ουσία των παρατηρήσεών μου. Όσο δε προσεκτικό-
ρα διαβάζω τη μετάφραση και το πρωτότυπο, τόσο περισσότερα
ωτήματα μου δημιουργούνται. Θα επιμείνω σε ορισμένα από αυτά,
να καταστούν σαφέστερες και οι επιφυλάξεις μου ως προς την
ιότητα της μετάφρασης του X.Λ.:

1. Τώς φθάνει ο X.Λ. να μεταφράσει το alibi-elbisch του πρωτοτύπου
(196) ως οιονεί αλμπίνος; Πρόκειται για τον ληστή Schinderhannes,
ου κατά τον Celan πιάνει δουλειά alibi-elbisch, σε απλά ελληνικά με
άλλοθι του ξωτικού. Πού βρέθηκε τώρα το οιονεί αλμπίνος; Νομι-
ποιούμαι να αναρωτιέμαι.

2. Τώς ο ηλιοκυβέρνητος πόνος (sonnengesteuert Schmerz, σ. 228)
πιστρέφεται και γίνεται πόνος που κυβερνάει τον ήλιο;

3. Τώς το χαλίκι που μεταφέρθηκε «aufs Grab, auf die Graeber» (σ.
8), δηλαδή «πάνω στο μνήμα», εμφανίζεται ως «μέσα απ' το μνήμα»;
Μάλλον δεν θα πρόσεξε ο X.Λ. ότι το Es wurde getanzt (σ. 210) είναι
κλιση οριστική και όχι Konjunktiv (θα ήταν τότε es wuerde getanzt)
η μεταφράζει: θα γινόταν χορός αντί του (σωστού) «έγινε χορός».

4. Οφείλεται άραγε σε έλλειψη προσοχής και η μετάφραση μετοχής
πρακτιμένου ως ενεστώτα: verwandelt (σ. 204), μεταμορφούμενο
πά τον X.Λ. (και όχι: μεταμορφωμένο) και αντιστρόφως: frei-
erdendes (σ.160): απελευθερωμένη κατά τον X.Λ. (και όχι: απε-
υθερούμενης); Η προσθήκη οριστικών άρθρων εκεί που δεν
πάρχουν: In Toundra-Ohren λέει ο ποιητής (σ. 186), σε αυτιά τούν-
ρας, «στ' αυτιά της τούντρας» μεταφράζει ο X.Λ. Η μετάφραση της
σωστικής αντωνυμίας του δευτέρου προσώπου euch (σ. 162) ,
αλλά «σας», ως τρίτου προσώπου: «τους»; Όσο για την λέξη
chlucht: φαράγγι, αυτή δεν αρέσει καθόλου στον X.Λ., γι' αυτό την
εταμορφώνει σε χάος: in die Himmelschlucht (σ. 188) γίνεται έτσι
πο χάος τ' ουρανού» αντί «στο φαράγγι τ' ουρανού» ή «στο ουρά-
ο φαράγγι», Blauschlucht (σ. 184) γίνεται «γαλανό χάος» αντί «γα-
ανό φαράγγι».

5. Τέλος, οι τίτλοι ποιημάτων Schleuse, (σ. 89) ο υδατοφράκτης, που
απαρέμπει σε συγκεκριμένες εικόνες της κεντρικής και βόρειας Ευ-
ώπης, απαραίτητες για την κατανόηση του ποιήματος μεταφράζεται
πό τον X.Λ. ως «πόρτα του νερού», συμπαρασύροντας στην αφάνεια
ς υποβαλλόμενες εικόνες. Το δε Flimmerbaum, το στραφαλόδε-
τρο, γίνεται κατά τον X.Λ. ελυτικό «φωτόδενδρο».

Είναι άραγε όλα τούτα λεπτομέρειες οι οποίες κατατρώνονται στο
αμίνι της «έντονης συναισθηματικής φόρτισης που γεννιέται από τη
υμβίωση με το πρωτότυπο», όπως μου απαντά ο X.Λ.; Δικαιούμαι να
μπιβάλλω και να παραμένω ασυγκίνητη.

Τι κοινό έχουν η Κίνα, η Τουρκία, οι Μπαχάμες και η Ελλιάδα;

Είναι μερικές από τις χώρες που δεν έχουν υπογράψει το
Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όμως, δεν χωρούν δικαιο-
λογίες. Η Ελλιάδα δεσμεύεται για την υπογραφή του από τις
διεθνείς της υποχρεώσεις και την ανάγκη για σεβασμό της
ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Πρόσθεσε κι εσύ τη δική σου φωνή στην απαίτηση να επικυρώ-
σει η Ελληνική Κυβέρνηση το πολύτιμο αυτό σύμφωνο, που
υπερασπίζεται και προωθεί με 53 άρθρα τον παγκόσμιο σεβα-
σμό και την τήρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθε-
ριών.

**Βοήθησε με αυτόν τον τρόπο τον αγώνα της Διεθνούς Αμνη-
στίας για ενίσχυση της νομοθεσίας κατά των παραβιάσεων
των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.**

Ζητώ από την Ελληνική Κυβέρνηση να επικυρώσει το
Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.

Υπογραφή

Ονοματεπώνυμο

Οδός

Πόλη Τ.Κ.

Στείλτε αυτό το κουπόνι στα γραφεία της Διεθνούς Αμνηστίας,
Σίνα 30, 106 72 Αθήνα, ή επικοινωνήστε μαζί μας στο τηλέφωνο 36.00.628.

Διεθνής αμνηστία

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

του ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΙΛΙΠΠΙΔΗ

Η καθώς πρέπει στάση απέναντι στη σύγχρονη αρχιτεκτονική στην Ελλάδα έχει συστηματικά αγνοήσει τις κύριες τάσεις της. Τις απορρίπτει είτε σαν σπουιδία είτε σαν επιφανειακή μόδα. Αυτό,

Θεραπεία της τύφλωσης

όμως, αποτελεί προσχεδιασμένο και άψογα εκτελεσμένο έγκλημα ιδεολογίας.

Ο όρος «έγκλημα», όμως, δεν ταιριάζει και πολύ σε μια εποχή σαν τη δική μας, όπου όλα επιτρέπονται. Γι' αυτό ακούγεται κάπως ξεπερασμένος, ίσως και κάπως αντιδραστικός. Αλλά είναι όμως; Ας θυμίσω απλά το παράδοξο ότι σε περιόδους υποτιθέμενης αβεβαιότητας, η ελευθεριότητα συμβαδίζει κάποτε με μια απίστευτη ορθοδοξία.

Για να αποδείξω τον ισχυρισμό μου, ας αναφέρω ότι και οι δύο σήμερα πανεπιστημιακές σχολές αρχιτεκτονικής στη χώρα αποφεύγουν συστηματικά να θίξουν το ζήτημα. Η εκπαίδευση που προσφέρουν δίνει έμφαση μόνο στην πρωτοποριακή αρχιτεκτονική, ακολουθώντας τα πιο πρόσφατα διεθνή ρεύματα. Το τι θα κληθούν όμως οι απόφοιτοί τους να σχεδιάσουν μόλις βγουν στην αγορά, αυτό μοιάζει να μην απασχολεί κανέναν.

Από την άλλη μεριά, οι επαΐοντες θα έσπευδαν να ζατιχωρήσουν αυτές τις τάσεις κάτω από βολικές ταμπέλες όπως «τοπικισμός» (ζοιτιζός ή μη) ή «μεταμοντερνισμός» (όρος πανδέκτης). Αλλά έτσι νομίζω πως πάλι χάνεται η αίσθηση των πραγμάτων. Είτε δια-

στροφές είτε απλά γραφικότητες, αυτές οι τάσεις οφείλουν ελάχιστα στην επιτηδευμένη επανάσταση του **Robert Venturi** ενάντια στους θεούς, ή στη διαδομένη αποδοχή του χυδαίου χωρίς ίχνος ηθικολογίας.

Οι τάσεις αυτές επιπλέον δείχνουν μια έντονη έφεση αναβίωσης του παρελθόντος, που μερικές φορές απορρέει από την αντίδραση ενάντια στα μισητά «κουτιά», δηλαδή εκείνα τα αφηρημένα γλυπτά της μοντέρνας αρχιτεκτονικής. Με πιο πρακτικούς όρους,

αυτές οι τάσεις θα μπορούσαν να ονομαστούν αντίστοιχα «λαϊκότερο» και «κλασικιστικό» στυλ. Τα δύο αυτά

στυλ πηγάζουν επίσης ταυτόχρονα «εκ των κάτω» (από τη μάνα της καταξιωμένης παραδοσιακής αρχιτεκτονικής) και «εκ των άνω» (από την αρχιτεκτονική ελίτ). Ο «αμόρφωτος λαός» αντιγράφει ό,τι πιάνει το μάτι του, ξεφυλλίζοντας ευρείας κυκλοφορίας περιοδικά και βέβαια παρακολουθώντας τηλεόραση. Ο «ειδικός» (αρχιτέκτονας, μηχανικός εν γένει, διακοσμητής κ.λπ.) συντελεί εξίσου στη διάδοση των στυλ, με μικρές ή και καθόλου ποιοτικές διαφορές με τους «αμόρφωτους».

Όμως, τη μεγαλύτερη επίδραση έχουν οι δημόσιες υπηρεσίες, που συστηματικά προωθούν τέτοιες μορφολογικές απόψεις για να προστατέψουν τα ιστορικά κέντρα ή τους παραδοσιακούς οικισμούς. Όταν μάλιστα άνοιξε η τεράστια αγορά για παραδοσιακά κτίσματα σε όλη τη χώρα, το κράτος ήταν εκείνο που έσπευσε να επιβάλει τους όρους συμπεριφοράς απέναντι στη σεβαστή παράδοση, με τη δημιουργία «ειδικών κανονισμών δόμησης», γεμάτους με μορφολογικούς κανόνες. Έτσι, διαδόθηκε παντού το αρμόζον **εθνικό ιδίωμα αρχιτεκτονικής**.

Μέσα απ' αυτή τη σύμπραξη ιδιωτικής πρωτοβουλίας και κρατικής αρωγής προέκυψε λοιπόν ένα «ορθό» νέο-παραδοσιακό στυλ, φτυσικά με όλες τις κατά τόπους προσαρμογές. Για παράδειγμα, κοτσάροντας τοξοστοιχίες στις Κυκλάδες ή σαχνισιά στη Μακεδονία. Τα υποκαταστήματα εξάλλου διαφόρων υπηρεσιών ή τραπεζών συστηματικά εκμεταλλεύονταν αυτές τις ευκαιρίες για να αντιγράψουν την κάθε τοπική παράδοση. Έτσι, η

ιδανική προσθήκη νέας οικοδομής σε κάποιο παλιό οικισμό κατάντησε εκείνη που δεν ξεχωρίζει από τα πραγματικά παλιά κτίσματα τριγύρω της.

Βέβαια, η συγγένεια αυτών των στυλ με την «αυθεντική» λαϊκή και την κλασικιστική παράδοση είναι πολύ μακρινή έως ανύπαρκτη. Με δεδομένο ότι μόνο κάποιοι διεστραμμένοι θεωρητικοί μπορεί να καίγονται για τον αυθεντικό χαρακτήρα της αρχιτεκτονικής, με τον καιρό έχει διαμορφωθεί ένα σύστημα κωδικοποιημένων κανόνων σύνθεσης, σύμφωνα με τα τρέχοντα υλικά και τους κατασκευαστικούς τρόπους, όχι απαραίτητα «ελληνικό» αλλά ίσως περισσότερο «μεσογειακό» (ό,τι και να σημαίνει αυτό). Οι κώδικες αυτοί είναι επιπλέον όσο χρειάζεται χαλαροί, ώστε να περιλάβουν κάθε ευφάνταστη παραλλαγή, βάση του διαδομένου πλουραλισμού της εποχής μας. Γιατί θα πρέπει να ομολογήσω ότι συχνά είναι δύσκολο να πει κανείς αν έχει μπροστά του, για παράδειγμα, κάτι «νέο-παραδοσιακό» ή ένα «κλασικίζον νεο-παραδοσιακό» και πάει λέγοντας. Τα στυλ αυτά επικοινωνούν ελεύθερα γεννώντας όλων των ειδών τις απίστευτες μίξεις.

Αυτό δεν είναι βέβαια πρωτόκουστο φαινόμενο: τα ίδια συνέβαιναν στο δεύτερο μισό του περασμένου αιώνα στην Ελλάδα, όταν ο νεοκλασικισμός μπολιάστηκε πάνω στην παλιότερη λαϊκή παράδοση και συνέθεσε μια αρχιτεκτονική που ακόμα και σήμερα αγνοούμε πανηγυρικά.

Οπότε μπαίνει το ερώτημα αν άραγε θα μάθουμε ποτέ από το παρελθόν ή είμαστε καταδικασμένοι να επαναλαμβάνουμε τα λάθη μας. Μέχρι τότε όμως μπορούμε ατιμώρητα να κρυβόμαστε πίσω από ιδεολογικά δάκτυλα; Αν ο όρος «έγκλημα» ακούγεται υπερβολικός, πώς αλλιώς να μιλήσει κανείς για μια τόσο έντονη απώθηση της πραγματικότητας;

Συνοψίζοντας, το να βγάλεις τα μάτια σου αυτόκλητα είναι τελικά έγκλημα. Μόνο κάποιος σαν τον Οιδίποδα, που είχε τους λόγους του, ήταν δικαιολογημένος να το κάνει. Εμείς δεν έχουμε όμως κάποια ανάλογη οφειλή. Και όχι μόνο αυτό, αλλά γύρω μας υπάρχει άφθονο, σπαρταριστό υλικό για να γεμίσουμε τα μάτια μας. Πρέπει να αρχίσουμε να ξαναβλέπουμε!

• Το ζεύγος αυτό είναι συμπυκνόμενη διασκευή ανακοίνωσης στο δημέρο που οργανώθηκε προς τιμήν του Δ. Φατούρου στην Ύδρα, τον Σεπτέμβριο 1995.

ΚΡΙΤΙΚΗ Βιβλίου

Οι μυρωδιές της πόλης

Ιάννη Ξανθούλη,
ο τρένο με τις φράουλες
κδ. Καστανιώτη,
θήνα 1996.

Συγγραφέας εμπορικών επι-
χιών και πολυδιαβασμένος ο
Ιάννης Ξανθούλης, στο τε-
λευταίο του μυθιστόρημα, χω-
ρίς να ξεφεύγει από τα γνωστά
ρηγματικά του μέσα, δίνει
ην πιο ολοκληρωμένη, μέχρι
πιαγμένη, δουλειά του.

Ακολουθώντας μια πρωτο-
πόση γυναικεία αφηγημα-
κή φωνή, το κείμενο έχει μια
τυπωσιακή αρχή που, αν και
ποτελεί τον επαναλαμβανό-
μενο εφιάλτη που βλέπει η επί-
πλοια χρόνια έγκλειστη στο φρε-
σκομείο Μαργαρίτα, συνιστά
να κράμα πραγματικού και
φανταστικού που θα μπορούσε
να ανοίξει την οποιαδήποτε
φήγηση και να προσλάβει
οικίλες προεκτάσεις.

Η συγκεκριμένη ιστορία εί-
ναι εκείνη μιας πενηντάρας,
αποστεκούμενης, μέσω των
αλλαντικών της, γυναίκας που
ζει πια συνηθιστεί τις νύχτες
να βλέπει μόνο τη γυμνή καλο-
μυνασμένη πλάτη του άντρα
της Σταύρου, ενώ στις εξόδους
της να ανέχεται την ιταλοσπού-
δαση αντροπαρέα του με τα
ντονα ερωτικά απωθημένα
που κουβαλά από τη φοιτητική
της περίοδο. Όσοπου, κάποια
ύχτα, η Μαργαρίτα, αφήνο-
τας στο πλάι το Νάσιοναλ Τζε-
ογράφικ που της κρατά κάθε
ράδυ συντροφιά, θα σηκωθεί,
αβρει τις πρόκες και θα σταυ-
ρώσει στο προσκεφάλι του
ρεβατιού τους τον Σταύρο.

Και στη συνέχεια θα αποπει-
ραθεί να αυτοκτονήσει.

Εκεί που άλλες, λοιπόν, θα
έτρεχαν στον ψυχολόγο τους ή
θα έβρισκαν εραστή, η συνει-
δητοποιημένη οικοκυρά Μαρ-
γαρίτα θα αντιδράσει με αυτό-
τον τρόπο στην ευπρεπισμένη
συζυγική της καταπίεση και θα
καταλήξει στο τρελάδικο με
τους συνεχείς της εφιάλτες. Θα
της συμπαρασταθούν, εκεί, η
μάννα της και η αδελφή της.
Όταν, όμως, αποθεραπευμένη,
θα βγει για να συγκατοικήσει
πλέον με τη μάννα της, σε τίποτα
δεν θα 'ναι πια η καλοβαλμένη
Μαργαρίτα. Θα έχει μετατρα-
πεί σε μια απεριποίητη χοντρή
που, παρά τις παραινήσεις της
μάννας, ελάχιστα θα φροντίζει
τον εαυτό της, παρ' όλο που θα
αγοράζει πάντα πλήθος καλλυ-
ντικών, από αυτά που θα δια-
φημίζει παντού το τόσο οικείο
σ' αυτήν πρόσωπο της Ιζαμπέλ-
λα Ροσσελίνι. Αυτή που θα θε-
ωρεί, πάντα, την καλύτερή της
φίλη...

Η υγεία της μάννας της θα δια-
ταραχθεί, η αδελφή της, όψιμα,
θα παντρευτεί έναν Βέλγο και
θα μείνει στο εξωτερικό, ενώ η
Μαργαρίτα θα επιδοθεί σε ένα
διαρκές περιηγητικό ταξίδι
στην πρωτεύουσα, ανακαλύ-
πτοντας –και μαζί της ο ανα-
γνώστης– μιαν άλλη Αθήνα,
εκείνη των γέρο αλητών και
των αλλοδαπών, των ημίτρε-
λων κατοίκων της και, κυρίως,
όλων εκείνων των οσμών που
τη χαρακτηρίζουν. Ο κύκλος
της ευρύτερης περιοχής Ομο-
νοίας, από την Πατησίων μέχρι
την Αθηνάς και τα περίξ δρο-
μάκια μέχρι την περιοχή της

Ακαδημίας, ως πάνω στο ύψος
της Καλλιδρομίου, θα μετατρα-
πούν σε χώρους εκπλήξεων,
όπου όλα μπορούν να συμβούν.
Και πράγματι, συμβαίνουν. Σ'
αυτούς, η χοντρο-Μαργαρίτα
θα αποκτήσει τους νέους της
φίλους: στα πρόσωπα των θα-
μώνων των παγκακίων· αυτούς
θα καλέσει την πρώτη της ελεύ-
θερη παραμονή Χριστουγέν-
νων στο σπίτι της σε μια παρω-
δία ρεβεγιόν, σε μια από τις
καλύτερες κωμικο-τραγικές
σκηνές του βιβλίου. Μ' αυτούς,
ακόμη, η Μαργαρίτα θα γνωρί-
σει ξανά τον έρωτα, εκεί στα
όρθια, σ' ένα υπαίθριο πάρκιν-
γκ, μ' έναν νεαρό αλλά ταλαι-
πωρημένο Κούρδο, τον Μα-
σούντ, ένα πρόσωπο που είχε
από μικρή ονειρευτεί και που
κινήγησε, τώρα πια, απελευ-
θερωμένη από όλες τις συμβά-
σεις, ακολουθώντας την μυρω-
διά του από πιπέρι... Το πρώτο
αντρικό σώμα, μετά από εκείνο
του Σταύρου, που θα γνωρίσει
και που θα το γευτεί χωρίς εν-
δοιασμούς, φραγμούς ή τύψεις,
όσο αυτός θα παραμένει στην
Ελλάδα, στα πλέον ανάρμιστα
δημόσια μέρη.

Στις μυρωδιές και στις εικό-
νες μιας πόλης σε αποσύνθεση,
μιας πόλης που απογοητεύει σε
κάθε βήμα, η Μαργαρίτα δεν
έχει να αντιτάξει από το πα-
ρελθόν της παρά μια και μόνη
επιτυχία: το βραβείο της για
μια ζωγραφιά στην τρίτη γυ-
μνασίον, ένα τραίνο με επιβά-
τες φράουλες, ένα μήνυμα ελ-
πίδας και ευωδιάς σε μια απο-
γοητευτική μεταπολεμική Ελ-
λάδα. Τούτο το τραίνο θα ξα-
ναζωγραφίσει για δώρο στην

Ζητήματα Ιστορίας του
εβραϊσμού της Αθήνας
κατά τη διάρκεια του Β'
παγκοσμίου πολέμου
συζητεί και
παρουσιάζει
αποκαλυπτικά
τεκμήρια εκείνης της
περιόδου ο ερευνητής
ιστορικός Αλέξανδρος
Κιτροέφ στο βιβλίο του
*War-Time Jews. The
Case of Athens* (εκδ.
Ελληνικό Ίδρυμα
Ευρωπαϊκής και
Εξωτερικής Πολιτικής,
1995). Πρόκειται για
ένα βιβλίο που μας
αφορά όλους· και ας
μην ξεχνάμε: η ιστορική
μνήμη δεν είναι
υπόθεση μόνο των
ειδικών...

Η σύγχρονη ποίηση του
Ισραήλ μου είναι
ολότελα άγνωστη. Ιδού,
λοιπόν, ένα δείγμα: «*Εν
ονόματι του ήλιου που
δύει. / Εν ονόματι της
προσευχής των
απίστων. / Εν ονόματι
των λέξεων που
ρουπαίνουν / τον
εσπερινό αέρα. / Εν
ονόματι του εσπερινού
άστρου / στον ουρανό
του Νότου. / Εν ονόματι
της "τελευταίας
εικαιρίας", / όπως λένε.
/ Εν ονόματι της άγιας
αυτής συνάθροισης
ανθρώπων. / Εν ονόματι
αυτών που γνωρίζουν. /
Εν ονόματι του ψύχους
στο στήθος. / Και εν
ονόματι του
ακριβότερου, / του
μαλακότερου συνήθως
από το σίδερο, / παρ'
όλα όσα γράφονται σ'
αυτό το τεφτέρι. / Εν
ονόματι της ικεσίας. /
Εν ονόματι του
τελευταίου τσιγάρου /
που ανατέλλει και
πέφτει. / Και εν ονόματί
μου, αν μου
επιτρέπεται...»:
Ποίημα του Χαϊμ
Γκουρί (Τελ Αβίβ,
1923), που
περιλαμβάνεται στον*

τόμο *Μια Ανθολογία της Ισραηλινής Ποίησης*. Από την εθνική στην προσωπική ποίηση (εκδ. Πατάκη, 1996· επιμέλεια - μετάφραση: **Ιακώβ Σιμπή**, πρόλογος: **Στέφανος Ροζάνης**).

Θα άξιζε τον κόπο, πιστεύω, μια συζήτηση που θα είχε για στόχο της τον επαναπροσδιορισμό φορτισμένων — και όχι πάντοτε άδικα — εννοιών, όπως έθνος - εθνισμός - εθνικισμός. Το πολύ ενδιαφέρον βιβλίο του εβραϊκής καταγωγής διευθυντή του *Nouvel Observateur* **Ζαν Ντανιέλ**, *Ταξίδι στα όρια του έθνους* (μετάφραση: **Γιάννης Κιουρτσάκης**, επιμέλεια: **Ελένη Καραντζόλα**, εκδ. Πόλις, 1996) δίνει το στοχαστικό έναυσμα, καθώς ο προβληματισμός του σφραγίζεται από το προσωπικό του βίωμα, τη νηφάλια σκέψη του και τη λογοτεχνική υφή του κειμένου.

Ιδιαίτερη εντύπωση μου προκάλεσε το ποιητικό βιβλίο της **Έλσας Μοράντε**, *Τα παιδιά που σώζουν τον κόσμο* (μετάφραση **Κ. Γλυκοφρύδη**, εκδ. Δελφίνι, 1996), και όχι μόνο για τον τίτλο του.

Πρόκειται για ένα ποιητικό δράμα γραμμένο τη σημαδιακή χρονιά 1968, όπου με τόλμη δοκιμάζονται όλες οι φορμαλιστικές αναζητήσεις της εποχής εκείνης. Σήμερα, όλες αυτές οι χειρονομίες μοιάζουν να αποτελούν μέρος ενός μακρινού παρελθόντος, που ήδη αναπολούμε. Ωστόσο, υπάρχει κάτι από εκείνη την εποχή που

κόρη του Μασούντ, όταν αυτός θα φύγει για την Ευρώπη να τη συναντήσει.

Και τούτη την ιστορία της θα γράψει, μετά απ' όλα αυτά, η Μαργαρίτα, αφηγηματικό πρό- σχημα μιας κατάθεσης για ένα αθηναϊκό οδοιπορικό με συχνά εφιαλτικές διαστάσεις που μόνο ένα πρόσωπο, το οποίο συνειδητά τίθεται στο περιθώριο,

μπορεί να καταγράψει. Ρεαλισμός και φαντασιώσεις εναλλάσσονται συχνά δίνοντας μυθικές διαστάσεις σε πράγματα συνηθισμένα, ενώ ένα διαβρωτικό χιούμορ κλονίζει συθέμελα όλες τις αξίες μιας κοινωνίας που δεν σταματά να γεννά αντίστροφα είδωλα του εαυτού της.

Μια εφιαλτική παρωδία ολό-

κληρης της αστικής νοοτροπίας που διέπει σχέσεις και σκέψεις...

Από αυτή την άποψη, ο Ξανθούλης έγραψε μια μαύρη κωμωδία δείχνοντας στο δικό του αναγνωστικό κοινό το τρομακτικό αλλά μόνο πραγματικό του πρόσωπο μέσα σε καθρέφτη.

Δημήτρης Τσατσούλης

Ένα αρχιτεκτονικό μάθημα

Δημήτρη Φατούρου,
Ένα συντακτικό της
αρχιτεκτονικής σύνθεσης
Εκδ. Παρατηρητής,
Θεσσαλονίκη 1995

Ο Φατούρος είναι αναμφίβολα ο πιο έμπειρος δάσκαλος αρχιτεκτονικής που διαθέτουμε, με τη μεγαλύτερη διάρκεια διδασκαλίας και με το πλουσιότερο θεωρητικό έργο. Το τελευταίο του βιβλίο αποτελεί και την πνευματική του υποθήκη, αφού φέτος ήταν η τελευταία χρονιά που θα έμπαινε σε τάξη. Εκεί αποκρυσταλλώνεται η θεωρία του για την αρχιτεκτονική σύνθεση που επεξεργαζόταν συστηματικά για 40 χρόνια και με πλήθος ενδιάμεσες δημοσιεύσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Αλλά το βιβλίο αυτό δεν είναι μόνο το επιστέγασμα μιας μακράς πορείας· είναι και ένα σοφό δίδαγμα προς τους νεότερους που παίρνουν από τα χέρια του τη σκυτάλη στις δύο σχολές αρχιτεκτονικής της χώρας.

Το «μάθημα» του Φατούρου θα μπορούσε να ήταν απλά μια ώριμη ματιά προς τα πίσω διανθισμένη με πρόσωπα και πράγματα ή μια ευχάριστη περιήγηση στα αγαπημένα του αρχιτεκτονήματα. Δεν είναι τίποτε από αυτά. Αντίθετα, είναι ένα

θαρρετά ανατρεπτικό βιβλίο που πάει ενάντια στην κυρίαρχη σήμερα αντίληψη για μια ηδονιστική προσέγγιση της αρχιτεκτονικής. Μας επαναφέρει με σταθερό χέρι εκεί που πάντα υπήρχε γόνιμο πεδίο συζήτησης και αναζήτησης για την αρχιτεκτονική, στον πειθαρχημένο κόσμο του συντακτικού της. Εκεί που δεν χαρίζονται κάστανά ούτε μπορείς να ξεφύγεις με μερικές ασάφειες περί ιδεολογίας διανθισμένης με λίγη ποιητική διάθεση. Με άλλα λόγια, εκεί που πρέπει να μοχθήσεις για την ακριβή διατύπωση και περιεκτική διατύπωση που σε κάθε βήμα πρέπει να ορίζει τον τόπο όπου πατάει. Επίσης, εκεί που αισθάνεται να σε παρακολουθούν στρατιές από παλαιότερους θεωρητικούς ταγμένους στον ίδιο αγώνα.

Σε γενικές γραμμές η αυστηρή οργάνωση της ύλης του βιβλίου στηρίζεται σε δύο ενότητες, το «συντακτικό του χώρου» και το «συντακτικό της γεωμετρίας», όπου καθεμιά τους αντίστοιχα υποδιαιρείται σε «μορφώματα», «τύπους» και «στερεότυπα» (με αύξοντα βαθμό σαφήνειας, άρα και ακαμψίας). Και μόνο με αυτή τη διαπίστωση θα φανταζόταν κανείς πως έχει να κάνει με μια σχολαστική διατριβή που τρι-

χοτομεί το παραμικρό ζήτημα που αναφύεται, φορτωμένη με άπειρες υποσημειώσεις και σχόλια. Δεν νομίζω πως ο Φατούρος δούλεψε ποτέ με τέτοιο τρόπο και δεν είχε κανένα λόγο να το κάνει τώρα. Αντί, λοιπόν, να τον παρακολουθήσω στους μαιάνδρους της αναλυτικής του σκέψης, μοιραία συνοψίζοντας τις θεμελιακές θέσεις του, θα προτιμούσα να ασχοληθώ με εκείνες τις άφθονες παρεμβολές που κρίνει σκόπιμο να επιτρέψει στον εαυτό του, ώστε να μη χαθεί ποτέ εκείνη η πολύτιμη σύνδεση με την ουσία της αρχιτεκτονικής, πέρα από τον οποιονδήποτε θεωρητικό, κανονιστικό λόγο. Γιατί, όπως σημειώνει ο ίδιος, στόχος του είναι «να δώσει στη σύνθεση δημιουργικές δυνατότητες απελευθερώνοντας περιοριστικές συσχετίσεις». Έτσι, η απελευθέρωση από τις «ακαμψίες» καθίσταται κεντρικό σημείο αναφοράς. Το ίδιο και η όποια καταστράτηγηση του νόμου: «Η παράβαση δεν είναι παράβαση, είναι επιβεβαίωση της ελευθερίας της σύνθεσης και του κανόνα...». Όπου εννοείται πως κανόνες και κριτήρια είναι πάντα «ανοιχτά συστήματα».

Στην πρώτη κιόλας σελίδα η αρχιτεκτονική ορίζεται ως «πολυσύνθετη ανοιχτή ολότητα».

α θέμα στο οποίο επανέρχε-
ι για να προσφωνήσει δοξα-
ικά τη «θαυμάσια και δύσκο-
πραγματικότητα του αρχιτε-
ονικού έργου» ή για να επι-
ίνει για την πολυπλοκότητά
υ, τη «θαυμάσια» πολυπλο-
τητά του, κάποτε σε συνδυα-
ό με την αντιφατικότητά του
ι να υπενθυμίσει την πολλα-
ότητα της φύσης. Σε άλλα ση-
α θα επαναλάβει χωρίς να
υράζεται ότι υπάρχουν πά-
ι «πολλοί, άπειροι, βαθμοί
ι τρόποι», ένας «μεγάλος,
ιακτικά άπειρος, αριθμός
δυνασμών».
ν με αυτό τον τρόπο πασχί-
σκόπιμα να διατηρήσει μια
ύσταση από το συγκεκριμέ-
στην αρχιτεκτονική, την
ορανία του σχήματος» όπως

την ονομάζει, δεν παύει να
εκτελεί επιδρομές σε εκείνη τη
βολή καθημερινότητα της αρχι-
τεκτονικής, που τόσα εμπόδια
δημιουργεί στον θεωρητικό.
Αίφνης οι αναφορές του στη μι-
νιμαλιστική και στην ανώνυμη
αρχιτεκτονική, στις αποκατα-
στάσεις ιστορικών κτιρίων ή
στην τόσο ταλαίπωρη έννοια
της κλίμακας μέσω του οικείου,
πείθουν πως η θεωρητική του
αφαίρεση είναι γερά θεμελιω-
μένη στην αρχιτεκτονική πρά-
ξη.

Ένα βιβλίο που κατορθώνει
να ξεκινήσει την εικονογράφη-
σή του από τους πιθανούς συν-
δυασμούς δύο ίσων ορθογω-
νίων και να καταλήξει σε ένα
σκίτσο του Πικιώνη, ενώ ενδιά-
μεσα έχει αναφερθεί στο θαμ-

μένο Ιλισό, στον Adolf Loos,
στον Τανιζάκι και στην «ψευ-
δαίσθηση της προτεραιότητας
του οπτικού στην αρχιτεκτονι-
κή» δεν μπορεί να είναι αλή-
θεια τυχαίο.

Όσοι καταφέρουν να ξεπερά-
σουν το αρχικό σοκ μιας πει-
θαρχημένης ανάγνωσης έχουν
πολλά να κερδίσουν στο δρόμο
προς το τελευταίο μέρος, πραγ-
ματικό τόλμημα, όπου ο Φατού-
ρος δοκιμάζει τα όσα μας δίδα-
ξε πάνω σε τρία παραδείγματα
της κλασικής αρχιτεκτονικής,
βγάζοντας έτσι νοκ άουτ τη
συνθήκη ενός ακατονόμαστου
μεταμοντερνισμού, για τον
οποίο δεν κρύβει την αντιπά-
θειά του.

Δημήτρης Φιλιππίδης

ΠΑΣΟΚ: Παρόν, μέλλον...

**ΠΑΣΟΚ: Κατάκτηση και
απονομή της εξουσίας**
Επιμ.: Σπήλιος
Παπασπηλιόπουλος. Εκδ. Ι.
Πόρρης, Αθήνα 1996.

ο βιβλίο αποτελείται από
άρθρα 32 συγγραφέων που
έγγραψαν κατά την τελευταία
ετία. Τα άρθρα που αναδη-
μιεύονται στο βιβλίο, είχαν
πρώτα δημοσιευθεί στο Βήμα,
Ελευθεροτυπία, τον Οικο-
νομικό Ταχυδρόμο, το Αντί, τα
Χρόνια Θέματα, το Τέταρτο,
Επιλογή και τα Επιχειρήμα-
τα και είναι δύσκολο σήμερα
να ανευρεθούν.

ο πρώτο μέρος αναφέρεται
στο χαρακτήρα του ΠΑΣΟΚ
και γράφουν οι:

Παρασκευόπουλος, Μ.
Παπαδουλάκης, Η. Κατσού-
λης, Σ. Παπασπηλιόπουλος,
Διαμαντίοπουλος, Ν. Διαμα-
ντίου, Ν. Δεμερτζής, Γ. Πα-
παδημητρίου, Μ. Πλωρίτης, Δ.
Παπαδόπουλος, Δ. Φύσσας και
Γ. Σημίτης.

Στο δεύτερο μέρος που εξετά-
ζονται τα αποτελέσματα της
άσκησης της εξουσίας, γρά-
φουν οι:

Γ. Μαρίνος, Δ. Σωτηρόπου-
λος, Θ. Μαλούτας, Σ. Πεσμαζό-
γλου, Α. Λουλούδης, Π. Πλα-
γιανάκος, Γ. Τούντας, Γ. Κου-
ζής και Α. Ηρακλείδης.

Στο τρίτο μέρος, που αναφέ-
ρεται στην οικονομική πολιτική
του ΠΑΣΟΚ, γράφουν οι: Σ.
Ρουσσέας, Α. Λάζαρης, Π. Κα-
ζάκος, Σ. Παπασπηλιόπουλος,
Ε. Τσακαλώτος, Γ. Αλογοσκού-
φης, Σ. Θεοδωρόπουλος, Γ.
Βάμβουνκας, Δ. Στεργίου και Η.
Κατσούλης.

Στο τέταρτο μέρος, που εξετά-
ζει την εξωτερική πολιτική του
ΠΑΣΟΚ, γράφουν οι: Χ. Ροζά-
κης, Θ. Κουλουμπής, Χ. Τσαρ-
δανίδης.

Στον επίλογο που επιγράφε-
ται «Μετά τον Ανδρέα Παπαν-
δρέου» υπάρχουν δύο εξαιρε-
τικά ενδιαφέροντα άρθρα των
Ν. Μουζέλη και Σ. Παπασπη-
λιόπουλου.

Όπως γράφει και ο επιμελη-
τής της έκδοσης στο εισαγωγι-

κό του σημείωμα: «Το κύριο χα-
ρακτηριστικό αυτών των άρ-
θρων είναι ότι η αποτίμηση σ'
αυτά γίνεται με νηφαλιότητα,
εννοιολογική αυστηρότητα,
κριτική και όχι πολεμική διάθε-
ση, ή στηρίζονται σε επίσημα
στατιστικά στοιχεία προκειμέ-
νου για τα οικονομικά άρθρα.
Ανεξάρτητα από το χρόνο που
πέρασε από τότε που δημοσιεύ-
θηκαν, διατηρούν τις αναλυτι-
κές ιδιότητες και τη γνωστική
τους αξία και είναι -θεωρούμε-
εξαιρετικά χρήσιμα στους πολί-
τες για να πάρουν μετά λόγου
τις αποφάσεις τους. Εχουμε την
πεποίθηση ότι τα άρθρα αυτά
βοηθούν στην πολιτική αντιπα-
ράθεση με επιχειρήματα, όπως
ταιριάζει σε μια δημοκρατική
κοινωνία πολιτών».

Το βιβλίο διαφωτίζει και
εξηγεί τον λαϊκιστικό χαρα-
κτήρα του ΠΑΣΟΚ και προ-
σπαθεί αντικειμενικά να απο-
τιμήσει τα αποτελέσματα από
την άσκηση της εξουσίας. Εί-
ναι πολύ χρήσιμο: ενόψει των
πολιτικών εξελίξεων.

Σωτήρης Ντάλης

παραμένει ζωντανό στις
συνειδήσεις και
αναγνωρίζεται στη
λογοτεχνικότητα του
έργου αυτού· επινοήσεις,
λ.χ., που μπορούν ακόμη
και σήμερα να αντέχουν
και να γοητεύουν. Στο
«Τραγουδί τελευταίο για
το κίτρινο άστρο
λεγόμενο και η
Καρλοτίνα» συντελείται
ένα ανατρεπτικό
παιχνίδι και η Διαταγή
του Φύρερ να φορέσουν
οι Ιουδαίοι το κίτρινο
άστρο του Δαβίδ
μετατρέπεται σε
απόφαση της
Καρλοτίνας να
μετάτρέψει την υπακοή
σε ανυπακοή.
Αποφασίζει, λοιπόν, να
φορέσει εκείνη το
κίτρινο άστρο και
σπεύδει να μεταδώσει
την άποψη αυτή σε όλα
τα παιδιά: «Έτσι
γεννήθηκε η διασκέδαση
της εποχής. / Οι πρώτοι
άριοι που με μιμήθηκαν
αμέσως / ήταν οι πιο
ζωηροί συμμαθητές, οι
συμμαθητριούλες οι
κακομαθημένες. / Κι
άλλα μαθητάκια κάθε
τάξης τους
ακολούθησαν: ακόμα
και κάποιοι δάσκαλοι
ένιωθαν ένα γαργαλητό
μίμησης. / Μικροί
παράνομοι
παραχαράκτες /
δούλευαν και ιουδαϊκά
αστέρια κατασκευάζαν.
/ Μέσα σε τέσσερις ή
πέντε μέρες, στους
μαθητές / προστέθηκαν
γκαρσονάκια του μπαρ,
βοηθοί, κάλφες, / μετά
στρατιώτες, ναύτες, Herr
και Von, / συνοδοί,
καμαριέρες και πόρνες /
παπάδες,
παπαδοπαίδια και
μοναχές. / Όλοι το
κίτρινο άστρο φορούσαν
/ τ' άστρα
πολλαπλασιάζονταν,
γίνονταν χιλιάδες / το
κίτρινο άστρο ήτανε πια
του συρμού!»...

ο χαρτοκόπτης

καταδότης
μαστροπός
προαγωγός

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΠΑΥΛΟ
ΜΕΘΕΝΙΤΗ

Ρουφιάνος

ΔΥΟ ΕΝΝΟΙΕΣ δίνει το λεξικό στη λέξη ρουφιάνος: μαστροπός, προαγωγός η πρώτη· και σπιούνος, καταδότης η δεύτερη.

Και στις δύο περιπτώσεις, ο ρουφιάνος είναι *sine qua non* για την κοινωνία· η εκπόρνευση σωμάτων και ψυχών είναι βασική συνιστώσα της οικονομίας της αγοράς αφ' ενός, κι αφ' ετέρου χωρίς της γης τους –νέους– κολασμένους τα στελέχη της καταστολής θα αναγκάζονταν να δουλέψουν, ακόμα και παραγωγικά, που λέει ο λόγος.

ΟΠΩΣ ΟΙ ΠΕΛΑΤΕΣ των μπουρδέλων έχουν ανάγκη τους ρουφιάνους-μαστροπούς, έτσι κι οι πελάτες των βραδινών δελτίων έχουν ανάγκη τους ρουφιάνους-καταδότες-δημοσιογράφους για να θρέψουν την αφυδατωμένη τους ψυχούλα με αλλότρια, πλην αληθινά και *live* δράματα.

ΑΣ ΜΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕ λοιπόν τον ρουφιάνο κάποιου καναλιού που έμπασε, κατ' οικίαν, τους φουσκωτούς της τάξεως στο σπίτι του εξεγερμένου συνταξιούχου στην Αργυρούπολη. Ήταν καλός στη δουλειά του· μας πρόσφερε σπαρταριστό τον καημένο τον συνταξιούχο, ως επιδόρπιο στο δείπνο μας απ' τη μια, κι απ' την άλλη μπόρεσαν οι φουσκωτοί να γράψουν καμιά υπερωρία για να μπορούμε, εμείς οι καταναλωτές θεάματος να κοιμώμαστε –διά βίου– ήσυχοι.

ΑΣ ΜΗΝ ΤΟΝ ΚΑΤΗΓΟΡΟΥΜΕ· είναι ένας καλός ρουφιάνος.

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

ΝΙΚΟΛΙΑ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ

ΔΙΨΑΣΜΕΝΗ ΟΡΤΑΝΣΙΑ

Είναι η περιπέτεια μιας γυναίκας που από τα πολύ μικρά της χρόνια γνώρισε τη σκληρότητα της ζωής, και μόνη προσπάθησε να επιβιώσει. Ένα λουλούδι, μια ορτανσία, που συνεχώς του στερούσαν τις προϋποθέσεις για να βλαστήσει και ν' ανθίσει, μα εκείνο ακούραστα άπλωνε τις ρίζες του να βρει την πηγή και να συντηρήσει την ύπαρξή του. Η πορεία αυτής της γυναίκας, από ένα χωριό της ελληνικής επαρχίας της δεκαετίας του '60, συνεχίστηκε στη Γερμανία της μετανάστευσης, ύστερα στο χωνευτήριο της Αθήνας – πέρασε από ποικίλους κινδύνους, άγγιξε το θάνατο, αλλά γεύτηκε και μερικές στιγμές ευτυχίας... Ο αναγνώστης θα πονέσει μαζί με την ηρωίδα αφήγτρια για τα δεινοπαθήματά της, θα θαυμάσει την αγωνιστικότητα και την αντοχή της στους πολέμους που της κήρυξαν ξένοι και δικοί, αλλά και θα χει-

ροκροτήσει μια αισιοδοξία που μόνο οι δυνατοί της ζωής μπορούν να την εκπέμπουν... Συγχρόνως όμως, θα απολαύσει και μια πηγαία αφήγηση που αναδείχνει τη «Διψασμένη ορτανσία» σε πρώτη γραμμή λογοτεχνικό έργο.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΛΕΝΤΗΣ - ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ 5 - 106 79 ΑΘΗΝΑ - ΤΗΛ.: 3601.551, FAX 3623.553

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

Τυφλοβδομάδα στη Χαλκίδα

ΓΙΑΝΝΗΣ ΣΚΑΡΙΜΠΑΣ

*Τυφλοβδομάδα
στη Χαλκίδα*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

Οι εκδόσεις ΝΕΦΕΛΗ επανεκδίδουν ολόκληρο το έργο του μεγάλου Χαλκιδαίου συγγραφέα σε νέα μορφή και με επιμέλεια της φιλόλογου Κατερίνας Κωστίου. Στις νέες εκδόσεις το κείμενο του έργου συνοδεύεται με κατατοπιστικό σημείωμα της επιμελήτριας, κριτικογραφία με τις κυριότερες κριτικές που έχουν γραφεί για το κάθε έργο, σημειώσεις και γλωσσάρι.

Επίσης κυκλοφορούν

Ο ΜΑΡΙΑΜΠΑΣ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΣΟΛΟ ΤΟΥ ΦΙΓΚΑΡΩ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ

(Μυθιστόρημα)

ΤΟ ΒΑΤΕΡΛΩ ΔΥΟ ΓΕΛΟΙΩΝ

(Μυθιστόρημα)

ΚΑΪΜΟΙ ΣΤΟ ΓΡΙΠΟΝΗΣΙ

(Διηγήματα)

Η ΜΑΘΗΤΕΥΟΜΕΝΗ ΤΩΝ ΤΑΚΟΥΝΙΩΝ

(Νουβέλα)

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΤΟΥ ΤΖΑΚ-ΠΑΤΣ ΚΙ ΑΠΑΓΑ·Ι·

(Διηγήματα)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΕΦΕΛΗ

...προωθούν τό ελληνικό βιβλίο

ΑΣΚΛΗΠΙΟΥ 6, ΑΘΗΝΑ 106 80, ΤΗΛ. 3607744